העולם הזה
שנה 48 המחיר 180 שקלים (כולל מע"מ)
מיספר 2426
כ"ו אדר א' תשמ"ד, 29.2.84



# פרשת לוינסון

## קרא ושקול בעצמך:

# הנוסח המלא של

# הדו"ח הסודי

# של ועדת רוטמן־סיון

# „עד שתגיעו תהיה עוגה!"



„אני כבר לא נבהלת מאורחים המודיעים לי בערב שהם מגיעים בעוד חצי שעה ומצפים ממני לאירוח מושלם.
הבעיה הזו, השבח לעלית, נפתרה. איך שאני סוגרת את הטלפון אני ניגשת לארון שם מחכות לי תמיד - העוגות של עלית: עוגת שיש, עוגת צימוקים, עוגת שוקולד או עוגה אנגלית. אני צריכה רק לבחור.

ההוראות פשוטות וכתובות על האריזה. מערבבים עם ½ כוס מים ושתי ביצים (עוגה אנגלית) מכניסים לתנור וכעבור כ-35 דקות יש עוגה (ההצלחה שלה בטוחה) נפלאה!

מי אמר שמסובך לאפות עוגות?..."

„סליחה רגע, האורחים כבר מצלצלים בדלת..."

חדש

עוגה אנגלית - כולל תבנית!




לאפיה קלה ומהירה. הצלחה בטוחה!

# עוגת עלית

את אפית



עלית

וימר יעקבסון טמיר



שער קדמי ואחורי:

# מדוע הוא עשה זאת?

**אורי אבנרי מגלה את תוכן שיחותיו עם יעקב לוינסון ומתאר, על צלליו ואורותיו, את האיש שהתאבדותו היכתה השבוע את המדינה בהלם.**

8

# הדו"ח הסודי

**הרבה דובר השבוע על פרטי החקירה נגד יעקב לוינסון. לרוב הדוברים לא היה מושג על מה הם מקשקשים. העולם הזה מגיש בזה לראשונה את הדו"ח הסודי המלא, של רוטמן־סיוון, כלשונו.**

11



## כך נולד סקופ

**שימעון שיפר** הכתב המדיני של קול ישראל ומחבר ספר על המילחמה, הנחשב בסקופר מספר 1, מגלה את שיטת עבודתו ומספר סיפורים שמאחרי הכתבה שזעזעה את מתוך טימטום של מדליק: הוא אומר.

59

סקופ

# קבוצת עיתונאים עומדת להשתלט על מיפלגת ל"ע

**לליברלים העצמאיים, המיפלגה הרדומה, יש תומכים, יש נכסים, יש הכסף עם המערך למקומות ריאליים בכנסת. חסרים לה רק חברים חדשים ודימוי ציבורי רענן. את החסר מוכנים לספק לה העיתונאי מתי גולן וחבריו. תמורת מילוי המישאלה הפעוטה: מקום מס' 1 ברשימה בבחירות לכנסת הבאה.**

18

## חומייניזם יהודי־נוצרי

**גזענים אמריקאים, שחברו לניאו־פאשיסטים צרפתיים, מממנים יהודים השונאים בכל מאודם גויים – על הקשר המוזר בין נציגי ישוע עלי אדמות ובין קנאים יהודיים, בפרק נוסף בסיפורה על ניאו־פאשיזם בישראל.**

22

## בתוליות



**ריצוי שהן תהיינה בנות 14–15, טיפוסים של ילדה־סכסית." הוא אומר עליהן. אם הן מוצאות חן בעיניו, הן עשויות להרוויח בכל פעם 400 דולר. הוא — צלם האופנה מנחם עוז והן — הדוגמניות היפות שהוא מגלה ומטפח.**

54

## שאבעס במלאבס

**מתחיל להיות מעניין בעיר הרדומה הזו," אמרו השבוע בפתח־תיקווה. אחרי שבלילי־שבת היה קלנוע היכל באם־המושבות לזירת המאבק בין חילונים ודתיים, בין כפיה דתית לי שמירה על זכויות הפרט.**

16

## הכהן והמלווים

**בהלוויית דויד הכהן, שנערכה השבוע בבנימינה, השתתפו כמה דורות של תנועת העבודה. המנהיגים החילוניים של המיפלגות החילו־ניות, בני כל הגילים, הקפידו לכסות ראשם בטקס הדתי.**

34

## לרדת מהקו!

**בחקירת גיל בן־גל פנתה המישטרה לנשיא התורן של בית־המישפט המחוזי בבקשת אישור צו־ציתות. השופט חתם על צו־ציתות לכל טלפון בארץ," מה שסתר למעשה את חוק־האזנת־סתר המגן על פרטיות התיקשורת.**

46

## קורבן הבלונדית

**„לא רציתי להשכיב אותה, רציתי שתנקה לי את הדירה," אומר יוסף גביש, שסומם על־ידי שרה כלפון שגנבה ממנו חפצים וכסף. „אילו היתה מבקשת, הייתי נותן לה כסף," אומר הקורבן.**

45

## כל השדים

**שדים מכל רחבי העולם – שדים מעץ, מ־אבן, מגבס וממתכת – מ־מלאים את דירתו של עורך־דין עולה חדש, המגדיר את תחביבו בשם שדומאניה.**

42



## לא עוד אלמונית

**יפהפיה, דוגמנית, שחקנית ובכל זאת אלמונית – היתה עד כה איריס קנר. עתה, לקראת צאת סירטו של אורי ברבש מאחרי הסורגים, תצא איריס מן האלמוניות ותאפשר לקהל לשפוט אם מאחרי היופי יש גם כישרון.**

32

## המדורים הקבועים:


מיבתבים 3
קודא יקר 5
תשקיף 6
במדינה 7
אנשים 19
בלונים 21
יומן אישי – גרט בסטיאן ודויד תכהן 25
מה הם אומרים – יחזקאל חדד, אהרון פאפו, יצחק גולן, אברהם אורן, רפאל קוטלוביץ וישראל גורין 26
עולם קטן – איטליה ובריטניה 29
שידור 30
תמלילן שידורים – בישראל ובירדן 31
זה וגם זה 37
לילות ישראל – מרים פוקס מדגדגת את דודו דותן 38
נמר של נייר – אנדד אלדן, דויד קולמן ואיציק לאור 40
חוק בצד 46
חלון ראווה 48
מוסיקה 50
רחל מרחלת על כל העולם 52
תשבץ 56
אתה והשקל 57
הוריוסקופ – מזל דגים 63
תמרורים 64
הווי 64
ספורט 65
זה היה העולם שהיה – השבוע לפני 25 שנה 66


# מכתבים

## הנקמה שנמנעה

**הדרוזים הצילו את העם בניקרא־גווה.**

טוב שהנחתים האמריקאיים הסתלקו מלבנון ביוזמה אמריקאית, ולא נופנפו משם תוך כדי קרב. כך ההשפלה שלהם קטנה יותר, ואינה מצריכה תיקון מיידי.

הדרוזים והשיעים, שנהגו במארינס בכפפות של משי, עשו שירות חשוב לעמי אמריקה המרכזית: אילו השפילו את האמריקאים, היה הנשיא הקאובוי מתנקם מייד בניגראגווה ובשכ־נותיה.

**אבי ברוטמן**, גבעתיים

• • •

## עונג שבת

**כל הכבוד לדב תבורי.**

העיירה הנידחת — ממש חור — שהתחילה להוביל במאבק נגד הכפיה הדתית בארץ, יכולה לתת דוגמה לאחיותיה הגדולות והפחדניות.

כל הכבוד לדב תבורי, שלא נבהל מאיומי המאגיה השחורה. באומץ ליבו הוא גורם לתושבי עירו עונג־שבת אמיתי.

**יפה שטיין**, באר־שבע

• • •

## דרדס־די

**דירדסו לנו את השכל.**

נמאס כבר לראות איך המדינה הזאת שוב ושוב הופכת לעדר הנוהר אחרי שטות מיובאת. סוף־סוף עשו תאלאס לדאלאס, אז הישראלים הפכו דרדסמניאקים.

די לדרדס לנו את השכל!

**ענת יפה**, תל־אביב

שכל המרובעים והאינטליגנטים למיניהם ימשיכו להתלונן על הדרדסים — לנו לא איכפת. אנחנו אוהבים דרדאוכל, דרדבגד ודרדכיף.

היצורים הקטנים והנחמדים האלה הם הדבר הכי נחמד שקרה לנו בדרכחיים המזופתים שלנו!

**יוסי דרדסי**, פתח־תיקווה

• • •

## המאזנים של ברל

**האם דאג ברל כצנלסון לניכסי הפועלים („העולם הזה" 15.2.84) או לניכסי מיפלגות הפועלים?**

אתם חזקים בחקירות כלכליות, אבל לא כל־כך בהיסטוריה של מפא"י וגילגוליה. כתבתם כי ברל כצנלסון קיווה שניכסי בנק־הפועלים יחזרו לכיסי הפועלים עצמם.

השתגעתם? מה, הוא היה קומוניסט? הדבר שעניין את ברל היה המאזן הדמוגרפי — שיהיו בארץ הרבה יהודים — והמאזן הפוליטי — שהיהודים האלה יסורו למישמעתן של מיפלגות הפועלים! ובנק־הפועלים? הוא נועד, כמובן, לשרת את המיפלגה.

**יוסי שפר**, תל־אביב

• • •

## מחשבים חד־סיטריים

**הוראת קבע לתשלום דרך הבנק גורמת נזק לבעליה!**

לפני כשנה נתבקשתי על־ידי חברת הגז להוראת לבנק לשלם חובותיי בקביעות. הוסבר לי, שזה עדיף, מקל ונוח, ואני לתומי הלכתי שולל אחר ההסברים וחתמתי לבנק הוראת־קבע לתשלום אוטומטי של כל חשבונות־הגז.

באופן מיקרי ביותר מצאתי טעות בחשבונם, וכעבור חודשיים טעות גסה נוספת. לשאלותיי בטלפון (שהוא מרבית היום תפוס), השיבו שבירורים נעשים רק במישרד ובאופן אישי. פירושו של דבר, שהיה עליי לבטל מעבורתי ולבזבז מחצית היום כדי להופיע למישרדם, להמתין לתורי, לברר ולתקן את המעוות. „המחשב טעה" היא תשובה אוטומטית השגורה בפי כל פקידי הגז. והאזרח הקטן, שאינו מודע לכך או אינו טורח לברוק מדי פעם את חשבונות־הגז — הינו הקורבן הישיר של מחדל המחשב.

אגב, מדוע אותו מחשב לעולם אינו טועה בכיוון ההפוך?

**אלידו בר־זאב**, תל־אביב

• • •

## אם תרצו ואם לא — לא היתה זו אלא אגדה

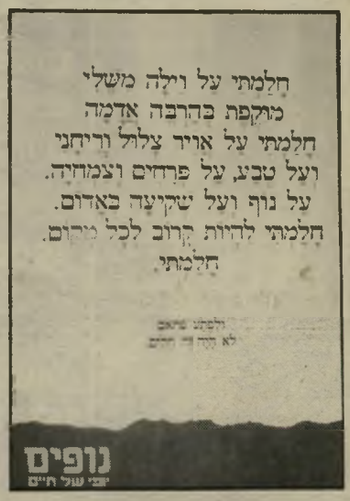
**חלום ושיברו בנופים („העולם הזה" 22.2.84).**

(המשך בעמוד 4)

# מכתבים

(המשך מעמוד 3)

זהו מיקרה נדיר שבו השימחה לאיד היא מובנת, חיובית ואפילו משובחת. האנשים שרצו




**מודעת־חלום־לא־נורמאלי**
שימחה לאיד

הרבה אדמה גזולה מסביב לווילה שלהם, רודפי־בצע שרצו ארמונות בחצי־חינם בגדה הכבושה — הפסידו את מחצית כספם.

הווילה שראיתם בחלום לא תקום. כי החלום שקראתם במודעה פשט ר„ כי המודעה היתה בלוף של פוליטיקה מושחתת וביזנס אפל.

**משה לוין**, חולון

● ● ●

## חברה שוודית

**נערה צפונית מחפשת בישראל חברים־לעט.**

שמי ליזבת. אני נערה שוודית, בת 22, ברצוני למצוא חברים בגילי, גם נערים וגם נערות.

יש לי הרבה תחביבים: ספורט, מוסיקה, ריקוד, טיול, ילדים ועוד. אני מבטיחה לענות על כל מיכתב!

כתובתי:

LISBETH GUSTAFSSON
Styrbordsg. 14/3
652 27 KarLstad
SWEDEN


## דירת החיות

דירה בת שלושה חדרים תינתן בחינם לזוג בחורות האוהבות חיות. הדירה, שבלב תל־אביב, תינתן מהאחד באפריל עד האחד ביוני 1984. תמורת שמירה על שתי כלבות ושתי חתולות קטנות.

לפנות מייד לת"ד 35125, מיקוד 66033, ולציין מיספר טלפון.


## קל להרים אצבע

**כיצד לגרום לחברי־הכנסת לחשוב פעמיים לפני שהם מצביעים.**

כקצין קרבי בצה"ל, שאימץ לעצמו הלכה למעשה את הסיסמה „אחרי", לא העליתי מעולם על דעתי להטיל תפקיד כלשהו על פקודי, שאין אני מסוגל למלא או לעמוד בו. עתה, עם הטלת המיסים הכבדים וההעלאות התכופות של מחירי מיצרכי־היסוד והטלפון, חשמל, גז ודלק — אני מתחיל להרהר: שמא טעות בידי, ועליי לשנות דרכי ולנהוג כנבחרי הכנסת?

אם הממשלה והכנסת סבורים שיש להעלות את מחירי החשמל, הטלפון, הנסיעות, מס־נסיעות וכו', הרי המוסר וההגינות מחייבים שיהיו המה הראשונים לטעום זאת. בטרם יטילו הנטל על זולתם. קל להרים את האצבע כאשר הפגיעה היא בזולת. כולנו מוכנים לשאת בכל עול, ובתנאי שגם המחוקק הנכבד ישא בחובות כמונו, ואולי רק אז ישקול את צעדו פעמיים בטרם ירים את אצבעו.

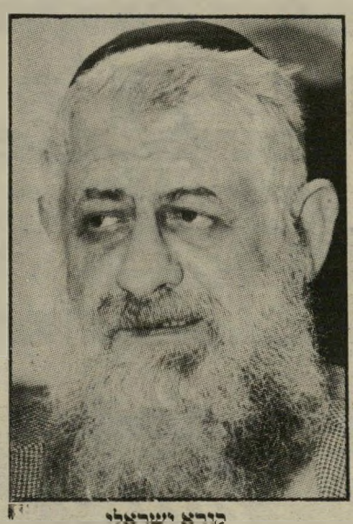
**אליהו מירון**, תל־אביב

## פושעים חילוניים מול עוברי־אלילים

נס"ד
ידידי, אורי אבנרי,

ביומן אישי, מיום 6.2.84, בהתייחסותך ל„חזרה בתשובה", כתבת מיספר דברים הראויים לתגובה.

● הכינוי „נכי־רוח" שהדבקת ל„חוזרים בתשובה" — אינו הגון, אינו נכון ומעליב. באותה מטבע אפשר להשתמש כלפי כל אחד, מבלי לטרוח להוכיח זאת וללא כל קריטריון מוסכם.



**קורא ישראלי**
מה צה"ל אשם?

אני משוכנע שיותר אנשים חושבים אותך, מר אבנרי, לנכה־רוח, מאשר אותי, למשל.

● הכינוי „קביים" או „כיסא גלגלים" בהקשר עם היהדות — כנ"ל.

● „רוצחים ואנשים החובשים כיפה בשעה שהם חובשים את ספסל־הנאשמים" (מתוך יומן אישי הנ"ל) — להזכירך, כאשר הם ביצעו את הפשעים הנ"ל, הם היו חילוניים. אולי אפילו היו בין קוראי העולם הזה. רק חרטתם על מעשיהם והחלטה על שינוי דרכם הרעה הובילה אותם אל היהדות.

אומנם, ייתכן שאדם מסויים מתחזה לדתי ומבצע עבירות ופשעים. אך להאשים בזה את הדת זה כמו להאשים את צה"ל על זה שאיזשהו נוכל התחזה לקצין צה"ל.

● אביא כאן קטע קטן מתוך ה„יומן האישי" שלך, כמעט כלשונו: „זהו תהליך־בריא. בני־חורין חוזרים בתשובה, מפעילים את מוחם הבריא כדי לבדוק את אמיתות החיים. ורק הכושלים, המתו־סכלים, המיואשים, שונאים אותם ונלחמים בהם."

שלך בידידות,
**איקא ישראלי**, ירושלים

אני רואה הכתבות בעיתונים ובטלוויזיה בעניין החוזרים בתשובה, ואני כולי נדהם מתופעה זו.

חונכתי בבית מסורתי־דתי, כמו רוב בני עדות־המיזרח. בארץ מוצאנו הפנאטיות היתה מאיתנו והלאה.

שאלתי היא, האם באצטלה של יהדות מלמדים בחורים צעירים להתנכר למישפחותיהם, לא לשרת בצה"ל ובמילואים, להתנתק חברתית, לחיות בעולם בלתי־יצרני של טפילים?

אם זוהי היהדות, אני מעדיף להיות עובר אלילים.

לשימחתי, אני יכול להמשיך ולהתגאות ביהדות, וכל המסיונרים יעלמו כמו כל משיחי־השקר.

**שאול בצרי**, רמת־גן

● ● ●

## חדר לזונה

**הקוראה מסכימה עם הד"ר אברהם ציון, כי הזנות אינה ניתנת להכחדה („העולם הזה" 11.1.84).**

כפסיכולוגית וסוציולוגית (בוגרת האוני־ברסיטות של תל־אביב ופאריס), אבקש להעיר: נראה לי שהשיטה החוקית הטובה ביותר ביחס לזנות היא אי־ההתערבות — כלומר, ההכרה בזכותה של זונה לעסוק בעיסוקה בביתה.

לדעתי, יש להרחיב את הזכות ולהרשות לזונה לפעול לא רק בחדרה שלה, אלא גם בחדר של אדם אחר (תוך תיאום והסכמה עימו, כמובן) — כאשר מסיבה זו או אחרת אין היא יכולה לפעול בחדרה.

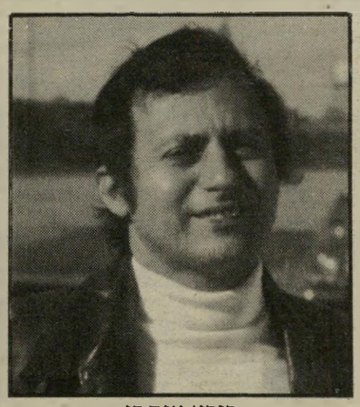
**הדה פשה**, רמת־גן

● ● ●

## הפחד והאתנן

**ממשלת ישראל כקבוצה של נגררי חירות.**

חוששני שכשני־שלישים מתוך חברי־הכנסת של הליכוד ושותפיו, כולל הליבראלים, המיפל־



**קורא ענתבי**
היחס בין המשוכנעים והמפחדנים

גות הדתיות, לעם ושאר הנספחים תומכים בחירות מטעמי אתנן ומתוך חשש ללכת לבחי־רות ברשימה עצמאית. יחס זה בין מיספר המשוכנעים בנכונות דרכה של הממשלה ובין התומכים בה מתוך פחד וחשבון משמיט את הבסיס המוסרי של ממשלת ישראל הנוכחית.

**אלי ענתבי**, פתח־תקווה

● ● ●

## יהודים קיצרי מיקטורן

**על הייקים של פרדי דורה („העולם הזה" 22.2.84).**

כשהיהודים עוטי הקאפוטה („הנורמאליים") לעגו ליהודים המוזרים במערב, שלבשו מייקטרונים קצרים (אז — יקה; היום — ז'אקט) וקראו אחריהם ברחוב בשמות־גנאי. שם־הגנאי הנפוץ נגזר מקוצרו של המיקטורן, ולא מקוצרה של המחשבה.

**יוסף דנציג**, נהריה

פרדי דורה מספר לנו שההומור שלו אינו וולגארי וגס כמו הומור הנפוץ היום. במהלך הראיון, הוא חוזר על ההכרזה הזו כמה פעמים, אבל אפילו פעם אחת אינו נותן דוגמה. ואתם, תתביישו לכם, שכחתם לשאול.

**ציפי אילוז**, תל־אביב

● *דוגמה של הומור האופייני לפרדי: הכרטיס בגלופה שבעמוד זה (המודפס על רקע זהב).*

מאז שפרדי התחיל להופיע, כבר הפסיקו לכנות את יוצאי גרמניה בשם יקים. ומעשה שהיה, כך היה: יקה אחד חוזר הביתה ואומר לאשתו — מהיום לא קוראים לנו עוד יקה, אלא לוליק! איך אתה יודע — שאלה האשה. כשנסעתי היום באוטובוס, ורציתי לרדת בתחנה, צעק לי הנהג: לא לקפוץ!

**יסה אשכנזי**, יפו

● ● ●

## רפול המגרש

**פיו של הרמטכ"ל לשעבר מפיק טינו־פת.**

בזיכרונם של יהודים רבים, שחיו בפולין בין מילחמות־העולם, חקוקה קריאתם הידועה לשימצה של האנטי־שמים הפולנים: „יהודי, לך לפלסטינה!" כאשר נאבקו היהודים והגנו על עצמם כנגד הבריונות האנטי־שמית, האם חלם מי



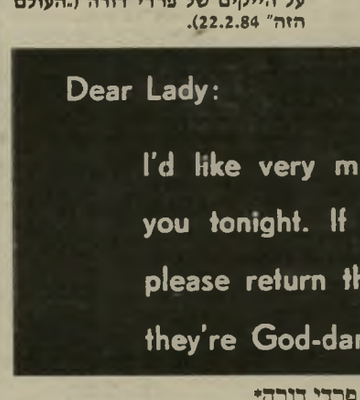
**רמטכ"ל לשעבר איתן**
בחילה, סלידה ותיעוב

מהם, אף בסיוטים השחורים ביותר, כי יבוא יום ואותה תופעה תתרחש במדינת היהודים הריבונית?

למרבה הצער והחרדה, כך אכן קרה. הרמטכ"ל לשעבר, רפאל איתן, הקים לתחייה את סיסמת האנטי־שמים הפולנים ואמר לערבי: „מה אתה עושה פה — לך לסעודיה!" (בכינוס שהתקיים השבוע באוניברסיטת בן־גוריון).

לדעתי, על אזרחי־ישראל להתייחס אל רפאל איתן ודומיו כפי שמתייחסים אנשים הגונים בכל מדינה אל גזענים ואנטי־שמים — בבחילה, בסלידה ובתיעוב.

**דליה בקר**, תל־אביב




**הזמר בסיגנון פרדי דורה**
כרטיס זהב במיקטורן קצר

פרדי דורה הסביר לשרית ישי את מקור השם יקה. את הבדיחה („ראשי תיבות של יהודי קשה הבנה") היא ציטטה נכון, כי הבדיחה הרי מוכרת לכולם, אבל כשהגיע הברון להסבר הרציני — היא התבלבלה ורשמה משהו בלתי־מובן.

אז ככה: הביטוי יקה נולד במיזרח אירופה,

---

* *„גבירתי היקרה: מאוד הייתי רוצה לתנות איתך אהבים הלילה. אם אינך מעוניינת, החזירי בבקשה את כרטיס־הזהב הזה... הוא מאוד יקר, לעזאזל."*


## טעות לעולם צודקת

„ידיעות אחרונות":

20.2.1984

**אזכרה למ"ג מפעילי „אוגח" אזכרה ל־43 מטפילי הי־**

**משה שלום**, חיפה





# קוראים כותבים

**את הסיפור הבא** לא יכולת לקרוא בעיתון היומי שלך.

הוא הופיע בעמוד הראשון של ניו־יורק טיימס, שהוא אולי העיתון החשוב ביותר בעולם, ובכותרת ראשית בעמוד הראשון של הראלד טריביון, העיתון האמריקאי הבינלאומי, הנקרא על־ידי כל המיהרמי בישראל. אחר־כך הועתק בעשרות עיתונים ברחבי העולם. הידיעה באה בעיקבות סיפור שפורסם בגליון האחרון של העולם הזה, תחת הכותרת „התאריך הגורלי". אותו סיפור דיווח על סקופ שהופיע כמה ימים לפני כן (19 בפברואר), גם הוא בעמוד הראשון של ניו־יורק טיימס. חוקר אמריקאי צעיר בשם ג'ון ארווין מרוז, שעימו נפגשתי לפני שלוש שנים, סיפר שם על מאמץ סודי שעשה לתווך בין ממשלת ארצות־הברית ואש"ף. הכתבה לפני שבוע סיפרה על מאמץ מקביל שעשה עיצאם סרטאווי, באותו הזמן ובאותו הכיוון, ושעליו דיווח העולם הזה לראשונה עוד ב־21 ביולי 1982.

עם הופעת הכתבה בגליון האחרון של העולם הזה, פירסם כתב ניו־יורק טיימס בירושלים, דייוויד שיפלר, את עיקרי הסיפור בעיתונו. בו ביום הועתק על־ידי הראלד טריביון (ראה תמונה).

**הנה הנוסח במלואו:**

עורך אומר שהפלישה ללבנון ב־1982 סיכלה הכרת אש"ף בישראל. מאת דייוויד שיפלר, שרות ניו־יורק טיימס.

ירושלים — עורך ופוליטיקאי שמאלי בישראל, אורי אבנרי, אמר ביום השלישי כי לפני שישראל פלשה ללבנון, ניהל אש"ף משא־ומתן עם ארצות־הברית על הצהרה שתכיר בישראל. נקבע כי היא תפורסם בפאריס ב־14 ביולי 1982.

הפלישה הישראלית נערכה ב־6 ביוני, וגרמה לכך שאש"ף ביטל את ההכרזה, אמר מר אבנרי בראיון טלפוני.

הוא אמר שהמידע הגיע אליו מפי ד"ר עיצאם סרטאווי המנוח, השגריר הנודד של אש"ף. ד"ר סרטאווי, אדם בעל השקפה מתונה מובהקת, נרצח באפריל 1983, בכינוס של האינטרנציונל הסוציאליסטי בפורטוגל.

לפי הדיווח של הד"ר סרטאווי, כפי שנמסר על־ידי מר אבנרי, המשא־ומתן בין אש"ף וארצות־הברית התנהל באמצעות תוניסיה. נראה כי זה היה במקביל למגעים שהתנהלו באותו הזמן עצמו באמצעות ג'ון ארווין מרוז, מומחה לענייני המיזרח־התיכון.

מר אבנרי, מי שהיה חבר־הכנסת, הפרלמנט הישראלי, הוא עורך העולם הזה, שבועון שמאלי. הוא נפגש לעיתים קרובות עם אנשי אש"ף.

אחת הפגישות האלה, באנגליה, היתה מקור היוזמות של מרוז וסרטאווי, הוא אמר.

מאז 1975, מדיניות ארצות־הברית היתה מבוססת של התחייבות שניתנה לישראל, שוושינגטון לא תכיר באירגון הפלסטיני, ולא תנהל משא־ומתן עימו, עד שזה יכיר בזכותה של ישראל להתקיים ויקבל את החלטות האו"ם הנוגעות לעניין. מר אבנרי אמר שמאמצי הד"ר סרטאווי נועדו להשיג את קבלת התנאים האמריקאיים על־ידי אש"ף.

„לקראת סוף 1981," אמר מר אבנרי, הד"ר סרטאווי „קיבל את האור הירוק מיאסר ערפאת לנסות ולפתוח במשא־ומתן בין אש"ף וארצות־הברית. הוא ניהל דיונים עם ברונו קרייסקי בווינה, פקידים במישרד־החוץ הבריטי, ארמון אליזה בפאריס והקהילה הכלכלית האירופית בבריסל, והוא החליט שתוניסיה תהיה המתווכת הטובה ביותר."

מר ערפאת הוא יו"ר אש"ף ומר קרייסקי היה אז ראש ממשלת אוסטריה. לפי מר אבנרי, הד"ר סרטאווי נפגש עם נשיא תוניסיה, חביב בורגיבה, וזה שלח את ראש־הממשלה מוחמד מזאלי לוושינגטון.

„איני בטוח עם מי נפגש (מזאלי) בוושינגטון," אמר מר אבנרי. „אני מאמין שזה היה הייג," הוא אמר, בהתייחסו למי שהיה אז שר־החוץ, מר אלכסנדר הייג הבן. „אולם איני בטוח. הוא דיבר עם האנשים שם, ובחזרו לתוניס אמר שהשיג תשובה חיובית."

לאחר מכן, הוסיף, במשך החודשים הבאים „היו חילופי מסרים, כדי להכין את ההכרזה שהיה על אש"ף למסור. אש"ף רצה להיות בטוח שנוסח ההכרזה יתקבל על דעת האמריקאים. הוא רצה שהאמריקאים ייתחייבו מראש שהנוסח מספק את דרישותיהם."

שמונה ימים לפני התאריך שבו עמה מר סרטאווי לקרוא את ההכרזה, אמר מר אבנרי, צה"ל פלש ללבנון ו„עיצאם סרטאווי אמר שהוא בטוח שאלכסנדר הייג רימה אותו."

**עד כאן** הידיעה בעיתון האמריקאי. זה לא היה די חשוב כדי שעיתון ישראלי אחד יפרסם אותה. הארץ פירסם ידיעה של 12 שורות בתחתית העמוד — מבלי להזכיר את שמי, למשל, אף במילה אחת.

מדוע מדביק הכותב לשבועון ולי בכל מקום את התואר „שמאלי"? זוהי מחלה אמריקאית שהיא, כנראה, חשוכת־מרפא.

יומיים אחרי הופעת הסיפור, אושר על־ידי העיתונאית האמריקאית הוותיקה פלורה לואיס, שסרטאווי מסר לה, אחר מעשה, חלק מן המידע. לואיס, שהיא יהודיה, חולקת על כמה מן ההערכות של סרטאווי ושלי, אך גם היא אינה חולקת על העובדות.

האם סיפור המופיע בעמוד הראשון של העיתון החשוב ביותר בעולם, והנוגע לחייהם של 569 ישראלים עד כה, אינו צריך לעניין את כלי־התיקשורת בישראל?

מתי מרים

# Editor Says '82 Invasion of Lebanon Thwarted PLO Recognition of Israel

By David K. Shipler
*New York Times Service*

JERUSALEM — An Israeli editor and leftist politician, Uri Avnery, said Tuesday that before Israeli invaded Lebanon, the Palestine Liberation Organization had negotiated with the United States a statement recognizing Israel and had scheduled it for release in Paris on June 14, 1982.

The Israeli invasion took place June 6, provoking the PLO to cancel the announcement, Mr. Avnery said in a telephone interview.

He said that the information had come to him from the late Dr. Issam Sartawi, the PLO's roving ambassador. Dr. Sartawi, an outspoken moderate, was assassinated in April 1983 at a meeting of the Socialist International in Portugal.

According to Dr. Sartawi's account as reported by Mr. Avnery, the negotiations between the PLO and the United States were conducted through Tunisia, apparently paralleling contacts at the same time through John Edwin Mroz, a specialist in Middle East affairs.

Mr. Avnery is a former member of the Knesset, Israel's parliament, and editor of Haolam Hazeh, a leftist magazine. He has frequently met with PLO officials.

One of those meetings, in England, was the genesis of the Mroz and Sartawi initiatives, he said.

Since 1975, U.S. policy has been based on a pledge to Israel that Washington would not recognize or negotiate with the Palestinian organization until it acknowledged Israel's right to exist and accepted relevant United Nations resolutions. Dr. Sartawi's effort, Mr. Avnery said, was to get the PLO to satisfy the American condition.

"By the end of 1981," Mr. Avnery said, Dr. Sartawi "got the green light from Yasser Arafat to try to get American-PLO negotiations started. He had conversations with Bruno Kreisky in Vienna, with officials of the British Foreign Office in London, the Elysée Palace in Paris and the European Economic Community in Brussels, and he decided that the best intermediary would be Tunisia."

Mr. Arafat is chairman of the PLO and Mr. Kreisky was then chancellor of Austria. According to Mr. Avnery, Dr. Sartawi met with President Habib Bourguiba of Tunisia, who sent Prime Minister Mohammed Mzali to Washington.

"I'm not sure whom he met in Washington," Mr. Avnery said.

"I believe it was Haig," he said, referring to Alexander M. Haig Jr., then secretary of state, "but I'm not certain. He talked with people there and came back to Tunis and said he had a positive response."

Then, he added, over the next months "there was an exchange of messages to prepare the statement that the PLO was supposed to give. The PLO wanted to be sure that the text of the declaration would be acceptable to the Americans, wanted the Americans to commit themselves in advance that the text would satisfy the demands."

Eight days before Mr. Sartawi was to read the PLO statement, Mr. Avenry said, the Israeli Army invaded Lebanon and "Issam Sartawi said he was sure he was double-crossed by Alexander Haig."


**עכשיו במכירה**
**PENTHOUSE**
U.K. Edition
גליון מס' 2
★ **העולם הנוצץ**
הבדרניות הבתולות — האחרונות
של קבוצת בדר־מיינהוף
★ **לילות במשי לבן**
אופנה ארוטית
★ **קרא לי מדם**
עצות של קסביירה הולנדר
**ברונפמן**
עתונים וספרים מהעולם כולו!

כוון אחר - צילום
לימודי בוקר, אחה"צ וערב בכל הרמות.
מסגרת לימודים גמישה.
סדנאות להדפסה בצבע.
הסדרי תשלומים נוחים.
פרטים נוספים וטפסי הרשמה - כל יום בין השעות 10⁰⁰-20⁰⁰.
**קמרה אובסקורה**
המרכז ללימודי צילום
תל אביב, אלנבי 57, 298291, 03-298191
ירושלים, בצלאל 6, 233502, 02-223573
חיפה, הנביאים 13, 04-662773

אבד כלב
**סמואיד לבן**
**עונה לשם אסקימו**
אבד ביום ה'
באזור כפר שמריהו
להתקשר לטלפון 052-70448

# תשקיף

## המערך אחרי רפול

מנהיג התנועה הימנית „צומת", רפאל איתן, קיבל באחרונה סנייה מאנשי מיסלגת־העבודה, שקראו לו להצטרף אליהם. הוא לא דחה הצעה זו על הסף, וביקש שהות למחשבה.
הסונים מזוהים עם יצחק רבין, ונראה שהסנייה אליו היתה ידועה לגורמים בכירים במיסלגה.

## שפירא בקשיים כספיים

בחוגי חסידי גור נפוצות שמועות עקשניות על קשיים בספיים שבהם נמצא עתה ח"כ אגודת ישראל, אברהם שפירא.
חלק מתוצרת אחד ממיפעליו, שהיתה אמורה להישלח לייצוא, לא נמכרה, וגרמה לח"כ קשיי נזילות.
בבני־ברק מניחים, שהוא יזדקק לעזרתו של בנק פרטי חרדי במקום.

## היחידה לביטחון לאומי תוקם מחדש

היחידה לביטחון לאומי, שפעלה ליד לישכתו של שר הביטחון הקודם, אריאל שרון, ופורקה אחרי שמשה ארנס נכנס לתפקידו, עשויה לקום מחדש בתוך זמן קצר.
**בלישכת ראש־הממשלה שוקלים הקמת דגם מוקטן, בעל סמכויות מוגבלות, של יחידה זו במיסגרת הלישכה.**
**אם התוכנית תתממש, הרי שתהיה זו הבעת אי־אמון מצד ראש־הממשלה בשר־הביטחון שלו.**

## ארנס מתארגן

**שר־הביטחון, משה ארנס, נותן את דעתו לגיבוש קבוצת תומכיו בתנועת החרות. הוא מודאג מהתחזקות מחנהו של אריאל שרון ומכך שיצחק שמיר עשוי להתמודד על תקופת כהונה שנייה.**
מזכיר הממשלה, דן מרידור, נמצא במגע תכוף עם ארנס והוא יושיט לו עזרה מעשית. רוני מילוא, מתוך שיקולים לטווח ארוך, תומך בצוות ארנס־מרידור.

## חב"ד לכנסת

**הסיכסוך בין חסידי חב"ד וראשי אגודת־ישראל על חלוקת ההקצבות לישיבות יגרום לכך שחסידי חב"ד יתמודדו ברשימה עצמאית בבחירות לכנסת הבאה. נראה שהרבי מלובאביץ', המגלה עניין רב בסיכסוך, יורה לחסידיו כבר בקרוב לעשות זאת.**
חסידי חב"ד ותומכיהם מונים כ־30 אלף איש, ואם הם יממשו את החלטתם, יגרמו בכך לסילוג אגודת־ישראל.

## שערת כלב תכריע במישפט

**התביעה תביא מומחה מחו"ל למישפטו של עורך־הדין שימעון חרמון, הנאשם ברצח האחות כרמלה בלאם.**
המומחה יעיד על שערת כלב, ועדותו עשוייה להיות גורלית לגבי המשך המישפט.

## פשיטת־רגל בגדה

**שתי חברות קבלניות נוספות הבונות בגדה המערבית עומדות לפני פשיטת־רגל, בגלל קשיים כלכליים בהמשך בניית הסרוייקטים שבהם התחילו.**
גם במיקרים אלה תתבקש הממשלה, בלחצה של שדולה רחבה, לעזור לחברות לצאת מהבוץ.

## נבון לחו"ל

**יצחק נבון יוצא השבוע לסיור בן כמה שבועות בדרום־אמריקה. תקופה זו תנוצל על־ידי תומכיו לגיבוש ותקיעת יתדות במיסלגה.**

## גרוסבורד לאוצר

**אריה גרוסבורד, חברו הטוב של יגאל כהן־אורגד, עשוי להתמנות לתפקיד הממונה על הכנסות המדינה, במקומו של משה ברטוב.**
**גרוסבורד, לשעבר מנכ"ל מישרד־התחבורה, יתבקש על־ידי שר־האוצר להציל את האגף מהתמוטטות, ולוא לתקופת מעבר.**
**גישושים שנעשו אצל רואי־חשבון ומומחי־מיסים, בחיפוש אחרי מחליפים אחרים לברטוב, העלו עד כה חרס.**

## פיענוח מיכתב לוינסון נפסל ברדיו

**מנהל הרדיו, גידעון לב־ארי, פסל לשידור ניתוח גרפולוגי של כתב־ידו של יעקב לוינסון על־פי המיכתב שהשאיר לפני ששם קץ לחייו.**
**פרשנותו של הגרפולוג הכילה פרטים חדשים על לוינסון ומעשיו, ולב־ארי לא היה מעוניין שאחרי מותו של לוינסון ייחשפו פרטים אלה ברדיו.**

## דוח הכתות נדחה

דוח סגנית שר־החינוך והתרבות לעניין הכתות מתמהמה. מועד מתן ההמלצות האופרטיביות לפעולה נגד הכתות נדחה כבר שמונה פעמים. המועד החדש לפירסום ההמלצות: אמצע חודש מרס.
**הדחייה נובעת מכך שאין הסכמה על טיב ההמלצות ועל דרך יישומן.**

## יחסי־ציבור ל„אסט"

**הפירסומאי ואיש יחסי־הציבור אורי סלע מטפל עתה בבניית תדמית חדשה לבת „אסט".**
**הוא אף השתתף במאראתון של הקבוצה, כדי לראות מקרוב במה המדובר.**

## דאגה בכימיקלים ובפחם

**דוח מבקר־המדינה על התאגידים הממשלתיים הדליק אזורות אדומים בחברת „כימיקלים לישראל" ובחברת „הפחם".**
יש אי־שביעות רצון מתיפקוד מנכ"ל כימיקלים, יורם זיו, ומנכ"ל הפחם, רם רון, אך הם עדיין לא מוחלפים בגלל מחסור במועמדים בעלי כישורים מתאימים.

## מתעניינים בקבוצת בלס

**אנשי בורסה ובנקאים מגלים עניין בקבוצתו של איש־העסקים דויד בלס, המגלגלת בבורסה סכום של יותר מ־70 מיליון דולר.**
בלס מבצע את עיסקותיו מחשבונות בארבעה בנקים.

## זנבר לתפקיד בכיר

**נגיד בנק־ישראל לשעבר, משה זנבר, ימונה בקרוב לתפקיד כלכלי בכיר. במיסלגת העבודה מניחים, ששמו ייזכר לעיתים תכופות יותר בכל הקשור לתסקידים סוליטיים ייצוגיים.**

## מתח גבוה בחברת־החשמל

ימי החסד שנתן מנכ"ל חברת־החשמל, יצחק חופי, ליושב־ראש מועצת המנהלים החדש, עמוס סורשן, חלפו. עתה שוררת ביניהם מתיחות, ובתוך זמן קצר תבוא ההתפוצצות הראשונה.

## אלעזר לוין הושעה מ„הארץ"

הכתב הכלכלי הבכיר של „הארץ", אלעזר לוין, הושעה מעבודתו בעיתון לשלושה חודשים.
לוין הודיע מצידו שהוא מתפטר מעבודתו בעיתון, בגלל סיכסוך ממושך עם עורך המדור הכלכלי נחמיה שטרסלר.
לוין, שהוא כלכלן בהשכלתו, יעבוד בתפקיד בכיר בחברת־השקעות השייכת למשקיע חוץ.

## סחבת ברשות ניירות־ערך

**מחסור בכוח־אדם מיומן מקשה על עבודות הבדיקה השיגרתיות והחקירות המיוחדות של הרשות לניירות־ערך. אליעזר שילוני, שזכה אומנם לגידול בתקציב הרשות, לא מצליח להתגבר על הסחבת בבדיקת נושאים שהוגשו לטיפולו כבר לפני שנתיים.**
בבורסה גורסים, שהנעשה ברשות לניירות־ערך ישפיע ישירות על ציבור המשקיעים שלא מקבלים את כל המידע שהם זקוקים לו כאשר הם משקיעים את כספם.

## „חדשות" יופיע בימים הקרובים

עיתון הערב החדש, חדשות, יופיע כנראה כבר בימים הקרובים.
**עיתונאים מאגודת־העיתונאים ועובדי־דפוס מתכוננים לשבש את הופעתו כבר מהגיליון הראשון. הם ינסו למנוע בגופם את הוצאת הגיליונות מבית־הדפוס למחלקים, ולחסום את קווי־הטלפון של מישרדי־המערכת.**

## כדורגלנים נגד האגודות

צפויות עשרות תביעות של כדורגלנים נגד האגודות שלהם, בגלל אי־עמידה בתשלומים על־פי חוזים בדולארים, שנחתמו בתחילת העונה.
המשבר הכלכלי והירידה במיספר הצופים הקשו על חלק מהאגודות לקיים את ההסכמים, שכהם הובטחו משכורות־ענק לבכירי השחקנים.
**כבר השבוע יוגשו שלוש תביעות של שחקנים בעלי מוניטין נגד גיזברי־האגודות.**

## הפקיד המורשע לא הושעה

יוסף תשובה, פקיד בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, שהורשע לפני שבועיים בבית־המישפט המחוזי בירושלים על דרישה לקבלת שוחד, עדיין לא הושעה מתפקידו.
**מישפטנים בהיכל־המישפט בתל־אביב הגדירו את אי־ההשעיה כשערוריה חסרת־תקדים.**

# פגישה בעמאן

## המדינה רגשה סביב המתאבד רם־המעלה. איש לא שם לב למותו של צעיר אלמוני

התאבדותו של יעקוב לוינסון (ראה עמודים 8־15) הרעישה את הארץ, גרמה לגלים של התרגשות, גילוי הגופה, מיכתב־ההתאבדות, ההא־שמות הדהדיות וההלווייה ריתקו את תשומת־לב הציבור הנרעש.

תוך כדי כך נשכח מן העין ומן הלב מותו של צעיר בשם נתן שראפי.

נתן שראפי לא נמנה עם גדולי המדינה. הוא לא חלש על מערכת של מיליארדים, לא השתייך לקבוצה השלטת במיפלגה גדולה. הוא היה בסך־הכל בן 19, בן ראשון־לציון, בראשית דרך־חייו.

נתן בן ה־19 גוייס על־ידי מדינת־ישראל לצה"ל, ונשלח על־ידי צה"ל ללבנון. במבואות כפר בשם ערמתה, מצפון לנבטיה — כפר שאת שמו לא שמע מעולם לפני כן, ושעצם קיומו לא עניין אותו — הוא נהרג על־ידי פצצת באזוקה.

הוא היה הקורבן מס' 569 של מילחמת־לבנון.

**לשם מה?** נתן שראפי לא ידע מדוע הוא נמצא בלבנון, ועל מה הוא לוחם שם. גם חבריו אינם יודעים זאת.

ההרפתקה האומללה נמשכת בגלל טיפשותם של הפוליטיקאים, שהכניסו את ישראל לבוץ הלבנוני ואינם יודעים עוד איך לצאת ממנו. ככל שמתרבים הגילויים על ראשיתה של המילחמה כן מתאשר כי יוזמי המילחמה לא ידעו בין ימינם לשמאלם, לא הבינו כראוי מה הם עושים ולא היו מסוגלים לקרוא את המפה.

עכשיו נשאר צה"ל בלבנון, מפני שאין לקברניטים מושג מה לעשות. האיזון העדין שהיה קיים בדרום לבנון, ואשר תודות לו נשמר שקט מוחלט לאורך הגבול במשך 11 החודשים שלפני המילחמה, נשבר ללא־תקנה. לאיש בצמרת המדינה אין מושג מה לשים במקומו.

„בדרום־לבנון צה"ל מגן רק על עצמו," אמר קצין ששוחרר מן השרות שם, ושהפגין מול מישרד ראש־הממשלה נגד המילחמה. היתה זאת הגדרה עגומה ביותר.

נתן שראפי, מס' 569, נהרג בלבנון מפני שאיש לא ידע לשם מה הוא נמצא שם. בשעת הלווייתו זעק הרב: „עד מתי המחבלים ירצחו אותנו?" הוא לא היה מודע לעובדה כי נתן שראפי לא נרצח במדינת־ישראל, אלא על אדמת ניכר — אדמתם של זרים. המתקרי־מים נגד הכיבוש.

**מחיבה לשינאה.** „המחבלים" ששמו קץ לחייו של נתן שראפי לא היו פלסטינים. הם היו לבנונים, בני העדה השיעית, שעד לפלישה האומללה לא היה להם ריב עם ישראל.

שהותם בלבנון של נתן שראפי וחבריו, קורבנות הטימטום הרישמי, לא באה לשרת את עניין השלום. נכון ההיפך הגמור. כי כל יום של שהות צה"ל בלבנון מגביר את שינאת הגורם היחידי המסוגל לערוב לביטחון הגבול הצפוני של ישראל: השיעים.

אין אדם שפוי בישראל המפקפק כיום בעובדה זו. מצפון לגבול ישראל, השיעים הם הגורם היחידי שיהיה מסוגל מחר לשמור על השקט. אירגון־ההגנה שלהם, אל־אמל („התיקווה"), הוא הכוח הצבאי היעיל היחידי באיזור.

אולם כל יום של כיבוש מקומם את השיעים יותר נגד ישראל. כאשר נכנס צה"ל לאיזור זה לפני 20 חודש, נתקבל כמעט בחיבה. במשך הזמן הפכה החיבה לאכזבה. עכשיו היא הופכת לשינאה פשוטה.

זה מה שקורה עכשיו בין צה"ל והשיעים.

חיילי צה"ל נשארים שם. גם מי שעלול להיות מס' 570.

---

**ב־סעם ה־1001** התמוגגו כלי־התיקשורת בישראל: ערפאת גמור. אמנם לא נקבר בביירות או בטריפולי, כפי שציבאו בביטחון, אבל הוא „נחלש", „אין לו מנוס מ...", „אין לו ברירה אלא..." הוא נאלץ להיכנע למלך חוסיין.

אין טעות גדולה יותר.

הופעתו של יאסר ערפאת בעמאן, השבוע, לא היתה סימן של חולשה, אלא להיפך — של כוחו החדש.

כדי להבין זאת, יש לעמוד על ההתפתחות שהובילה לכך.

### ● הסכם ערפאת־חוסיין

**לפני שנה** ניהל ערפאת משא־ומתן עם המלך חוסיין. היה זה בתקופה שלאחר פינויו מביירות, אחרי 79 ימים של מצור, שהעלו את יוקרתו לשחקים. כוחות אש"ף, שעצרו לברם את העוצמה הכבירה של צה"ל, זכו אז בהערצה כללית בעולם הערבי.

**ערפאת ביקש להסתדר עם חוסיין, מפני שהוא רצה לבוא בדברים עם ארצות־הברית, בתיקווה שזו תלחץ על ישראל.**

כדי להגיע לכך, היה צורך לשלב את חוסיין בתהליך, כי חוסיין מקובל על האמריקאים, וגם חלק מן הישראלים מעמידים, לפחות, פנים כאילו הם מוכנים לשאת ולתת עם חוסיין על עתיד הגדה והרצועה. ואילו חוסיין הבין, אחרי ביירות, שאינו יכול לזוז בלי אש"ף. חתימתו של ערפאת היא תנאי מוקדם לכל הצטרפות שלו לתהליך הדיפלומטי.

ערפאת הציע אז לחוסיין תוכנית, שכללה את העקרונות הבאים:

● המדינה הפלסטינית שתקום בגדה וברצועה תיכנס לקונפדרציה עם ירדן.

● למדינה הפלסטינית יהיו דרכון משלה, דגל משלה, פרלמנט משלה, ממשלה משלה וגם „צבא סמלי" (כהגדרת ערפאת) משלה. בירתה תהיה בירושלים המיזרחית.

● לקונפדרציה יהיה פרלמנט־על, נוסף על הפרלמנטים הנפרדים של ירדן ופלסטין.

● שירות־החוץ יתחלק שווה־בשווה. בבירה אחת יהיה שגריר פלסטיני שייצג גם את ירדן, ובבירה השכנה יהיה שגריר ירדני, שייצג גם את פלסטין.

ערפאת ריווח לחבריו, כי הגיע לכלל הסכמה עם המלך על סמך העקרונות האלה. הכל היה מוכן לחתימה. לפי האגדה, כבר שלף ערפאת את העט שלו כדי לחתום, אך עצר באמצע התנועה ואמר שהוא צריך להביא את הדברים תחילה לאישור חבריו.

**אחרי כן התקיימו ישיבות של מוסדות פת"ח ואש"ף — וערפאת מצא את עצמו במיעוט.**

התהליך כולו היה כישלון לערפאת. אך מחמאה לתהליכים הדמוקרטיים באש"ף. לא לחינם טוענים הפלסטינים, כי „ישראל ואש"ף הן הדמוקרטיות היחידות במרחב," ומסתכלים בכוונ במישטר הדיקטטורי השורר בירדן. נוסף על כל שאר הבעיות, פער זה במישטרים הפנימיים חוצץ גם הוא בין ירדן והפלסטינים.

### ● הכינוס המכריע

**בימים פרצה** המרירה בפת"ח שאורגנה והפעלה על־ידי סוריה, כדי להפיל את ערפאת לפני שיסתדר עם חוסיין. ערפאת יצא מנצח מז המערכה בטריפולי, אש"ף לא נשבר, העם הפלסטיני התלכד סביבו כמעט כאיש אחד. כיום ברור יותר מאשר אי־פעם ששום דבר לא יוכל לזוז בלי אש"ף, וכי ערפאת הוא מנהיגו הבלתי־מעורער.

ערפאת הוכיח את כוחו כאשר בא לקאהיר, עם יציאתו מטריפולי, והחזיר במכה אחת את מצריים לעולם הערבי. החזרת מצריים לקונסנזוס הערבי, לאירגון המדינות המוסלמיות ולדיפלומטיה המרחבית היו הישג מרשים, שהראה כי מחווה אחת של ערפאת טומנת בחובה עוצמה מדינית רבה.

אחרי מיפגש־קאהיר, נערכה בתוניסיה ובמקומות אחרים סידרה ארוכה של התייעצויות וכינוסים של מוסדות פת"ח ואש"ף, כדי לגבש את המהלכים הבאים.

על הפרק עומדות, ביחד ובנפרד, כמה סוגיות משולבות: היחסים עם ארצות־הברית, היחסים עם מצריים, היחסים עם ירדן, היחסים עם סוריה והיחסים עם כוחות־השלום הציוניים בישראל. על כל אחד מהנושאים האלה נטוש מאבק.

**אין ספק כי הקו של ערפאת — התירה סעילה להסדר־של־שלום — נהנה עתה מרוב גדול בכל מוסות פת"ח ואש"ף. אולם עליו לעבור עוד תחנה חשובה: כינוס המועצה הלאומית הפלסטינית, העומד להיערך תוך שחות מחודשיים, כנראה באלג'יר. התאריך והמקום עדיין לא נקבעו סופית.**

המורדים ירו באחיהם בטריפולי, התקפתם נכשלה והם גורשו מפת"ח (ועל כן גם אוטומטית מאש"ף). ההתקפה הסורית על אש"ף נעזרה על־ידי שאר סוכני סוריה ולוב באירגון, וגם הם איבדו את השפעתם.

עתה יקרו אחד משני הדברים:

● **או שבל סוכני סוריה ילוב יחרימו את כינוס המועצה הלאומית הפלסטינית, תוך שלילת חוקיותו, ואז יהיה מובטח רוב עצום לערפאת. האוסוזיציה הפנימית, בדמותם של ג'ורג' חבש וחבריו, הנחשבים גם עתה כנאמנים לעניין הפלסטיני, לא תוכל למנוע את קבלת ההחלטות המבוקשות על־ידי ערפאת.**

יתכן שבפעם הראשונה תתקבלנה ההחלטות ברוב דיעות, ולא פה אחד, כמקובל.

● **או שהסורים יתחרטו ברגע האחרון וישלחו את סוכניהם לכינוס. מבחוץ שבולם נמנים עדיין רישמית עם אש"ף (מלבד מורדי פת"ח), הם יכולים להוסיע שם, להתנגד ולהסריע. במיקרה כזה עלול ערפאת להתקשות בהשגת ההחלטות הדרושות.**

מנהיגי הגדה המערבית, החותרים בכל כוחם להשגת הסכם כזה, מתוך אמונה שרק מאמץ משותף של ירדן ואש"ף יכול להביא להפסקת ההתנחלויות ולפתיחת תהליך של שלום, יצאו לעמאן, כדי להפעיל שם לחץ על שני הצדדים.

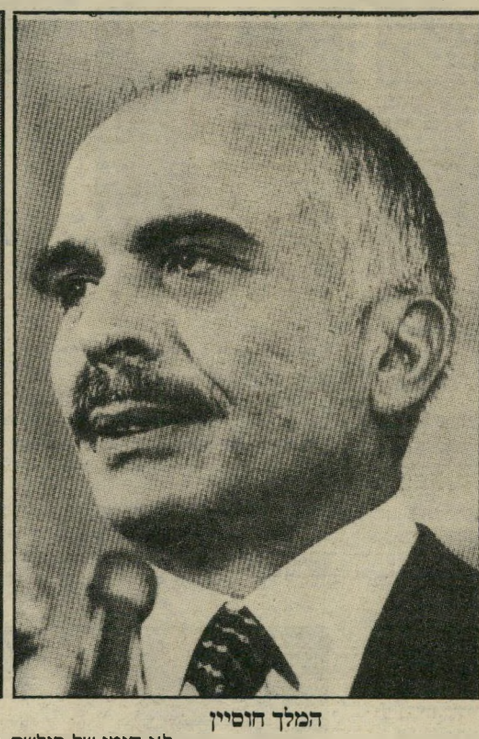
ממשלת־ישראל, לעומת זאת, עושה את הכל כדי לסכל את הסיכוי. כמה מקברניטי ישראל — מנהיגי הליכוד והמערך כאחד — השמיעו בימים האחרונים שוב הצהרות האומרות כי ישראל לא תשא ותתן עם אש"ף, גם אם זה יכיר בפירוש ובאורח חד־משמעי בזכות־הקיום של ישראל. „לא נאמין להם," אמר יצחק שמיר השבוע, בראיון בבריסל.

**אין שמץ של ספק כי ההצהרות הושמעו כדי לספק תחמושת בזאת למתנגדי השלום באש"ף.**

גם עמדת ארצות־הברית מחזקת את ידי הקיצוניים. וושינגטון אמנם מועניינת בכניסת חוסיין לתהליך־השלום, אך בשנת־בחירות פוחד ה־נשיא רונלד רגן מפני כל דבר שיעלה עליו את חמת הקהילה היהודית המאורגנת המקבלת את הפקודות משגרירות ישראל.

**התוצאה: ארצות־הברית אינה מסייעת במאומה לכוחות**





המלך חוסיין

היו"ר ערפאת

הפרלמנט של המדינה־הפלס־טינית־בדרך צריך לקבל כמה החלטות עקרוניות, כדי לאפשר את המשך הפעולה ברוח ערפאת. החלטות אלה צריכות להיות נועזות וחד־משמעיות, כדי לאפשר פריצת־דרך.

היא לא עשתה זאת לפני שנה, אף כי ערפאת חתר לכך. בינואר 1983, שלושה שבועות לפני כינוס המועצה, קיבל ערפאת את מישלחת המועצה הישראלית למען שלום ישראלי פלסטיני (מתי פלד, יעקוב ארנון, אורי אבנרי) יחד עם עיצאם סרטאווי, והיה אופטימי ביותר. אך בכנס עצמו נתקל במחסום ונעצר.

**המחסום היה מורכב מקו־אליציה של אירגוני־הסירוב הכפופים לסוריה וללוב (אחמד ג'בריל, אל־צעיקה ועוד), אירי־גוני של ג'ורג' חבש וכוח חדש — מורדי־פת"ח, שניסו לתקוע סכין בגבו של ערפאת.**

בינתיים קרו דברים רבים.

לא סימן של חולשה, אלא להיפך

### ● תחמושת ישראלית לקיצונים

**על רקע** זה יש לראות את ביקורו של ערפאת בעמאן.

מסתבר כי הוא רואה את עצמו בעמדת־כוח כזאת, שהוא יכול היה לנסוע אל בירת האוייב המושבע של סוריה, ביודעו כי תנועתו עומדת מאחוריו. יחד עימו בא מחמוד עבאס („אבו מאזן"), האיש שנכח גם בפגישת ערפאת עם חברי המועצה הישׂ־ראלית. איש מרכזי אחר, וזיר אל־חליל („אבו ג'יהאד"), גיבור טריפולי, הכין את הפגישה.

**קשה להניח כי ערפאת יוכל לסכם משהו סופי לפני כינוס המועצה הלאומית. אך אם יסכם בעמאן טיוטא של הסכם, הכוללת את עקרונות ההתי־קשרות בין ירדן לפלסטין, יוכל להביא אותה לאישור המועצה.**

**המתונים באש"ף, ואינה אר־מרת דבר על התמורה שיקבל אש"ף במחיר צעד מרחיק־לכת לקראת הכרה בישראל.**

### ● תנועת השלום שותקת

**פקיד שלילי** ממלאה בתהליך זה גם תנועת־השלום הישראלית. היא חדלה לפעול בעניין הפלסטיני. פעולותיה הקלושות והמעטות מוק־דשות למילחמת־לבנון בלבד. שלום עכשיו ממשיכה להחרים את אש"ף, כמה חברי־כנסת „יוניים" הסכימו להיפגש עם כמה פלסטינים רק „בתנאי שלא יכריזו שהם אנשי אש"ף," איש מהם לא ריבר על מדינה פלסטינית.

**בינתיים ממתין המרחב כולו לכינוס המועצה הלאומית ה־פלסטינית. להחלטותיה תהיה חשיבות היסטורית. שיחות ערפאת־חוסיין ותוצאותיהן ישפיעו על כך במידה רבה.**



# אורי אבנרי: לוינסון

**הסטיבל העגום יעבור, ותישאר השאלה הגדולה: מי היה יעקב לוינסון?**

## ● נשיכה של חתול

**א־אפשר להתווכח עם התאבדות.**

**התאבדות היא עובדה נוראה, החוסמת את הדרך, שאי־אפשר לעקוף אותה. מוכרחים להתמודד עימה.**

אי־אפשר להתווכח עם מיכתב־התאבדות. הוא נכתב בסערת־נפש, הוא קריאת־התגר האחרונה של אדם: אולי זעקה מן הלב, אולי טיל של נקם.

התאבדות כופה עליך חשבון־נפש. חשבון בינך לבין עצמך. מה עשית, היכן היית, כיצד נהגת, האם היית בסדר.

**זהו חשבון פרטי מאוד, אישי מאוד.**

לכן נתעב בעיניי פסטיבל־לוינסון, שהתנהל בימים האחרונים. נשמעו בו כמה דברים אמיתיים, שבאו מן הלב. אך הם נבלעו בקאקופוניה של דברי התחסדות צבועים, של הכאה על חטא איש על חזה רעהו. של חיסול חשבונות בין כנופיות, של השחזת הלהבים לקראת לילה של סכינים ארוכות. עסקנים עלובי־נפש קפצו על העגלה כדי לחסל כמה חשבונות פרטיים. זרזירי־עט קטנים ולא הכי־נקיים מתכוננים לצבור הון על־חשבון ההתאבדות.



ההלוויה בקיבוץ צרעה
אחרי מות האם. הרגשת עוול

**מכל סגישותיי** עימו, נחרתה בזיכרוני במיוחד הפגישה שלפני־האחרונה, ב־14 בינואר, בביתה של חנה זמר.

שלושה ימים לפני כן פירסם העולם הזה את הכתבה הראשונה על פרשת לוינסון, ובכך הפך אותה נחלת־הציבור. חשפנו בה את קיומה של חברת יו־אס־איי, החברה הפרטית שהוקמה על־ידי לוינסון, ואת פעולתה של ועדת־החקירה הסודית בחברת העובדים. הכינונו את הכתבה בסודיות מוחלטת, וגם במערכת שלנו ידעו עליה מראש רק שני אנשים. היה ברור לנו שאם ייוודע דבר כוונתנו לפרסמה, יופעלו עלינו לחצים כבירים מכל הצדדים — אותם הלחצים שמנעו את הפירסום בכל שאר כלי־התיקשורת. בסוף הכתבה רמזנו על שורה של נושאים שאנחנו עומדים לפרסמם.

אחרי הפירסום התקשרה איתי חנה זמר, עורכת דבר. ידעתי שהיא ידידה טובה של לוינסון. היא שאלה אותי אם אני מוכן להיפגש עם לוינסון, באופן סודי לגמרי, תוך התחייבות שלא אצטט מילה מפיו ושלא אפרסם גם את עצם דבר הפגישה. נעניתי מייד.

**למען האמת, חיכיתי לשיחת־הטלפון, אם כי לא ידעתי מראש מי יהיה המטלפן.**

היה ברור לי שעליי לשוחח עם לוינסון ולשמוע מה בפיו, לפני שנמשיך בסידרת־הגילויים. הייתי גם בטוח שלוינסון עצמו יחפש קשר זה, על רקע היחסים בינינו עד כה.

אשתי שאלה אם אני רוצה שתצטרף אליי. היתה זאת שאלה בלתי־רגילה מאוד, כי רחל אינה מתערבת בענייניי העיתון. אחרי היסוס, החלטתי שזה יכול להועיל. נסענו בשבת אחרי־הצהריים לביתה של חנה ברחוב אורי, ועלינו לדירתה. ליבי היה כבד.

בהיכנסי לדירה ראיתי אותו יושב על ספה בחדר השני, לבדו, מעשן. הוא היה אלגנטי כמו תמיד, עצבני כמו תמיד. הוא שתה מעט, עישן הרבה. הרושם היה של קפיץ מתוח.

בפגישה קרה משהו מוזר. אף שדיברנו, כמובן, על הפרשה, על הטענות וההאשמות נגדו, הרגשתי שלא זהו עיקר השיחה. בין לוינסון ורחל נוצר קשר מוזר. אף שלא הכירו זה את זה לפני כן. חשתי שהוא מדבר אליה יותר מאשר אליי, ולאו דווקא כדי לגייס את עזרתה כלפיי.

**קרה משהו אחר. אדם בודד מאוד, מנותק מאוד, שזעק באותה שעה לקשר אנושי, מצא אותו לרגע.**

האיש, שלא דיבר מעולם על חייו הפרטיים, נפתח לרגע, דיבר על ילדותו, על אמו, על הרגלי־השינה שלו (הוא כפה על עצמו לקום מוקדם, וטען שהתרגל לכך. הוא התעניין לשמוע מפי רחל שאין זה כך, שאין אדם מתרגל למישטר־שינה זר לו, שצורכי־השינה של אדם נובעים מצרכים גופניים. השונים מאיש לאיש.) הוא סיפר בהומור מסויים על ניסיון ללכת השכם בבוקר לבריכת־השחייה, ועל מה שראה והרגיש שם.

בשעת השיחה ליטפה רחל את החתולה של חנה, וזו נשכה אותה לפתע. „מה עשיתי לך?" קראה רחל המופתעת, שהיא חובבת־חתולים כמוני.

„כך בדיוק אני מרגישו" אמר לוינסון.

„אתה רוצה לנשוך?" שאלה רחל.

„לא, אני מרגיש כמוך. מה עשיתי להם?"

**בדרך הביתה השווינו רשמים. רחל אמרה דברים נבואיים: האיש זקוק לעזרה. הוא זועק למגע אנושי, אך אינו יודע איך ליצור אותו. „אני מקווה שיש לו חברים, שיעזרו לו" אמרה רחל.**

היא לא התכוונה לעסקנים שיכתבו מאמרים או יתמכו בו פומבית, אלא לחברים ממש שיעמדו לצידו כבן־אדם, שיעניקו לו חום אנושי בשעת־צרה, שיתנו לו הרגשה שאינו בודד, שיישארו עימו באש ובמים. נראה לי שלא היו כאלה, וכי כמה מדברי החרטה וההאשמה־העצמית של חבריו מתייחסים דווקא לכך.



לוינסון בישיבת הבנק
פחד מפני בני־אדם

לנגד עיני עולה תמונה, שנוצרה בדמיוני. לוינסון ביום הרביעי האחרון בלילה, אחרי שהטלוויזיה הוריעה שעניינו הועבר לחקירת המישטרה. לוינסון ידע שהוא עלול ללכת לבית־הסוהר. עצם האפשרות היתה מוכרחה ליצור משבר עצום בלב אדם כמוהו, שהיה רגיל לשלוט בבני־אדם, לעורר הערצה ופחד.

**איך משאירים אדם לבדו במצב כזה? היכן היו ידידיו? כיצד קרה שרק למחרת בבוקר הורגש בהעדרו?**

אני מאחל לעצמי שאם אימצא אי־פעם במצב כזה, יעמוד לידי לפחות אדם אחד שיתמוך בי, בלי חשבון, בלי ציפייה לתמורה.

## ● „במשהו, אך לא בכל"

**ב דרך הביתה**, אחרי אותה שיחה, שאלתי את רחל אם, על סמך התרשמותה מן האיש ומתגובותיו — ולאו דווקא מן הדברים שנאמרו, שאת רובם לא הבינה — היא מאמינה שהאיש חף־מפשע.

**„הוא אשם במשהו, אבל לא בכל," אמרה.**

זאת היתה גם התרשמותי, באותו היום.

בפותחה את השיחה אמרה חנה זמר: „הפגשתי אתכם מפני שאני מאמינה שיעקב חף־מפשע ושאורי הוא אדם הגון."

בפגישה ההיא הצעתי ללוינסון לשוחח עימנו על הפרשה לפרטיה, ולמסור לנו את תגובתו על כל העניינים. חוקר ממולח אינו אומר לנחקר מה יש בידו. הוא מנסה לעורר את הרושם שהוא יודע את הכל, ומניח לנחקר לנחש מה ידוע ומה לא, כדי לנצל את ספקותיו ואי־ודאותו. לא נקטתי בשום טכסיס כזה. פירטתי באוזניו את כל הנושאים שהיו ידועים לי באותה שעה, ושחלק מהם לא פורסמו עד היום.

לוינסון שאל איך אשתמש בתשובותיו. האם אצרף אותן להאשמות? אם אשתכנע שהאשמה מסויימת אינה נכונה, האם אמנע מלפרסם אותה בכלל?

**עניתי לו בלי הסתייגויות שאכן כן, אם אשתכנע שאין ממש בהאשמה מסויימת, לא אפרסם אותה. לא אשתמש בטכסים העיתונאי הידוע של פירסום ההאשמה וההכחשה בצידה.**

לוינסון אמר שאינו נוטה להגיב, שעליו להתייעץ עם יועציו המישפטיים. זה נראה לי מוזר. אם ביכולתו להוים ולהפריך, וכדי למנוע פירסום — איזה צורך יש בהתייעצות עם עורכי־דין? האם היה איש כמוהו זקוק לעצות? הנחתי שזהו טכסיס כדי להרוויח זמן ולחשוב.

**על כן הוספתעתי למרי כאשר טילפן אלי כבר למחרת היום. „החלטתי לקבל את הצעתך," אמר, וחזר על התנאי: שלא אפרסם בשום צורה, ולוא גם ברמז, שנפגשתי עימו, ושלא אגיד מילה אחת בשמו בלי הסכמתו המפורשת.**

כיבדתי התחייבות זו. ער רגע מותו לא ידע איש על הפגישות האלה, מלבד המשתתפים בהן: שתי נשותינו, חנה זמר וראש מערכת העולם הזה, רב איתן, שניהל את החקירה מטעמנו.

## ● מתחת לטבלת השיש

**ד סגישה השניה** התקיימה בביתו, ברחוב בר־כוכבא 38 ברמת־גן, ביום השני, 16 בינואר, אחרי־הצהריים. התווכחנו קצת בטלפון על המיקום, כי לא היה נוח לי לנסוע לשם. „תוותר לי הפעם," אמר בשקט, ואני ויתרתי.

השיחה ארכה כשעתיים, ונכחו בה רק לוינסון, איתן ואני. נורית אשתו נכנסה מדי פעם, הגישה קפה ועוגיות, הקשיבה לכמה פסוקים.

הכרתי את הדירה, כי פעם, לפני שנים, הזמין אותי לוינסון במפתיע למסיבה שם לכבוד אורחים שאת זהותם שכחתי. לוינסון היה אז בשיא כוחו, רבים ניבאו שיהיה שר־האוצר ואף ראש־הממשלה. במהלך השיחה דיברנו על הדרך להבראת הממשלה. אני זוכר שהוזכר שמו של עזר וייצמן, ולוינסון שאל אם אצטרף למיפלגה אם זו תעבור שינוי־ערכים יסודי.

**הפעם ישב עימנו לוינסון אחר. הוא דיבר במרירות רבה מאוד, ולא חסך את שבט לשונו מסלוני ואלמוני. אז גם שמעתי מפיו בפעם הראשונה את האימרה שאמר לו, לדבריו, מישהו — „רוצים אותך מתחת ללוח־שיש". לנו לא אמר מי אמר זאת.**

לא הבינותי את הפסוק בפעם הראשונה וביקשתי ממנו לחזור על דבריו. הוא חזר עליהם, בלוויית תנועת־יד אופקית.

**„אני מקווה שאתה אפילו לא חושב על דבר כזה: זוהי בדיחה תפלה!" קרא דוב איתן.**

„זה מה שהם רוצים," אמר לוינסון.

הפעם היתה זאת שיחה ענינית לגמרי. בהערד אשתי, לא עלו עניינים אישיים, אלא בדרך־אגב. מאחר שהעליתי באוזניו, יומיים לפני כן, את כל הנושאים, היתה לו בינתיים שהות לחשוב היטב על התשובות.

איני יודע למה ציפיתי בתת־הכרתי: לתגובה שתפריך את כל הטענות, ובכך תמנע ממני לפרסם את הפרשה, או לתשובות בלתי־משכנעות, שיכריחו אותי להמשיך בפירסום גם אחרי שיחות אלה, שבהן נרקם מירקם ריגשי מסויים.

**בתום השיחה, כאשר נסענו למערכת, שאלתי את דוב איתן להתרשמותו, והוא אמר: „ואלה, הוא מסובך עד מעל לראש!" לא היתה לי ברירה אלא להסכים עימו.**

במשך שעתיים העלינו טענות ממשיות, שנגעו לעיסקות מסויימות מאוד. לא היתה בפיו תשובה משכנעת אף לאחת מהן. הוא דיבר באופן כוללני, העמיד פנים כאילו אינו יודע דברים שהוא היה מוכרח לדעת, או כאילו התקבלו החלטות על־ידי אחרים כשהיה ברור כי החלטה כזאת לא יכלה להתקבל אלא על־ידו.

לדוגמה: בשבוע השלישי של הסידרה גילינו את פרשת מניות סונול (ליתר דיוק: חברת טכנולוגיות), שהיו מונחות בפיקדון בחברת־בת של בנק הפועלים בבריטניה, ושהועברו באופן מיסתורי לחברה הפרטית יר־אס־איי, שבה כיהן לוינסון כנשיא. החברה שילמה עבורן 18 אלף דולאר, ומכרה אותן בשני מיליון דולאר בקירוב.

העליתי את הפרשה עוד בפגישה ברירתה של חנה זמר: „מרברים על חבילת־מניות שהיתה מונחת באסקרו בסניף של בנק הפועלים, ושאתה הוצאת אותה משם והעברת אותה לחברה שלך."

**לוינסון אמר שלא שמע על זה מעולם. „מה זה אסקרו?" שאל.**

אני רחוק מלהיות איש־כלכלה, אך ידעתי שאסקרו היא הוראה כתובה הניתנת לצד שלישי, המחזיק בפיקדון, כדי שינהג בפיקדון זה על פי הכללים הכתובים בהוראה. כל מישפטן וכל בנקאי יודע זאת.

בפגישה השניה, כאשר ביקשנו הסברים מפורטים יותר לפרשה זו, התחמק לוינסון בכמה מילים כוללניות. הוא טען שהעניין כלל אינו נוגע לבנק הפועלים או לו עצמו, שלא היתה לו שום נגיעה לעניין, אם בכלל היה כזה.

כעבור כמה ימים השגנו את מיסמכי הפרשה. חלק מהם בלבד פורסם בפרק השלישי של הסידרה שלנו. עולה מתוכם באורח חד־משמעי כי המניות הועברו לחברת יר־אס־איי, שלוינסון היה נשיאה. בעיקבות עיסקה סיבובית מוזרה ביותר, שקראנו לה „העוקץ". לוינסון טען, אגב, שאינו יודע מי הם בעלי החברה שהוא עמד בראשה, ושהתחבאו מאחורי חברות אלמוניות הרשומות בפנמה.

**כשלחצתי את ידי אשתו, נורית, בדלת ביתו, קיננה בליבי הרגשה עגומה. באותו רגע כבר ידעתי שאין כל הצדקה להסקת הגילויים. לא העליתי על דעתי את הסיום הטראגי, אך ידעתי כי יעקב לוינסון עולה על דרך קשה מאוד, וכי צפויים לו משברים חמורים.**

## ● „גירסה אחרת"

**ד אם השפיעו** הפגישות האלה על המשך הסידרה?

בוודאי, ובצורות שונות.

מי שיחזור ויקרא את הפרק השני של הסידרה ימצא שם, אחרי כל עניין, תיאור נגדי שהוגדר כ„גירסה שניה" או „גירסה אחרת". אלה היו דבריו של לוינסון עצמו, אף כי לא נאמר אף ברמז הדק ביותר שהדברים באו מפיו.

**מי שיקרא את הדברים עתה ימצא כי „הגירסה האחרת" אינה משכנעת, וכי לאור מה שגילינו מאז היא משכנעת עוד פחות.**

לוינסון נקט עוד פעולה. הוא זימן אליו את אחד העיתונאים שהיו כפופים לו, והכתיב לו מאמר ארוך. גם שם לא נאמר אף ברמז כי הדברים באו מפי לוינסון. הם הובאו כדברי הכתב עצמו — דבר מפוקפק מאוד מבחינת האתיקה המיקצועית, מפני שאותו כתב כלל לא חקר בפרשה, וגם לא יכול היה לחקרה. ידעתי מי המקור, מפני שהדברים חזרו בחלקם מילולית על הדברים שאמר לי לוינסון עצמו. ברור כי מייד אחרי השיחה עימנו זימן לוינסון את האיש הזה אליו והכתיב לו דברים שנועדו, בין השאר, להפריך דברים שעדיין לא פירסמנו, ושרק הוא ידע שהם מצויים באמתחתנו.

הפרכה זו שיכנעה אותי סופית כי לוינסון אינו אומר אמת. עימות פשוט בין הגירסה באותו מאמר ובין הדברים שידענו, ושהיו ממוסמכים היטב (אף כי עדיין לא פירסמנו את המיסמכים באותה שעה) הוכיח לנו כי אין בפי לוינסון תשובה של ממש לכמה מן החשדות הכבדים שעלו מתוך החומר. הוא רק הכין אליבי דחוק מאוד.

**כבר נאמר השבוע: התאבדות אינה הודאה באשמה. בוודאי שלא. אבל היא גם אינה הוכחה של חפות־מפשע. ההיסך סביר יותר.**

אילו התאבד הנשיא ניכסון בשיא פרשת ווטרגייט, מה זה היה מוכיח?

יעקב לוינסון התאבד מייד אחרי שנודע רישמית כי החלה חקירה מישטרתית של הפרשה. לעיתוי זה יש משמעות.

## ● תמונה של קפקא

**ת היה סיבת** ההתאבדות אשר תהיה, אין אדם מתאבד מפני שמאשימים אותו בהאשמות־שווא.

**תגובתו של אדם במצב כזה היא הפוכה. ביודעו שהוא חף מפשע, הוא בטוח כי צידקתו תצא לאור. הוא קורא תגר על מאשימיו. הוא משנס את מותניו למילחמתו**

# לוינסון

היו לי כלפיו גישה חיובית ויחס של כבוד. בכנסת ומחוצה לה נתקלתי במאות פוליטיקאים גדולים וקטנים, שעוררו בי זילזול, שיעמום, ואפילו בוז. העסקן המצוי אינו אדם סימפאטי, ואינו מעורר כבוד. לרוב הוא אפס אינטלקטואלי, טכנאי פוליטי משעמם. מומחה לקנוניות.

**בנוף האפרורי הזה של המימסד הישראלי, בלט לוינסון כאיש מיוחד־במינו, איריגינל אמיתי, אדם אותנטי, מעניין, מרתק וגם מושך.**

תיאורים רבים הושמעו השבוע, על־ידי ידידיו בפה מלא, ועל־ידי יריביו בחצי־פה. אלה ואלה עושים לו עוול משווע, ואולי דווקא ה„ידידים" יותר מכל. הדמות המתקתקה של לוינסון, כפי שהוא מצטייר בפיהם, לא היתה ולא נבראה.

**לוינסון היה אדם הרבה יותר מורכב ומעניין מכפי שנדמה לשמע דברים אלה.**

היה בו משהו מן התמימות והסקרנות הילדותית המציינות אמן, תכונה מוזרה כשהיא ניכרת אצל אדם שהוא שליט כל־יכול, שרירותי ודורסני.

פעם ישבתי בלישכתו בבנק הפועלים בשדרות רוטשילד 50, והשיחה התגלגלה איכשהו לענייניים היסטוריים. איני זוכר לשם מה הזמין אותי, אך דיברנו על ענייני המיפלגה ועל הליכור. אמרתי שהליכור יהרוס את המדינה כפי שהקנאים הרסו את הבית השני.

„למה אתה מתכוון?" שאל.

אמרתי שהקנאים היו מטורפים, שהכריזו מילחמה חסרת־תוחלת על המעצמה האחת ששלטה בעולם, וכך גרמו להריסתו הבלתי־נמנעת של הבית השני. בשעה שדיברתי היה נדמה לי שאני מעורר בו מחשבות שהיו חדשות לו לגמרי. על כן הארכתי ותיארתי את כל התקופה שבין מרד החשמונאים ועד בר־כוכבא.

**„אתה רוצה להגיד שבגלל קבוצה של מטורפים היו היהודים אלפיים שנה בגולה?" שאל לוינסון, בסליחה של ילד ששומע בפעם הראשונה שהעולם מסתובב סביב השמש.**

אחרי שיחה זו החלטתי לכתוב סידרת־מאמרים על נושא זה. אז זה היה רעיון חדש. יתכן שזה נתן גם רחיפה ליהושפט הרכבי לחבר את המחקר שלו על בר־כוכבא.

פעם־פעמיים הזמין אותי לאכול איתו ביחידות בחדר־האוכל הפרטי של הנהלת בנק הפועלים. יריביו טענו אז כי בחדר הזה יש מנגנון של האזנה, וכי כל מה שנאמר בו הוקלט.

דיברנו בעיקר על המצב במיפלגת־העבודה, על הסיכויים לשקמה ועל חלקו שלו בשיקום כזה. לא היו לו אשליות לגבי מנהיגי המיפלגה, ודיברנו על הסיכויים שתעלה קבוצת־מנהיגים חדשה, בעלת מיטען רעיוני חדש. הוא היה יונה, וסיפרתי לו על מגעינו עם הפלסטינים.

**בשיחתנו האחרונה הזכיר דוב איתן שהתלוננתי באוזניו על טיב האוכל שהוגש בארוחות אלה, שהיה משעמם וחסר־עניין, ולוינסון התלוצץ שהוא מקווה שאיני רוצה להתנקם בו עתה על כך.**

אגב, בפגישה אחרונה זו גם הכחיש לוינסון מכל וכל את הסיפור המקובל, שפרס הציע לו להיות מועמד לתפקיד שר־האוצר בממשלת־המערך אחרי הבחירות של 1981, ושהוא תבע לעצמו סמכויות דיקטטוריות אשר פרס לא היה מוכן להעניקן. בפיו היה תיאור שונה לגמרי. לדבריו, אחרי הופעה שלו במיפלגה, שאל אותו פרס בשיחה קצרה, בדלת, אם הוא מוכן להיות מועמד לתפקיד שר־האוצר. הוא השיב בחיוב. לאחר מכן המתין לוינסון לשווא לשיחת־טלפון של פרס. מעולם לא שמע עוד מפרס על העניין. הוא דיבר על פרס בזילזול גמור.

## ● משרתים במקום ידידים

**ב כל הפגישות** שאלתי את עצמי: מה מריץ אותו? איזה מין אדם זה?

היה ברור שאין הוא מסוגל ליצור מגע רגיל עם בני־אדם, שהוא מסוגר ומכונס בעצמו בצורה קיצונית. כך נוצרה החזית הקשוחה.

חשדתי תמיד שמאחוריה מתחבא אדם ביישן, נפחד, החושש מפני המגע עם בני־אדם. הייתי בטוח שמשהו פגע בו קשה מאוד בילדותו. אך אי־אפשר היה לשאול אותו על כך.

**רק בשיחה עם אשתי, בבית זמר, דיבר על מות אמו, בהיותו ילד, ועל הרגשת הנטישה והעוול שחש אז.**

כל זה התאים מאוד לתיאור ששמעתי מפי אנשים שהכירוהו בנעוריו, כשהיה נמנע מלהשתתף בשירה בציבור בחוג חבריו בתנועה ובקיבוץ, אך היה ניגש לאחר מכן לפסנתר ומנגן באוזניהם מוסיקה קלאסית. גם זאת היתה דרך למצוא מגע, בלי ליצור מגע אישי.

**הצד השני של המטבע הוא שתחת לחפש מגע, חיפש שילטון. הדרך היחידה שבה ידע לטפל בבני־אדם היתה דרך של שררה, של מאניפולציות, של תכתיב וסקודות. שתלטנותו לא היתה תוצאה של ביטחון עצמי מופרז, אלא להיפך — ויתכן שזהו סורם של דיקטטורים רבים.**

**יתכן שהחריג היחידי היה ידידו, מוסה חריף, שמותו בתאונת־דרכים עזר, בנראה, לשברו.**

הוא הקים אימפריה כלכלית, ואין להתכחש להישג זה. הוא עשה זאת בשיטות משלו. הוא העניש את עצמו בעבודה בלתי־נלאית, מחמש בבוקר ועד מאוחר בלילה, כפי שסיפר לנו באותה שיחה. הוא תבע מעצמו יותר מכפי שתבע מאחרים. את עוינותם של האחרים הסביר לעצמו בכך שהוא תבע מהם יותר מדי, שהיה קפדני מדי, שרדש מכל אדם, מנהל ומזכירה, שלמות של ביצוע.

(המשך בעמוד 64)



נורית לוינסון והבן בהלווייה
זעקה לקשר אנושי

(המשך מעמוד 9)

**הצורך. הוא מלכד סביבו את מישפחתו, מסביר את העניין לאשתו ולילדיו, ויוצא למילחמה מוחצת.**

אין מניע חזק יותר למילחמה טוטאלית מאשר אמונתו של אדם (או עם) שהוא נפגע על לא עוול בכפו.

כמה כסילים או מתחסדים ציירו השבוע תמונה קפקאית של לוינסון, האזרח הקטן, שנפל קורבן לכוחות אדירים, „כנופיה" השולטת בחברת־העובדים ו/או כלי־התיקשורת האיומים, ושנותר לבדו, חסר־ישע וחסר־אמצעים, בלי יכולת להשיב מילחמה שערה. הוא נדחק לפינה, לפניו נפערה תהום, ולא נותר לו אלא להתאבד.

היו ללוינסון בלי ספק אמצעים כספיים מספיקים, שלא לדבר על ידידים בעלי עושר בלתי־מוגבל שכל סודותיהם היו גלויים לו. היו לו עורכי־דין מן הטובים במדינה. היה לו צבא של עיתונאים מסורים לו, שרבים מהם נהנו מחסדיו והיו סמוכים על שולחנו במשך שנים.

הוא יכול היה לפרסם את גירסתו בהעולם הזה (כפי שהצענו לו, כמובן), או בכל כלי־תיקשורת אחר במדינה. אף אחד מהם לא היה סגור לפניו.

הוא יכול היה לאיים במישפט על הוצאת־דיבה, על פי החוק הדראקוני מאין־כמוהו הקרוי החוק לאיסור לשון־הרע. חוק זה העמיד לרשותו כמה וכמה אמצעים מרחיקי־לכת, ואין ספק שעורכי־הדין המטולים שלו הסבירו לו את כל מיגוון האפשרויות האלה.

דבר אחד חייב להיאמר: אין לשום אדם הוכות לעלות על הבימה הציבורית, להשיג את השליטה על רכוש הציבור, לנהל מערכת כלכלית השייכת למיליוני בני־אדם — ולסרב לאחר מכן לתת לציבור דין־וחשבון על מעשיו ולהסבירם, להשיב על טענות והאשמות ולעמוד בחקירה. איש־ציבור חייב בזאת. זוהי התחייבות הכרוכה בעצם קבלתו את התפקיד הציבורי.

סירובו של לוינסון לתת הסברים מפורטים למעשיו, זעמו על עצם הצגת השאלות, הטענות וההאשמות, חששו מפני חקירה וחשיפה — כל אלה אינם עולים בקנה אחת עם תפקידו במשך השנים, ועל אחת כמה וכמה עם שליטתו המוחלטת במערכת, כאשר היה למעשה חופשי מכל ביקורת ופיקוח, ועשה בה כבתוך שלו ממש.

**ההתאבדות אינה תשובה. היא ההיפך מתשובה.**

הוא יכול היה להגן על עצמו בחקירה המישטרתית. (לפני שנתיים, כאשר פתחה המישטרה בחקירה נגדי בעיקבות פגישתי עם יאסר ערפאת, הדבר רק הפיח בי רוח־קרב כפולה ומכופלת.)

ולבסוף, אפילו נערך מישפט — איזו במה טובה יותר יש להוכיח צדק, לעני הציבור כולו?

**ברור כי לא בגלל חוסר־ישע התאבד לוינסון. היו לכך סיבות אחרות.**

ברגע ששמעתי על ההתאבדות, ועוד לפני שקראתי את המיכתב שהשאיר אחריו, שאלתי את עצמי: כמובן, אם נהגנו כשורה, מבחינה עיתונאית ומוסרית, ציבורית ואנושית. העברתי לנגד עיני את שתי שיחותינו האחרונות, ואת מה שפורסם בשבועון זה. הגעתי למסקנה שנהגנו כפי שהיינו חייבים לנהוג, על פי תפיסותינו כעיתונאים בחברה חופשית, וגם על פי תחושתי האנושית.

במשך שיבעה שבועות אלה מחקתי מן הכתבות כל זכר לענייניים אישיים, שהתגנבו מדי פעם בלי משים לכתבות. עוד בראשית הסידרה החלטנו שהסיגנון יהיה ענייני לחלוטין, וגם יבש, למרות שחלק מן הקהל בוודאי היה מעדיף סיפורים אישיים, „צבע", דיברי־רכילות.

לא התייחסנו אל לוינסון כאל אוייב או יריב, או כמי שאנו מבקשים את ראשו בהתלהבות הציד, כפי שקורה לא־פעם לעיתונאים. בפרשה זו, אולי יותר מאשר בכל פרשה אחרת, הצענו עובדות יבשות בלבד.

**נראה שגם לוינסון ראה את הדברים כך. הוקל לי כאשר נוכחתי לדעת כי גם בסערת־הרגשות של אדם המחליט להתאבד, ביושבו בודד ובחברו את כתב־האישום שלו, לא כלל בין אויביו את „העולם הזה" ואותי, ולא אמר אף מילה אחת על כלי־התיקשורת בכלל.**

אין זה מחדל מיקרי. היה זה קל וטבעי להטיח דיברי־זעם במי שפירסמו את הדברים שגרמו להתלקחות הפרשה. אם לא עשה זאת, הרי יש להניח שהוא הבין את שיקולינו והתרשם בפגישותינו שאין אנו רוצים ברעתו, אלא ממלאים את חובתנו כפי שאנחנו רואים אותה.

בכך נבדל מאוד מכמה פוליטיקאים עלובי־נפש, שמצאו השבוע שהשעה כשרה כדי לפתוח במסע של „עליהום" על „כלי־התיקשורת", כשכוונתם השקופה היא לנצל את ההתרגשות כדי לסתום את פי העיתונים, העלולים לפרסם דיברי־ביקורת עליהם בבוא העת.

## ● חורבן בית שני

**ב פגישתי עם** לוינסון כמה וכמה פעמים לפני הפרשה. אני מנסה להגדיר את טיב היחסים בינינו, ואיני מצליח.

יחסים ידידותיים? לוינסון לא יצר קשר עם בני־אדם, ואף אחת משיחותינו לא היתה אישית. לא היה לו SMALL TALK, שיחת־חולין.

האם חיבבתי אותו? איכשהו, קשה להשתמש במילה „חיבה" ביחס ללוינסון.



חנה זמר יוצאת מבית לוינסון אחרי ההתאבדות
„מה עשיתי להם?"

**השולם הזה** מביא כאן לראשונה את הדו"ח

# המלא של ועדת־החקירה, כדי לאפשר לציבור לשקול בעצמו את טיב הטענות שהועלו בפרשה

# הדו"ח הסודי

**מערכת „העולם הזה" מוסרת בזה לידיעת הציבור את הדו"ח המלא של ועדת רוטמן־סיוון. זהו דו"ח סודי, שנשמר עד כה בסוד כמוס.**

**המערכת לא הוסיפה דבר לדו"ח עצמו. אלא במקומות שבהם היה צורך בהערות ובהארות, כדי שהדברים יובנו לציבור הרחב. הערות אלה מופיעות באות אחרת, בשורות צרות. המערכת גם הוסיפה בכל מקום את השמות המלאים של המעורבים בעניין, למרות שהדו"ח עצמו הסתפק בראשי־תיבות (למשל: י.ל. במקום יעקב לוינסון).**

**המערכת גם השמיטה מן הדו"ח, בן 5000 המילה, כמה קטעים ומילים, שלא היה להם קשר לפרשת־לוינסון, אך שפירסומם עלול היה להביא נזק למשק־המדינה. השמטות אלה סומנו בסימון (— — —).**

**המערכת מפרסמת את הדו"ח הסודי הזה, בעיקבות מותו של יעקב לוינסון, אחרי שיקול־דעת מעמיק. „העולם הזה" סבור כי ההיגיינה הציבורית מחייבת את גילוי כל הדברים שקדמו להתאבדות, כדי שהציבור יוכל לשקול ולהחליט בעצמו במה היו דברים אמורים. יהיה זה הוגן לכל הצדדים, וגם לזיכרו של לוינסון עצמו. הדברי יעזור למניעת חרושת שמועות, האשמות והשמצות.**

**הדבר גם דרוש כדי לשים קץ לדיבורי־ההבל שהושמעו השבוע על־ידי עסקנים שונים, שניסו לתפוס טרמפ על הפרשה, מבלי שהיה להם מושג במה דברים אמורים. למרבה הצער הצטרף לרשימה זו גם נשיא־המדינה.**

**ועדת רוטמן־סיוון התמנתה בחודש מאי 1983 על־ידי מזכיר „חברת־העובדים", דני רוזוליו, אחרי שהועלו בתוך הבנק טענות מסויימות נגד יעקב לוינסון. חבריה היו עמירם סיוון, שנחשב כמקורב ללוינסון, ושרגא רוטמן, שלא נמנה עם מקורביו. שניהם חברי מועצת־המנהלים של „בנק הפועלים". הם ניהלו את החקירה במשך תשעה חודשים בסודי־סודות, ואף על עצם קיום הוועדה או החקירה לא דלפה אף מילה אחת, עד אשר פתח „העולם הזה" בפירסום הפרשה.**

**להלן הדו"ח כלשונו:**

22.1.1984

**תרשומת מפגישה**

**משתתפים: דני רוזוליו, אפרים ריינר, גיורא גזית, עמירם סיוון, שרגא רוטמן.**

דני רוזוליו: על פי הסיכום נפגש עם רוטמן וסיוון מיספר פעמים, בפגישה הראשונה, שהתקיימה ב־19.12.83, התרשמויות ראשונות.

בפגישה שנייה היה ברור שישנן הערכות שונות של רוטמן וסיוון והוחלט להיפגש בפורום של הערב.

בפגישה הראשונה מסרו השניים את הדברים הבאים (אשר נוסחו, בעצם, על־ידי סיוון):

**1. שהם היו צריכים לבדוק את השאלות הבאות:**

- האם העליל גיורא גזית עלילות ואסף חומר נגד יעקב לוינסון וחיים ברגשטיין, כדי להפליל אותם?
- האם לוינסון וברגשטיין נהגו בבנק בדרך לא תקינה?
- האם יש חשש של פעולות שהן עבירות פליליות או אחרות, שלהם או של הבנק, לפי החוק בארץ ובחו"ל?

**2. שהבדיקה אמורה היתה להתייחס לנושאים הבאים:**

- סיבסוד חברת אמפ"ל על־ידי בנק־הפועלים.
- טיפוח מניות אמפ"ל בעזרת חברות הנמצאות בשליטת הבנק.
- חברת יו־אס־איי.
- קיום מערכת חשבונות בבנק (— — —) ומשמעות הפעולות בחשבונות אלה, שנעשו בהנחיית לוינסון וברגשטיין או על פי הוראותיהם.

**3. בקשר לנושאים האמורים היו צריכים להיבדק העניינים הבאים:**

- טענות בדבר פעולות שנעשו על־ידי לוינסון על דעת עצמו — בתקופה שעמד בראש הבנק וגם לאחר מכן — מבלי לשתף את יושב־ראש ההנהלה ואת הנהלת בנק־הפועלים בהחלטה ובאינפורמציה, ומבלי שהדבר יעבור תהליך קבלת־החלטות מסודר.
- האפשרות כי במהלך פעולות אלה נעשו על־ידי לוינסון ועל־ידי ברגשטיין מעשים העומדים בניגוד לחוק ישראל, ארצות־הברית, (— — —) וכו'.
- שימוש בכספים שתנועתם לא היתה ידועה, או אשר לא הוסברה להנהלת הבנק, והחשד שכספים אלה שייכים לבנק והלכו ליעדים בלתי ידועים, להנאתם הפרטית של הנוגעים בדבר.

## ● אין חומר — אין בדיקה

**ש**רגא רוטמן ועמירם סיוון סיפרו שנפגשו עם עורך־דין, (— — —), לוינסון, ברגשטיין וכן עם גיורא גזית. בעניין ברגשטיין נושא פרישתו שמעו גם את החבר אפרים ריינר.

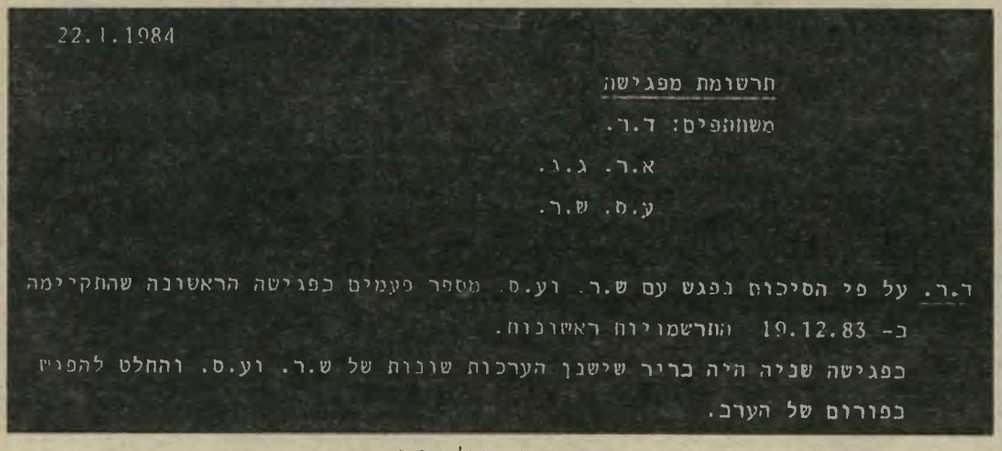
באותו דווח התרשם דני רוזוליו שהיתה תמימות־דעים בכמה שאלות.

השיחה התמקדה יותר בסיכומים ומסקנות ולא נכנסה לפרטים. (בעיקר דיווח סיוון. רוטמן המשיך אחר־כך באופן יותר מפורט).

במסגרת הבדיקה לא נפגשו הבודקים עם החברים נפתלי בלומנטל ואפרים ריינר (פרט לעניין ברגשטיין) אם כי חלק מן הדברים שנבדקו התרחשו כאשר השניים שימשו יושבי־ראש־ההנהלה.

מאחר שלגבי הנושא הראשון (סיבסוד חברת אמפ"ל) לא נמסר לבודקים חומר על־ידי הבנק — לא עסקו הבודקים בנושא זה.

לאחר שמיעת עדויות וקריאת־חומר הביאו הבודקים את מימצאיהם, התרשמויותיהם וקביעותיהם גם בפני מזכיר חברת־העובדים, וזאת לאור ההיבט הציבורי של העניין.




**קטע הפתיחה של הדו"ח**
**עלילות או עבירות פליליות?**

מן המסירה התרשם רוזוליו שהבודקים הגיעו למסקנות הבאות:

- **לגזית הגיעו חומר ועדויות (מהן חסויות) אשר היה בהן כדי להחשיד את לוינסון וברגשטיין במעשים בלתי־תקינים ובפלילים.**
- גזית לא העליל עלילה על לוינסון ולא „ייצר" חומר כדי להפלילו או להאשימו.
- החבר גזית נקט בפעולות ורירב עם חברים. כתוצאה מכך החליטו יושבי־הראש של הבנק וממלא־מקומם (משה אולניק), בהתייעצות עם מזכיר חברת־העובדים ויושב־ראש של חברת־העובדים, ובהסכמתו של לוינסון, להטיל על השניים לערוך את הבדיקה האמורה.
- **סעולות שהן בתחום האחריות ופעילות הבנק והנהלתו המשיכו להיעשות על־ידי לוינסון באשר לא היה לו יותר תסקיד רשמי בבנק. דבר זה נעשה בדרך כלל באמצעות ברגשטיין, ששימש כמנכ"ל משותף בבנק. יוצא מבלי שדווח ליו"ר־ההנהלה, אשר כלל לא ידע על חלק מסעולות אלו.**
- דברים אלה אינם עולים בקנה אחד עם סדר ומינהל תקין, ובמיוחד לא במוסד ציבורי השייך למערכת הציבורית.
- **שולמו סכומים לאנשים שונים. סעולות אלה היו בשליטתו של לוינסון ואולי של ברגשטיין, או לפחות בידיעתו.**
- מערכת זו לא נוהלה בדרך תקינה, אף אם שימשו כספיה למטרות הניתנות להצדקה; וזאת משום שלא היה פורום מוסמך ונוהל מסורר של טיפול בנושא רגיש זה; תנאי מוקדם הכרחי מן הצד הציבורי והמוסרי כאחד.
- בעת שיעקב לוינסון שימש יו"ר הנהלת אמפ"ל הקים יחד עם אנשים (ביניהם שהיו חברי הדירקטוריון של אמפ"ל), חברה פרטית — יו־אס־איי. הקמת יו־אס־איי היתה בידיעת ראשי הבנק.
- ההחלטות לגבי יו־אס־איי התקבלו על־ידי אדם אחד, ללא שיתוף ההנהלה והיו"ר. לוינסון וברגשטיין פעלו מבלי לדווח גם אחרי שלוינסון הפסיק לכהן בבנק. אם היו תנועות כספיות — הדבר היה בשליטת לוינסון. התנועה לא היתה בדרך תקינה. לא היה פורום מוסמך להחליט.
- **בקשר להאשמות הספציפיות על התנועות הכספיות לא היתה תמימות דעים. שני החברים אמרו „שלא קיבלו תשובות" כשאי־מתן התשובה מנומק ב„נאמנות". „סדויות" ובטענה שהכספים בהם מדובר אינם קשורים בבנק.**

בקשר לשימוש בכספים הרי שאחר מחברי הוועדה ראה כאן עדות מול עדות: מצד אחד עמד אדם שעשה רושם רע, שגירסתו והסבריו לא נתקבלו על־ידו כאמינים, בעוד שמולו עמד אדם שהוא מאמין לו (לוינסון).

אותו חבר סבר בשלב מוקדם יותר שמאחר שגם לגבי לוינסון וגם על ברגשטיין הוטלו סנקציות — יש לראות בכך סוף פסוק. **לאחר מכן — כשהגיע העניין לעתונות — אמר אותו חבר שיש כאן מקום למסירת העניין לבודק חיצוני לחקירה.**

החבר השני אמר שעל אף שאינו מכיר את העד השני, הרי שהביא מיסמכים. תשובתו של לוינסון לא היתה מספקת, ואינו חושב שאפשר להסתפק במה שנעשה. כיוון שלא נשמעו נפתלי בלומנטל ואפרים ריינר — אין לסגור העניין ולהסתפק בסנקציה הציבורית.

■ ■ ■

**פרק הפתיחה של הדו"ח הוא סיכום תמציתי של מסקנות ועדת־החקירה הפנימית של שני הדירקטורים של בנק־הפועלים, עמירם סיוון ושרגא רוטמן, אשר למרות חילוקי־הדיעות ביניהם, כשהראשון מקל והשני מחמיר, מסקנו־תיהם חמורות.**

**ייתכן מאוד שלולא חשיפת הפרשה על־ידי העולם הזה (11.1.1984 ואילך) היו הענייניים מוחלקים, תוך כדי גרימת נזק חמור לבנק־הפועלים, לחברת־העובדים ולמשק כולו.**

**סיוון מודה .שמאחר שגם לגבי לוינסון וגם על ברגשטיין הוטלו סנקציות (ז.א. שהודחו מן הבנק) – יש לראות בכך סוף פסוק." ורק – .כשהעניין הגיע לעיתונות – אמר אותו חבר (סיוון) שיש כאן מקום למסירת העניין לבודק חיצוני לחקירה."**

(המשך מעמוד 11)

**עד כמה היה צורך בבודק חיצוני תוכיח ההערה הלאקונית על "סיבסוד חברת אמפ"ל על־ידי בנק הפועלים." זאת לשון נקייה לפרשה של העברת הנכסים של בנק הפועלים לאמפ"ל ובנותיה בתמורה מיזערית.**

**השניים קובעים בפשטות, ובחוסר־אונים: "מאחר שלגבי הנושא הראשון (סיבסוד חברת אמפ"ל) לא נמסר לבודקים חומר על־ידי הבנק – לא עסקו הבודקים בנושא זה."**

## ● חשיפת הפרשה מחייבת תגובה

**מאחר שהשוני במסקנות** חזר על עצמו לפחות שלוש פעמים, החליט רוזוליו שיש לכנס הפורום כדי להבהיר את תמונת מצב־הבדיקה ולמלא את החסר בשאלות שתישאלנה. לאחר שיתבהרו הדברים, מבקש רוזוליו שסיוון ורוטמן ימסרו את מסקנותיהם, ולאחר ההבהרות ימסור הוא את מסקנותיו לגבי הבנק. את המסקנות המתבקשות לגבי מוסדות חברת־העובדים יביא בפני הגורמים המוסמכים של חברת־העובדים.

החומר כולו — להוציא נושא שקשור בבנק גרמני מסויים — הומצא לבודקים עם תחילת הבדיקה.

כימעט כל הפעולות שהבודקים נתבקשו לבדוק התייחסו לדברים שאירעו מחוץ לישראל, והיו קשורים בגורמים לא־ישראליים. דבר זה הגביל את אפשרויות הבדיקה.

הבדיקה ארכה כחודשיים ימים. אחר־כך חלה שרגא רוטמן, והעניין התמשך.

לאחר מכן קויימו מספר שיחות־הבהרה (עם לוינסון ועם ברגשטיין) וכן מספר שיחות עם רוזוליו.

במהלך הבדיקה פרשו לוינסון וברגשטיין מקבוצת בנק־הפועלים.

החשיפה הפומבית של הפרשה מחייבת תגובה מצד מזכיר חברת־העובדים תוך זמן קצר; דבר המשפיע על עיתוי קבלת ההחלטות.

הדבר הבולט במהלך הבדיקה היה שלוינסון עשה דברים רבים מבלי ששיתף בהם את יו"ר־ההנהלה או את יו"ר מועצת־המנהלים שהתמנה לאחר מכן. הכוונה לא לצד הפורמאלי, אלא לתוכן העשייה והפעולות, בהן פעל לוינסון ללא אישור ומבלי שידווח — דבר זה קיים גם אצל ברגשטיין מאז התמנה גזית ליו"ר ההנהלה.

**לוינסון וברגשטיין טענו שהסודיות ותפקידם מחייבים שלא למסור אינפורמציה. סביר להניח שהיו סיבות נוספות. הם לא מסרו אינפורמציה מפורטת וענו דברים כלליים. הדבר נכון במיוחד לגבי החשבונות בבנק בחו"ל.**

כשניסה סיוון ללחוץ על לוינסון לקבלת אינפורמציה, באמרו שאי־מתן האינפורמציה אינו עוזר לעניין — הפגין לוינסון חוסר־אמון בכוונות ההנהלה הנוכחית של הבנק. בשלב בו נתקיימו השיחות עם לוינסון, הביע לוינסון חוסר־אמון בצוות. בקשר ליר־אס־איי סיפר לוינסון דברים יותר ספציפיים.

ומכאן באופן מפורט לנושאים שנבדקו:

א. **טיסות מניות „אמפ"ל".**

ב. **„יו־אס־איי" (— — —).**

ג. **עניין החשבונות:**

היו מיספר חשבונות ממוספרים, שנוהלו על־ידי המנהל במקום. לדבריו נוהלו אלה בשתי תקופות; תחילה היה לוינסון מורה על ניהול החשבונות. מ־1977 היו החשבונות בניהול ברגשטיין. אחר־כך — שוב לוינסון.

**נושא החשבונות הוא המורכב ביותר מבין הנושאים.**

הבודקים נתבקשו לאתר את המקורות והשימושים ואם נעשו פעולות שלא כדין.

לוינסון וברגשטיין, כסדרם, נתנו הוראות לגבי חשבונות נפרדים.

ישנן פעולות להכנסה של כספים ולמשיכות שנעשו בידי לוינסון וברגשטיין.

**הבודקים ביקשו לדעת של מי הם הכספים, ולאילו מטרות הם שימשו. ההתרשמות היא שההשבונות כללו פעולות מסוגים שונים.**

## ● היו הרבה משיכות במזומן

**ל יורא גזית: לפני כמה ימים מסר ( — — — ) ג מיוזמתו לגזית שהכספים שהועברו על שמו ( — — ) נמסרו על־ידו לברגשטיין והתרשמותו היא שזה הועבר תמיד כשלוינסון היה בניו־יורק. לפעמים מסר ( — — — ) את הכספים גם ללוינסון אישית).**

עמירם סיוון (ממשיך): לגבי החשבונות שנשלטו על־ידי ברגשטיין היו הרבה משיכות במזומן. ברגשטיין גם אמר שהוא קיבל את הכספים שהועברו למנהלי הסניפים. כללית אמר שאלה כספים שנמסרו לו על־ידי לקוחות. ברגשטיין לא נכנס לפרטים.

בחשבונות שלוינסון פעל יש גם פעילות מסוגים שונים.

יש פעולות של הפקדת כספים במזומן (כ־150 אלף דולר בשתי הפקדות) ומשיכת הסכום כולו במזומן במיספר פעמים (לוינסון הסביר שזה נעשה עבור אנשים פרטיים). היו פעולות של העברות מבנקים אחרים. עליהם אמר לוינסון, כללית, שיש כאן דברים של לקוחות ופעולות נוספות שאינו מכיר ואינו רוצה להתייחס כיוון שאינו זוכר פרטים. לוינסון ייחס את העירבוב למנהל במקום.

המנהל במקום טען שהוא היה רושם על דפי החשבון הסברים על טיב הפעולה בכתב־יד, סמוך לביצוע הפעולה.

לדעת סיוון כל הדברים (להוציא עניין בנק פיר־גמיינ־ווירטשפט) מתבססים על דברי המנהל, שהיה אחראי לרישומים ולניהול החשבונות. גירסתו והסבריו של מנהל זה לא נראו אמינים לעמירם סיוון.

הסתייגות זו של סיוון אינה מתייחסת לפעולות בחשבון אשר ברגשטיין ולוינסון אישרו (משיכות במזומנים וקבלת תמורת העברות שנעשו למנהלי הסניפים).

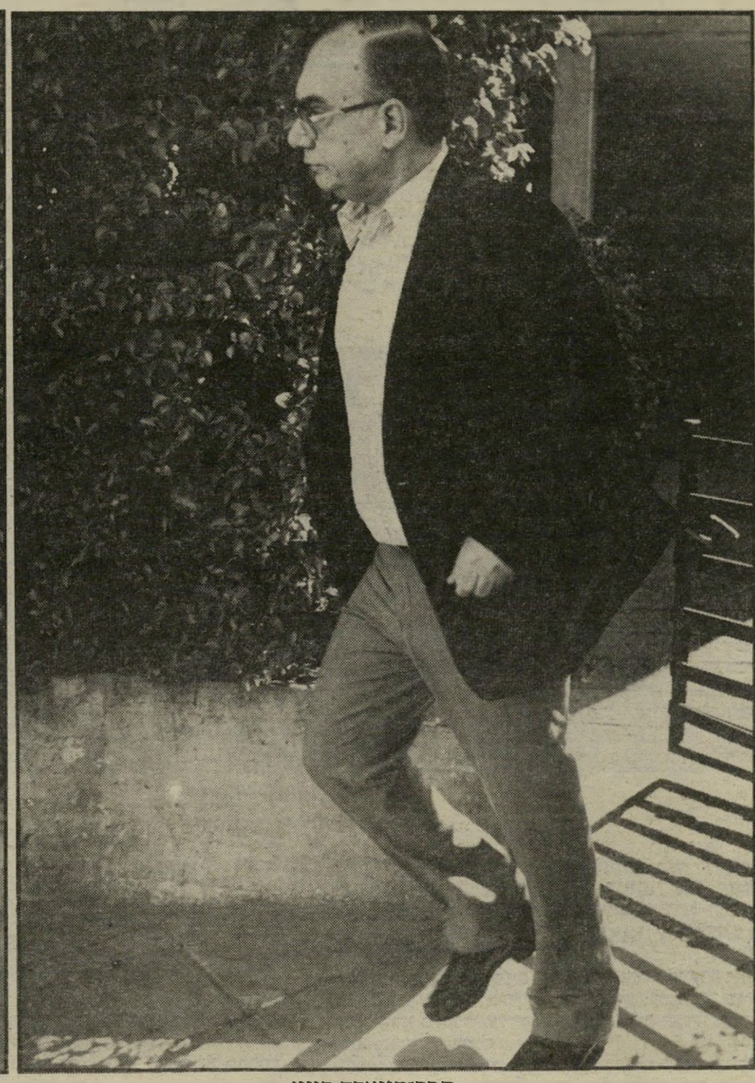
ישנו עניין של עיסקה למכירת מניות לבנק פיר־גמיינ־ווירטשפט, ורכישתן במחיר גבוה יותר. ההפרש היה כ־320 אלף דולר (כ־291 אלף דולר נטו).

מתוך הפרש זה העביר בנק פיר־גמיינווירטשפט לבנק מסויים בארץ כ־250 אלף דולר וההפרש — לבנק בחו"ל. כ־40 אלף דולר הועברו כהמחאה לבנק באותה ארץ זרה „לתשומת לב ( — — — )".

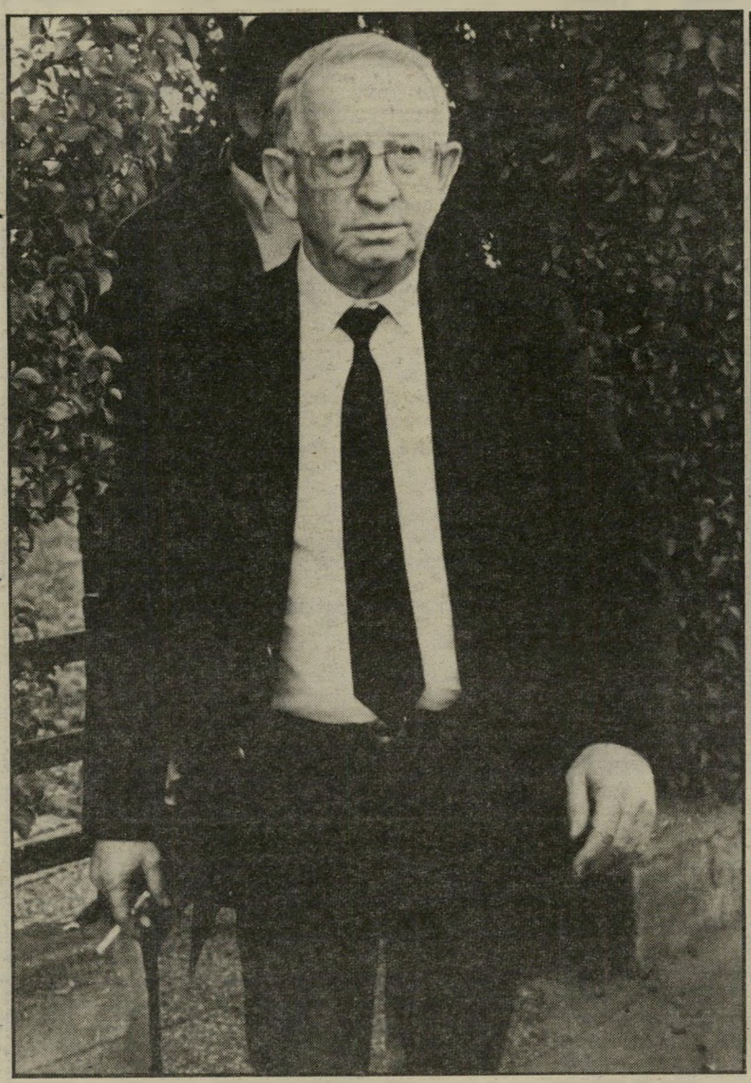
הסכום הזה הופקד באותם חשבונות.

( — — — ) אמר שברגשטיין היה מודיע לו שהכספים עומדים להגיע.

שרגא רוטמן ראה מיכתב בידי הבנק הגרמני, בו פורטו



חבר־הוועדה סיוון
אחרי הסנקציות, סוף פסוק



יו"ר־המועצה ריינר
ידיעה, אבל בלי פרטים

● **עמירם סיוון:**

בנסיבות שהשתנו מינואר, למרס, למאי 1983 ולאחר מכן, התחייבו מסקנות שונות לגבי הבדיקה.

● **ביוני 1983 נאמר לבודקים שאין הם ועדת־חקירה. לא היו להם הכלים והסמכויות לביצוע חקירה, גבייה עדויות וכו'.**

כל שנתבקשו הוא לקבל הבהרות מהמעורבים בבדיקה, להסיק מסקנות ולהמליץ המלצות.

● הבודקים התבקשו להגיש מסקנותיהם והמלצותיהם ליו"ר מועצת־המנהלים, יו"ר־ההנהלה ו/או למזכיר חברת־העובדים (לאחר מכן קיבל הדיווח למזכיר חברת־העובדים מישקל מרכזי).

תחילה הופיע ( — — — ) ומסר חומר המתייחס למירע שהגיע ליו"ר־ההנהלה, הוא גם מסר הסברים בעל־פה לגבי החומר האמור.

( — — — ) הציג ארבעה נושאים של טענות:

1. סיבסוד אמפ"ל על־ידי בנק־הפועלים:

לגבי נושא זה אמר שבשלב זה אינו מציג מאומה בגלל מורכבותו, והבודקים לא עסקו בזה למעשה. לדעת סיוון על רוזוליו להתייחס לנושא זה בהודעותיו הפומביות.

2. עסקות במניות אמפ"ל.
3. יו־אס־איי.
4. חשבונות בבנק בחו"ל.

המיספרים המתייחסים לעיסקת מכירת־המניות, ולהפרש שנוצר כך, נאמר בו שהעיסקה נעשתה לבקשת בנק־הפועלים. בעל־פה אישר עורך־הדין הגרמני שהפעולה נעשתה על־פי הוראות לוינסון.

**כמו כן נמצא** בבנק פיר־גמיינווירטשפט **מיסמך המתייחס לעיסקת האוטובוסים.**

**כן נאמר שם שישנה עמלה שהועברה לאותו חשבון. הסכומים שהועברו (ב־6 העברות) הסתכמו בכ־230 אלף מרקים גרמניים.**

**יעקב לוינסון לא הגיב לענין זה כשנשאל עליו.**

(רוזוליו: לאחר שובו של רוטמן מארצות־הברית דרשתי שיזמן לוינסון, מאחר שבשיחות עם לוינסון אמר שהוא לא אמר את דברו. אני עמדתי על־כך שתקויים פגישה איתו בטרם יגיעו הבודקים למסקנות).

עמירם סיוון: מסקנותי בעניין זה הן:

● הנושא מסובך, מאחר שראשית יש לזהות מקורות ושימושים.

● אם רוצים לזהות את הדברים — חייבים להיות מאד בטוחים במימצאים. לשם כך יש צורך של בדיקה בארצות שנזכרו ובמקומות נוספים (כולל ישראל) ויש צורך לברוק גם אצל האנשים אשר היו מעורבים בעיסקה (עיסקת המניות — עיסקת האוטובוסים).

**● אין לבודקים שום עובדה לגבי השימוש שנעשה בכספים שהוסקדו בעיסקות אלה. יש לשקול את הדרך המתאימה להמשך הבדיקה. בעניינים אלה ייתכן ומדובר בדברים מסובכים, ועל כן טיב הבדיקה צריך להיות יותר מעמיק. מציע לדני רוזוליו שהעניין ייבדק על־ידי גורם המוסמך לחקור ולבדוק דברים כאלה: (מבקר ההסתדרות; גוף בלתי תלוי; בודק בלתי־תלוי שיתמנה על ידי לישכת עורכי־הדין, על־ידי בנק ישראל) ייתכן שצריכים להעביר את זה לבדיקה גם לגורם בארץ האחרת המתאימה.**

■ ■ ■

**עד כאן חוות־הדעת המקילה, כביכול, של עמירם סיוון. הוא מתעכב במיוחד על נושא של הפקדות ומשיכות בסכומים בסדר־גודל של עשרות ומאות אלפי דולארים, אשר מקורותיהם ויעדיהם אינם ברורים כלל.**

**מדובר בחשבונות סודיים בבנק מסויים בארץ מסויימת, שאליהם הוכנסו כספים והוצאו כספים באופן אישי.**

**על אחת הפרשיות החמורות בחקירה „עיסקת האוטובוסים", עליה רמז** העולם הזה **בסיפור הדמיוני של חברת** הפרה הקדושה בע"מ **(„אגדה מארץ האגדות".** העולם הזה 1.2.84) **עובר סיוון ב־28 מילים. על קנייה של צי־אוטובוסים שולמה עמלה סודית, וזו הוכנסה לחשבון סודי בחו"ל. על העובדה שעמלה בסך 230 אלף מרקים הועברה לחשבון שממנו משכו לוינסון ו/או ברגשטיין בלי הסבר מניח את הדעת. מדווח סיוון קצרות: „לוינסון לא הגיב לעניין זה, כשנשאל עליו."**

## ● חשבונות בנק אישיים ומוסווים

**ש רגא רוטמן:**
**כללי:**

החבר עמירם סיוון ואנוכי, המכהנים כדירקטורים בבנק־הפועלים, התמנינו לקיים בדיקה המתייחסת לטענות שהועלו על־ידי חלק מחברי הנהלת הבנק בדבר־מה שהוגדר על־ידם פעולות חריגות, לכאורה, של שני חברים.

קיימנו מיפגשים עם יו"ר מועצת־המנהלים ויו"ר־הנהלת הבנק, אשר מסרו לנו על המינוי.

בפגישה שהתקיימה עם נציג בנק הפועלים הועלו ארבעה נושאים: —

(א) סיבסוד אמפ"ל על־ידי בנק הפועלים.

(ב) טיפוח אמפ"ל בשוק המניות האמריקאי — דבר שהוא בניגוד לחוק.

(ג) הנהגת מעמד מועדף לחברת השקעות פרטית בשם יו־אס־איי, אשר בעלי־המניות בהם הם מקורבי אמפ"ל. ההעדפה התבטאה במתן קווי־אשראי והלוואות לבעלי המניות בתנאי יתרון, ולעתים על חשבון בנק־הפועלים.

(ד) **חשבונות־בנק אישיים מוסווים על־ידי החברים לוינסון וברגשטיין ב„בנק הפועלים" בחו"ל. בהיקף כספי של 600—500 אלף דולר. החשבונות הינם ממוספרים, כאשר זכות־חתימה בהם עבור החברים לוינסון וברגשטיין נתונה למנהל הבנק.**

קיימנו מיפגשים מיספר עם נציג הבנק, אשר הגיש לנו חומר נלווה ותומך בנושאים שהועלו על־ידו וצויינו לעיל.

● **סיבסוד „אמפ"ל" על־ידי „בנק הפועלים":**

לא נמסר לידינו כל חומר בהקשר לנושא זה. הטיעון המועלה באופן כללי לחלוטין ולכן הנני בדיעה כי אין מקום לחוות דעה בעניין זה.

● טיפוח מניות אמפ"ל בשוק־המניות בארצות־הברית (— — —)

**סיכום:**

**(1) על סי החומר המסורט, שהוצג לצוות על־ידי „בנק־הפועלים", עדות מנהל הבנק בחו"ל וחוות־דעת מישפטית של יועצים מישפטיים אמריקאיים, עולה כי נעשו פעולות הנוגדות חוקים קיימים בשתי ארצות פעילות.**

(2) הפעולות שנעשו בהקשר זה לא דווחו להנהלה.

(3) לגבי הקביעה בסעיף 2 לעיל — ניתן להוסיף כי אין כימעט ספק (אם כי חיים ברגשטיין טוען שעשה זאת באישור אנשי בנק־הפועלים ומסר שמותיהם) כי ברגשטיין, שכיהן בתפקיד מנהל הפעילות בחו"ל מטעם הנהלת־הבנק, חרג מנוהלים תקינים ולא קיים דיווח מפורט על הפעילויות השונות להנהלת־הבנק בארץ.

הפרטים על העיסקות השונות הקשורות בטיפוח לא דווחו לישובי־הראש של ההנהלות העכשוויות, וחלק מההנחיות נעשו, ככל הנראה, באמצעות קשר בינו לבין לוינסון.

(4) לכאורה צבר הבנק עצמו רווחים מטיפוח המניות על־ידי חברת־הבת. רווחים אלה קוזזו לאחר מכן במכירה „הגרולה" לבנק המיזרחי (1.3.83).

לא ניתנה הצדקה לביצוע עיסקות באמצעות בנק מיזרחי כשבנק מיזרחי מרוויח בדרך.

(5) בנושא זה — קיימים הרבה פרטים ועובדות הנובעים מרישומים שנמצאו. חלקם הומצאו לנו וראינו. לא היה באפשרותנו לברוק את המיכלול ביסודיות, הן בגלל קוצר הזמן והן בגלל ריחוק הנגישות למקומות השונים.

**זאת ועוד — בגלל הרגישות והסודיות נוצרו סיכונים רבים, ולכן הנני בדיעה כי על הבנק לבדוק ביסודיות את הנושא, באמצעות כלים שונים.**

## ● ניצול לרעה של משאבי־הבנק

**ד ענקת מעמד** מועדף, לחברת השקעות פרטית (יו־אס־איי):

זוהי חברה פרטית, שנרשמה במדינת דלוויר בארצות־הברית בחודש יוני 1982. החברה נוסדה להשלים את פעילות אמפ"ל בתחומים שאינה מטפלת בהם.

החברה הזאת בבעלות כתריסר יחידים ותאגידים. מהות עסקיה והיקפיהם אינם ידועים בבנק־הפועלים. נשיא החברה הוא לוינסון, ובין מנהליה שלושה חברים המכהנים גם כמנהלים באמפ"ל, וכן אברהם פילץ ואחרים.

מישרדיה של החברה במשרדי אמפ"ל בניו־יורק, ועובדי אמפ"ל מספקים לחברה את השירותים הדרושים.

החברה אינה משלמת לאמפ"ל עבור השירותים — אך בינתיים הודיע יו"ר אמפ"ל הנוכחי, אפריים ריינר, על תשלום של 120 אלף דולר.

דובר על הסכם־ניהול שייחתם בין אמפ"ל לחברה, אך הסכם כזה טרם נחתם.

**לדיברי חברים בכירים בבנק — בהנהלה הראשית ובשלוחות חו"ל — ניתן להם להבין כי החברה הזאת היא חלק מהקבוצה.**

יש להניח כי בהתאם לכך גם פעלו בחיי היום־יום. בהמשך ניתן יהיה להזכיר מיקרה התומך בכך.

דוגמה להעדפה מצד אחד והנחה כי החברה היא חלק מקבוצת־הבנק ניתן למצוא ברכישת מניות גרנית. קבוצה (— — —) החזיקה בגרנית 9.25%, שאותם רכשה בסיוע מימון שהועמד לרשותה על־ידי בנק־הפועלים. בסמוך למתן המימון סוכם בין (— — —) והבנק כי הוא או תאגיד (— — —) זכאי לרכוש תוך 120 יום מחצית מההחזקה, תמורת מחצית סכום ההלוואה ושיחרור מלוא הביטחונות האישיים.

לצורך השלמת המידע (— — —) שילמה 31 אלף דולר, ונתנה ערבויות בהיקף 420 אלף דולר.

במחצית 1982 — הודיעה (— — —) על רצונה למכור מחצית מהחזקתם בגרנית כמוסכם.

בעיקבות מו"מ שנוהל בהנחיית יעקב לוינסון, נקנו מחצית המניות בערכם המקורי, 15,500 דולר, בתוספת ריבית שנצברה עליהן. הרוכשים היו חייבים להיות חסויים, וזהותם לא נמסרה כל תקופת המו"מ. כשהומצאה טיוטה סופית של החוזה ללוינסון חזרה זו חתומה על־ידי עורך־הדין, עובר קבוצת אמפ"ל, שחתם בשם יו־אס־איי. וחברה זו הוכנסה להסכם כמקבלת המניות.

(— — —) מציין במיכתבו — כי הניח שזוהי חברת־בת בבעלות אמפ"ל ובהתאם לתנאים עם אמפ"ל שוחררה יו־אס־איי ממתן ערבויות מעבר להשקעתה הכספית. כך גם חתם (— — —) על כתב־ויתור בשם בנק־הפועלים. המהווה שיחרור מערבות בסך 420 אלף דולר שניתנה על־ידי (— — —) לאשראי שקיבלה.

**יוצא, איפוא, שהבנק נותר ללא ערבות לחלק זה של החוב מ„גרנית" אך יצא „מספיד" לגבי עיסקה המוערכת בשווי של כשני מיליון דולר תמורת 18,274 דולר בלבד.**

**הזכות הזאת הועברה ל„יו־אס־איי" ללא כל תמורה.**

במיקרים אחדים נתן הבנק בחו"ל הלוואות ליחידים ותאגידים בתנאים מועדפים. ההלוואות ניתנו לתקופה בינונית, עם תקופת „גרייס" ארוכה.

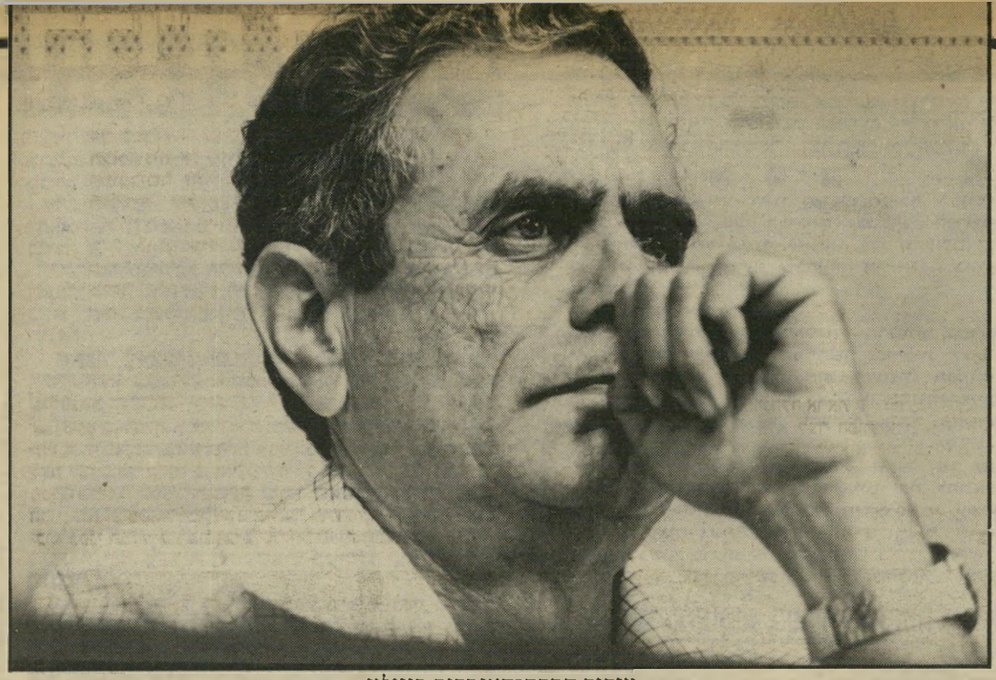
הריבית נקבעה בשיעור של ליבור + 0.5%, בשעה שהריבית המקובלת היתה 1.25%. הריבית נקבעה לתשלום בתום השנה.

הביטחונות לכל ההלוואות שימשו מניות יו־אס־איי. שיעבוד מניות חברה שלא ידועים לבנק כל פרטים על מהותה ועסוקיה — אינו מותיר מקום לאפשרות להעריך את שווין.

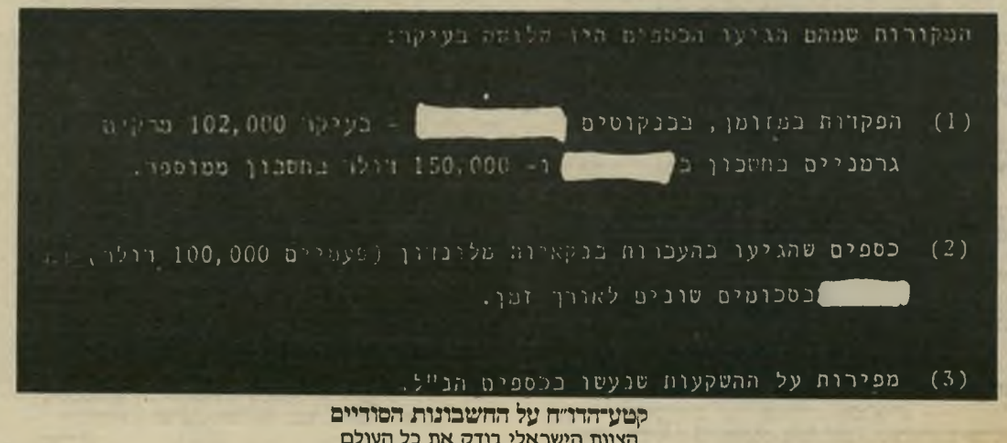
**שניים מהלווים היו תאגידים הרשומים בסנמה, אשר לבנק לא נמסרו כל פרטים ביחס אליהם.**

נושא נוסף: תאגיד פנמי — (— — —) — קיבל הלוואה בסך של 131 אלף דולר בריבית של ליבור + 1.25, לפרעון בתום שנה, וכביטחון הופקדו מניות אמפ"ל. כעבור זמן קיבל התאגיד סכום־הלוואות של 370 אלף דולר למימון השקעות ב־יו־אס־איי.

ההלוואה הראשונה עמדה להיפרע כעבור שנה — היינו נובמבר 1982, אך לא נפרעה ונדחה המועד בשלושה חודשים. באותה עת היו עליות תלולות במניות אמפ"ל, ומתוך ציפיה



מזכיר חברת־העובדים ריזוליו
בכמה שאלות, תמימות־דעים




**קטע־הדו"ח על החשבונות הסודיים**
הצוות הישראלי בודק את כל העולם

# הדו"ח הסודי

(המשך מעמוד 13)

להמשך המגמה הערוך התאגיד דחייה של מועד הפרעון, היינו של מכירת המניות.

כעבור חודש החלו השערים לרדת ובסוף דצמבר 1982 הורה התאגיד על מכירת המניות ובסכום שנותר — לזכותו בבנק בז'נבה.

**יתרת הזכות של התאגיד (הסנמי האלמוני) בסיום הפעולה היתה 570 אלף דולר — רווח נקי במימון מלא של „בנק־הפועלים" חו"ל שהועבר לזכות התאגיד.**

**תאגיד זה צבר, אם כן, רווח בסך זה תוך שנה על השקעותיו במניות „אמפ"ל" שעלו משעור של 0.80 עד 4.0$ למניה.**

יצויין כי מניות אמפ"ל אלה נמכרו על־ידי התאגיד ל(— — —) אשר מצידה מכרה מניות לבנק מיזרחי, אשר מצידו מכר אותן לבנק הפועלים במחיר של 4.0 $ למניה.

**הסבר זה מציג תמונה שבה מצטייר בעליל מצב של ניצול־לרעה של משאבי הבנק, העדפה של גורמים זרים בעצם מתן ההלוואה ותנאיה, ניצול מידע פנימי, עשיית רווח עצום בעיסקה שבין הגורם והבנק.**

מנהל הבנק בחו"ל ציין כי אומנם העניק הלוואות מיטיבות לבעלי המניות מתוך דעה שאכן חברת יו־אס־איי שייכת לקבוצת הבנק.

חיזוק לדעה זו קיבל בשיחות עם יעקב לוינסון, וכן מעצם העובדה שעובדי אמפ"ל מטפלים בחברת.



יו"ר־לשעבר בלומנטל (עם עוזי ברעם)
בלי עדות, אין סגירת־עניין

ההלוואות היו בסכר גודל של 1.0 מיליון דולר ל־4 אנשים.

**בקשר לחברת „יו־אס־איי" קיבל מנהל הבנק בחו"ל הוראות ישירות מיעקב לוינסון, אשר המשיך להיות יועץ הבנק ולהעדותו ברגשטיין סעל על סי הוראותיו.**

באשר להלוואות (— — —) — הלוואה אחת ניתנה כנגד מניות אמפ"ל והחדשות יותר כנגד מניות יו־אס־איי.

לוינסון הכחיש לגבי עיסקת גרנית כי השמיע דבר לגבי השתייכות יו־אס־איי לקבוצת־הבנק, וכי דבר הרכישה של המניות מידי קבוצת ורדי לא היה ידוע לעובדי הבנק. באשר להלוואות לבעלי־המניות ב־יו־אס־איי אמר לוינסון שהוא רק הורה על מתן ההלוואה וקבלת המניות כביטחונות. הוא הכחיש שהתייחס כלל לנושא הריבית.

**סיכום:**

(1) לוינסון טען, כאמור, כי אפריים ריינר, גיורא גזית ומשה אולניק ידעו על הקמת חברת יו־אס־איי. גזית אישר אמנם כי דובר איתו על כך, וכי על־פי דברי לוינסון היתה יו־אס־איי חברה האמורה להשלים את פעילות אמפ"ל. פרט לידיעה על עצם הקמת החברה לא היו ידועים לחברי־ההנהלה פרטים עליה, עיסוקיה ומהותה.

(2) **בין „יו־אס־איי" ו„אמפ"ל" לא נחתם כל הסכם עד היום הזה.**

(3) הבנק בחו"ל נתן הלוואות בתנאים מועדפים לבעלי־המניות בחברה בתמורה לשיעבוד המניות של יו־אס־איי. הדבר נעשה כך עקב הרושם שנוצר אצל הפקידים הבכירים, שהוא אכן חלק מהקבוצה ולכן כך פעלו. תימוכין לכך ניתן למצוא הן במיכתבו של (— — —) לעיסקת גרנית ובעדותו של מנהל הבנק בחו"ל.

(4) **הלוואות בתנאים כאלה ובסכומים שהועמדו לרשות הלווים המסויימים הסבו נזק לקבוצת הבנק.**

(5) הצוות לא יכול היה לחדור לכל הפרטים ולהקיפם, הן בגלל המורכבות והן בגלל הריחוק הפיסי, ולכן מוצע שיוקם צוות בודק אמריקאי שיברר את הנושא ויוציא המסקנות.

(אפרים ריינר: קיים צוות־בדיקה אמריקאי, הבודק את יחסי אמפ"ל – יו־אס־איי ויחסי בנק הפועלים — יו־אס־איי. כמרכז ישנו צוות בדיקה ישראלי, הבודק את „כל העולם").

■ ■ ■

**חלק זה של דו"ח ועדת־החקירה הפנימית מאשר את כל הפרטים בשלוש הפרשיות העיקריות של פרשת לוינסון, כפי שהעולם הזה חשף, משך שיבעה שבועות, מן ה־11 בינואר ואילך.**

**בין השאר:**

**חברת־ההשקעות יו־אס־איי, הרשומה במדינת דלאוואר, שסביבה התרחשה פעילות כספית בלתי־פוסקת, ניצלה את הרגשת הפקידות הבכירה בבנק־הפועלים כאילו יו־אס־איי שייכת לקבוצה, ולכן אפשר להעדיף אותה באשראי ובתנאיו.**

**טיפוח המניות של אמפ"ל, שעלו תוך שנה ב־600%, ובנושא זה רוטמן איננו יכול להתאפק ואומר בלשון בוטה: „ניצול מידע פנימי, עשיית רווח עצום בעיסקה שבין הגורם והבנק."**

**ולבסוף: פרשת** סונול־גרנית־טכנולוגיות (העולם הזה 25.1.84), **החושפת את כל מהלכי** „העוקץ".

## ● בנקנוטים בשדה־התעופה

**יהול חשבונות** מוטעים בבנק בחו"ל:

לפי המידע שנמסר לנו על־ידי נציג הבנק, נפתחו בבנק בחו"ל (שהוא חברת־בת של בנק הפועלים) כ־5 עד 8 חשבונות, שהסתכמו בערך ב־600 אלף דולר. החשבונות היו ממוספרים ברובם, ולחלק היה כינוי (— — —) (חשבון עבור שונים).

מנהל־הבנק (בחו"ל) היה מורשה־החתימה בחשבונות, הוא פעל לפי הוראות של לוינסון או ברגשטיין.

להנהלת בנק־הפועלים או ליו"ר הנוכחי שלה ולאף אחד מהנהלת חברות הקבוצה לא היתה כל ידיעה על עצם קיום החשבונות, על מקורותיהם ועל השימושים בהם.

מן החומר שברקנו עולים הדברים הבאים:

המקורות שמהם הגיעו הכספים היו שלושה בעיקר:

(1) הפקדות במזומן, בבנקנוטים (— — —) — בעיקר 102 אלף מרקים גרמניים בחשבון ב(— — —) ו־150 אלף דולר בחשבון ממוספר.

(2) כספים שהגיעו בהעברות בנקאיות מלונדון (פעמיים 100 אלף דולר) ומ"(— — —) בסכומים שונים לאורך זמן.

(3) מפירות על ההשקעות שנעשו בכספים הנ"ל.

השימושים שנעשו בכספי החשבונות מתחלקים לשלושה סוגים עיקריים:

**(1) משיכה במזומנים על־ידי לוינסון או ברגשטיין בשטרות־כסף, שנמסרו להם בבנק באותה מדינה או בשדה־התעופה. ההוראות ניתנו בעל־פה למנהל הבנק בחו"ל והוא חתום על ההוראות לקופה.**

(2) העברות הבנקאיות, בעיקר לסניפי בנק־הפועלים ב־(— — —) לפקודתו של ברגשטיין. העברות רבות אחרות, לרבות בסכומים קטנים יחסית נעשו לפקידים שונים בבנק ב(— — —). כן נעשו תשלומים לאנשים שונים, וכן העברות לבנקים בארצות שונות, ובכמה מיקרים גם לישראל.

(3) צ'קים בנקאיים לבני־אדם שונים, במקומות שונים, שנמסרו ביד לשולטים בחשבונות, או שנשלחו לפי הוראותיהם.

**לטענת מנהל הבנק בחו"ל, הוא פעל על־פי הוראות לוינסון, שהיה באותו זמן „שולט בלעדי" בבנק בארץ ובחו"ל.**

**היות והכספים נלקחו במזומן על־ידי הנ"ל (מנהל הבנק בחו"ל) והועברו לפקודת ברגשטיין במקומות אחרים, התחיל, לדבריו, לחשוד שגם העברות לחשבונות וגם המשיכות מפוקפקות.**

## ● חלק הכספים למטרות ציבוריות

**המשך לחומר** שראינו אצל עורך־הדין, הנאמן, והחומר המפורט האחר שהציג לפנינו נציג־הבנק ובהמשך להבהרות של מנהל־הבנק בחו"ל נפגשנו גם עם לוינסון וברגשטיין לשיחות הבהרה (עם כל אחד לחוד).

עם לוינסון שלוש פעמים ועם ברגשטיין שתי פעמים. תמצית ההבהרות של לוינסון היתה כדלקמן: —

אף אחד לא ביקש את מנהל־הבנק בחו"ל להתחזות כבעלים של החשבונות. הוא פעל כפקיד־בנק. מעולם לא דיבר עם אף פקיד אחר בבנק.

**העברות הכספים לחשבונות לא היו קשורות לפי מיטב ידיעתו לעיסקת של „בנק־הפועלים", והכספים לא שייכים לבנק.**

לא לוינסון נתן הוראות, לדבריו. אולי לפעמים הוא נתבקש על־ידי קליינט, אבל לא יכול לגלות את שמו. מנהל־הבנק עירבב חשבונות מסוגים שונים. לוינסון איננו זוכר פרטים, ולא ניהל רישומים בקשר לפעולות. לדברי לוינסון מ־1979 ואילך לא הוא טיפל בפעולות ולא היה בתמונה.

ברגשטיין ניהל החשבונות בבנקאי עבור גורמים זרים — לא־ישראליים. חלקם למטרות עסקיות או ציבוריות.

לוינסון לא פירש יותר. לדבריו, ברגשטיין שאל אותו בעיקרון, והוא הסכים באופן כללי.

לא ידוע לו על חשבון (— — —). בחשבון אחר (— — —) הוא טיפל רק ב־11 אלף דולאר.

**באופן כללי טען כי יש סה"כ ריבוי של חומר, והטיח אשמות במנהל־הבנק בחו"ל והממונים העכשוויים.**

בעניין הפיקדון של 150 אלף דולר, שהביא במזומן: הסביר כי קיבל מכמה יהודים חשובים כנאמן, ולא יכול לגלות את שמם. כשהתחילה הפרשה, משך את הכסף והחזיר להם.

אשר ל־יו־אס־איי הוא טען כי הוקמה בהסכמת ריינר, גזית ואולניק, כמכשיר משלים לפעולות אמפ"ל, שבנק הפועלים לא יכול לעשותן. יו־אס־איי משלמת, לדבריו, חודשית את כל ההוצאות לאמפ"ל, לא אמר לאף אחד. לדבריו, שהוא חלק מהבנק.

(— — —) לא שמע ממנו אף פעם, לדבריו, שיו־אס־איי שייכת לבנק.

בקשר למניות גרנית — (— — —) ידע כל הזמן שהרכישה היא עבור יו־אס־איי, וזה כתוב בחוזה שנערך על־ידי (— — —).

לעניין ההלוואות לבעלי־מניות יו־אס־איי — הוא היפנה אותם לקבלת ההלוואה, לא קבע את שער הריבית ורק הודיע שהמניות תשמשנה כביטחון.

בסיכום שלוש הפגישות איתו הבנתי כי גירסתו היא שיש כאן פיברוק („פריימינג" — כלשונו) עירבוב של נושאים שונים. בעיקרם הכספים הם של לקוחות שהופקדו והוא וברגשטיין פעלו כנאמנים עבורם.

**יש להעיר כי לפי החומר שנמסר, שולמו כספים גם לאישים מסויימים ועובדים. כששאלתי מה פשר התשלומים, לא קיבלנו תשובות מספקות או ברורות, ובמרבית המיקרים — בכלל לא.**

מילבד דבריו לפני שנינו, הזמין אותי בנפרד. פעם בארצות־הברית ופעמיים כאן, אך בפגישות אלה לא חידש דבר.

בשיחות עם ברגשטיין הוא הבהיר כי ב־1976 חזר מלונדון והתחיל לקבל בהדרגה ענייני חו"ל. כשלוינסון עזב ב־1977, קיבל מעשית את האחריות לענייני חו"ל, וצורף להנהלת הבנק בחו"ל, אך אינו זוכר מתי מונה כיו"ר אותו בנק. ללוינסון היה מעמד מיוחד באותו בנק.

לטענתו היה צורך לפתוח חשבונות בשביל מפקידים, כנאמן. הוא חזר והדגיש שכל הכספים לא היו של הבנק. הוא לא שמע על (— — —). באופן כללי עמד על כך שהכספים בחשבונות הנ"ל לא שייכים לבנק, כי הם נתקבלו מלקוחות והוחזרו להם.

**לשאלות שונות על פרטים, איך ידע למי וכמה להחזיר, והאם היו רישומי־עזר — לא הגיב.**

■ ■ ■

**זהו אחד הקטעים המזעזעים בדו"ח. בפני יעקב לוינסון וחיים ברגשטיין מוטחות האשמות חמורות ביותר, וקשת התגובות עוברת מהתחמקות פשוטה ולא־רצינית עד ל„אין תגובה".**

## ● לא קיבלנו הסברים של ממש

**רצוני לסכם** כך:

כאשר הוטל עלינו התפקיד על־ידי אפריים ריינר וגיורא גזית, נאמר לנו. כי הגיעו לבנק ידיעות. שמועות ומיסמכים על פעולות חריגות. שנעשו לכאורה על־ידי יעקב לוינסון וחיים ברגשטיין, בפעולות הבנק ושלוחותיו בחו"ל בתחומים שונים.

התבקשנו לברוק את החומר שיוגש לנו, לשוחח עם אנשים הנוגעים לדבר ולרכז מימצאים ולחוות דעה האם יש בסיס לשמועות.

הבינונו כי בחירתנו נעשתה על דעת ששה חברים: מזכ"ל ההסתדרות, מזכיר חברת־העובדים, שני יושבי הראש, משה אוליניק ויעקב לוינסון. משך הבדיקה התארך מסיבות שונות, ובעיקר בגלל מחלתי.

(א) לדעתי לא פגשנו את כל האנשים הנוגעים לדבר — פרט לאמורים לעיל. אבל לאור החומר שראינו, האנשים שאיתם שוחחנו וההתרשמויות מהם, הגעתי לדעה, שבחלקה כבר הבעתי, כשסיכמתי את הנושאים הקודמים, ולהלן דעתי בקשר לחשבונות הנ"ל: —

(1) ראינו חומר, אשר אני משוכנע שהוא אותנטי, המצביע על ביצוע פעולות. כמו כן הוגש לנו חומר רב להבהרת הדברים.

(2) שמענו הסברים מפי מנהל־הבנק, ואת גירסותיו לגבי החומר הנ"ל.

**(3) מצד שני לא קיבלנו הסברים של ממש לחומר הנ"ל אלא רק טענות שהחומר בעיקרו מסובך — אך ללא כל התייחסות ספציפית לסכומי התקבולים וההוצאות, מתוך טענה אחת כללית שהכספים הם של לקוחות, ושהם שימשו כנאמנים ופעלו בשמם.**

(4) הטענות של לוינסון וברגשטיין היו כלליות, וללא שום הוכחה או גילוי אי הסבר. היה ראוי כי שני הדירקטורים של הבנק, אשר לוינסון השתתף בבחירתם לתפקיד וסמך עליהם, יקבלו ממנו ומברגשטיין מידע מפורט וגלוי, ונתמך במיסמכים כלשהם.

**(5) ברגשטיין לא נתן כל תשובה לשאלתי כיצד יכול היה לדעת את המגיע לכל לקוח בהעדר חשבון כלשהו. דבר זה מעמיד את גירסתו בספק.**

**(6) אדגיש, שמתוך נסיוני במשך שנים כמנהל־חשבונות ובאחראי על מחלקת־כספים, לא מתקבל על דעתי שאמנם נוהלו כאן פעולות בכספיות עבור „קליינטים" ללא כל רישום חשבונאי מסודר.**

לעומת זאת, החומר המתייחס לפעולות שבוצעו נראה לי אותנטי, ותומך בגירסת מנהל־הבנק בחו"ל.

(7) המיכתב שראיתי ב(— — —) מחזק את גירסתם של גזית ושל מנהל־הבנק בחו"ל, שמקורות הכספים הנזכרים במיכתב הם כתוצאה מפעולות בנק־הפועלים (ישראל) ושייכים לו.

**(ב) אני בדיעה שלא היה סיבוך או „פריימינג" על־ידי יו"ר הנוכחי או מנהל הבנק בחו"ל, כטענתו של לוינסון.**

**(ג) אותן הפעולות שנראות כחריגות, שנעשו בתקופת כהונתו של יו"ר ההנהלה הנוכחי — נעשו ללא ידיעתו. ברגשטיין, שהיה ממונה מטעם הנהלת „בנק־הפועלים" על פעולות־חו"ל, לא דיווח להנהלה וליו"ר פרטים על החשבונות הנ"ל.**

**(ד) אמנם, לא הוכח כי החברים יעקב לוינסון וחיים ברגשטיין נהנו באופן אישי או פרטי מהכספים הנ"ל, אך משום שלא מסרו הסבר סביר לשני דירקטורים של „בנק־הפועלים" לגבי השימושים שעשו בכספים, בעיקר מנימוקים של סדדיות בנקאית — נשאר הצורך בבדיקה מדוקדקת ויסודית של הנהלת־הבנק, אשר לא ביכולתנו ולדעתי, גם לא מתפקידנו, היה לבצע אותה.**

# משל על הכוונת



**הרבה סיכויים להחזיק מעמד. עירעור המנהיגות הקיימת ישים קץ לקאריירה של פרס, ובחירתו של נבון למועמד המערך לראשות־הממשלה תהיה בלתי־נמנעת.**

גם מעמדו של מזכיר חברת העובדים, דני רוזוליו, נחלש, ורבין השניא את עצמו עוד יותר על חברי המיפלגה בהתבטאויותיו.

הציר יצחק נבון — ישראל קיסר נראה לרבים מושך ביותר. מיו מיצרד אלקטוראלי מלבב. עטוף בנייר ציבעוני מרשרש, מחניף לעדות המיזרח המנוכרות למיפלגת העבודה.

ההיסטריה של סוף השבוע הפכה את צירוף הכוחות הזה לאפשרי ולאמין. רוב חברי השורה במיפלגה מגלים נקיעת־נפש הולכת וגוברת מפרס ומרבין. מכיוון שכבר 30 שנה אין במיפלגת העבודה אף מנהיג אחד שיציע דרך רעיונית חדשה כלשהי, הנהייה לפיתרונות פרסונאליים היא ממש עצומה.

## הקלף הענייני

**אולי קל לשנוא את משל, אבל הוא איננו יריב קל. מזכ"ל ההסתדרות הוא רב־אמן בתככים, ויכולת השרידות שלו היא מן המפורסמות. קשה להחזיק מעמד מול כל־כך הרבה יריבים בתוך הסיעה בכנסת, אבל למשל יש קלפים רבים, והעיקרי שבהם הוא הקלף הענייני.**

**אוייביו של המזכ"ל יתקשו להסריח את הטענה, שהוא סעל כפי שמתבקש במדינת חוק.**

**גם פרס עדיין לא אמר נואש. ביום הראשון בערב כבר שוחח עם כל אנשיו, אירגן אותם למאבק הקשה שעדיין צפוי לו.**

**גם הוא, כמובן, אינו קוטל־קנים בכל הקשור למילחמות סני־מיות. הוא יצטרף למסע נגד משל, רק במחיר של הבטחת מעמדו שלו, מחיר שאנשי דור ההמשך מסרבים לתת לו כבר בשלב הזה.**

אישים בצמרת המערך התלוצצו השבוע, שגם אם כל הניצים ישלימו ביניהם, ויעלו ביחד לקיברו של לוינסון ז"ל בקיבוץ צרעה, לא יהיה שקט. רבין ייזכר שעליו „להתמודד".

דומה שהסיכום הממצה ביותר הפך כבר לדבר שבשיגרה, מטבע־לשון קלישאית כמעט: לליכוד יש מזל גדול שהמערך באופוזיציה, ולמערך יש מזל לא פחות גדול, שהליכוד מרכיב את הממשלה.

**חיים ברעם** ■

# תוך ניצול פרשת התאבדותו של לוינסון נערכת ההסתערות הגדולה על מזכ"ל ההסתדרות

**כשחזר בתחילת** השבוע המזכיר הכללי של ההסתדרות, ח"כ ירוחם משל, מביקור ברומניה, שככה מעט הסערה שפקדה את מיפלגת־העבודה בסוף השבוע שעבר.

**התפרצויות הזעם כלפי משל, שהיה בהן יותר מקורטוב של חמימות־מוח, פרי הנפש־בות, עדיין אין בהן כדי לבשר על קיצו הקרוב.**

משל הוחרם על־ידי קרובי מיש־פחתו של יעקב לוינסון המנוח, הותקף חזיתית בחוגים בכירים ביותר בסיעת המערך בכנסת. פרשנים רבים כבר מיהרו לכשר לקוראיהם, שימיו של משל בבניין הוועד־הפועל של ההס־תדרות הם ספורים. הוא ייאלץ לקיים את הבטחתו עתיקת־היומין לסגנו הסופר־סבלני, ישראל קיסר.

גם לעברו של יו"ר מיפלגת־העבודה, שימעון פרס, הופנתה קריאת־תגר ברורה ומפורשת. אנשי דור־ההמשך, בתוכם ארבעת מזכירי המחוזות — הח"כים אליהו שפייזר (תל־אביב), עוזי ברעם (ירושלים), אברהם כץ־עוז (הקיבוצים) ואריק נחמקין (מושבים) — הביעו את דעתם הנחרצת, שעל פרס לפעול נגד משל, ושאר ה„חברים" שסייעו לאוייביו של לוינסון.

באווירה שנוצרה היו אלמנטים ספונטאניים, וגם אחרים, מתוכננים ומבויימים היטב.

**יתכן שמשל איננו דמות מלבבת במיוחד, אבל היה משהו דוחה במסע־ההכפשות נגד האיש. נראה היה, כאילו משל הוא קורבן קל מדי.**

איש שמראהו החיצוני, מיבטאו המתושלחי, ואהבתו הגדולה לעצמו הופכים אותו מטרה בלתי־נמנעת לשינאה ולבוז.

איש ממדיחיו לעתיד של משל לא הציג לפני הציבור אלטרנטיבה רעיונית ואישית מושכת במיוחד. היורש המיועד, קיסר, הוא איש די אפור, פיקח אבל חסר־מעוף. קשה לומר שהוא פרש אי־פעם, לעיני הציבור, איזו תוכנית מהפכנית, שנו־עדה להפוך את ההסתדרות הכללית של העובדים בישראל למכשיר שנועד לערוך מהפכה חברתית חדשה ב־ישראל.

נכון שקיסר הוא יותר צעיר, אולי אפילו פחות נרקיסיסטי ממשל, ושאין לו חיתוך דיבור מזרח־אירופי. זהו כל תוכנה של המהפכה הגדולה?

**האם יש לבקש את דמו של משל, רק מפני שהוא אישר חקירה במרשת לוינסון, בדיוק כפי שהיה מוטל עליו?**

## נייר ציבעוני מרשרש

**שימעון פרס** עומד במצב קשה במיוחד. יו"ר מיפלגת העבודה חזר בתחילת השבוע מארצות־הברית, כשהוא חמור־סבר וזהיר, כדרכו. גם הוא הגיע אחרי שוך עיקר הסערה. עורכת ביטאון־ההסתדרות דבר, חנה זמר, ניצחה על מקהלה שוצפת ונוזעמת, ולעיתונה יש השפעה בחוגים מובילים במה שנוהגים לכנות כשם תנועת־העבודה.

אוייביו של פרס רצו לאלצו לנקוט עמדה מיידית. הלחץ שלהם העמיד אותו במצב בלתי־אפשרי. אילו גינה את משל ואת שאר חברי „הכנופיה", היה מחזק את תדמיתו כאיש לא־אמין. תמיכה איתנה במשל היא מסוכנת ברגע זה, בהתחשב בהלוך־הרוחות במיפלגת העבודה. פרס גם אינו בנוי לתשובות בוטות בנוסח יצחק רבין.

אין ספק שהוא מנסה להרוויח זמן. מקורביו סבורים שהתמיכה הנלהבת בענייני של לוינסון המנוח לא תחזיק מעמד הרבה זמן.

**בהרגה יחזור הנושא ל־פרופורציות הטבעיות שלו, ויחזיר לשולחן הדיונים את הוויכוח האמיתי, בין נורמות של שילטון־החוק ובין חברות, שמשמעותה גם טישטוש וטיוח.**

מי שהניח למנהלי בנק הפועלים להשאיר את מישפחת לוינסון בלי פנסיה או פיצויים, עשה עוול לחברות. הרעות במיקרים אלה צריכה להתבטא באוזן שומעת לחבר בצרה. גם איזכור זכויותיו הגדולות של האיש בבניין בנק הפועלים הוא בהחלט במקום.

אבל מכאן ועד להוקעת אנשים, שדרשו בירור תקין של הנושא, ואיפשרו לוועדה תנועתית לפעול בחשאיות גמורה במשך חודשים ארו־כים — מיקרה חסר־תקדים בתולדות מדינת ישראל — הדרך מאוד ארוכה.

**משקיפים רציניים סבורים שאם יפול משל, אין לפרס**



**משל עם חנה זמר**
רב־אמן בתככים



**משל עם פרס**
לא קוטל־קנים



# שאבעס במלאבס

**כבר בשעות־הצהריים** המוקדמות ידעו מאות משוטרי מרחב־השרון, כי את ערב־השבת הזה הם לא יבלו בחיק משפחותיהם. חדר המיבצעים של המרחב הוכן מזה שבועיים לאפשרות של התפרעות בפתח־תיקווה, נוסח כביש רמות. ימים אחדים קודם לכן איימו רבנים כי אם יישבר הסטטוס־קוו בעיר הם לא יוכלו לעצור בעד הזעם של צאנם החרדי.

אל אנשי המודיעין במישטרה החלו מגיעות שמועות על גיוס כללי, שהכריזו הרבנים בישיבות בני־ברק וירושלים, ועל דיונים תכופים של מועצת השבת. המורכבת מרבנים וראשי־ישיבות בהם נשקלו אפשרויות המאבק נגד פתיחתו של קולנוע הי כל להקרנת סרט בערב־שבת.

**סוף רע.** הדתיים תלו תיקוות גדולות בעתירה שהגיש הרב הספרדי משה מלכה לבית־מישפט השלום בעיר. אך השופט שלי טימן דחה את העתירה.

כאשר ניתן פסק־הדין, היה ברור כי יהיה שמח בפתח־תיקווה. כאשר יצאו המתדיינים מאולמו של השופט, פנה אברך אל המישפטן אברהם אורן, מראשי הפעילים החילוניים בעיר, ואמר לו: „הסוף שלך יהיה רע. אתה תגמור כמו יעקב לוינסון!"

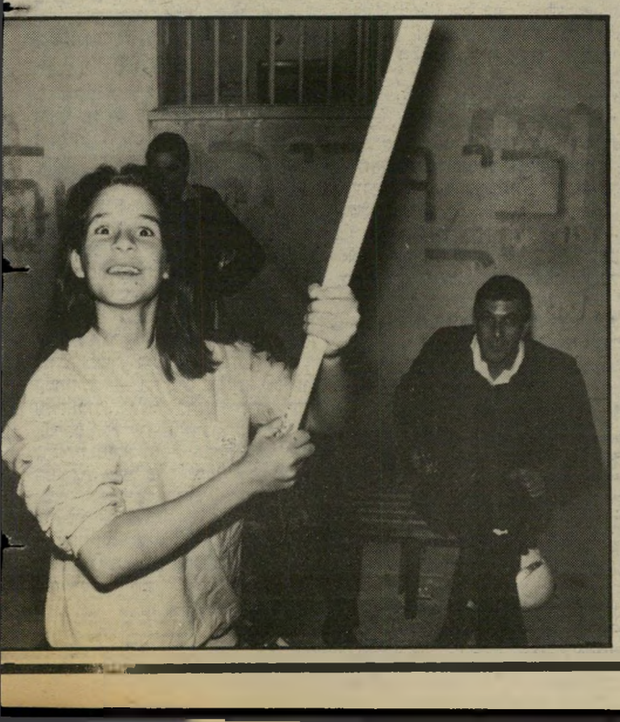
אורן, שתמך לאורך כל הדרך בראש־העיריה רב תבורי, ועזר לו במאבקו בלחצי החרדים, לא התרגש. מזה כשבועיים קיבל איומים טלפוניים והטרדות שונות, ביניהם איומים ברצח.

**חס־ק ברחבה.** דקות מעטות אחרי פסק־הדין, כבר היו שוטרי שתי פלוגות של מישמר־הגבול בדרכן לעיר. ראש־העיריה ושני הרבנים הראשיים של העיר הוזמנו לפגישה רחופה בחדרו של מפקד מרחב־השרון של המישטרה, ניצב־מישנה קלמן בורנשטיין.

„לא נסבול שום התגרויות או הפרות סדר," הזהיר הקצין, „ואם הדתיים רוצים למחות על פגיעה ברגשותיהם, שיבקשו רישיון להפגנה." הרבנים ביקשו בו במקום רישיון להפגנה, וקיבלו אותו.

בשעות הערב המוקדמות סגרה המישטרה קטעים משניים מרחובותיה הראשיים של פתח־תיקווה, רחוב חיים עוזר ורחוב ההסתדרות, שבו נמצא קולנוע היכל. ברחבה שממול לקולנוע הוצבו גדרות־מתכת. בסמוך הוקם חפ"ק (חדר פיקוד קדמי) שממנו פיקדו על כוח המישטרה הגדול מפקד מחוז המרכז של המישטרה, ניצב גבי אמיר, וניצב־מישנה בורנשטיין.

ליד המחסומים הסתובבו כמאה שוטרי מישמר־הגבול כשבידיהם אלות עץ. על ראשיהם: קסדות עם מגיני־





**מחסום גבול** למעלה: שוטר תוחם באי־תיים לחילוניים. משמאל: ילדה שראתה באירוע הזדמנות להצטלם. גם בעלי הקולנוע שלום ביקשו לפתחו בערב שבת, אולם נרתעו מחשש שהרבנים ישללו את ההכשר מאולם־החתונות שבבעלותם.

# המישטרה התכוננה לקרב אלים — אך בשביל רבים היתה מילחמת ליל השבת האפנינג עליז

פנים שקופים ומגיני־עורף מפלסטיק. בידי אחדים מהם היו רובים מיוחדים לירי של רימוני גז מדמיע.

אל מפקד מישטרת פתח־תיקווה, רב־פקד יעקב ברדה, שרץ בין המחסומים וחילק הוראות אחרונות



**כובעים מול כובעים** בראש תהלוכת־החרדים צעדו רבנים וראשי־ישיבות במגבעו־ תיהם המסורתיות (מימין: בעל הזקן השחור, הרב תראשי האשכנזי של פתח־תקווה, שמעון סלומון). לא היה ברור אם השוטרים חבושי־הקסדות מגוננים על החילוניים מפני הדתיים, או שהם שומרים על הרבנים מפני תושבים חילוניים זועמים, שקראו קריאות בוז לעבר הדתיים.



**להחזיק חזק** כל המשתתפים בהפגנה היו יהודים מפתח־ תיקווה שאיכפת להם מהשבת." טען הרב משה מלכה, הרב הראשי הספרדי של פתח־תיקווה. המישטרה, שעשתה הכל להפריד בין המחנות, הסבירה כי השעה המאוחרת שבה ניתן פסק־הדין מנעה מהחרדים מלגייס תיגבורת מערים אחרות. גם ראש־העיריה של פתח־תיקווה, דוב תבורי, אמר בפייסנות: „לא רצינו להרגיז אף אחד!"

שעבר מזמן את גיל ה־70. הוא פסע כשהוא נתמך משני צידיו בשני אברכים חסונים. הצבע השחור שלט בתהלוכת החרדים שדמתה לתהלוכת אבל. כולם לבשו קפוטות שחורות ועל ראשיהם שטריימלים שחורים מפרווה, אשר בלטו בניגודם לקסדות הפלסטיק הלבנות של השוטרים.

**עיר רדומה.** כאשר החלה הקרנת הסרט איזו מין גימנסיה היו בקולנוע כמאה צופים. עם תחילת ההקרנה, הרימו אלפי החרדים קול זעקה בניסיון להפריע לקהל לצפות בסרט. ניסיון זה היה מיותר, כי רבים מהצופים העדיפו לעמוד ליד חלונות הקולנוע ולהתבונן בהמולה שבחוץ, מאשר לצפות בסרט הארוטי.

לפתע נשמע קול רעם עמום. אחד המיבנים הישנים, שעליו הצטופפו בני־נוער, כדי להיטיב ולצפות בנעשה, לא עמד בעומס וגגו החל מתמוטט. גושי אבן גדולים נפלו אל תוך ההמון שהחל נרתע בבהלה.

אחד מן הצופים בהפגנה נפצע קל מרסיס־אבן ונשלח לבית־החולים. כמה נערים ספגו חבטות־אלה מידיהם של השוטרים, שחשו אל המקום. אחר־כך טיפסו אל הגג שני שוטרי מישמר־ הגבול, ולקול קריאות־עידוד מצד הקהל פינו את המעקה שהתרופף.

כאשר הסתיימה הקרנת הסרט, סמוך לחצות, התחיל הקהל הרב להתפזר. ראשון היוצאים מן האולם היה אורן: „זהו יום חשוב במילחמה למען זכויות האזרח בעיר."

החובש המישטרתי החל מקפל את ציודו הרפואי, שנותר ללא שימוש. ברחוב הסמוך המשיכו כמה חילונים להתווכח בלהט עם אברכים על קדושת השבת לעומת קדושת זכויות הפרט. אחד מחברי מועצת העיר סיכם: „כבר שנים אני משתעמם בפתח־ תיקווה בערב שבת. אם יהיו פה עוד הפגנות כאלה, יתחיל להיות מעניין בעיר הרדומה הזו."



לאנשיו היה צמוד כל העת שוטר שעל גבו רמקול־נייד ענק, הפועל על מצברים והמיועד לפיזור ושליטה על הפגנות והתפרעויות.

מאחרי בית־הקולנוע חנה מיניבוס מישטרתי, שבו ישב חובש עם ערכת עזרה־ראשונה. תחנות הכבאים ומגן־ דוד־אדום שבאזור קיבלו התראה מוקדמת.

**לבן ושחור.** הקרנתו של הסרט נועד לשעה 10. ב־8 הצטופפו ליד הקולנוע וברחובות הסמוכים אליו מאות חילונים. נראה היה כי הרוב הגיעו למקום, כדי לראות מה פשר התכונה המישטרתית: „בפתח־תיקווה אין מה לעשות בערב־שבת, אז לקחתי את אשתי והילד לראות את הבלגאן," אמר אזרח כבן 40 שאליו היו צמודים שני זאטוטים, שנראו מרוצים מכל ההמולה.

כעבור כעשר דקות הופיעה במקום תהלוכת החרדים. בראש התהלוכה צעדו רבנים, וביניהם הרב משה מלכה,

סקופ

## קבוצה של עיתונאים ואנשי־עסקים בראשות עורך "המישמר" של "הארץ", מתי גולן (משמאל), מתכוונת להשתלט על מיפלגה

# ל"ע: לתפוס עמדה!



**מישהו זוכר את המיפלגה הליברלית העצמאית?** בקרוב ישמעו עליה רבות.

בימים אלה מתרחשת פעילות בגוף הפוליטי שרבים כבר ספרו לו, שתהיה לו השפעה מכרעת על התארגנות המרכז־הליברלי בבחירות הקרובות.

**קבוצה של אנשי־עסקים וכספים, שחברו עם אנשי־תיקשורת, עומדים להשתלט על המיפלגה חסרת הייצוג הפרלמנטרי אך בעלת תשתית ארגונית ופיננסית, לדחוק את רגלי הוותיקים ולהודיע על התמודדותה בבחירות הבאות לכנסת. בראש הקבוצה עומד העיתונאי מתי גולן, עורך מישנה של היומון "הארץ".**

המשא־ומתן בין גולן וראשי ל"ע נמצא בשלבים מתקדמים והוא מנוהל בסודיות גמורה ביותר.

לפני כחודשיים פנה גולן למשה קול, יושב־ראש המיפלגה. הוא שוחח איתו ארוכות על מצב המיפלגה, שיש לה ייצוג ברשויות המקומיות ובכמה־דרות אך לא בכנסת, ועל תפקידה ומקומה ביצירת מרכז ליברלי חדש וגדול.

**תנתק את עצמה מההסכם שהיא חתמה עם המערך.**

אחרי התבוסה בבחירות האחרונות לכנסת, החליט מרכז ל"ע ברוב מכריע להצטרף ברשימה אן־בלוק עם המערך. שותפות זו פועלת כבר עתה ברשויות מקומיות שונות ובהסתדרות. לגבי המיקום של מועמדי ל"ע ברשימת המערך בבחירות לכנסת ה־11 הוחלט, שרק שלושה חודשים לפני מועד הבחירות יסוכמו המקומות שינתנו לאנשי ל"ע.

כתוצאה מהסכם זה כבר נבחרו אנשים למוסדות המערך להנהלה ולסיעה בכנסת.

גולן ביקש לנתק קשר זה, ודיבר על הליכה נפרדת לגמרי, עצמאית.

● **התנאי השני שהציב גולן:** גולן הכניס את ידו לכיס הפנימי של מיקטרונו והוציא דף נייר. הוא קרא רשימת שמות, שגרמה להתרגשות רבה באולם.

**השמות המרכזיים שהוזכרו הם:**

● **דייד מושביץ**, תעשיין, מבעלי קונצרן עלית, תומך בשלום עכשיו.

● **מיקי פדרמן**, מלונאי ובן למישפחת אנשי־תעשייה ומלונאים.

● **אליעזר (.גיזרי) רחמילביץ**, פרופסור בבית־החולים הדסה בירושלים.

● **שר־שלום שירן**, לשעבר הממונה על אגף התקציבים באוצר ועתה מייצג איל־הון זר.

● **ארנון צוקרמן**, לשעבר מנהל הטלוויזיה, שותף בחברת רימון להכניס יותר משניים־שלושה מרעמדים במקומות ריאליים. לעומת זאת, בהתמודדות עצמאית צפוי ל"ע המתחדשת עתיד אלקטורלי מזהיר.

גולן דיבר במשך יותר משעה. מאזיניו יכלו לערוך חשבון־נפש קצר ולבחון אם הרעיון כדאי להם או לא.

בפעם הראשונה התמודדה ל"ע באופן עצמאי בבחירות לכנסת ה־6 בשנת 1965, אחרי ששותפיהם הציונים הכלליים הקימו ביחד עם חרות את גח"ל. אז היא קיבלה 45,299 קולות, ולכנסת נכנסו ארבעה ח"כים. מאז היא שמרה במשך 12 שנה על כוחה.

הנפילה הגדולה נרשמה בבחירות לכנסת ה־9 בשנת 1977, שנת המהפך וכניסת ר"ש למפה הפוליטית. אז קיבלה ל"ע 20,384 קולות, ורק נציג מחסור חמור בבני הדור הצעיר ודימוי תיקשורתי גרוע. על שתי בעיות אלה באה לענות ההצעה של גולן כבר עתה.

## עיתונאים רוכשים מיפלגה

**קול, ארצי וניסים אליעד**, מוכיר המיפלגה וח"כ לשעבר, התלהבו מאוד מהרעיון. ארצי ראה בכך חידוש מרענן, שיהווה מוקד להתארגנות במרכז הפוליטי בארץ.

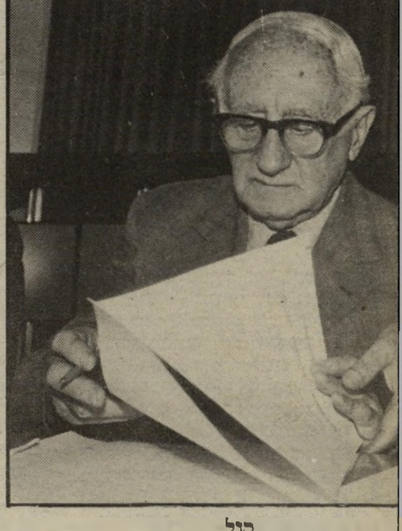
התומכים בתוכנית סכורים, שגולן וחבריו יצליחו להעניק מימד תיקשורתי חיובי לתנועה עד הבחירות.

אך לא הכל היו תמימי־דעים עם גולן. מתנגדים לא חסרים לו. בראשם עומדים עורך־הדין יהודה שערי, ח"כ לשעבר, זיצחק ברלבב, נציג המושבים. הם חושבים שרווקא הליכה עם המערך היא הטובה לל"ע. הליכה נפרדת, לדבריהם, היא תבוסה נוספת.

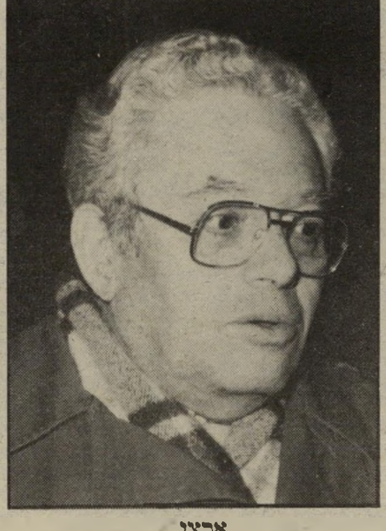
**הם גם חוששים מהקבוצה של גולן כגוף, ללא התייחסות לשם זה או אחר שהוזכר.**

קבוצה שלישית היא של אותם התומכים בכל לב בהצטרפות חברים חדשים וצעירים ל"ע, אך המבקשים בירור מעמיק והמשכת הדיאלוג, לפני שתתקבל החלטה לכאן או לכאן.

בקבוצה זו נמצאים אישי־הקיבוצים צבי חסון, שאחיו אברהם היה מס' 2 ברשימת ל"ע בשנת 1977 ונפטר מהתקף לב, חבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות יצחק ברקאי, ועורך־הדין הצעיר צבי ניר. **בן־ציון ציטרין** ■



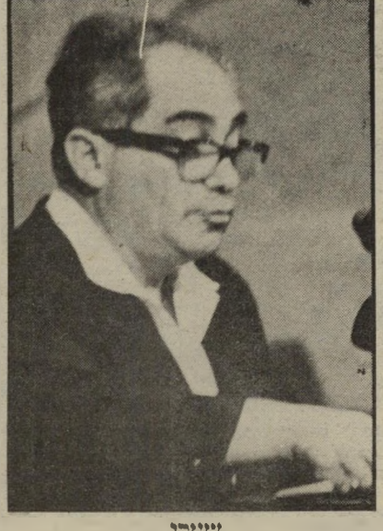
קול
בעד



ארצי
בעד



ניר
מסתייג



שערי
נגד

גולן לא פנה במיקרה למיפלגה זו דווקא, הוא צמח במיסגרת המיפלגה הפרוגרסיבית, הגילגול הקודם של הליברלים העצמאיים, הוא אפילו היה מזכיר הסניף הירושלמי שלה, ואף יצא לשליחות תנועתית בקנדה. רק אחר־כך הוא החל בקאריירה עיתונאית. אגב, עורך הארץ, גרשום שוקן, היה בשנות החמישים ח"כ מטעם הרשימה הפרוגרסיבית.

גולן, עורך־דין בעל הסמכה, המקורב מאוד למחנהו של שימעון פרס, שעליו כתב ביוגרפיה, הציע הצעה מפתה ביותר: הוא וקבוצת אנשים תצטרף למיפלגה הליברלית העצמאית.

הוא הציג שני תנאים צנועים להצטרפותו:

● **התנאי הראשון הוא של"ע הוא יובילו את הרי־שימה החדשה.**

## עסקנים קשישים

**משה קול התרגש** מעצם הפנייה. הוא נטה לקבל את שני התנאים, והביא את ההצעה למזכירות ל"ע.

לפני ארבעה שבועות התכנסה המזכירות בבית ל"ע בתל־אביב, ברחוב המלך־ג'ורג', סמוך לקולנוע מקסים.

לפגישה, שכונסה בצהריים, בא גם גולן. הוא הציג לפני הנוכחים, רובם קשישים וזאבים פוליטיים ותיקים, את תוכניתו המפורטת. אז הוא התבקש לומר מי הם חבריו, המוכנים להצטרף ביחד איתו למיפלגה הוותיקה.

תיקשורת ועתה מנכ"ל מוניטין וכספים ואחראי להפקת סירטי טלוויזיה מטעם קבוצת משקיעי מוניטין.

● **חיים בראון**, מנכ"ל אדמיניסטר־טיבי ושותף במוניטין ובכספים. לשעבר ראש לישכתו של יגאל אלון.

אלה הם השמות הבולטים. האחרים ידועים פחות.

הוא לא גילה עד כמה מגובשת הקבוצה ואם כולם יודעים את כל פרטי המשא־ומתן.

גולן לא הודיע חד־משמעית שהוא עומד בראש הקבוצה, אך התחושה בין השומעים היתה שהוא יוביל אותה.

עורך המישנה של הארץ הסביר, שאילו רצה היה יכול להצטרף למערך מבלי להשתייך ל"ע. לדבריו, ברשימת המערך לא תוכל המיפלגה אחד שלה, גידעון האוזנר, נכנס לכנסת.

בבחירות האחרונות הועמד בראש הרשימה יצחק ארצי, סגן ראש עיריית תל־אביב. הוא קיבל רק 11,764 קולות, כשהמדד למנדט הוא 19,373 קולות. ל"ע נותרה ללא יצוג בכנסת.

אך המיפלגה לא מתה. יש לה תשתית אירגונית, סניפים ברחבי־הארץ, קיבוצים ומושבים. בחו"ל יש לה תנועה ציונית חלוצית, הבולטת ביותר בדרום ובמרכז אמריקה. יש לה מישר־דים בערים הגדולות, תומכים רשומים, בעלי־ניסיון במערכות־בחירות, תנועת עבודה־ליברלית, ייצוג בהסתדרות, באיגודי־עובדים וברשויות מקומיות, ומעט כסף.

**אך ל"ע, כך סברו הנוכחים בחדר, ניצבת לפני שני קשיים:**

# אנשים

## מהיכן יבואו הקולות של עזר וייצמן ומדוע יוותר יצחק נבון על ראשות המיפלגה?

■ **עזר וייצמן** חושב כנראה ברצינות על הקמת מיפלגת מרכז חדשה. השבוע, כאשר פגש בראש עיריית ירושלים, **טדי קולק**, בהלווייה דווקא, הוא צייר בפניו את התסריט שלו לחודשים הבאים. בין־השאר גילה שסביבו מתקבצים אנשים טובים, כדבריו, שאינם רוצים בפירסום שמם בשלב זה. איש מביניהם אינו חבר בכנסת הנוכחית. אלה הם אנשים חדשים מעולם־העסקים ומעולם־האקדמיה, אנשי־צבא שפשטו מדיהם ו„בוחבוטים, בוחחחה, באחחחה ואמזלגים". אחר־כך הסביר וייצמן שהוא מאמין כי תהיה לו תמיכה רבה בקרב המיזרחיים דווקא.

■ המאבק בין תחנת־השידור הצבאית וקול ישראל על הראשוניות בפירסום הידיעה על התאבדותו של **יעקב לוינסון** היה מתוח ביותר בבוקר יום החמישי האחרון. בגלי־צה"ל התקבלה ההודעה קצת אחרי 9 וחצי. **אלכס אנסקי** נכנס לחדרו של **רון בן־ישי**, שבו ישבו ח"כים שבאו לסיור בתחנה והעביר פתק שבו כתב על האירוע. בן־ישי קרא לנוכחים את תוכן הפתק, ומנהל חטיבת־החדשות בתחנה, **צבי גורן**, מיהר לחדר־החדשות כדי לאמת אותה. מחוג־השעון נעו לקראת השעה 10. סמוך למועד החדשות הודיע גורן לבן־ישי, שהידיעה אומתה מעל לכל ספק, אך בן־ישי הציע שיחכו עד אחרי שידור מהדורת־החדשות ולוא במחיר ראשוניות הסקופ. בקול־ישראל לא הוזכרה הפרשה, ומייד אחרי החדשות הודיע **עדי טלמור** במיבזק חדשות בגלי־צה"ל על ההתאבדות. אך בקול ישראל ידעו על כך כבר לפני השעה 9 וחצי. הכתבים לחצו לשדר את ההודעה עוד לפני החדשות, אך העורכת **אוסנת לנדר** אמרה שהיא חוששת שהמישפחה עדיין אינה יודעת, ולכן סירבה לשדר את הידיעה.

עשר דקות אחרי שהגופה הוצאה. כתבת הרדיו **ברמלה מנשה** באה למקום לפני שניידת־השידור של גלי־צה"ל, ובתוכה **עמירם פליישר**, כתב מעריב שהיה במילואים בתחנה הצבאית באה לבית.

גם לעיתונות הכתובה הגיעה הידיעה באיחור־קל. כתב ידיעות אחרונות **אריה אבנרי** הוזעק למקום על־ידי הרעייה, **נורית**, וצלם הצהרון, **יוסי רוט**, הופיע זמן קצר אחריו. לעומת זאת, איש מעריב **לוי יצחק הירושלמי** הגיע לבית זמן רב לפני שצלם מעריב **ראובן** („רובי") **קסטרו** הוזעק למקום. צוות הטלוויזיה, בראשותו של **עופר טלר**, בא לבית ברחוב בר־כוכבא ברמת־גן לפעילות. יתכן שמסיבות בריאותיות יעריך להיות מס' 2. אם **יצחק שמיר** ייצג את הליכוד בבחירות, הוא יפסיד מול **שימעון פרס**, ואם **דויד לוי** יתמודד בראשות הליכוד מול המערך — הוא ינצח. **אריאל שרון** ישוב למרכז הבימה הפוליטית סמוך לשנת 1988, ובאותה תקופה חוזה לביא סכנה של מישטר דיקטטורי. לשר־האוצר הנוכחי, **יגאל כהן־אורגד**, לא צפוי עתיד רם ומכובד בשנים הקרובות. אגב עניני אוצר: לביא מציע לכל המתרגשים מהמתרחש בבורסה לצאת לחופש עד חודש יוני. לדעתו, רק אחרי הקיץ יהיה כדאי לקחת חלק במישחק. בשלב זה, כדאי רק להמר על מניות־נפט.

■ אבנרי עצמו אינו כותב עתה רק ספר על פרשת לוינסון. הוא כותב, בו־זמנית, גם ספר על המיפלגה הליבראלית ומעלליה.

■ למרות שהשנה האזרחית החלה לפני חודשיים, סיפר השבוע האסטרולוג **שבתאי לביא** מה צופנים הכוכבים לדמויות המרכזיות במפה הפוליטית בישראל בשנה הקרובה. לדעתו, **יצחק רבין** ייצא מהמישחק. **יצחק נבון** לא ייכנס השנה במלוא המרץ לפעילות. יתכן שמסיבות בריאותיות יעריך להיות מס' 2. אם **יצחק שמיר** ייצג את הליכוד בבחירות, הוא יפסיד מול **שימעון פרס**, ואם **דויד לוי** יתמודד בראשות הליכוד מול המערך — הוא ינצח. **אריאל שרון** ישוב למרכז הבימה הפוליטית סמוך לשנת 1988, ובאותה תקופה חוזה לביא סכנה של מישטר דיקטטורי. לשר־האוצר הנוכחי, **יגאל כהן־אורגד**, לא צפוי עתיד רם ומכובד בשנים הקרובות. אגב עניני אוצר: לביא מציע לכל המתרגשים מהמתרחש בבורסה לצאת לחופש עד חודש יוני. לדעתו, רק אחרי הקיץ יהיה כדאי לקחת חלק במישחק. בשלב זה, כדאי רק להמר על מניות־נפט.

■ מועד חלוקת פרסי רשות־השידור עלתה לדיון בישיבה האחרונה של הוועד־המנהל של הרשות. המנכ"ל **יוסף** („טומי") **לפיד**, העיר במידה מסויימת של טרוניה, שבמעריב נוהגים לחלק פרסים ביום־ההולדת של העיתון. היקשה חבר הוועד־המנהל, **אהרון מאסו**: „או מה אתה רוצה? שיקבלו פרסים ביום־ההולדת שלך?" בישיבה נכח מנהל הרדיו בערבית **אדמונד סחייק**, שהציע: „את פירסי רשות־השידור צריך לחלק ביום־ההולדת של פאפו." הגיב מייד עורך־הדין: „את יום־ההולדת שלי יחגגו ברשות לא ביום שבו נולדתי, אלא ביום שבו אפרוש מהוועד־המנהל. כל שנה הטריו הלא־מקודש **רפיק חלבי** את **יעקב אחימאיר** את **חיים יבין** יערכו מסיבה ביום פרישתי."

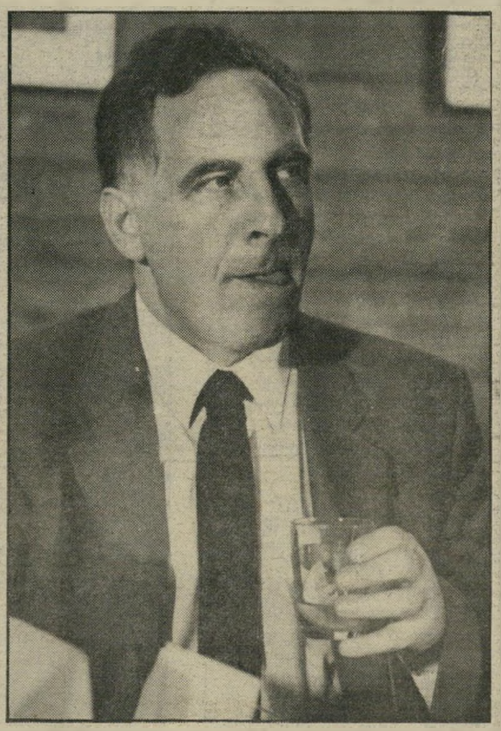
■ רבים ציפו לראות את פאפו בצהרי יום־השישי בבית־הפרקליט בתל־אביב, שם הירצה בפני הפרקליטים היועץ המישפטי לממשלה, **יצחק זמיר**. פאפו, שנעדר מהאולם הסביר זאת בכך שהוא לא יכול היה לשבת במקום, לאכול ארוחת צהריים ואחר־כך ללכת הביתה, מבלי להגיב על דיברי הפרופסור זמיר. „אני אוהב להשיב מייד ולא רציתי לרמות לסיר מרק רותח, שמניחים עליו מיכסה והוא עלול להתפוצץ."

■ תיאטרון ירושלים אירח בשבת־האחרונה שיח־מנחים. עורך מוקד, אחימאיר, התייחס לראיון של יצחק שמיר, בטלוויזיה הערבית, והסביר שלדעתו לא צריך לראיין את ראש־הממשלה ליד אח, אלא לשאול אותו שאלות נוקבות. העיר המנחה, **יעקב אגמון**: „נדמה לי שגם אח אין לו בבית." הגיב **ירון לונדון**: „אבל האח הגדול ישנו." השיב אגמון: „וגם אותו יחליפו בקרוב."

■ אחימאיר גילה שהוא אינו מתכוון להישאר כל ימי חייו בטלוויזיה. „אינני יודע אם אהיה שם בשנת 1990." העיר לו אגמון: „אם **יוסף בורג** יישאר גם אתה יכול להישאר."







**יגאל כהן־אורגד** זכה לשתות כוס־תה חם אחרי נאומו בישיבת מרכז חרות שהתקיימה ביום חמישי במצודת־זאב בתל־אביב. כשסיים שר־האוצר ללגום מהכוס, הוא לעס בקפדנות את פרוסת הלימון שהיתה בכוס ואחר־כך ליקק בהנאה רבה בעזרת לשונו הארוכה את שפתיו המרירות. הוא חזר על פעולה זו פעם אחר פעם עד שפיסת הלימון היתה סחוטה לגמרי. באותו הזמן לא הקשיב כהן־אורגד כמעט למה שנאמר מעל דוכן־הנואמים, על־ידי הנואם הבא בתור.



**דן מרידור** מזכיר הממשלה הנוכחי פגש באמצע ישיבת המרכז האחרונה של חרות, את קודמו בתפקיד אריה נאור, שפרש ועתה הוא איש־עסקים המבלה עיתותיו בין ישראל וארצות־הברית. נאור, נמוך הקומה, שוחח עם איש אמונם של ראש־הממשלה הפורש ושל הנוכחי.

# מדוע אין הרמטכ"ל קולט את גלי־צה"ל, ומהי הפתיחה לאופרה המפורסמת של מוצארט?

■ סיור הח"כים, מהוועדה המשותפת לחוץ, ביטחון וחינוך בגלי־צה"ל נתנה להם הזדמנות לספר על הרגלי ההאזנה שלהם לרדיו. ח"כ הליברלים, **פינחס גולדשטיין** („פיני") סיפר שהוא מתחיל את יומו בהאזנה לתוכנית באופן־מילולי, פינת הלשון של אבשלום קור, המשודרת סמוך לשעה 6 בבוקר. בשבת, לעומת זאת, בשעת שידור שירים ושערים נוהג גולדשטיין לעבור לתחנה המ־שדרת ישירות ממיגדשי הכדורגל. העיר על כך ח"כ חרות, **דויד מגן**: „אני ניטראלי, אני ישן." אחר־כך סיפר גולד־שטיין שהוא נהנה לשמוע את **אלכס אנסקי** בתוכנית יום השישי השבועית שלו קולה של אמא. בהמשך הסיור חשף בפניו מנהל מחלקת המוסיקה **דובי כיום שני משדרים של אש"ף, אך מסיבות תקציביות גלי־צה"ל אינם יכולים לעשות בהם שימוש. הציע ח"כ הליברלים, יהודה פרח: „צריך לגייר אותם ולהכניסם לשידור." הגיב גולדשטיין: „יש כאן בעייה. לא יודעים אם הם ספרדים או אשכנזים ומי יגייר אותם."**

■ ח"כ העבודה **נחמן רז** היקשה ושאל מהו המסר האנושי של התחנה הצבאית, כפי שזה מוזכר בדפים שהועברו לח"כים. העיר פרח: „קיבלו אותנו יפה בעוגות ובקפה. זהו מסר אנושי." ענה רז: „זה לא מסר, זה פראסאר." (אכילה רבה באידיש).

■ הנוסעים בהר הגילבוע, סמוך לקיבוץ נורית, מגלים שלט קטן ועליו כתוב: „פה מוכרים שמן זית של רפול."

■ כתב צפוני אחר, **שימעון** („שימי") **ויים**, כתב דבר, התאשפז מיוזמתו בבית־חולים, כדי להיות תחת פיקוח רפואי בזמן הדיאטה שלו. וייס, גדול הממדים, בן קיבוץ אפיקים, כבר הוריד ממישקלו תישעה קילו.

■ השחקנית **אורנה פורת** היתה בטוחה שהופעתה בנשות טרויה תזכה אותה בפרס כינור־דויד שיחולק בקרוב: כאשר שמעה שאת הפרס תקבל **יונה אליאן** עבור תפקידה במחזה מורה שיגעון היא נפגעה קשות ואף נפלה למישכב.

■ סוף־שבוע עמוס ציפה לחלק מחברי ועדת־הכספים של הכנסת. הם יצאו ביום רביעי באוטובוס לסיור־עבודה בים־המלח, ולמחרת המשיכו לאילת, שם נשארו עד צהרי יום־הששי. במוצאי יום חמישי הם סעדו במלון נפטון ואחר־כך קיימו שם דיון בעניין משבר התיירות באילת. באותו הזמן לקחה **דליה**, אשתו של ח"כ הליברלים **יצחק** („וגי") **זייגר**, את היוז־מה לירידה. היא פנתה לשאר נשות הח"כים שהיו שם, והציעה להן לצאת לבילוי בעיר. הנשים הגיעו למלון סונסטה שם נערך מופע מיזרחי, שבמרכזו הופעה של רקדנית־בטן. אחת מנשות הח"כים **מרתה** רעייתו של ח"כ אגודת ישראל **שלמה לורינץ**, יצאה מהאולם והמתינה לשאר הנשים באולם הכניסה. **לודמילה**, אשתו של ח"כ הליברלים אחר **דן תיכון**, לא תשכח את ההפלגה שנערכה לח"כים ולמלוויהם בבוקר המחרת. היא ישבה בספינה על כיסא שקרס תחתיו.

■ לח"כ התחיה **גאולה כהן** יש דיעות מקוריות בנושאי מצוקה ודיור. „אני מציעה לא לבנות בתים לזוגות־צעירים בשכונת התיקווה, אלא לומר לצעירי השכונה לשקם את עצמם ברחבי ארץ־ישראל הש־למה," אמרה הח"כית ואחר־כך הוסיפה: „יהודה ושומרון הם מרכזי קליטה ושיקום טיבעי למצוקה."

■ איבת הח"כים לסוכנות היהודית באה לידי ביטוי בחילופי קריאות־ביניים בכנסת. אמר ח"כ חרות, **רוני מילוא**: „המנגנון שהסוכנות בנתה לשיקום לא ייסגר גם אחרי תום הפרוייקט." הגיב חברו לתנועה, **מאיר שיטרית**: „הם יקימו מישרד קבוע." הוסיפה ח"כית העבודה, **שושנה ארבלי אלמוזלינו**: „יש להם למעלה מאלף פקידים." סגן שר הבינוי והשיכון **משה קצב** העיר: „הטענות של שיטרית צודקות." וראש עיריית יבנה קבע: „הסוכנות היא גוף מיותר לגמרי." מה שלא הפריע לו כעבור יום לצאת לחו"ל בשליחות הסוכנות.



**רון בן־ישי** מפקד תחנת גלי־צה"ל עומד לטפס על הסולם בתקליטיה של התחנה. בן־ישי, אלוף־משנה בקבע, הסביר לח"כים שהיו בסיור בתחנה, גם על התקליטיה העשירה במקום והניח רגל אחת לנוחיותו על שלב הסולם הראשון.



**צבי גורן** מנהל חטיבת־החדשות בתחנה הצבאית פיקח מחדר־החדשות של התחנה על הדיווחים השוטפים בעניין התאבדותו של יעקב לוינסון, ביום חמישי. הפרשה קטעה את השתתפותו בסיור ח"כים שנערך בבניין והוא עבד כל הזמן לצד הטלפונים. באותו בוקר נמצא במקום בשירות מילואים, דובר מישרד־החקלאות, נפתלי יניב, שעזר מאוד לצוות הנרגש.





**פינחס גולדשטיין** מציע לעוזרת הפרלמנטרית שלו, ורד כהן, שלא לאכול את התפוח, אלא לשים אותו על ראשו. כמו בסיפור וילהלם טל. השניים צולמו במיקרה באותו היום בשני אירועים שונים. גולדשטיין צולם בסיור ח"כים בתחנת גלי־צה"ל, שם הוא הדגים במרץ רב בעזרת ידו, מהו הידע המוסיקאלי הרב של חלק מהמשדרים בתחנה. עוזרתו הנאה אכלה באותו ערב תפוח בפתיחת מאב חדש בתל־אביב. היא באה לאירוע בלוויית עורך־הדין צבי לידסקי.

**לנין** את הסוד של השמעת תקליט על־פי בקשה. התוכנית מוקלטת בחלקה לפני כן וכך. מייד אחרי בקשת השיר, מושמע התקליט המבוקש.

■ בעיית קליטת שידורי התחנה הצבאית עלתה על סדר־היום. מגן סיפר שהוא מאזין לרדיו בדרך־כלל בנסיעה בריכ־בו. „אך ליד יבנה יש שיבושים בשמיעה. אני מרביץ קללה בערבית ועובר לתחנה אחרת." **מנחם הכהן** ח"כ העבודה, סיפר שהוא מאזין במשך שעות לרדיו, ומפקר גלי־צה"ל. **רון בן־ישי** גילה שהרמטכ"ל **משה לוי** מתקשה בקליטת התחנה הצבאית, כשהוא בביתו, כי גם בקיבוץ בית־אלפא לא קולטים היטב את השידורים. בן־ישי הזכיר שצה"ל מחזיק המכירה מתבצעת במשתלה.

■ בכינוס „צומת" בטבריה, שבו נאם **רפאל איתן**, ישבה על הבימה מזכירת התנועה בעיר, **שרה ברגר־סגל**. בעלה **שעיה**, כתב מעריב בצפון הארץ, פיקח על המתרימות באולם, שאספו כסף לתנועה החדשה.

■ מסתבר שרפול לא היה הראשון שקישר בין ג'וקים וערבים. מקורביו טענו שכחצי שנה לפני שהוא אמר את מה שאמר בישיבת ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, התלונן שר־הביטחון **משה** („משה") **ארנס**, שאז היה שגריר ישראל בארצות־הברית, על הנשיא הא־מריקני הפורש **ג'ימי קארטר**, ש„נכנס בו ג'וק פלסטיני."

# אנשים

■ הגרפיקאי **דני קרמן** מצא שם חדש לרוכסן במיכנסי גב־רים. „הפתיחה לחליל הקסם."

■ ח"כ העבודה, **שבח וייס**, גילה מדוע אי־אפשר לפזר את שכבות המצוקה ברחבי הארץ. „עוברי הרווחה גרים בערים הגדולות. אי־אפשר להוציא להם את הקליינטים."

## פסוקי השבוע

● ח"כ **העבודה, אהרון הראל**, על התאבדותו של יעקב לוינסון: „זו אינה התאברות. זה רצח."

● ח"כ **העבודה, עוזי ברעם**, על הנ"ל: „את האקדח החזיק מישהו אחר."

● **עורכת „דבר", חנה זמר, ידידתו הקרובה:** „יעקב לוינסון לא מת. הוא לא התאבד. הוא נפל במילחמות יהודים."

● **הרב מנחם הבהן:** „שלשה חודשים אחרי שהוצא להורג, מצא יעקב לוינסון את מותו ביריה."

● **מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משלי:** „האיש גזר על עצמו מיתה בטרם הורשע בקלה שבעבירות."

● **סגן ראש עיריית תל־אביב דב בן־מאיר:** „הפכנו לתנועה שאוכלת את אנשיה."

● ח"כ **העבודה, יהודה חשאי:** „איש־ציבור צריך לקחת בחשבון שיש לו סיכון מיקצועי, שהוא עלול להיחשף לדין־וחשבון יומיומי."

● **שר התיקשורת, מרדכי („מוטקה") ציפורי:** „עוד בטרם הובא למישפט התחילו אמצעי התיקשורת לשחוט אותו."

● **הרמטכ"ל לשעבר, רפאל („רפול") איתן**, לסטודנט ערבי ישראלי באוניברסיטת בר־שבע, שקרא לעברו קריאות־ביניים: „מה אתה עושה כאן? לך לרבת־עמון, לך לס־עודיה."

● **הנ"ל**, לתומכי אש"ף: „תודו שנכנעתם."

● **העיתונאי אמנון א. ברמוביץ**, על אריאל שרון: „האיש כנראה כן אחראי למילחמה. אבל לא אחראי למעשיו."

● ח"כ **אגודת ישראל, אברהם שפירא**, בשיחה בקיבוץ דליה: „מי שמכיר את הדרך של אגודת־ישראל, יודע: הם יותר יונים אפילו ממיפלגת העבודה."



**אמירה דותן** קצינת ח"ן ראשית של צה"ל באה לשבוע־האופנה, שנערך בשבוע שעבר במלון הילטון בתל־אביב. האלוף־מישנה זכתה בטיפול אישי מידי יצרן־האופנה אברהם ברוך, שהציג לפניה את הדגמים של חברתו.

● **הנ"ל**: „אני בקושי מנהל את העסקים שלי."

● **יהושע סובול ויעקב לזר ב„חותם"**: „מה זה הישג חלקי? כשרוצים ש(יהודית) קרפ תתפטר ומתפטר (מיכאל) קרפין."

● **הנ"ל**: „תקציב השנה — הפגיעה בשירותים: 00.00.00.00 4.300.00.00.00."

● **המשורר יב"י**: „השמש משופת בלא־דאגה, משום שהיא משוחררת מתשלום מיסים."

● **הנ"ל**: „מושחים הדת בשמן משיחויות־השקר ומוציאים עם מדעתו."

● **שר המדע והסיתות, יובל נאמן**: „בתש"ח נלחמתי בחטיבת גבעתי ובהעולם הזה כתוב שיש לי מזה טראומה עד היום."

# בלונים

מאת **דניאלה שמי**







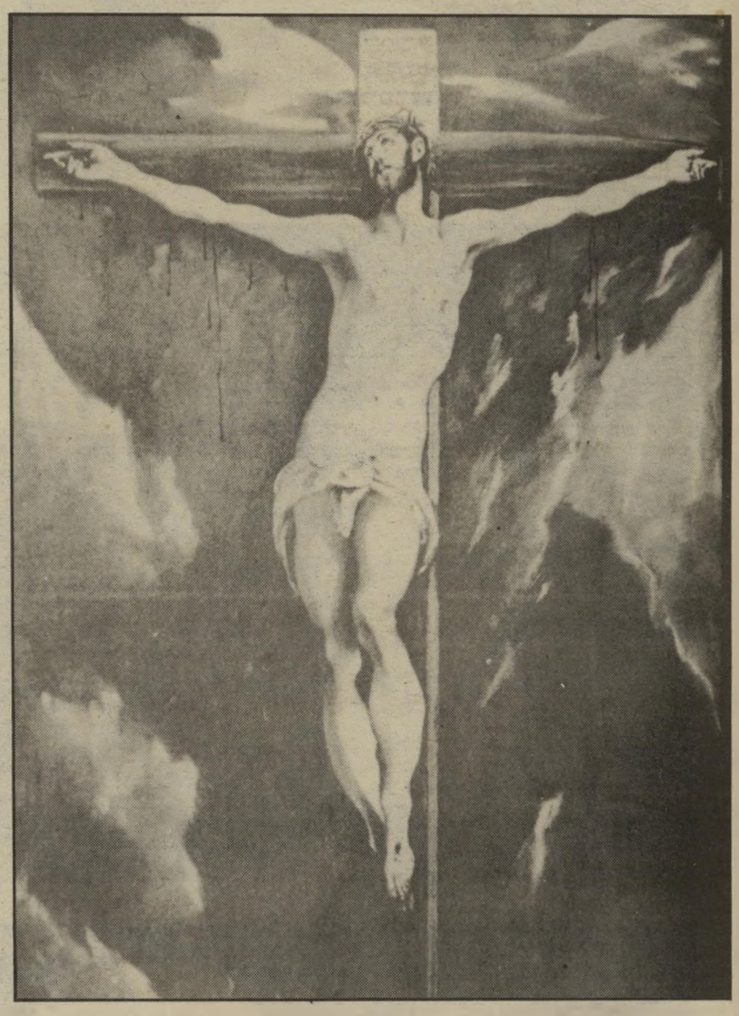



צלם ורפאל איתן

# אלוהים יצר את ארצות־הברית כדי להגן על היהודים

# וישראל – כאשר יבוא ישוע שוב, יקבלו אותו היהודים, או שיילכו לגיהינום – כך מאמינים הכוחות המממנים את הימין החדש בישראל

# עוד וחגורת התנ"ך



**ימי הסריחה** של הנאציזם והפאשיזם באירופה, ב־1935, פירסם הסופר אמריקאי סינקלייר לואיס ספר בשם זה לא ייתכן פה! ובו תיאר כיצד עלול לקום פאשיזם תוצרת ארצות־הברית.

בשנים האחרונות התבססה בארצות־הברית תנועה דתית־ימנית, הקרוייה „הרוב המוסרי", בהנהגת הכומר ג'רי פולוול, היוצקת את התשתית לעלייתו של „הימין החדש" האמריקאי.

נוצר קשר בסיסי ואידיאולוגי בין ראשי „הימין־החדש" האמריקאי, בראשות פולוול ו„הרוב המוסרי" שלו, ובין קשת של גופים מהימין המסורתי בישראל ועד למה שמכונה „ימין ישראלי חדש".

קשר מיסטי זה של מאמינים אדוקים, נוצרים ויהודים, הצליח לבטל את האנטישמיות האמריקאית הימנית. הוא מבטא את האמונה הנוצרית שמדינת ישראל היא בבחינת „אצבע אלוהים".

לשיא הגיע קשר דתי־לאומני זה אחרי הפצצת הכור הגרעיני בקירבת בגדאד, כאשר מנהיג „הרוב המוסרי" אמר בדרשתו השבועית, בתוכנית־הטלוויזיה הפופולרית שלו, כי „לצאת נגד ישראל — פירושו לצאת נגד אלוהים".

**בכתב־העת הנפוץ שלו, „הנצרות כיום", הוסיף הכומר פולוול: „אלוהים העלה את ארצות־הברית וחיזק אותה בימינו, כדי להסיץ את הנצרות וכדי להגן על בני עמו, היהודים. איני חושב שלאמריקה יש זכות או סיבה אחרת לקיום — מלבד שתי תכליות אלה:"**



הכומר פולוול (מימין), עם הסנאטור טד קנדי) בעיקבות הקו־קלוכס קלאן

## ● חומייניזם נוצרי־יהודי

**כ אשר היה** ראש־הממשלה לשעבר, מנחם בגין, ב־100 ימי־ההתבודדות שלו, קיבל שיחת־טלפון אחת שזכתה במענה ובסיקור בינלאומי.

בצד השני של קו־הטלפון היה פולוול, שביקר באותם ימים בישראל.

לא היתה זאת שיחת־הטלפון הראשונה שבין בגין לכומר פולוול.

שיחה קודמת נערכה בראשית יוני 1981 כאשר התקשר בגין לפולוול וניסק באוזניו את הסיכה להפצצת הכור הגרעיני העיראקי במילים: „זה נעשה כדי להציל את ילדינו הקטנים מפני השמדה:"

**קשר זה הלך והתהדק. לאחרונה התמקד בעיקר בקשר בין פולוול לגלריה של דמויות, השובנות ימינה מבגין, ומאמינות בזהות המטרות של „הרוב המוסרי" והימין־הישראלי־החדש.**

מהו „הרוב המוסרי"?

במדינות מיסיסיפי, לואיזיאנה, וירג'יניה, אינדיאנה, מרילנד ומדינות נוספות בארצות־הברית, שולטת המסורת הנוצרית־אוואנגלית, שבאה עם המתנחלים הנוצרים־פוריטאניים של המאה ה־17.

מדינות אלה, מכונות „חגורת התנ"ך", ואמונת תושביהם מאופיינת בעיקר ברחייתם את המודרניזציה של ארצות־הברית, את הליברליזם החילוני ואת מה שהם נוהגים לכנות „ההפקרות המוסרית" של הערים הגדולות.

**„הרוב המוסרי" הזה העניק לארצות־הברית במשך יותר ממאה שנה את „הימין־הישן", את אגודות „קו־קלוכס־קלן", „ג'ון בירץ'" ואחרות ובעיקר גזענות מן הסוג האפל ביותר, שהתבטא ביחס לאזרחים השחורים והיהודים.**

כתוצאה ממילחמת־העולם השניה, פתיחתה של ארצות־הברית לעולם הרחב, וכישלון „הימין־הישן" ב„ציד המכשפות" שניהל הסנאטור ג'ו מק־קארתי, ירדה השפעת הימין הקיצוני.

אך בעשור האחרון חזר הימין האמריקאי לכותרות, והפעם תחת כינויים כגון „הרוב המוסרי" ו„הימין־החדש". הדמות המרכזית בו היא דמותו של הכומר פולוול.

ג'רי פולוול הוא כהן־דת באפטיסטי מווירג'יניה. הוא החל דרכו כחילוני, אך חזר־בתשובה לפני 30 שנה, כאשר הקשיב במיקרה לשידור־רדיו אוואנגליסטי. כתוצאה מאותו שידור החליט לייסד אמונה נוצרית שונה, שבה ישלב ישן וחדש, ויאחד אמונה פשוטה ופרימיטיבית (אמונה של „נוצרים על־פי הבשורה", כדבריו) עם הטכניקות המשוכללות ביותר של אמצעי־התיקשורת האלקטרוניים.

עד מהרה הפך כוכב־טלוויזיה, תוך ניצול גאוני של מדיום זה. אין הוא נופל מרמתו של שר־התעמולה הנאצי, ד"ר יוזף גבלס.

מדי שבוע, לרוב ביום א', ניתן לשמוע ולראות את ג'רי פולוול במאות תחנות רדיו וטלוויזיה ברחבי ארצות־הברית, כאשר הוא נושא את „בשורתו".

כיום נחשבים מאמיניו של פולוול כמאגר־הקולות של הימין האמריקאי. חוקרי הפוליטיקה בארצות־הברית טוענים שפולוול הביא לנשיא רונלד רגן יותר מעשרה מיליון מצביעים. הוא ניהל במערכת־הבחירות מסע־תעמולה נגד המתירנות שמעניקה החוקה האמריקאית. הוא אמר למאמיניו שיש לבטל את ההפרדה בין הדת והמדינה, בטענה: „ישנם ליברלים התובעים לגרש את האל ולהפוך את אמריקה למדינה פאגאנית־אלילית. אבל אמריקה היא, למרות זאת, מדינה נוצרית!"

תנועת „הרוב המוסרי" של פולוול היא תנועה בעלת פוטנציאל פוליטי וריאקציוני ברור. מאז

---

** אגודה לאומנית־חשאית טרוריסטית בארצות־הברית. שנוסדה ב־1867 במדינות־הדרום. כדי להילחם בביטול העבדות השחורה. שמה של התנועה נועד לחקות את הצליל של דריכת רובה.*

עליית הליכוד לשילטון בישראל, הולכים ומתהדקים קשריה עם ישראל.

פולוול ומאמיניו מטיפים לדרך של „המסורת היהודית־נוצרית", וקוראים לקואליציה בין אנשי האמונה הנוצריים (פרוטסטנטים וקאתולים) עם היהודים — מעין ברית צבאית בין „חגורת התנ"ך ל„עוזי" הישראלי.

מאמיניו של פולוול פועלים כדי להכניס למערכת־החינוך האמריקאית את הנוסח התנ"כי של מעשה־בראשית, כתחליף לתורת דארווין. הנלמדת כיום בארצות־הברית. הם מציגים, למשל, את יו הפנר, עורכו ובעליו היהודי של הירחון פלייבוי, כ„נציג השטן על־אדמות". פולוול וחבריו לדיעה רוצים שאמריקה תקיא מתוכה את פלייבוי, את ההומוסכסואליות הגואה ושאר סממני „הליבראליזם השמאלני".

כתחליף לכך הם חפצים לראות אמריקה „נקיה", שורשית ומקורית, כמו זו שהתקיימה, כמאמר פולוול, „לפני שאבותיו של הפנר הגיעו ליבשת החדשה..." — אימרה אנטישמית שלא הגיעה מן הסתם לאוזנו של מנחם בגין ושאר העמיתים הישראליים של פולוול.

אחת המטרת החשובות ביותר לפעולת „הרוב המוסרי" בארצות־הברית היא הניסיון להנהיג תפילת־חובה נוצרית בבתי־הספר הציבוריים (תפילות כאלה אסורות בעיקבות מערכה מישפטית ארוכה, שניהלה אזרחית יהודיה). הם תובעים גם לסלק מספריות בתי־הספר רשימה ארוכה של „ספרים בלתי־מוסריים", וביניהם רבים הנימנים עם מיטב הסיפרות העולמית.

את ספר בראשית, שבו מצויים סיפורי־אוננות וגילוי־עריות, הם לא הכניסו לרשימה זו.

אנשי „הרוב המוסרי" מתנגדים להפלות מלאכותיות. גם נושאים כמו חופש־העיתונות וחופש־הדיבור אינם נראים בעיניהם כערך מקודש.

הם פועלים להשבת „נשמות אבודות" לאמונה הנוצרית. על כל מי שמסכים לקבל על עצמו את עקרונות „הרוב המוסרי" נאמר שהוא „נולד מחדש". הנשיא־לשעבר של ארצות־הברית, ג'ימי קארטר, הוא המפורסם שבין „הנולדים מחדש" — ודבר זה הביא, מן־הסתם, לאותה כימיה רתית בינו ובין מנחם בגין.

כדי להבין את הקשר המוזר שבין אנשי „הרוב המוסרי" לימין־החדש־הישראלי, קיים צורך להבין את השקפת־העולם הדתית הקנאית של פולוול ומאמיניו.

**אמותם קובעת שלשני התגלותו השניה של ישוע הנוצרי, הברח הוא שהיהודים יתקבצו להם ב„ארץ־הקודש". ובאשר יתגלה ישוע בשנית, יקבלוהו גם היהודים כמשיחם. היהודים אשר ימרבו לקבלו כמשיחם — ילבו לתופת, ביחד עם כל החוטאים האחרים.**

ואז ימלוך ישוע מירושלים על העולם כולו. ומירושלים תתחיל הדראמה הגדולה של חזון אחרית־הימים. לכן רואים אנשי „הרוב המוסרי" בתקומתה של מדינת־ישראל הוכחה לכך שנבואות כיתבי־הקודש הנוצריים אכן מתגשמות.

זוהי גם הסיבה לכך שהם מסייעים בממון לחלק מתנועות־הימין בישראל, ואף מימנו את ההגנה המישפטית על תלמידיו של הרב ישראל אריאל, שנתפסו בניסיון ההשתלטות על הר־הבית.

בדומה לשותפיהם הישראליים, לוחמים אנשי „הרוב המוסרי" של פולוול מילחמת־חורמה כמה שהם מכנים „הומאניזם חילוני" וב„פסיכולוגיה ההומאניסטית"־המודרנית ושאר „יצירותהאמנות, שהם מכנים „יצירות השטן".

אחד מבכירי תלמידיו של פולוול, טימותי לא־הי, קבע באחת מדרשותיו: „רוב הרעות שבעולם מקורן בהומאניזם, אשר השתלט על הממשלה שלנו, על האו"ם, על החינוך, על הטלוויזיה ועל רוב הדברים בעלי ההשפעה בחיים..." הרמז הוא לתרבות היהודית בארצות־הברית, שניצבה בראש מאבקם של השחורים ויצאה נגד המילחמה בוייאט־נאם.

**גישה זו הביאה לברית עם הישראלים, שפיתרונם היחידי לעימות הישראלי־ערבי הוא מבעד לבונת העוזי.**

## ● צה"ל בראש צבאות ישוע

**תוצאה מלחציו** של ראש־הממשלה לשעבר, מנחם בגין, הוענק בשנת 1980, בניו־יורק, „פרס ז'בוטינסקי" לג'רי פולוול ולעוד שלושה כמרים מראשי תנועת „הרוב המוסרי". הפרס הוענק להם אישית מידי מנחם בגין, שביקר אז בארצות־הברית.

הענקת הפרס חיזקה את הקשר שבין מנהיגי „הרוב המוסרי" ומנהיגי הימין הישראלי. אך היא עוררה מורת־רוח רבה בקרב ההנהגה היהודית בארצות־הברית.

רובה של יהדות ארצות־הברית מתייחס בשאט־נפש לאנשי „הרוב המוסרי", והעולם שאותו מייצג „הימין החדש" האמריקאי. אלא שהתנגדות זו אינה אחידה.



**תועמלן אסקין**
בביתו של מיליונר אמריקאי

ניבעו בהתנגדות זו כמה פרצות. למשל, בין תומכי הנשיא רגן והכומר פולוול מצויים גורמים לא־מבוטלים של היהדות האורתודוכסית, שמעודה לא התלהבה מהליברליזם היהודי, ושחלקה טרם הכיר בקיומה של מדינת־ישראל.

יהודים אלה, המתרכזים ברובעים החרדים של ניו־יורק, למדו כיצד לנצל את כוחם האלקטורלי, והפכו גורם חשוב במחנהו של רגן. עד כדי כך, שמערכת־הבחירות השניה של רגן החלה דווקא בגטו יהודי זה.

**במיסגרת פוליטית זו, צמחו מנהיגים פוליטיים, כמו משה שרר, מראשי אגודת־ישראל בארצות־הברית, המשתף־פעולה עם „הרוב המוסרי", בעיקר בהתנגדות לתיקון החוקה, שנועד להעניק שוויון־זכויות לנשים.**

רוב מנהיגי „הרוב המוסרי" אינם מצליחים להסתיר עד תום את איבתם ליהדות ארצות־הברית, ובעיקר את איבתם לחלקה של זו בליברליזציה שעברה מאז מילחמת־העולם השניה על החברה האמריקאית ותרבותה.

**לעומת זאת, אין ראשי „הרוב המוסרי" מסתירים את הערצתם לכוחה הצבאי של ישראל.**

אחד ממנהיגי „הרוב המוסרי", ג'ימי סווגארט, דיבר, בעת ביקורו בישראל, בראיון שהעניק לכתב גרוזלם פוסט, על „האומץ, התושיה, העמידה האיתנה של הישראלים..." אותו כומר אף ציין את „המורשת התנ"כית של ישראל" כדבר המשותף ל„רוב המוסרי" ולישראל. יחד עם זאת התאכזב מכך שמראיינו הציג את עצמו כיהודי שאינו שומר־מיצוות.

לאנשי „הרוב המוסרי" קל יותר להזדהות עם ישראל־של־הליכוד מאשר עם ישראל־שקרמה ־ לליכוד. מישטרו של מנחם בגין היה גזור לפי טעמם: יחס של כבוד לערכי הדת והמסורת, שילטון ימני מהכחינה הכלכלית והחברתית, והעיקר, האמונה בברית־בין־הבתרים וב„גבולות ההבטחה".

**הבסיס לאמונתו של ג'רי פולוול לגבי הקשר שבין מאמיניו לישראל נוסח בסיו בך: „אני מאמין, כי אלוהים מתייחס לכל האומות לפי היחס שלהם לישראל. אני מאמין, כי ההיסטוריה תומכת בזה. ה' אמר לאברהם לפני 4000 שנה: „אברך את מי שיברך אותך, ואקלל את מי שמקלל אותך"..."**

בביקורו האחרון בישראל, סיפר ג'רי פולוול בראיון לשבועון הליכוד יומן השבוע ז"ל:

**„אין ספק כי יהודה ושומרון חייבים להיות חלק מישראל... אני מאמין, כי ההחלטה לספח את הגולן היתה נכונה, והגולן צריך להיות חלק בלתי־נפרד מישראל..."**



**תועמלן העצני — בעת סיני ימית**
רשימה שחורה של אנשי־רוח ועיתונאים

כיום נוצר אינטרנציונל חדש של „הרוב המוסרי", שנוסף על קודקודיו האמריקאי והישראלי מצטרף אליו הקודקוד הצרפתי שלו, אף הוא תחת הכינוי „הימין החדש".

## ● אינטרנציונל „הרגליים השחורות"

**קבוצה זו מקיפה כ־2000 חברים, והיא** מטיפה בגלוי לתיאוריות גזעניות ולכינונה של חברה חדשה, על חורבות הדמוקרטיות של העולם המערבי.

הכינוי „הרגליים השחורות" הופיע בימי מילחמת־השיחרור האלג'רית, למתיישבים הצרפתיים, שפעלו בדרכים פאשיסטיות, כדי לדכא את המתקוממים.

בניגוד לקבוצות נאציות קטנות, המרשתות את אירופה לאורכה ולרוחבה, בונה „הימין החדש" הצרפתי את תדמיתו על צביון מדעי מכובד. חברי תנועה זו אינם שרידים נוסטאלגיים של האס־אס. רובם בשנות ה־30 לחייהם, פרופסורים, פקידים ואנשי־מדע. הלבוש המקובל עליהם הוא חליפות־פלאנל אפורות קלאסיות, פגישותיהם מתקיימות במועדונים אלגנטיים ואכסקלוסיביים.

ביטאונם הוא פיגארו מגאזין, השייך לאיל־העיתונות ז'אק הארסן, כתב־עת המעניק להם את הבסיס האידיאולוגי והאינטלקטואלי להשקפותיהם הפוליטיות.

**הרעיון־המרכזי של „הימין החדש" בצרפת מתבסס על הנחת־יסוד הקובעת שכל בני־האדם אינם שווים, אלא נבדלים איש מרעהו בהתאם לאינטליגנציה הטבעית שלהם, השכלתם, הרקע הביולוגי והלאומי ובעיקר — נתוניהם הדתיים.**

הבולט שבין אנשי „הימין החדש" הצרפתי הוא אליין דה־בנואה, שתימצת את השקפתו במילים:

„האויב שלנו איננו הקומוניזם, השמאל או החתרנות, אלא התיאוריה של השוויון..."

**בדומה לאחיהם האמריקאים, נושאים מנהיגי „הימין החדש" הצרפתי את עיניהם בהערצה בלתי־מסויגת לישראל, שבה הם רואים מדינה המבוססת על התיאוריה של שילטון בעלי זכויות־יתר — מצב שעליו הם ממליצים לכל העולם־המערבי.**

כך מתהווה המשולש־האי־אולוגי החדש של „הימין החדש", כאשר הצלע הישראלית מוצגת כקו־המערכה הראשון של אינטרנציונל ה־רגליים־השחורות.

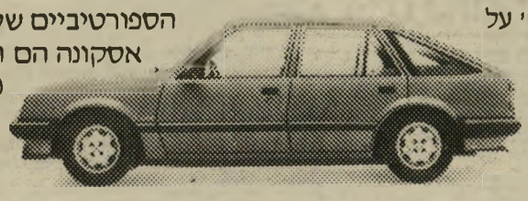
בשנה האחרונה, נוצרה התשתית האידיאולוגית־אירגונית של גוף המכנה עצמו כ„ימין ישראלי חדש".

(המשך בעמוד 56)




# אסקונה.
# ספורטיביות ואמינות
# שרק אופל יכולה להעניק לך.

אופל אסקונה נבחרה
כ"מכונית השנה" על
ידי עתונאי
התחבורה —
ואין זה פלא.



הביצועים
הספורטיביים של
אסקונה הם תוצאה של
מנוע אמין וחזק.

אסקונה, כמו כל דגמי אופל, עוברת
מבדקי אמינות וסיבולת בתנאים בהם
אתה נוהג.
בוא והתרשם בעצמך מאופל אסקונה —
הנדסה גרמנית במיטבה.

מגוון דגמי
אסקונה מציע לך מבחר ללא
תחרות עם או בלי דלת חמישית מאחור,
מבחר של מנועים עם גל זיזים עילי
ואפשרות להילוכים אוטומטיים או
הילוכים ידניים. מתלי "מק פרסון"
מבטיחים לך נסיעה בטוחה ונוחה
יותר.

אתה תגלה באסקונה רמות גימור שאינן
ניתנות לחיקוי במכונית אחרת מסוגה, שפע
מקום לחמישה נוסעים ולמטען —
הרבה יותר מאשר במכוניות גדולות יותר
בנוסף, יש אפשרות למיזוג אויר.

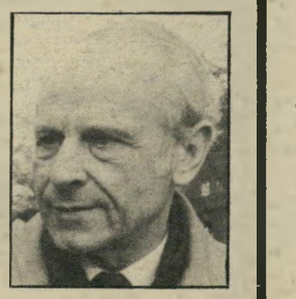
OPEL OPEL GM

Reliability comes as standard.

# הגנרל הירוק הלך

כאשר הזמינו אותי „הירוקים" לפני שנה להשתתף במיצעד החגיגי שלהם אל בניין הבונדסטאג, ביום פתיחת הפרלמנט אחרי ניצחונם בבחירות, צעד לידי גבר זקוף־קומה, כבן 60. היה זה הגנרל גרט באסטיאן. קראתי לו „מתי פלד הגרמני".

בסטיאן היה קצין מיקצועי, איש צבא־הקבע של גרמניה המערבית, שהתנגד למדיניות החימוש של המערב. הוא התקרב למחנה־השלום והש־תתף בהקמתה של מיפלגת הירוקים. שמו ויוקרתו מילאו תפקיד חשוב ביצירת תדמית סולידית יותר למיפלגה ה־רדיקלית, ובוודאי עזרה לה לזכות ביותר מ־5% בבחירות. למרות הפער הגדול בגיל, באופי וברקע, הוא מיודד מאוד עם פטרה קלי, המייסדת רבת־הלהט של המיפלגה.



בסטיאן

הייתי סקרן לדעת איך נקלט איש כזה במיפלגה כזאת, שרוב חבריה וחברותיה הם צעירים אשר יכלו להיות נכדיו. השתתפתי בישיבות הסיעה ונוכחתי לדעת שזה אמנם קשה.

כמו כל גנרל הגון, בסטיאן מאמין בסדר, בהגיון, בנוהל תקין. הירוקים, לעומת זאת, מאמינים ב„דמוקרטיה בסיסית", שהיא מעין מהדורה גרמנית של הסיסמה הצה"לית „הברדק חונק". כל החלטה מתקבלת — אם בכלל — אחרי ויכוח כללי, שבו יכול כל חבר לדבר ללא כל הגבלה. דיונים על עניינים של מה בכך נמשכים שעות וימים, ולא פעם אין זמן לעניינים החשובים באמת. יש פחד מפני ועדות, מוסדות, „מנהיגים" ושאר סממנים של מיפלגות המימסד.

נכחתי בוויכוח שבו נדונה שאלה חשובה: מי ידבר בוויכוח של מחר על בעיית החימוש הגרעיני. חלק מחברי הסיעה אמרו: הגנרל, כמובן. לדבריו יהיה מישקל־יתר. הציבור יידע שהוא מומחה. אם יגיד כי הטילים הגרעיניים אינם דרושים להגנת גרמניה ואירופה, יאמינו לו רבים. אך החברים היותר־רדיקליים אמרו: מה פיתאום? מדוע צריך גנרל לדבר על פירוק־הנשק? הרי אנחנו לחמנו על כך במשך שנים! לנו יש תוכנית של פירוק! אנחנו רוצים לדבר!

כל חברי הסיעה דיברו, ודיברו שוב, הוחלפו דברים חריפים. חברה אחת פרצה בדמעות של תיסכול ועם, והטלוויזיה צילמה בתיאבון, כי כל ישיבות הירוקים פתוחות עקרונית. איני יודע מה הוחלט, כי הלכתי לפני הסוף.

נראה כי הקרע, שאת ראשיתו ראיתי אז, התרחב בינתיים. החודש פרש הגנרל רישמית מסיעת הירוקים והגדיר את עצמו כחבר־פרלמנט בלתי־תלוי. נותרו בסיעה 27 חברים. אם יפרוש עוד אחד מהם, היא תאבד את מעמדה כסיעה, דבר שינחית מכה חמורה על יעילותה ויכולתה.

בסטיאן התלונן על ההתנצחויות הבלתי־פוסקות בסיעה הפרלמנטרית, על אי־סדרים בחלוקת הכספים של מימון־המיפלגות, על „העדרן המצער של הרמוניה וסולידריות". הוא גם התנגד לתמיכת הירוקים בסוציאל־דמוקרטים באחד הפרלמנטים המחוזיים. כמו פטרה קלי, הוא טען כי הירוקים צריכים להישאר „מיפלגה אנטי־מיפלגתית", ושאסור לה לשתף פעולה עם מיפלגת־העבודה המימסדית והמנוונת.

אך בעיקר התלונן בסטיאן על מה שנראה לו כהתגברות האגף השמאלני, המארכסיסטי־לניניסטי. מיפלגת־הירוקים היא קואלי־ציה רחבה של חוגים שונים — פאציפיסטים, שומרי איכות־הסביבה, סוציאליסטים, ליברלים, קומוניסטים. הוסכם שלמיפלגה לא תהיה אידיאולוגיה. אלא תוכנית־פעולה מוסכמת. עיקרון חדשני זה הנחיל לה את הניצחון המרהים בבחירות.

עתה טוען בסטיאן כי אנשי השמאל הקיצוני מפרים הסכם זה למעשה, מנסים לדחוק את זולתם ולהשתלט על המיפלגה מבפנים. כתוצאה מכך לא רבקה המיפלגה בניטרליות מוחלטת ובהתנגדות שווה לשני הגושים, אלא מותחת ביקורת חריפה יותר על צד אחד — האמריקאי.

אחד מגורמי הסיכסוך היה העיקרון שנקבע במיפלגה, המחייב את כל חברי־הפרלמנט שלה לוותר על מושביהם כעבור שנתיים, במיסגרת של רוטציה כללית. רבים מן הצירים טוענים עתה כי אי־אפשר לקיים סיעה יעילה בצורה זו. נראה כי בגרמניה, כמו בארץ, מעטים מאוד מסוגלים לוותר מרצון על כסא, גם אם התחייבו לכך מראש.

אני מקווה מאוד שהירוקים יתגברו על קשיים אלה, ועל כמה ממחלות־הילדות שדבקו בהם. כי הנסיון שלהם הוא פריצת־דרך מעניינת, שנתנה השראה לרבים בעולם, וגם אצלנו.

## מארש, מארש
## דוברובסקי

דבריו של פרדי דורה, בראיון שלו עם שרית ישי, העלו בי זיכרונות רבים. על כולם גבר זכר של לילה אחד.

זה היה לילי־סילווסטר באמצע מילחמת־העולם השניה. חבר של אחי המנוח, חייל בקומנדו הבריטי, בא לחופשת־בית, והזמין אותי לקבל בחברתו את השנה החדשה. הייתי כבר גבר, בן 18 או 19, והחלטתי שאני רי גדול כדי לבלות לילי־סילווסטר בחברת חייל אמיתי.

המיגזר שלנו השתרע מפינת הרחובות אלנבי והירקון, לעבר הים, ומשם לאורך הטיילת צפונה. בקטע זה שכנו עשרות בארים קטנים, האחד לידי השני. בבארים אלה הסתובבו כמעט אך ורק חיילים זרים. היהודים הדירו את רגליהם מהם, כי החיילים היו משתכרים ופותחים בתיגרות המוניות.

כמו כל צעיר בפלשתינה (א"י) דאז, לא ידעתי לשתות. היינו שותים לעיתים רחוקות, במסיבות סלוניות, וגם אז היינו מסתפקים בכוסית קטנה אחת של שרי־ברנדי או אג־ברנדי או יין אדום אליקנט.

הפעם, לכבוד השנה החדשה, החלטנו לשתות כוסית אחת בכל באר. ידידי שתה קוניאק, ואני שרי־ברנדי. כוסית אחת בכל באר, וביקור בכל הבארים, בזה אחר זה.

אחרי הבאר החמישי התחלתי להתנדנד קצת. אחרי שניים־שלושה בארים נוספים, התנדנדתי מאוד. אבל זה לא הפריע לאיש, כי הכל התנדנדו. לא היה איש בכל האיזור הזה שלא היה שיכור כלוט.

היו שם חיילים מכל הסוגים. הרבה אנגלים, כמובן, וגם אוסטרלים וניו־זילנדים. הודים, סיקים וגורקאס. כושים מכל מיני מושבות. יוונים גולים. פולנים גולים. צרפתים חופשיים.

בין שני בארים עצר אותנו בטיילת אוסטרלי ענקי, שהחזיק בידו בקבוק, לשתייה וכנשק.

„היי, אתם שם!" צעק, והרים את הבקבוק. „אתם יפאנים?"

„מה פיתאום?" צעקתי בחזרה. „אנחנו סינים!"

„סינים? זה טוב! סינים טובים!" קרא האוסטרלי, וחיבק את שנינו בעוז. „בואו לשתות על חשבוני! אוסטרלים וסינים יחד נגד ממזרים יפאנים!"

נכנסנו לבאר הבא, ושם הציג אותנו האוסטרלי לפני בני־עמו כידידים סיניים. איש לא הופתע. איש לא היה מסוגל עוד להיות מופתע. אילו נכנס סוס־יאור והזמין דריי מארטיני עם שני זיתים, לא היה אף אחד מרים גבה.

בקטע אחר מצאנו קצין פולני, יושב על שפת הכביש ובוכה בדמעות מרות. אספנו אותו אלינו, ובבאר הבא ביכינו ביחד את




גורלה המר של פולין. שרנו „מארש, מארש דוברובסקי", ומצב־רוחו של חברנו החדש התבהר עד כדי כך שהוא הטיל את מימיו במקום, דבר שגרם לתיגרה המונית.

המשך הלילה מטושטש קצת בזיכרוני. אני זוכר רק בגאווה רבה שהגעתי הביתה, ברחוב בוגרשוב, על שתי רגליי. בחצר הבית הקאתי את נישמתי, ולאחר מכן ישנתי שנת־ישרים.

עד היום איני שותה שרי־ברנדי.

## הבור מצירמה

לפני הרבה שנים הזדמנתי לישיבה של מועצת־הביטחון של האו"ם. שכחתי מה היה הנושא.

הייתי עד־ראייה לסצנה זו:

הישיבה עדיין לא התחילה. באולם הוועדה התהלך דויד הכהן, חבר מישלחת־ישראל. לפתע ראה יהודי־אמריקאי, שנכנס ליציע האורחים. הוא צעק לו מרחוק להתקדם ולשבת בשורה הראשונה, שהיתה שמורה לעיתונאים.

האיש נבוך במיקצת, אך עשה כמצווה וישב לידי.

סדרן־במדים, אדיב מאוד, פנה אל הכהן ואמר: „תסלח לי, סר, אבל השורה הזאת היא יציע־העיתונאים."

„זה או־קיי!" צעק הכהן.

„אבל סר," התעקש הסדרן, „אם תועיל לייעץ לידידך לעבור לשורה השמורה לקהל..."

„זה בסדר," צעק הכהן, „הוא יושב בסדר!"

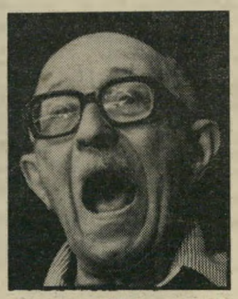
כך זה נמשך הלוך ושוב, עד שהיו"ר קרא לפתיחת הישיבה. האורח נשאר יושב לידי, והסדרן האדיב עמד חסר־ישע. מעולם לא ראה דבר כזה.

הרגשה זו תקפה רבים שנתקלו לראשונה בדויד הכהן: שמעולם לא ראו דבר כזה. כי הוא היה אדם מיוחד במינו. כמו שאומרים: אחרי שאלוהים ייצר אותו, הוא זרק את השטאנץ. לא היה דומה לו.

היתה לו גסות־רוח מלבבת, פראות חיננית שאי־אפשר היה לעמוד בפניה. הוא היה עשוי כולו מיקשה אחת. כל תכונותיו היו קשורות זו בזו.

כאשר כיהן כציר בבורמה, הפך מישהו את ההברות והדביק לו את הכינוי „הבור מצירמה". איכשהו הפך כינוי־הזילזול לתואר של חיבה.

מעולם לא יכולתי להחליט אם האיש חכם מאוד, או להיפך. היו סימנים לזה וגם לזה. בסוף החלטתי שהוא תערובת מוזרה, מיוחדת־במינה, של שני הדברים גם יחד.



הכהן

„הבור מצירמה" הרחיק ראות יותר מכל הגאונים בירושלים, מדויד בן־גוריון ועד משה שרת. הוא ראה שהנה עומדת לפני ישראל הזדמנות חד־פעמית. ואולי בלתי־חוזרת, והיא מוחמצת. הוא הזהיר, הוא התריע, הוא התרוצץ. אני מכיר את ההרגשה היטב.

זאת היתה תבונה מדינאית ברמתה הגבוהה ביותר. יתכן שעוד וייצמן הרגיש כך בקאהיר, כאשר ראה שמנחם בגין ומשה דיין מוותרים על ההזדמנות ההיסטורית ללכוד את עיט השלום, תמורת הזרזיר העלוב של קמפ־דייוויד. אילו התקבלה עצתו של הכהן, היתה ישראל פורצת לפני דור אל תוך־תוכי העולם השלישי. מרחבי העולם החדש של אפריקה ואסיה היו נפתחים לפניה במחיר של קטטה חולפת עם ארצות־הברית.

בעניינים אחרים הצטיין הכהן בחוסר־הבנה גמור, ולפעמים היו דבריו פרימיטיביים ממש. בכך דמה לחבריו. בעניין העיקרי — הערבי־פלסטיני — היה יונץ מן השורה, כשהוא משמיע מדי פעם סיסמות יוניות פשטניות ותומך בקו הניצי של מיפלגתו.

על חיי הוא השפיע, בלי כוונה, לטובה. ב־1965 ערך ראש עיריית פירנצה, ג'ורג'ו לה־פירה, את אחת מוועידות־השלום שלו. כמו בשנים קודמות, הזמין אותי להשתתף. גולדה מאיר רתחה מזעם, והורתה לשגריר־ישראל ברומא לכתוב ללה־פירה מיכתב רישמי, על נייר־המיכתבים של שגרירות ישראל, ובו התביעה לבטל את הזמנתי. איך זה יכול אדם דתי כמו לה־פירה להזמין עורך פורנוגראפי כמוני, שאל השגריר הנכבד. לה־פירה הפיקח התעלם מן המיכתב והראה אותו לי בבואי.

כשנוכחה גולדה לדעת שאשתתף בכל זאת בוועידה, שלחה את דויד הכהן כמישקל נגדי. חלק גדול מן הוועידה היה מוקדש לוויכוח בין שני הישראלים. לבסוף ניסחו האירופים והערבים יחד איתי הצעת־החלטה, וזו התקבלה ברוב גדול, על אפו ועל חמתו של הכהן הזועם.

לבסוף קרא בקול גדול לעבר הערבים: „אבנרי לא מייצג אפילו חלקיק של חלקיק של הציבור בישראל!"

בו ברגע החלטתי להשתתף בבחירות, שעמדו להיערך כעבור כמה חודשים. ואכן, יחד עם חבורה מצויינת של צעירים, שהתקבצה מכיוונים שונים, הקמנו את תנועת העולם הזה — כוח חדש, והכנסנו בפעם הראשונה סיעה בלתי־מימסדית למישכן הכנסת.

שם נתקלתי שוב בדויד הכהן, והסתדרנו דווקא יפה זה עם זה. אחת מהצעותי, שעוררו אז רעש גדול, היתה להקים בישראל „בית שני", מועצה של ותיקים, שתדון בבעיות־היסוד של המדינה והחברה ושתוכל לעכב חוקים נחפזים. למוסר זה, שזכה בציבור בכינוי „בית־הלורדים", הצעתי לשגר אישים שהצטיינו בשטחים שונים, וביניהם מדינאים אחרי תקופת־כהונה ממושכת.

מכל 119 חברי־הכנסת, רק אחד תמך בהצעה בפה מלא — פינחס רוזן הפרוגרסיבי. דויד הכהן הצביע נגדה, אבל כעבור שנים התוודה לפני שהוא מתחרט על הצבעתו. „זאת היתה הצעה מצויינת!" הרעים באוזניי, כשהוזמנו שנינו, כח"כים־לשעבר, לישיבת הכנסת שבה נאם אנוור אל־סאדאת.

עם היעלמו מן הנוף הציבורי, גוברת השממה עוד יותר.

## כלבים עזובים

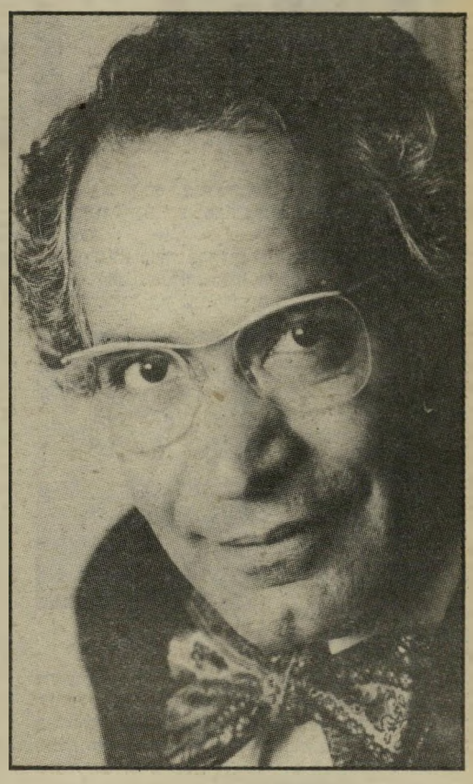
ידיד הזמין אותי לבקר עימו בבית אביו ולבחור בספרים. האב הועבר לבית־אבות, האם נפטרה, והוא מחסל את משק־הבית.

היתה בבית סיפריה גדולה בשפה הגרמנית. כמה מן הספרים נמכרו, אחרים חולקו לידידים. גם אני התבקשתי לבוא ולקחת כל ספר שימצא חן בעיני. לא תהיה ברירה אלא למסור את הנותרים להשמדה.

נכנסתי לבית. הרגשתי כמו גנב. גרוע מזה: הרגשתי כמי שחורר לצינעת־הפרט של זר.

אין דבר אינטימי יותר מסיפריה פרטית. זהו עולמו הרוחני של אדם. עם ספרים אלה בילה שעות ללא־ספור במגע רוחני הדוק. עימם ידע רגעים של אושר, של עצב, של בריחות־הדעת, של התרוממות־הרוח. הם עזרו לעצב את אופיו ורוחו, בדרך המיסתורית המקשרת את נפש הכותב עם נפש הקורא. אפשר ללמוד הרבה מאוד על אדם על פי ספרייתו.

אין עצוב יותר מאשר מראה סיפריה נטושה, שבעליה נעלם. היא דומה לכלב שנעזב על־ידי אדונו. כמוהו, כל ספר מתחנן שיקחוהו. לקחתי אחדים, ביניהם אחד ושניים שבעצם לא חפצתי בהם. לא יכולתי לעמוד בפני תחינתם האילמת.



## יחזקאל חדד:

# „לא הורגש האבל אחרי מות אנדרופוב!"

**הלוויתו של נשיא ברית־המועצות יורי אנדרופוב צולמה ושודרה בכל רחבי העולם. אלפים עברו על פני ארונו, מנהיגי העולם באו להלוויה, סרטים שחורים נתלו על הדגלים. כל זה ראינו. אבל איזה אווירה היתה ברחובות, כיצד קיבל העם הרוסי את הידיעה על מות הנשיא. האם היה צער, האם היתה הפתעה? את כל השאלות האלה הניתי לפרופ' יחזקאל חדד, אשר חזר בימים אלה משהות קצרה במוסקבה.**

זה באמת היה קצת משונה. האיש מת. היתה לוויה ממלכתית וזהו. שום דבר לא השתנה בעיר. כל המקומות היו פתוחים, לא היו שירי־אבל ברדיו, כמעט לא שונו תוכניות הטלוויזיה, בבולשוי באלט, מרחק קצר מאוד מהמקום שבו הוצב ארונו של ארנדרופוב, רקדו באלט כרגיל. שום אבל ברחוב, החיים פשוט נמשכו כרגיל. אני, למשל, נשאתי הרצאה בפני 200 רופאי־עיניים במוסקבה, כאשר התורגמנית שלי קיבלה פתק ואמרה לקהל שהנשיא מת. אני הייתי נבוך לרגע והסתכלתי עליה כדי שתרמוז לי מה לעשות. היא אמרה ביובש „תמשיך בבקשה". אף פגישה שלי לא בוטלה והוודקה הוגשה כרגיל.

**● איך אתה מסביר את זה?**

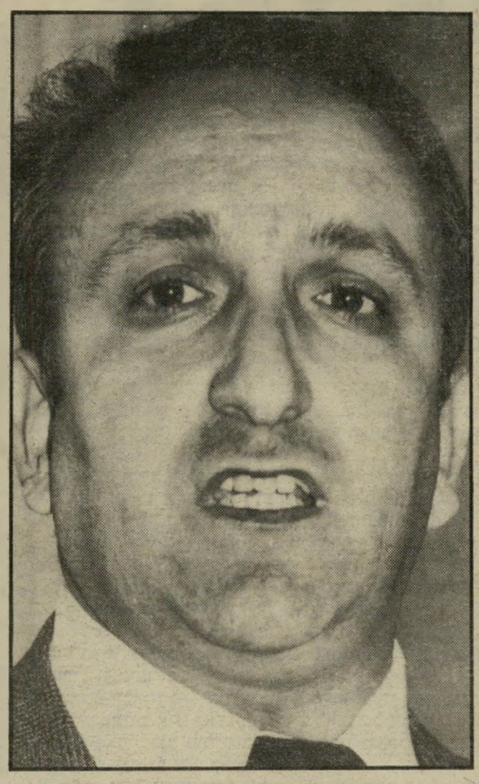
העם הסובייטי ידע שאנדרופוב חולה וכל יום חיכו למותו. במערב לא ידעו בדיוק מה מצבו, אבל ברוסיה ידעו היטב ולכן זה לא הפתיע אף אחד.

**● אתה מתכוון להגיד שהממשלה דיווחה לעם בדיוק מה מצבו של הנשיא?**

בהחלט לא. אבל העם הרוסי יודע לקרוא בין השורות. כולם ידעו שהוא היה מחובר לדיאליזה כמשך ששת החודשים האחרונים. למרות שבאופן רישמי זה לא נאמר מעולם.

**● אתה אומר שהפתעה לא היתה. עצב היה?**

אני לא הרגשתי בזה. פגשתי הרבה אנשים אחרי מותו. קשה לי להגיד שראיתי עצב ואבל גדולים, אם בכלל.



## אהרון פאפו:

# „הממשלה צריכה להפסיק למנות ועדות חקירה!"

**דוח ועדת קרפ עוד לא ירד מכותרות העיתונים. לפני שבוע הגן עליו בלהט השופט אגרנט. אחריו השמיע הפרופ' זמיר דברים חמים על אופיה, יושרה וכישוריה של הגברת קרפ. האם לא הגיע הזמן „לרדת" מהדוח הזה? האין הביקורת שלוחת־הרסן פוגעת באושיות החוק במדינה? האם לא ירתעו אנשי מישפט מהשתתפות בוועדות חקירה בעתיד? את כל השאלות האלה הניתי לעורך־הדין, בעל ההשקפות הימניות, מר אהרון פאפו.**

את הדוח עצמו לא קראתי. כל מה שאני יודע עליו ליקטתי מדיעות של אנשים משני הצדדים. אבל אני רוצה שתדעי שהכעס שלי הוא לא על הגברת קרפ ולא על אנשי הוועדה. אני נילאתי מוועדות־חקירה מישפטיות שמטפלות בבעיות לאומיות וציבוריות דרך הפריזמה של המישפטפטנות.

**● מה זה מישפטפטנות?**

זוהי היצמדות יבשה לאות הכתובה ולסעיף הפורמאלי, כאשר בעצם מטפלים בבעיות שאינן מישפטיות. מישפטים הוא עיסוק שצריך לעסוק בו בשכל ובתבונה ולהימנע מליישם אותו, כאשר הוא עלול לגרום אסון.

**● נראה לי שאתה אומר כאן דבר מאוד מסוכן?**

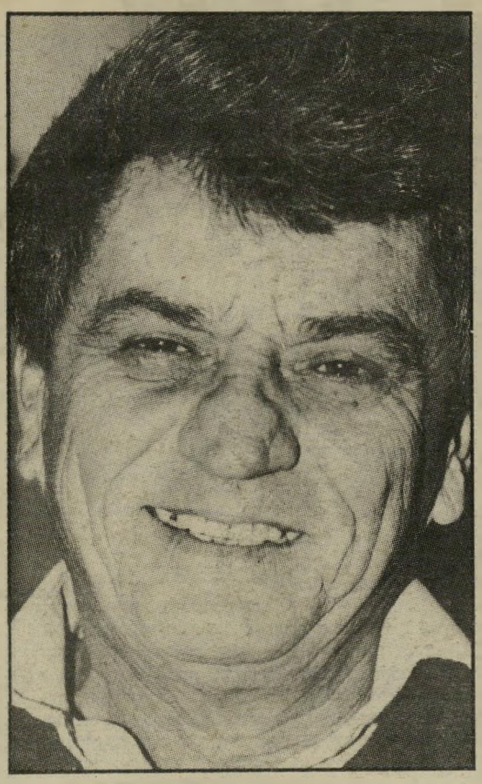
אני יודע מה שאני אומר. למשל דוח ועדת כהן. יכול להיות שמבחינה מישפטית הוא בסדר גמור. אבל תראי מה הוא עשה. מי צריך ועדה כזאת בכלל.

**● הטענות שלך הן נגד מי שממנה את הוועדות?**

בדיוק. הממשלה אחראית לכך והיא צריכה להפסיק את זה מייד. וגם שהציבור יפסיק להתייחס בכבוד כל־כך גדול לכל מה שנקרא ועדה מישפטית. יש המון מישפטנים לא חכמים ויש גם שופטים שאינם שיא התבונה. יש בארץ פולחן של המישפט והוא נוצר בגלל חולשת הממשלות, שלא רוצות לסמוך על עצמן בהכרעות גורליות, ומתוך חשש שמא תוטל עליהן אחריות ציבורית הן מחפשות מחסה מתחת לגלימתו של היועץ המישפטי. אגב, אין תקדים בעולם שהיועץ המישפטי יושב בישיבות ממשלה.

**● בוא נחזור לוועדת קרפ.**

יכול להיות שהגברת קרפ היא מעולה והיא חכמה והיא ישרה. הטענה היחידה שיש לי אליה זה שהיא היתה צריכה להבין שהמיסמך שלה לא יהיה מסמך מישפטי, אלא מיסמך פוליטי וככה להתייחס אליו, אפילו תוך כדי כתיבתו. בכל השאר אשמים אלה שמינו אותה.



## יצחק גולן:

# „הבאת הצאן ליערות הוא לא חידוש!"

**בגלל שנת הבצורת הקשה שפקדה אותנו, הועברו השבוע עדרי הבדואים צפונה, ליערות הקרן־הקיימת. כדי להציל אותם מרעב. שאלתי את דובר הקרן־הקיימת, יצחק גולן, מה יקרה ליערות שמטפחים במשך שנים רבות, אחרי ביקור של 80 אלף ראשי הבקר.**

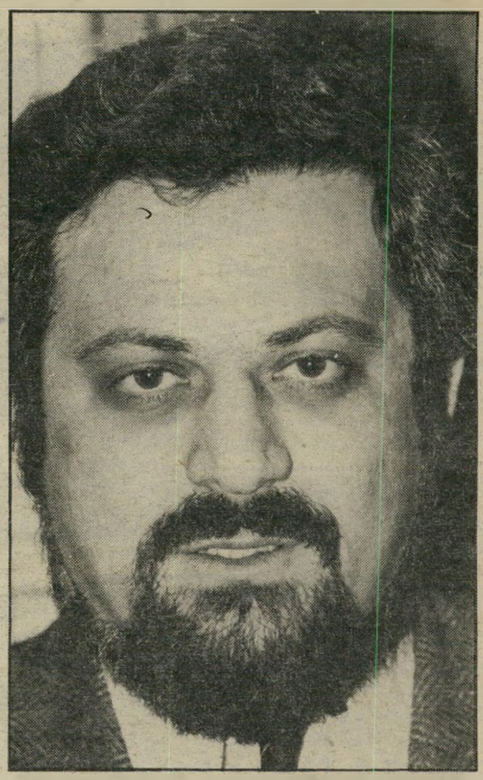
טוב שאת שואלת, כי אני מבין שכל חובבי הטיולים בטבע תפשו פחד מהעניין. יש שני סוגי יערות בארץ. חלק שניטע בידי אדם וחלק שנקרא חורש טבעי. לחורש הטבעי יש נטיה לצמוח פרא והוא צריך לעבור גיזום מיוחד, כדי שיצמח כלפי מעלה ולא לצדדים. כבר לפני כמה שנים הסתבר שחלק גדול מעבודת הגיזום הזאת יכול להתבצע על־ידי צאן. הם אוכלים את הענפים המיותרים ולא פוגעים בגזע או בעלווה. תוך כדי שהיית הצאן במקום, החורש מקבל גם זבל טבעי.

**● אם משתמשים בזה כבר שנים אחדות לתועלת היער עצמו, אז מה הסירסום הגדול שעושה הסיירת הירוקה, כאילו היא מצילה את עדרי הצאן מרעב?**

השנה היא באמת מצילה אותם מרעב, כי אחרת היו נפגעים, בגלל הבצורת. אבל החירוש הוא רק בסיבה ואולי בכמות העדרים שיובאו הפעם.

**● אז זה פשוט נראה כאילו הסיירת הירוקה רוצה לתקן את יחסיה עם הבדואים שהם מאוד מעוררים בזמן האחרון?**

את זה את אמרת.



## אברהם אורן:

# „פתח־תיקווה הפכה לבנ"ברק שניה!"

**נראה כאילו איומי החרדים על ראש עיריית פתח־תיקווה לא יעזרו הפעם. ראש־העירייה לא נכנע והשבוע שלח את חוק־העזר בדבר פתיחת־בתי־העינוגים בלילות־שבת, לשר־הפנים, לאישורו. עתה מתארגנת קבוצה גדולה של חילונים תחת השם „אזרחים שאיכפת להם" כדי להשיב מילחמה. סיפר לי עורך־הדין אברהם אורן, נציג הקבוצה:**

ההתארגנות שלנו התחילה כבר לפני הבחירות לעירייה, כי חשבנו שזו הזדמנות לעשות מפתח־תיקווה עיר חיה. במשך 10 השנים האחרונות הפכנו להיות בני־ברק שניה ובגלל זה הגיעו לפתח־תיקווה יותר ויותר דתיים. ישבנו אז עם תבורי והוא הבטיח הבטחות בנושא. להפתעתנו הגדולה הוא גם קיים אותן.

**● למה „להפתעתנו"?**

כי זה לא מקובל אצל פוליטיקאים לקיים הבטחות.

**● אם תבורי קיים את הבטחותיו, למה אתם שוב בסעולה?**

אחרי הבחירות הפסקנו את הפעילות שלנו והיינו רק כלבי שמירה. אבל לאחרונה, התחילו החרדים שוב לעשות צרות. כשהתקיימה הישיבה של מועצת־העירייה, שבה הוחלט לאשר את שינוי חוק־העזר ולהרשות פתיחת בתי־עינוגים בלילות־שבת, התפרצו לחדר כ־50 לובשי שטריימלים ובראשם שני הרבנים הראשיים של פתח־תיקווה, ובאיומים הפסיקו את הישיבה. רק המישטרה הצליחה לסלק אותם. מאז הם מטרידים ומאיימים כל הזמן.

**● מה אתם יכולים לעשות?**

קודם כל לתת גב לתבורי. זה מיקרה יוצא־דופן שפוליטיקאי יוצא לפני המחנה והמחנה לא רץ אחריו.

**● ומדוע המחנה לא רץ אחריו?**

בעלי החנויות פשוט פוחדים. פוחדים על חלונות־הראווה שלהם, פוחדים שתילקח מהם תעודת הכשרות ובמיקרים אחדים פוחדים גם על חייהם.

**● איך בכל זאת תשכנע אותם לפתוח את עסקיהם בלילות־שבת?**

נחליט לתמוך אחד בשני. כולם ביחד יפתחו את עסקיהם. כל אחד יהיה גב לשני.

**● ואם בכל זאת יהיו צרות, מכות, שבירת חנויות וכו'?**

נזמין את המישטרה שתטפל בהם, כמו שהיא מטפלת בכל פושע שמפריע למהלך תקין של החיים.



## רפאל קוטלוביץ:

# „למה שלא יעלו? מה רע בארץ?"

**חיים אהרון נבחר להיות מועמד חרות לראשות מחלקת העליה והקליטה בסוכנות היהודית. כרגיל, אחדים מרוצים מבחירתו של האיש ואחרים לא. שאלתי את רפאל קוטלוביץ, מי שהיה בתפקיד זה בשנים האחרונות, אם הוא מרוצה מבחירתו של חיים אהרון.**

הוא נבחר.

**● את זה אני יודעת. אבל, האם אתה מרוצה מכך?**

כבר אמרתי שאכבד את מי שייבחר.

**● אתה היית מתומכיו של אריאל שרון לתפקיד זה. האם אתה חושב שהוא מתאים יותר מחיים אהרון?**

אני הייתי מתומכיו הנלהבים של אריאל שרון ואני חושב שהוא היה עושה את העבודה בצורה הטובה ביותר שאפשר.

**● אינך חושב שבדי לשבנע אנשים לעלות ארצה, במצב הנוכחי של המדינה, צריך להיות קוסם או לפחות סופרמן?**

למה? מה רע בארץ?

**● למשל מילחמה בת כמעט שנתיים, אינפלציה אדירה, בעיות חברה, מיתון בשער.**

לכן חשובה המוטיבציה של האיש שיעמוד בראש המערכת.

**● ומה על המוטיבציה של העולה בפוטנציה?**

לחלק מהם יש מוטיבציה רתית והם יעלו על אף הקשיים. על החלק האחר צריך לעבוד. את חושבת שהמצב באמריקה היום טוב?

**● בטח טוב מאשר בארץ.**

אני לא בטוח בזה. לא מבחינת איכות־החיים, לא מבחינת הדאגה לחלשים, לא מבחינת הדאגה למהגרים, שאצלנו הם עולים, ולא מבחינת האתגר הלאומי.



## ישראל גוריון:

# „אני בימאי זימה רק בערבים!"

**בימים אלה נערכות ב„בית־לסין" חזרות על מופע בשם „מצא אשה מצא טוב". אלה הם סיפורי זימה שכתבו רבנים יהודיים במאות עברו. סיפורי זוועה שהיו מספרים לחתן לפני נישואיו, ולכלה לפני כלולותיה. מעין לקט בגנות שני המינים. בימאי ההצגה הוא ישראל גוריון שבעבר ביים את „ערוגות החשק". „סיפורי דה־קאמרון" ו„עומד לי על קצה הלשון". שאלתי את ישראל גוריון האם הוא מונה רישמית לבימאי־הזימה של התיאטרון הישראלי.**

זה כנראה מה שקרה. בטח את רוצה לשמוע משהו מאוד פיקאנטי על הסיבות לכך, אבל אין לי. זה פשוט מיקרי. הציעו לי לביים גסות אחת וזה הצליח. אז הציעו לי עוד גסות.

**● אתה נהנה מהחומר?**

מאוד. זאת התפרקות בשבילי. החומר של „מצא אשה מצא טוב" הוא חומר מפולפל מאוד, חכם מאוד ויהודי מאוד. זו הצגה לחכמים. כמה שאתה יותר מכיר את המקורות אתה יותר נהנה.

**● האם מפריעה לך התווית של בימאי־זימה?**

לא. אצלי הזימה זה רק בערבים. בבוקר אני בימאי של הצגות ילדים ובאמצע אני שחקן.

**● התקוסה היא לא תקוסה טובה למוסעי בידור. אתה חושב שהצגת חוכמה כזאת תלך?**

בזה אני לא מבין. אבל יענקל'ה אגמון דווקא כן מבין, והוא אומר שבדיוק זה הזמן לחומר שהוא גם פיקנטי וגם משעשע.

דניאלה שמי

# בישראל בלבד

VISA

ישראכרט ISRACARD LTD.

# למחזיקי כרטיס אשראי ויזה וישראכרט
# רכישת טלויזיה צבעונית "מץ" ב-12 תשלומים דולריים שווים ובאספקה מיידית.

יש לך 54 $ קח לך טלויזיה צבעונית "14 עם שלט רחוק
היתרה ב-11 תשלומים של 54 $ כל תשלום.

יש לך 83 $ קח לך טלויזיה צבעונית "20 עם שלט רחוק
היתרה ב-11 תשלומים של 83 $ כל תשלום.

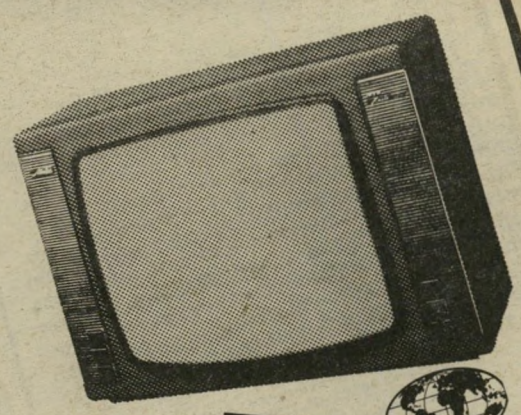
יש לך 96 $ קח לך טלויזיה צבעונית "22 עם שלט רחוק
היתרה ב-11 תשלומים של 96 $ כל תשלום.

יש לך 111 $ קח לך טלויזיה צבעונית "26 עם שלט רחוק
היתרה ב-11 תשלומים של 111 $ כל תשלום.

* המחירים נקובים בדולרים. התשלום יהיה בשקלים לפי שער מכירה להעברות והמחאות ביום החיוב.
* אספקה והדרכה לכל חלקי הארץ, תוך שבוע מיום קבלת ההזמנה במץ, תמורת סכום סימלי של 1,500 ש"(סכום זה ישולם בעת קבלת הטלויזיה).

**וידאו בתשלומים שיקליים ללא ריבית וללא הצמדה**

* אספקת הוידאו בגמר התשלומים.
* המחירים כוללים מ.ע.מ.
* המחיר לפי מ.ג., התשלום יהיה בשקלים לפי שער מכירה להעברות והמחאות ביום החיוב.



Metz

**מבט אל עולם אחר**

להשיג בחנויות החשמל המובחרות באזור מגוריך.
לפרטים נוספים:
בית-מץ, מודיעין 19 בני-ברק, טל. 03-799114.

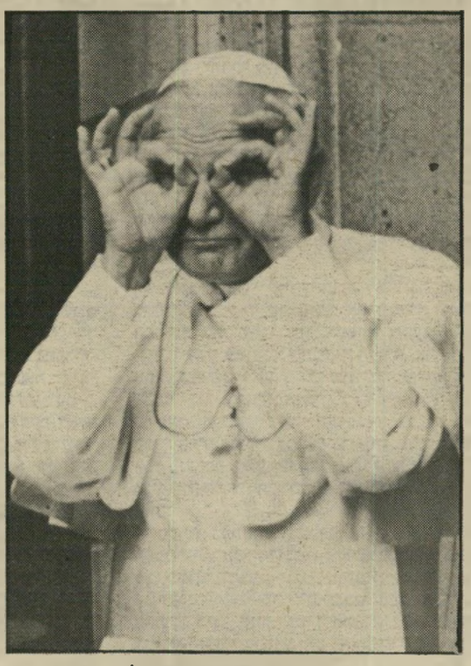
המבצע בתוקף עד סוף אפריל 84

חנים פרסומאים

# איטליה: נורמליזציה של העיר הניצחית

"רומא אינה עוד העיר הקדושה, הניצחית, של הדת הקאתולית. כיום היא עיר חילונית, בירת מדינה אירופית חשובה, שבה יש לוואתיקן מעמד מיוחד. זה הכל." מישפט פשוט זה, שסיכם השבוע את המאמר הראשי ביומון האיטלקי רב ההשפעה, קוריירה דה־לה־סיירה. סימל לרבים את המהפך הכביר שחל באיטליה.

המאמר הוכתר בכותרת רבת המשמעות, „מבניטו (מוסוליני) ועד בטינו (קראקסי)", שמכהן כיום כראש ממשלת איטליה. קראקסי, שרבים מתחו עליו ביקורת קשה ומובנת, מכיוון שהוביל את מיפלגתו הסוציאליסטית לקואליציה עם הנוצרים־דמוקראטים, זוכה כיום לתהילה רבה, ולתשבחות גם מאויביו בעבר הקרוב.



ראש־כנסיה יוחנן פאולוס
לבנות חיים מוסריים

בפיקחות ובכושר ניהול דיפלומאטי בלתי־מבוטל, הצליח קראקסי לסכם אמנה היסטורית עם הכנסייה הקאתולית, שתעניק גושפנקה חוקית לשינויים העצומים שחלו באיטליה בשנים האחרונות.

**בין טוב ורע.** השינוי במעמדה של רומא הוא חשוב, גם עקב סימליותו, וגם באורח מעשי. ישראלים, הרגילים לשימושים הפוליטיים הרבים שנעשים בקדושתה של ירושלים (אפילו באמנת היסוד של המועצה לשלום ישראל־פלסטין קיים איזכור של ירושלים, „בירת הנצח של ישראל"), יכולים להבין לליבם של האיטלקים הנאורים שנשמו לרווחה השבוע, אולי יותר מבני עמים אחרים.

תושבי רומא עצמה מצאו באמנה החדשה משמעויות, הנוגעות היטב לחיי היום־יום שלהם. הצנזורה המיוחדת לסרטים, ואפילו לספרים, הוסרה. לפי האמנה הקודמת, שאותה סיכם עם הוואתיקן הדיקטטור הפאשיסטי של איטליה, מוסוליני, בפברואר 1929, ניתן לכנסיה הקאתולית היתר מיוחד לצנזר ספרים וסרטים הפוגעים בדת, או במוסר האפיפיורות. צנזורה זאת סוייגה לבירה רומא בלבד, בשל אופייה ה„קדוש".

השבוע בוטל סופית ורישמית הבסיס החוקי לכל התערבות דתית בחיי היום־יום של רומא, בהסכם שעליו חתמו ראש הממשלה קראקסי, ונציג הוואתיקן, הקארדינל אוגוסטינו קאסרולי. ראש הכנסיה הקאתולית, האפיפיור הפולני, יוחנן פאול השני, שיבח את ההסכם כמיסמך בעל חשיבות היסטורית המאפשר „יחסי־שלום על בסיס של הדדיות בין הוואתיקן ובין המדינה האיטלקית".

האפיפיור אף הביע תיקווה ש„הכנסייה תמשיך לתרום לדיאלוג יצירתי עם איטליה, שיאפשר למיליוני הקאתולים להמשיך לבנות חיים מוסריים. המבוססים על אבחנה מבוססת ומוסמכת בין טוב ורע."

**פטור משירות צבאי.** העיתונות הקומוניסטית מחתה על הוויתורים המוגזמים שעשה קראקסי לוואתיקן, וכך עשו גם כמה אנשי־רוח חילוניים חשובים. לא היה בכך כדי להפחית מחשיבות הישגו היחסי של ראש־הממשלה. העובדה שהאמנה ביטלה את מעמדה של הדת הקאתולית כדת המדינה, היא בעלת חשיבות מכרעת.

לא פחות חשוב נושא החינוך. חינוך קאתולי הפך לרשות, ואלמנט הכפייה הדתית בוטל. חל קיצוץ משמעותי בהקצבות המדינה לחינוך הדתי, והזכות הבלעדית של הוותיקן להעניק גט בוטלה. די בכך שאחד מבני הזוג יחליט לפנות לבית־דין חילוני, כדי שהדיון בפרשת הגט יופקע מהכנסיה לחלוטין.

קראקסי, התלוי להמשך שילטונו בקואליציה עם מיפלגה דתית, הנוצרית־דמוקראטית, הגדולה בהרבה ממיפלגתו הסוציאליסטית, נאלץ, כמובן, גם לוותר בנושאים רבים וחשובים. בין השאר תמשיך המדינה להכיר באורח אוטומאטי בנישואים שנערכו על־ידי כמרים קאתוליים, תכיר בבתי־הספר של הכנסיה. כמרים קאתוליים ימשיכו לקבל פטור משירות צבאי, והממשלה תשתתף בתשלום משכורתם של מיספר רב של כוהני־דת מכל הסוגים.

**הנמכת הפרופיל.** העיתונות הסוציאליסטית שיבחה, בדרך־כלל, את ההסכם. כמה מאנשי השמאל במיפלגה, שהתנגדו לקואליציה עם הימין, ונהגו לבקר את העדר הישגיו של קראקסי בתחום מדיניות־החוץ והמדיניות החברתית, העלו עתה על נס את ההתקדמות הרבה שהשיג ראש־הממשלה בתחום החשוב של חילונה של איטליה.

עיתונאים אחדים הצטרפו לדברי ההלל, אבל הדגישו גם את המיפנה החשוב שחל במיפלגה הנוצרית־דמוקראטית, שהפכה ממשרתת עיוורת של הכנסיה לכוח פוליטי כמעט ליבראלי.

כאן שיחקה פולניותו של האפיפיור תפקיד חשוב. יוחנן פאול השני מתעניין מאוד בפוליטיקה בינלאומית, ופחות בנושאים איטלקיים פנימיים. לכן ירדה עד מאוד מעורבותו של הוואתיקן במיפלגה, ואין לו כל השפעה על מינויים פנימיים, או קביעת מדיניות.

עובדה זאת, ושתי המפלות שנחל הוואתיקן במישאלי עם בנושאי ההפלות (1981) והגירושים (1974) סללו את הדרך לאמנה החדשה.

**ציניקאים סבורים** שגם הסתבכות הוואתיקן בשערוריות שחיתות, ובעיקר פרשת בנק אמברוסיאנו שאחד ממנהליו, רוברטו קאלווי, נירצח על־ידי המאפיה בלונדון, הביאו להנמכת פרופיל. שנוצלה היטב. כל הגורמים האלה אינם משנים את העובדה, שראש־הממשלה בטינו קראקסי, השיג אמנה מתקדמת ביותר עבור אזרחיה החילוניים של איטליה. לנו לא נשאר אלא לקנא.

# אנגליה: כותרת ראשית

**ל שראלים,** החשים עדיין רגש־נחיתות מסויים כלפי אנגליה, חייבים לקרוא, מפעם לפעם, את העיתון הנפוץ ביותר באי הבריטי, ניוז אוף זה וורלד. עיתון זה יוצא לאור בימי ראשון, ונמכר ביותר מ־6 מיליון עותקים. זהו העיתון הנפוץ ביותר במדינה מערבית כלשהי.

לשם השוואה נמכר שבועון האיכות ניו־סטייטסמן ב־80 אלף עותקים בלבד. גם היומון היוקרתי גארדיין, שהכפיל בשנים האחרונות את תפוצתו בעטיים של המשברים התכופים ביומון המתחרה, טיימס, עדיין לא הגיע למכירה של 400 אלף עותקים.

עולם קטן

**אנגליה האמיתית.** ניוז אף זה וורלד מתמחה בפורנוגראפיה רכה, צדקנית, במדור ספורט בן שבעה עמודים (גם הוא ברמה פחות מנמוכה) ובפוליטיקה סופר־ימנית. רוב הקוראים הם פועלים, המתעלמים לחלוטין מהחלק התוקף את האיגודים שלהם, ומתרכזים בסיפורים עסיסיים, בחלקם מצוצים מהאצבע, על חייהם הקסומים של העשירים והמפורסמים.

הכותרת הראשית שהופיעה בניוז אוף זה וורלד בשבוע שעבר היתה באמת לפי מיטב המסורת. „הלילה הראשון שלי עם אלטון," זעקו האותיות השחורות. כלתו של אלטון ג'ון, זמר רוק מפורסם ויו"ר מועצת־המנהלים של מועדון הכדורגל ווטפורד, סיפרה על אהבה זכה „בנוסח הישן", והביעה חוסר רצה מוחלט מהסיפורים על נטייתו של אלטון גם לגברים.

אפשר, ואולי גם רצוי, לחייך בזילזול גמור. עם זאת, כדאי לזכור שמדובר כאן במוזנם הרוחני השבועי של 20 מיליון בריטים לפחות, נוסף לעוד כ־20 מיליון הקוראים עיתונים כמעט זהים כמו פיפל, סאנדיי מירור או סאן.

אלה מייצגים את אנגליה האמיתית, הרבה יותר ממוצגי־האיכות של הבי־בי־סי, שאנו רואים על אקרני הטלוויזיה שלנו.

# סוציאל־דמוקרטיה: חשבון רווח והפסד

**מ דוע זה לקה,** לפני שבועיים (העולם הזה 15.2.84), במה שאפשר להגדיר כאופטימיות מופרזת. התיקווה שהמישמרת הצעירה של מיפלגת־העבודה תקבל בוועידה החלטות מדיניות מרחיקות־לכת, התבדתה. כך החמיצה המישמרת את הסיכוי החשוב שהיה לה להשתלב מבחינה רעיונית ופוליטית בסוציאל־דמוקראטיה המערב־אירופית.

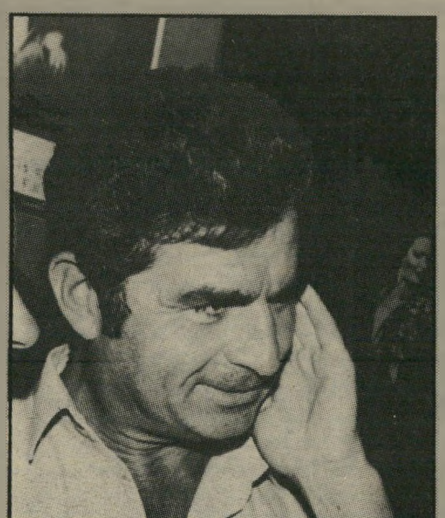
הצעות ההחלטה של הוועדה המכינה היו, אומנם, חד־משמעיות. דיברו על השתלבות בעולם השלישי, ואף כללו דברי־גינוי חריפים לפלישה האמריקאית לאי הקאריבי הקטן, גרנדה. אלא שרוב ההצעות האלה נשמטו בדרך לאולם הוועידה, או שנידחו למועד מאוחר יותר, שספק אם יגיע אי־פעם.

**המקל והגזר.** ממש כמו בביטוסי־צופים התערבו בהחלטות הוועידה מעין מדריכים. גורמים מבחוץ שעברו מזמן את גיל 35, שהוא המכסימאלי לחברות במישמרת. ח"כ מיכאל בר־זוהר וחברים בכירים בתק"ם, מהם אחדים הזוכרים עדיין את פועלו הגדול של גדוד־העבודה מניסיון אישי. דאגו שצידי הוועידה לא ידחיקו לכת.

הנושא הפלסטיני לא היה בעייתי, מכיוון שגם ההצעות של הוועדה המכינה לא חרגו מהקו הידוע של מיפלגת־העבודה. אבל גם הנושא הבינלאומי הדאיג את העסקנים הבוגרים, שפעלו לפי הוראות ברורות מרחוב הירקון 110 בתל־אביב.

ההצעה לגנות את ארצות־הברית בעניין גרנדה נמחקה, ואילו תחת „העולם השלישי" הרגישה ועידת המישמרת את שייכותה ל„עולם החופשי". הרכושני והשבע. מינוח זה העמיד את המישמרת מעבר לאגף הימני של הסוציאל־דמוקראטיה האירופית, שלא לדבר על צעירי המיפלגות הסוציאל־יסטיות באיזור זה.

הרושם הכללי היה עגום עוד יותר, מכיוון שצעירים רבים, העובדים במנגנוני המיפלגה וההסתדרות, עשו לעצמם חשבון רווח והפסד א־ישי, מה גם שקיימת כיום אווירה כאילו המערך עומד לנצח בבחירות, וחלוקת טובות־ההנאה בשער.



מדריך בר־זוהר
לא להרחיק לכת

שיטת המקל והגזר, שהופעלה כלפי החברים, הספיקה כדי לגנוז כמה הצעות חשובות. בעזרת הימין במישמרת, בראשות יו"ר המרכז, משה כהן. עם זאת, עדיין עומדות על הפרק כמה הצעות, החורגות מההסכמה המקובלת במיפלגת־העבודה, ובמישמרת הצעירה הנוכחית יש, לפחות, מאבק רעיוני בנושא הבינלאומי.

# שידור

## צל"ש

### ראש קטן

● לעורך מבט שני, **חיים יבין**, ולכתב **מיכה פן**, על התוכנית שטיפלה בבעיית "הראש הקטן" של בני הקיבוצים. המסרבים לקבל דרגות פיקוד בצה"ל. אמנם. השניים נהגו בזהירות רבה, שמרו באופן קפדני על "האיזון" ונמנעו מלהיכנס לעומק הבעיות שהתעוררו, אך גם כך היתה זאת כתבה אמיצה מאוד, שהעזה להצביע על אחת הבעיות הכאובות ביותר של המציאות הישראלית, שכל הגופים המימסדיים משתדלים לטאטא אותה מתחת לשטיח.

### סין איננה רחוקה

● לעורך מוקד, **יעקב אחימאיר**, על הראיון שערך עם **דויד הבהן** ז"ל. ראיון זה חשף שוב לעיני הצופים את אחת מהדמויות המרתקות ביותר בקשת הפוליטית הישראלית, דמות של מנהיג, המביע את דיעותיו ברכים, בלא מורא ובלי משוא־פנים. הראיון עם רויד הבהן עורר שוב את סיפור ניסיונו, בשנות ה־50, לכונן יחסים דיפלומטיים עם סין העממית, שטורפד על־ידי צמרת השילטון הישראלי. מתוך דבריו של הבהן שבה ועלתה המחשבה שאילו היו מייצגים אז יחסים אלה, היה הדבר משפיע נחרצות על החברה, הכלכלה והמדיניות הישראליים (ראה יובן אזישי).

## צל"ג

### החמצה צבועה

● לתסריטאי ובימאי סרט־התעודה בן־אהרון – עימות עם אובדן הדרך, **יהודה קוה**. סרט זה היה ניסיון טלוויזיוני גמדי לעסוק בדמותו השנוייה־במחלוקת של מי שהיה מנהיג אחדות־העבודה ומז"כל ההסתדרות. קווה נכשל כישלון נחרץ בהתמודדות עם דמותו של בן־אהרון, תוך שהוא נתפס לפרקים הסנסציוניים יותר של חייו, תוך אי־יכולת להתמודד עם הסוגיה האידיאולוגית. למרות הסימפאטיה של הצופה לאישיותו של בן־אהרון, לאורך הסרט בלט שהבימאי־תסריטאי סובל ממה שנהוג לכנות בכניין הטלוויזיה "תסביך יגאל לוסין". השאלות הלא־אינטליגנטיות של הבימאי לבן־אהרון לא הצליחו להבהיר מדוע מוסרת הטלוויזיה הישראלית נושא רגיש שכזה לידיים כה בלתי־אמונות — שאלה שהתשובה לה היא, פשוטה למדי: בימאי זה מצליח לעקוף כל מוקש אידיאולוגי העשוי להקרות בדרכו.

## מאחרי המירקע

### פצצת ריבלין – שילון

פצצת־זמן תיקשורתית מתקתקת זה כשבוע ימים בלישכתו של ראש־הממשלה, **יצחק שמיר**. ההתפוצצות עלולה לבוא בצורת שינוי־מדיניות ראדיקאלי ביחס השילטון לרשות־השידור ולבחירת היו"ר והמנכ"ל בסוף חודש מרס.



**מישפטן ריבלין**
חרותניק ישר

סיפורה של פצצת־הזמן החל כאשר זימן שמיר אליו לפגישה את עורך־הדין הירושלמי **ראובן** ("רובי") **ריבלין**, בכוונה לשכנעו ליטול על עצמו את מישרת יו"ר הרשות.

ריבלין, הדמות הסימפאטית ביותר בסניף תנועת־החרות בירושלים, ששימש בעבר כחבר מועצת עיריית ירושלים שם סייע לראש־העירייה טדי קולק במשימות רבות — נחשב כביכשה שחורה בסניף חרות. הוא הגיע לפני 15 שנה לעימות עם מנחם בגין, דבר שעצר את מסלולו הפוליטי לכנסת.

הוא הגיע לפירסום רב בתקופה שבה ניהל את קבוצת־הכדורגל בית"ר ירושלים. בראשית שנות ה־70 פוצץ את שערוריית השחיתויות בכדורגל, פרשה שהביאה להקמת ועדת־חקירה ממלכתית, שבה אף העיד והוקיע חלק משחיתויות הכדורגל.

קודם לפגישתו עם ראש־הממשלה יצר ריבלין מגע עם מי שהיה מנהל חטיבת־החדשות בטלוויזיה, **דן שילון**, ושאל אותו עם יהיה נכון למלא תחתיו את מישרת מנכ"ל רשות־השידור, במקומו של **יוסף** ("טומי") **לפיד**. שילון ההמום הגיב: "אבל אתה יודע מאיזה מישפחה אני בא...". ריבלין, השיב לו: "זה לא משנה, מנכ"ל הרשות חייב להיות מיקצוען... תשאיר לי את שיכנוע ראש־הממשלה בעניין..."

במהלך פגישתו עם שמיר הבהיר ריבלין את תביעתו למינוי שילון כמנכ"ל הרשות. ראש־הממשלה לא רחה את הצעתו של ריבלין, שהבהיר לו את כוונותיו לגבי הניהול העתידי של הרשות, בצוותא עם שילון.

אחרי פגישתו עם ראש־הממשלה יצא ריבלין לנסיעת־עסקים בדרום־אפריקה, שממנה הוא ישוב השבוע, לפני היום בו יוכרע, בישיבה של ראש־הממשלה ושר־החינוך, נושא הנהלת רשות־השידור בקדנציה הבאה.

באותה הפגישה עם שמיר יציג שר־החינוך והתרבות, זבולון המר, את הנבחרת שלו לניהול רשות־השידור: ניבחרת, שבה מועמדו למישרת היו"ר הוא עורך־הדין **מיכה ינון**, והמנכ"ל הוא **יוסף לפיד**.

מקורבים ללישכת ראש־הממשלה טוענים שאין בכוונת שמיר להפקיד את מישרת יו"ר הרשות בידי נציג סיעה דתית קטנה כמפ"ל. בכוונת ראש־הממשלה ליצור ברשות איזון ניהולי בין הליכוד למערך, כנוסחת־קבע לעתיד, תהא מיפלגת השילטון אשר תהיה. לדעת ראש־הממשלה עשויה נוסחה זו לחסן את רשות־השידור הממלכתית מפני זעזועים פוליטיים בעתיד.

### אנאטומיה של התפטרות

סיפור התפטרותו של עורך מבט, **מיכאל קרפין**, וחזרתו־בו מהתפטרותו, מעיד על מעמדה וחולשתה של הטלוויזיה הישראלית בעידן **יוסף לפיד**, **ראובן ירון** ו**טוביה סער**.

הסיפור החל כאשר הבהיר לפיד למנהל הטלוויזיה, סער, שיו"ר הרשות, ירון, מתנגד לאישור מינויו של קרפין עם תום תקופת־הניסיון שלו בתפקיד.

סער זימן אליו את **יאיר שטרן** וקרפין, והודיע לקרפין שמיכרזו אינו מאושר, ועליו לקבל על עצמו את הדין, קרי: שלושה חודשי־ניסיון נוספים.

קרפין הודיע בו במקום על התפטרותו. ההודעה רירדרה מיד היחסים בין קרפין לשטרן.

בשלב זה נכנסו לתמונה כתבי מבט. מאחר ויו"ר הוועד, **אורי גולדשטיין**, יצא לשירות־מילואים בעזה, הודיע חבר־הוועד השני, **ניסים מישעל**, שאינו מסוגל לנהל לבדו את המאבק. אז נבחרה ועדת־ארבעה. ובה **חיים יבין, מיכה לימור, אהוד יערי**, ניסים מישעל — שנועדו עם הנהלת־הרשות. כעס רב בקרב הכתבים עורר **אהוד יערי**, שניסה לנהל משא־ומתן עצמאי עם ההנהלה.

במקביל פנה יאיר שטרן **לשלמה ארד** והציע לו ליטול על עצמו את מישרת עורך־המישנה של מבט, תוך הבטחה שכעבור זמן ימליץ עליו כמועמד לתפקיד העורך. ארד דחה את הצעת שטרן. עורך־המישנה של מבט, **רפיק חלבי**, הודיע שהוא הולך עם קרפין.

סער החליט שזוהי הזדמנות לרצות את הקומיסרים הפוליטיים של הרשות, ומיהר לבשר זאת בישיבת הוועד־המנהל, מבלי שנערך לכך. נציג המערך בוועד־המנהל, **ישראל פלג**, גינה אותו.

בקרב הכתבים הועלו הצעות שונות של התפטרות ראשי־הדוכנות, ראשי מערכות מבט שני, מוקד וחשבוע יומן אירועים, כאות מחאה.

העריכה של מהדורת מבט ביום השלישי האחרון בידי יאיר שטרן הזכירה לכתבים את המראה הצפוי למבט, אם יחזור קרפין לשורת הכתבים.

מאחר שהפרשה פרצה החוצה, פנו טוביה סער ויוסף לפיד לקרפין בנוסח "בוא ותעזור לנו לעקוף את התנגדות היו"ר ירון לאישור מינויך לתפקיד, וקבל על עצמך עוד שלושה חודשי ניסיון."

קרפין שב לתפקידו, כאשר סער מבטיח לו "זהב פרווויים" כמאמר אחד ממקורביו של קרפין.

לסיכום: משבר־התפטרות־קרפין מעיד שוב על השבירות של הטלוויזיה, כאשר מנהליה נוהגים כמו שור בחנות־חרסינה.

### קפה הפוך ב"מבט"

מתח העצבים של מנהל חטיבת־החדשות, **יאיר שטרן**, במהלך שבוע משבר־ההתפטרות של **מיכאל קרפין**, הביא להתפרצות מדהימה באחת מישיבות־הבוקר, שבראשה ישב.

בישיבה זו קבע שטרן, בין השאר: "שיוריד לי לא רק את עורך מבט, אלא גם את עורכי־המישנה של מבט. לא איכפת לי, אני אראג שיהיה מבט!"

כאשר הובאה עגלת הקפה לישיבת־הבוקר, וכמה מכתבי החטיבה מיהרו לקום ולקחת ממנה קפה, התפרץ שטרן, העיף את ספל־הקפה שהונח לידו, קילל והוסיף: "מה שמעניין אתכם זה רק קפה!"

הוא יצא מחדר־הישיבות בכעס.

## התערבות שכזאת

במהלך התפטרותו וחזרתו בו מהתפטרותו של **מיכאל קרפין**, נערכה התערבות על בקבוק ויסקי בין **חיים יבין למנשה רז**.

יבין טען שקרפין לא ישוב לתפקידו, בעוד רז טען את ההיפך.

אחרי חזרתו של קרפין מסר יבין לרז בקבוק ויסקי, שממנו לגמו בצוותא רוב כתבי מבט.

## פסקול

### דרום־פפואה

מהדורת חדשות־הלילה בשבת שעברה גרמה הלם לבני מישפחתו של **רונן נעמן**, שנהרג בנפילה בעת טיול בדרום. לבני־המישפחה נודע על מותו של רונן מהטלוויזיה. עורך ומגיש המהדורה, **גיל סדן**, הניח שהידיעה כבר נמסרה לבני־המישפחה, ופירסמה במסך. למחרת בבוקר עדיין לא פירסמו היומונים את שמו של נעמן, למרות שהיה בידיהם ● ● כאיחור רב התייחס בישיבת הוועד־המנהל חבר־הוועד היוצא, **אהרון פאפו**, לכך שמפיקת זה הזמן, **נאוה כהן**, צינזרה את דבריו של שגריר דרום־אפריקה, שרואיין בתוכנית. הקטע שצונזר, לדיברי פאפו, דן בקשר שבין אש"ף ובין מחתרת השחורים בדרום־אפריקה. אחד מחברי הוועד־המנהל העביר באותו רגע פתק לחבר אחר, ובו כתב: "פאפו מדבר כשגריר דרום־פאפואה בישראל..."

# מרטין בובר על המסך

אל: צביקה שפירא
מאת: יו"ר ועדת התסבורת

שלום רב,

תופנתה אלי בקשה לידום סרט תעודה או תוכנית על הפילוסוף היהודי תגדול מרטין בובר ומשנתו.

אין ספק שתאיש ומשנתו ראויים לטיפול בתסגרת סרטי התעודה שלנו, וגם נאמר לי שנעשו עליו תוכניות בטלויזיה הגרמנית; כך שאפשר בודאי להשיג חומר מצולם עליו.

אודה לך אם תבדוק את האפשרות המעשית לתפקת התוכנית, ותביא את תנושא לדיון ואישור בישיבת ועדת התסבורת שנקבעה ליום ב', 5.3.84.

ב ב ר כ ה,

(-)

מיכה ינון

על הקרנת התוכנית על דמותו של באבא סאלי, ביום השלושים למותו, הגיב בזילזול אחד מבכירי העובדים בתחנה: "על מרטין בובר הם עדיין לא עשו תוכנית, ועל הסאלי באבא הם עשו. לבובר אין נציג בוועד־המנהל, בדמותו של מיכה ינון!" – כך נאמר במדור זה לפני שבועיים (העולם הזה 15.2.84).

בתגובה על כך שיגר המישנה ליו"ר, עורך־הדין **מיכה ינון** מיכתב למנהל מחלקת־התוכניות, **צביקה שפירא**, עם העתקים ליו"ר, למנכ"ל ולמנהל הטלוויזיה (ראה: גלופה).

# תוכניות מועדפות

## יום רביעי
### 29.2

● **רדיו: קול המוסיקה — קונצרט בוקר (9.30).** יושמעו הקונצ'רטו האיטלקי



**סטיוארט: טיסת הסליקם**
יום שישי שעה 9.15

לי"ס באך, אימאז' לדביסי, זיכרונות מפלורנץ לצ'ייקובסקי, דפנים וכלואה לראוול וסרנאדה איטלקית להוגו וולף.

● **טלוויזיה: בידור — עד סוף (8.02) — מזמר לרעזית).** מגזין לפופ ולבידור. בתוכנית: פול סיימון מופיע בשירים מתוך אלבומו לבבות ועצמות. רישמי מסע של אלטון ג'ון בסין, והזמר האנגלי פול יאנג בלהיטיו הגדולים.

● **טלוויזיה: סרט קולנוע — המעבר (10.05) — מדבר אנגלית).** עלילת הסרט מתרחשת בימי מלחמת־העולם השניה. מדען חשוב מחליט לברוח עם משפחתו מצרפת הכבושה. המחתרת הצרפתית מעוניינת לעזור לו לעבור לספרד, ומשם לכוחות בעלות־הברית, הזקוקים לכישוריו. הם פונים אל רועה־צאן באסקי, המכיר את נבכי ההרים הפיריאניים, כדי שידריך את מישפחת־המדען בברייחתה.

## יום חמישי
### 1.3

● **טלוויזיה לימודית: מגזין — זהו־זה (4.30) — מדבר עברית).** מגזין טלוויזיה לבני־הנעורים, בכיכובו של גידי גוב, המעמיד בסימן־שאלה את הפקות הטלוויזיה הכללית.

● **רדיו: קול המוסיקה — אתנחתא (4.30).** אולפן פתוח בעריכת פול לנדאו, בשידור חי. בין השאר יצירותיהם של: הנגל, סן־סנס, שוברט, רודריגו, שנוטאל, האדרין, גרציאני וקוגן.

● **טלוויזיה: מזרחן — רב־מרגלים ריילי (10.10) — מדבר אנגלית).** פרק שישי בסידרה המעולה, אודות המרגל היהודי הבריטי הנודע ריילי. בפרק זה, שהוא החלק השני של אוניות מילחמה ותככים, מגיעה התחרות בין ריילי ובין סוחר־הנשק באזיל זאכארוב לשיא, המתמקד בבניית השייטת הרוסית — מאבק שבו זוכה ריילי. הרוזנת מאסינו מתאהבת בריילי.

## יום שישי
### 2.3

● **טלוויזיה: סרט קולנוע — טיסת הסאניקס (9.15) — מדבר אנגלית).** ג'יימס סטיוארט וארנסט בורגנין עומדים בראש צוות שחקנים מרשים, ביניהם ריצ'ארד אטנבורו (גאנדי) פיטר פינטץ' (רשת שידור) והארדי קרוגר. זה סיפורם יוצא־הדופן של עשרה אנשים, הנאבקים להישאר בחיים אחרי שמטוסם נחת נחיתת־אונס במידבר אפריקאי. אחד מהם מתאבד, שניים נרצחים ואחד הולך לאיבוד. ואז מציע היינריך דורפמן (הרדי קרוגר) לבנות מטוס קטן משיברי המטוס. הפיק ובים: רוברט אולדריץ'. הסרט הוקרן לראשונה ב־1966.

## שבת
### 3.3

● **טלוויזיה: שלושה בדירה אחת (8.30) — מדבר אנגלית).** לכריסי יש בוס חדש, והם נפגשים כבר השכונתי. ג'ק וג'נט חושבים שהגבר המבוגר איתו היא משוחחת הוא הבוס הנואף. ג'ק שופך עליו אוכל, אך מגלה ש,הבוס החדש' אינו אלא אשה, והגבר שאותו תקף היה אמור לספק לו עצמו עבודה.



**צוות „בתוכני סין"**
יום ראשון, שעה 9.40

## יום ראשון
### 4.3

● **טלוויזיה: תעודה — בתוכני סין, חלק ב' (9.40) — מדבר אנגלית).** תחת הכותרת המהפכה החדשה מובא פירוט המהלכים שעברו על החברה הסינית מאז 1976, ואת השפעת הליברליזציה על ארץ ענקית זו, שאינה כה רחוקה מאיתנו.

● **רדיו: רשת א' — תפוח ועץ (10.00 עד 12.00 בלילה).** תוכניתה של ריבקה מיכאלי, המעבירה ידע פסיכולוגי באמצעות מדיום הראדיו.

● **טלוויזיה : דראמה — ויין ואלברט (10.30 — מדבר אנגלית).** ויין הוא נער צעיר ואלברט הוא סבו. פער־הדורות בין השניים עצום, ובשהייה משותפת ביניהם מתלקח עימות־הדורות, כאשר בסופו של דבר הם לומדים איש מרעהו. הפקת בי־בי־סי.

## יום שני
### 5.3

● **רדיו: רשת ב' — סעו לשלום (8.05 ו־4.10).** תוכנית יומית, המשודרת פעמיים ביום, המשלבת דיווחים מהמוקד המעופף וממוקדי־שידור במרכזי הערים הגדולות. זו תוכנית העוזרת לנהגים להחלץ מפקקי־התנועה בשעות השיא.

● **טלוויזיה: סידרה חדשה — מטרה (10.50 — מדבר אנגלית).** סידרת פעולה על יחידה מישטרתית איזורית המוצבת בנמל גדול, בחופה הדרומי של אנגליה. תפקיד היחידה: גילוי ומעצר אנשים הפעילים בביצוע פשעים חמורים. סידרת בי־בי־סי.

# תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

## יום רביעי 29.2.84

● **סידרת־מתח: בוח מחץ (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה אמריקאית שבמרכזה חוליית שוטרי־חרש הכוללת ארבעה גברים ואשה, שאינם נרתעים מכל משימה שהיא, והם פותרים בעיות הנחשבות למסובכות ביותר בדרכים בלתי־שגרתיות. מככבים בסידרה: השחקן רוברט סטאק, בתור מרפי, ראש החוליה, האשה בחבורה, רוזי, היא השחקנית טרישה נוהל. כן משתתפים דוריאן הירווד, ריצ'רד רומנוס והרברט אדלמן.

## יום חמישי 1.3.84

● **בידור: משירי המיזרח (10.30 — ערוץ 3 — 40 דקות — מזמר ערבית).** תכנית־בידור בהשתתפות זמרים ידועי־שם בעולם הערבי.

● **סידרה לילדים: ילדות (6.00 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה המביאה את סיפוריהם של ילדים אשר אירוע טראומטי כלשהו השפיע על חייהם. הסידרה המתארת את יחס המישפחה והסביבה לילד הנפגע, וחשיבותה של האהבה, החיבה והחום בהחלמתו של הילד.

## יום שישי 2.3.84

● **סידרה לילדים: מיקרי־חרדם בצהריים — בשני הערוצים — 25 דקות (2.50 — מדבר אנגלית).** סידרה אמריקאית אשר במרכזה צוות מכבי־אש הנענה לכל קריאת־עזרה, וביחוד המאבקים באיתני־הטבע ובדליקות.

● **סידרה בלשית: רמינגטון סטיל (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה על חוקרת פרטית בשם לורה הולט (סטפני צימבליסט), המנהלת מישרד־חקירות עצמאי. בשל חשיבותה מאובדן לקוחות פוטנציאליים, עקב היותה אשה, היא ממציאה בוס מדומה בשם רמינגטון סטיל (פירס ברוסנאן). הכל מתנהל כשורה, עד שהתרמית מתגלה.

## יום שבת 3.3.84

● **סידרה עלילתית: מישפחה (6.30 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדברת אנגלית).** סידרה אמריקאית המגוללת את קורותיה של מישפחה מן המעמד הבינוני בקליפורניה. האב הוא עורך־דין מצליח (ג'יימס ברודריק), האם היא עקרת־בית (סדרה תומפסון), ולמישפחה שלושה ילדים: בת בכירה (אליין הילוויל), גרושה, הבן הנאה בן ה־18, העובד כעוזר־צלם ומתיידד עם נערות, והאחות הצעירה, השובבה והפיקחית (כריסטי מק'ניקול).

● **סולקלור: חאג' מאזן מארח (7.30 — ערוץ 3 — 30 דקות — מדבר ערבית).** סיפורים מחיי היום־יום ביירדן, משובצים במעשיות בדוויות. על דרך המשל והסיפור מנסים הגיבורים לפתור את בעיות השעה.

## יום ראשון 4.3.84

● **קולנוע: פסטיבל סרטי קולנוע (10.15 — ערוץ 6 — מדבר אנגלית).** כמדי שבוע בשעה זו מגישה הטלוויזיה הירדנית סרט־קולנוע באורך מלא.

● **לילדים: סרטים מצויירים (5.15 — שני הערוצים — 20 דקות).** מיבחר של סרטים מצויירים חדשים, מתוצרת ארצות־הברית, להנאתם של קטנים וגדולים.

● **סידרה עלילתית: מדאם בובארי (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סיפורו הנודע של גוסטב פלובר הומחז ועובד לטלוויזיה. את תפקיד מדאם בובארי מגלמת השחקנית פרנסיסקה אניס, ואילו את בעלה, צ'רלס, מגלם השחקן תום קונטי.

## יום שני 5.3.84

● **ספורט: ספורט היום (7.15 — ערוץ 6 — 15 דקות — מדבר צרפתית).** תוכנית המגישה לצופה לקט מאירועי־הספורט בשבוע החולף.

● **דוקומנטרי: לקראת שנת אלפיים (8.55 — ערוץ 6 — 15 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה דוקומנטרית קצרה, המתארת בוורוד את עולם־המחר על שיכלוליו, המצאותיו והישגיו.

## יום שלישי 6.3.84

● **לילדים: מישחקי ילדים (6.05 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר ערבית).** תוכנית לילדים בגיל הרך, בהפקה ירדנית, המוגשת על־ידי צמד שחקנים המסתייעים בבובות כדי לחבבה על הילדים. בתוכנית משולבים אמצעי־המחשה רבים: שירה, ריקוד, מישחק, סרטים ועוד.

הפרק הראשון: משולח בדרך הים.

## יום שלישי
### 6.3

● **טלוויזיה: סידרה מ־ הטלוויזיה הלימודית — קרובים־קרובים (8.02 — מדבר עברית).** פרק נוסף בסידרה המישפחתית המעולה וחסרת־היומרות של הטלוויזיה הלימודית.

● **טלוויזיה: מוסיקה — ג'ז עם מייק מנייירי (11.00— מוסיקה).** קונצרט של נגן הג'אז־רוק המפורסם. מסייעים לו עומר חכים (תופים), בוב מינטצר (נשיפה) ואחרים.



**אינגליש וג'יין: ויין ואלברט**
יום ראשון, שעה 10.30

## מי שמע על אירים קנר? עכשיו הכל ישמעו

# היציאה מן האלמוניות

הפסיקה לרקוד. מוות וריקודים לא הולכים ביחד.

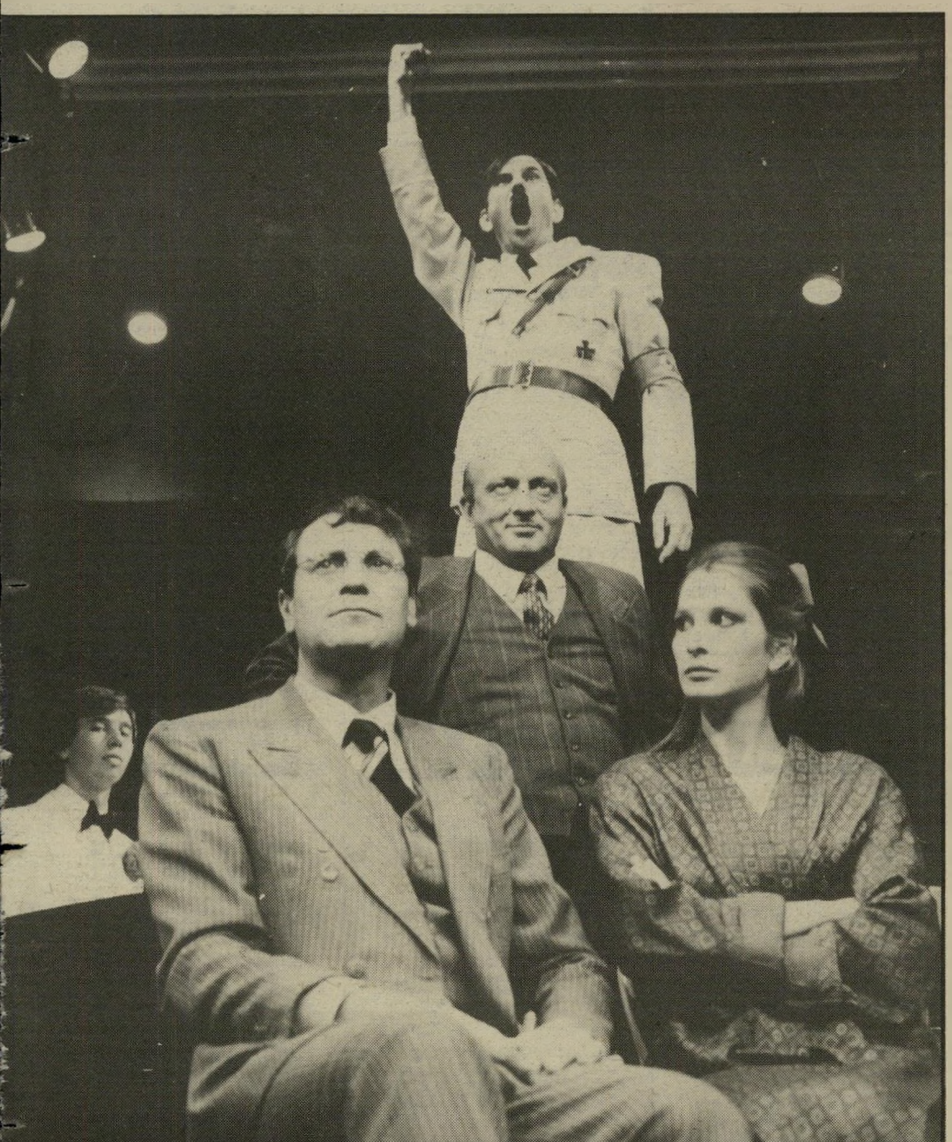
אבל אין הרבה זמן להתאבל. צה"ל קרא לה, וצה"ל החליט בשבילה שלהקה צבאית זה טוב. אחרי כמה זמן התפרקה הלהקה ואירים הפכה מזכירה בקירייה. תוך כדי השירות הציעו לה תפקיד באסקימו לימון. שימחה, התרגשות, אבל קצין־חינוך ראשי לא משחרר את החיילת מהמישרד בקירייה. קצת אכזבה, קצת צער, אבל הילדה המחונכת היטב לא עושה צרות.

בערבים נהגה איריס ללכת לקולנוע. כל יום סרט אחר, ומסרט לסרט התגבשה ההחלטה להירשם לאוניברסיטה לחוג לקולנוע. הילדה היפה מנתניה הגיעה להרצאה הראשונה וקיבלה הלם: „בחורות כאלה זרוקות, בחורים עם שיער ארוך ומישקפיים עגולים."

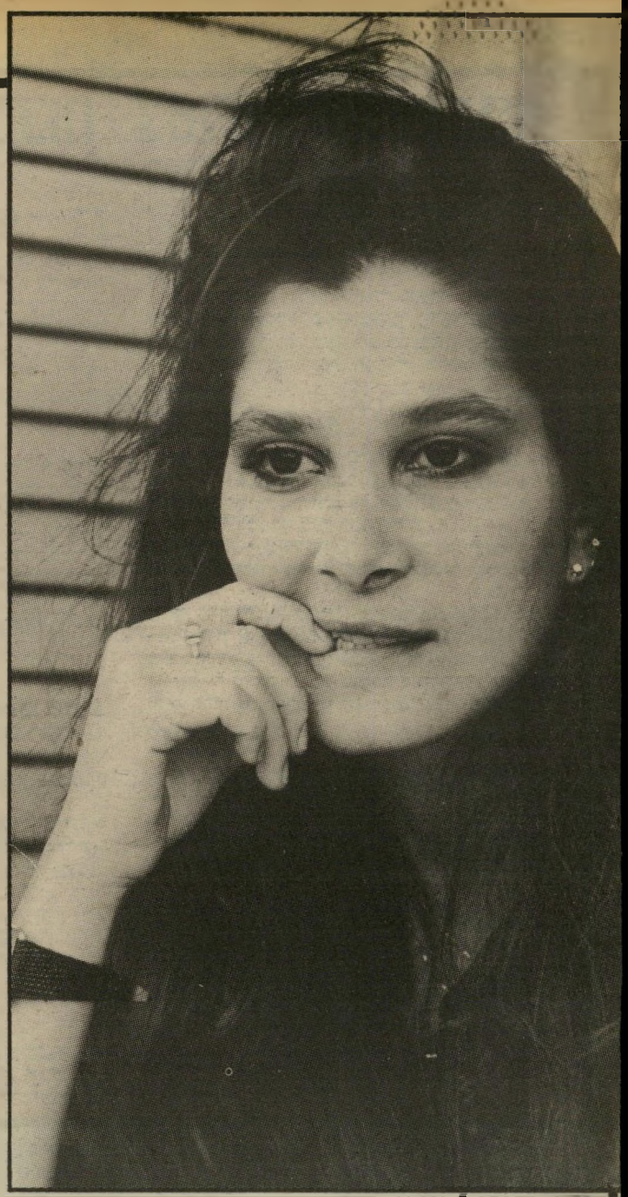
היא הרגישה לא־שייכת לחבורה הזאת. היא היתה לבושה בבגדים אלגנטיים ושיערה היה אסוף תמיד בקוקו. אחר־כך התרגלה, הבינה שגם אלה עם המישקפיים העגולים באו מאיזה מקום קרוב. בטח 30 קילומטר מנתניה.

הלימודים היו בסדר, החברים נחמדים, העבודה מעניינת ורק מורה אחד מירר לה את החיים, כשכל פעם אמר לה „את יפה מדי" ונתן לה את התפקידים הכי קטנים. החברים ניגבו לה את הדמעות.

פיתאם הבינה שיופי יכול להיות צרה צרורה. אבל לא בחורה כאיריס תיבהל. אם ליופי יש חסרונות, בוודאי



**אהבה בקמפוס** בטוב היא מופיעה בתפקיד הסטודנטית הצעירה המגיעה לביתו של פרופסור האלדר (עודד תאומי), ומשתלטת על חייו. הפרופסור עוזב את אשתו ועושה מהסטודנטית את גברת האלדר ה־חדשה, שבסופו של דבר, הוא מגיע בגללה לאושוויץ.



**יפה ואלמונית** איריס כבר השתתפה בשני סרטים, הצגה אחת בקאמרי, כבר יותר מ־180 פעם, ועוד לא מזהים אותה ברחוב. כשמסתכלים עליה זה רק מפני שהיא יפה.



**באלט** איריס הקטנה, בצעדי באלט, שנפסקו עם מותו של החבר־הרקדן.



**אמא** היתה זמרת במקהלה נתנה לאיריס לשחק במיקרופון.

**ש**מעתם כבר על בחורה יפהפיה בת 25, ששיחקה בשני סרטים, עובדת בתיאטרון הקאמרי במשך שנה וחצי, היתה דוגמנית, שתמונותיה פיארו קטלוגים מכובדים, והיא עדיין אלמונית? אני שמעתי ורצתי מייד לראות איך זה נראה. ובכן, זה נראה נהדר: גוף ארוך ודק, נשי מאוד. צוואר ארוך, פנים מעניינים, עיניים שחורות ושיער שחור וגולש — איריס קנר.

היא דווקא רוצה שיכתבו עליה, אבל לא יודעת מה צריך להגיד, כי אף פעם עוד לא ראיינו אותה. נדמה לה שהסיפור שלה, לפחות בהתחלה, דומה לכל הסיפורים. היא נולדה בנתניה להורים הכי מפנקים בעולם, שיצרו למענה בית שהוא חממה. בבוקר בית־ספר ואחרי־הצהריים באלט ונגינה בפסנתר.

„אמא שלי היתה שמה לי ביד את התיק המתאים, תיק באלט, תיק תווים או תיק בית־ספר, כדי שלא אתאמץ בעצמי." במשך שנים חשבה איריס שבאלט יהיה המיקצוע שלה. אימונים קשים יום יום וחלום של בלרינה שהלך והתגשם לאט לאט.

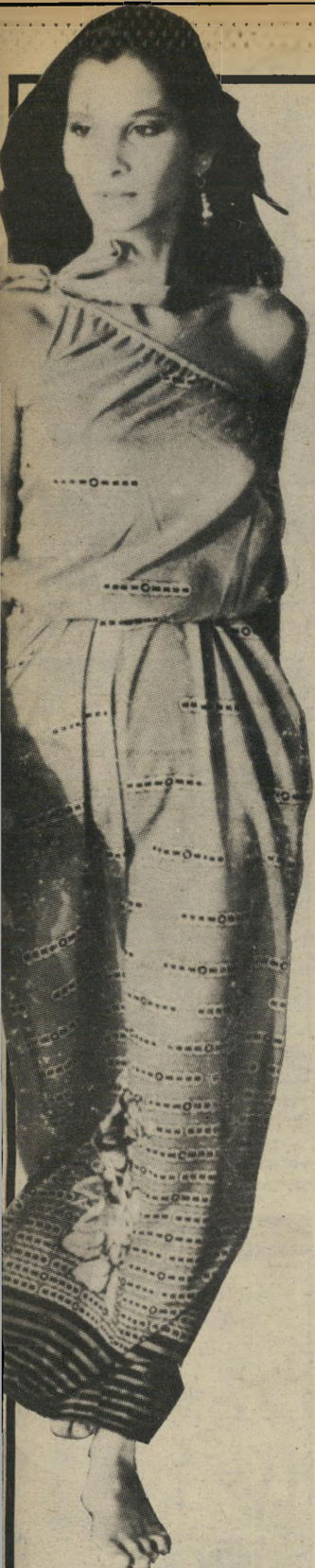
ואז, בשמינית, הילדה המפונקת והמאושרת על נעלי האצבעות, נתקלה פיתאום בממוות. חבר קרוב, רקדן שרקד איתה, לימד אותה וליווה אותה בחלומות, נהרג בתאונת־דרכים. היא לא רוצה להזכיר את שמו. היא לא רוצה לדבר על זה. דיבורים הם זיכרונות בקול־רם והיא לא רוצה להיזכר.

## חזרות במרתף מוזנח

**ש**בע שנים עברו וזה עדיין כואב. בתוכה נקרע משהו ואין היא יכולה עוד לאחות את הקרע. מבלי להחליט שצריך לקבל החלטה, היא



**עם הבימאי** אורי ברבש (מזוקן), בימאי הסרט מאחורי הסורגים עם איריס, אסי ואשתו, קארולין, במסיבה לכבוד סיום הצילומים, במועדון שמיים. הסרט נמצא עכשיו בשלבי־העריכה האחרונים שלו ואיריס מחכה לסרט הבא, ובינתיים ממשיכה להופיע בתיאטרון הקאמרי.



חברו לכדי חוויה שהיא לא הכירה קודם. במשך ימים אחדי זה הסתובבה ברחובות תל־אביב וראתה רק סורגים.

עכשיו כשהסרט בשלבי־עריכה אחרונים, איריס מתרגשת. היא לא יודעת אם זה סרט טוב. היא לא מספיק מטומטמת בשביל להגיד שהיא אובייקטיבית.

## קו 5 הביתה

**עד להצעה** הבאה של סרט היא מופיעה בקאמרי ארבע פעמים בשבוע. כבר שנה וחצי. 180 הצגות. קצת נמאס. כבר אין ההתרגשות של ההתחלה. את הערב הראשון היא כמעט לא זוכרת. היתה לגמרי היסטרית. המון אנשים יושבים באולם, עיתונאים ומבקרי תיאטרון, חברים וההורים שלה. והיא והפחד שלה לבד על הבימה.

„כל הזמן חשבתי, מה יהיה, אם פיתאום אתחיל לגהק. אצלי זה לא עובר יומיים. מה אעשה אם אשכח את הטכסט מרוב התרגשות?"

שבועות אחרי הצגת הבכורה חלמה בלילות שהמסך נפתח, היא מתעלפת ושני אנשים בלבוש ירוק מוציאים אותה על אלונקה. עכשיו זה כבר אחרת. לפני הכניסה הראשונה יש איזה בום או שניים בלב ותיכף זה מסתדר.

איריס לא יודעת בעצם למה עד עכשיו לא ראיינו אותה. בטח מפני שלא רצו. הסרטים שעשתה, עוד לא מוקרנים ובתיאטרון אתה יכול להישאר אנונימי 60 שנה. היא בטוחה שאחרי הסרטים יתחילו להגיע אליה העיתונאים ועכשיו היא קצת מודאגת. „מה אני אספר להם חדש? הרי סיפרתי לך כבר הכל."

בינתיים היא גרה בדירה שכורה בצפון תל־אביב, מקבלת קצת תמיכה כספית מאבא, כי ממשכורת של תיאטרון אי־אפשר גם לגור גם לאכול וגם לבלות. אין לה חבר כרגע וזה לא איכפת לה. היא גילתה את הכיף שבעצמאות ולא בקלות היא תוותר עליה. היא נהנית בתל־אביב. עיר גדולה ותוססת. אבל ביום שישי היא נוסעת לנתניה לקבל את כל החום מהמישפחה. נתניה זה תמיד כמו לחזור הביתה.

בטח שיש לה חלומות. היא חולמת אותם אחד אחר. לא צריך לרוץ, כי.



**תקופת הדוגמנות** איריס קנר מדגמנת בגד־ים אופנתי עבור חברת־אופנה ידועה. היא שימשה בהצלחה כדוגמנית־צילום להרבה קטלוגים בארץ ובחו"ל.

הוא ראה אותה ואמר לה, כמו שאומרים תמיד, „אנחנו נתקשר אליך." ולמחרת הוא התקשר והתפקיד הנשי היחיד בסרט היה שלה.

זה סרט על גברים בכלא והיא העובדת הסוציאלית שלהם. שלחו אותה לכלא רמלה, כדי לראות ולהרגיש קצת אווירה. היא קיבלה הלם. זה לא סתם לראות אסירים.

שני שחקנים בסרט הם אסירים לשעבר, שלמה ניר ורמי ליבנה. כל אחד מהם ישב כמה שנים, אבל עכשיו הם סתם בני־אדם. בכלא הם נראים אחרת. מתנהגים אחרת. התנפלו עליה, דיברו אליה כולם ביחד, נגעו בה, רצו לקבל את כל החום והקירבה, שאדם יכול לתת בחצי שעה של ביקור.

הרחמים התעוררו אצלה ועבדו שעות נוספות גם כשידעה שהאדם העומד מולה רצח את חברתו באקדח־מסמרים. בוז ופחד ושינאה ורחמים ואהבה, כולם בעת ובעונה אחת יש לו גם יתרונות. ככה הגיעה לדוגמנות. היא פירנסה את עצמה בכבוד במשך הלימודים. המון צילומים וכל שנה נסיעה לחו"ל, לשבוע־האופנה. „עשיתי את הבוחטה של הכסף וחזרתי ללמוד."

בשנה השלישית באוניברסיטה התעייפה מהלימודים. יחד איתה התעייפה קבוצה שלמה. הם החליטו לעשות הצגה מחוץ לאוניברסיטה. לא נתנו להם. אמרו שזה לא טוב בשבילם. או הם קמו ועזבו.

ששה חברה צעירים ועניים הקימו את התיאטרון הפשוט. מצאו איזה מרתף מוזנח ועשו בו חזרות. בחרו בסיפור של יצחק בן־נר. אחרי עבודה קשה ומאומצת הגיע היום שבו החליטו שאפשר כבר ללכת ולהציג בפני קהל. ההצגה הראשונה היתה דווקא באוניברסיטה, היא אומרת בקריצה של שימחה.

לא הרבה אנשים ראו את ההצגה הזאת, אבל אחד מהלא־הרבה היה אילן רונן שלקח אותה, כמו שאמא שלה אומרת: ונתן לה תפקיד יפה בהצגת הקאמרי טוב. „תפקיד קשה מאוד," היא אומרת ומצטטת את יוסי גרבר, „צריך להיראות בו בת 20 ולהיות עם 20 שנות ניסיון."

## כולם נגעו בה

**„אי, תראי,** אני לא יודעת לספר שום דבר לפי הסדר," היא אומרת. מסתבר ששכחה לציין כי בזמן הלימודים שלף אותה הבימאי דני וולמן לסירטו, חייל הלילה. סרט שצילומיו החלו כבר לפני שנתיים, אך רק בעוד חודש הוא יוצא לאקרנים. העבודה על הסרט גרמה לה להתאהב ממש.

מאז ברור לה שהקולנוע זה הדבר האמיתי. תיאטרון לא מעניין אותה בכל מחיר. קולנוע כן. אפילו תפקיד קטן. אפילו במעט מאוד כסף. היא רוצה להיות שותפה לקולנוע שהתחיל להתפתח בארץ. ולכן, כשתוך כדי הצגת טוב אמרו לה שאורי ברבש מחפש בחורה לסרט החדש שלו מאחורי הסורגים, היא רצה לשם.



**שיעורי כושר** „כל בוקר אני מתאמנת כמה שעות, כדי להיות בכושר בערב," אומרת איריס, שחקנית התיאטרון והקולנוע, הרוכבת על אופני־כושר כשלגופה בגד גוף הדוק.

## בגרמניה

כדי לחיות טוב נסעה כל שנה לעיר דיסלדורף לתצוגות־אופנה. כשרצים, אפשר ליפול. עכשיו היא רוצה לעבוד עם שמוליק אספרי, בימאי וחבר, שהיא אוהבת ומעריכה וסומכת עליו. יותר מאוחר היא רוצה לעבוד עם איזה במאי זר, כדי להכיר אנשים שלא גדלו בארץ.

ברור לה שאם ג'סיקה לאנג היתה נולדת בארץ, היא אף פעם לא היתה מגיעה להיות ג'סיקה לאנג. ככה גם דסטין הופמן וג'ק ניקולסון.

אבל איריס קנר דווקא נולדה וגדלה בארץ ועד שנסעה לניו־יורק חשבה שזה מזל־ביש. בניו־יורק, אחרי שבועיים, הבינה שבעצם זה הכי טוב להיוולד במקום שאתה כל הזמן מתגעגע אליו.

„אני חושבת שאין לי יותר דברים לספר לך. אני שחקנית. ושחקן, אחרי שהוא גומר לספר את הסיפור, הוא קד קידה, פושט את הבגדים ועולה על קו 5, שיקח אותו הביתה."

**דניאלה שמי** ■

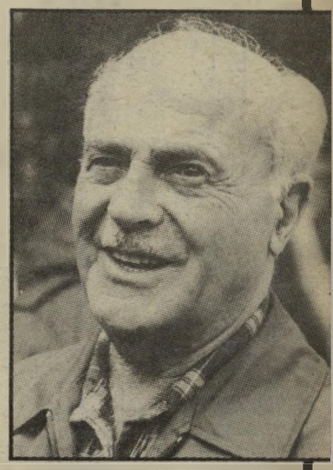
# הלוויתו של דויד הכהן בבנימינה הפכה מיפגש של ותיקים של שני דורות





**הוותיקים** ברל רפטור מוותיקי תנועת־העבודה ישב לצד הארון במקום. לידו ותיק הסתדרות אחר, מקומי. את הארון בחיפה פקדו עשרות קשישים אלמונים מוותיקי תנועת־העבודה ומראשוני סולל־בונה.

**האלמנה והנכדה** זשתו השלישית של דויד הכהן נפרדה ליד הקבר הפתוח. וזכהן היתה מאוד נרגשת והיא עצמה את עיניה שוב ושוב, כאשר נישאו ההספדים הארוכים לבעלה. לידה אחת מנכדותיה מנשואים קודמים.



**בן־אהרון** מזכיר ההסתדרות לשעבר, יצחק בן־אהרון, הירבה לחייך וללחוץ ידיים, כשבירכו אותו על תוכנית־הטלוויזיה, שבה כיכב.



**עזר וייצמן** בא בשעה מוקדמת לבית־הקברות בבנימינה, ועמד בצד. רבים באו כדי לדבר איתו.



**יש לא מירר בבכי.** פה ושם מחו דימעה. בהלווייתו של דויד הכהן, נפגשו חברים צעירים ווקנים, שלא התראו זמן רב.

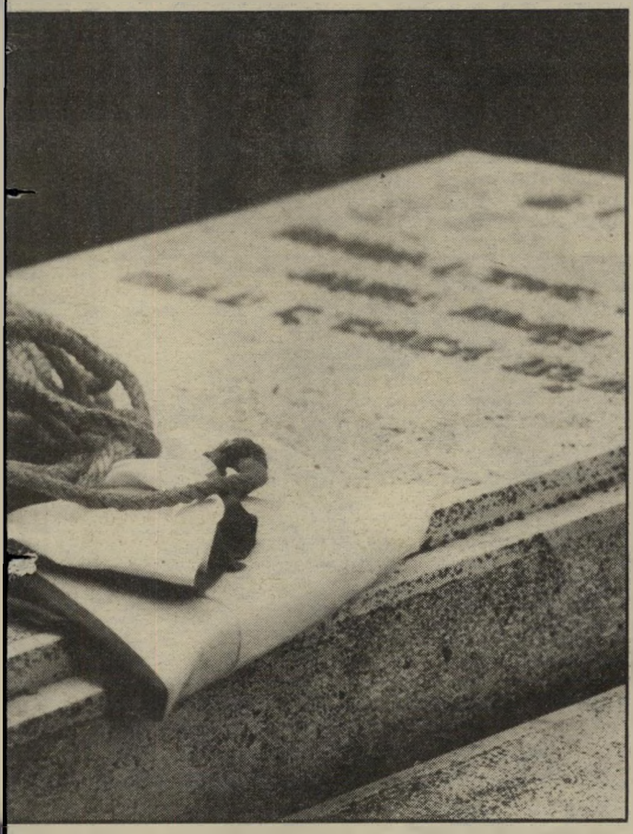
הארון הוצב בצהרי יום השלישי בחיפה, ברחבת סולל־בונה, שהכהן היה ממנהליו בעבר.

אריה גוראל, ראש־העיריה, היה בין ראשוני הבאים. הוא ניצב לפני הארון ואחר־כך נעלם עד למועד השמעת ההספדים, לפני צאת הארון לקבורה במושבה בנימינה.

האח"מים לא באו לחיפה. בני־המישפחה הושבו על כיסאות מתקפלים לא הרחק מהארון, שלידו עמדו קשישים מאוד במישמר־כבוד. הללו התחלפו בכל כמה דקות.

הבנות עדה ואסתר ניצבו שם עם בעליהן אהרון ידלין ועוזי נרקיס. הבן חזי הכהן, מנהל הקאנטרי קלאב בתל־אביב, היה לבוש בחליפה חומה הדורה, וישב בצד עם בני־מישפחתו.

רבים העדיפו לנסוע עד אמצע הדרך ובאו לבנימינה זמן רב לפני הגעת הארון מחיפה.



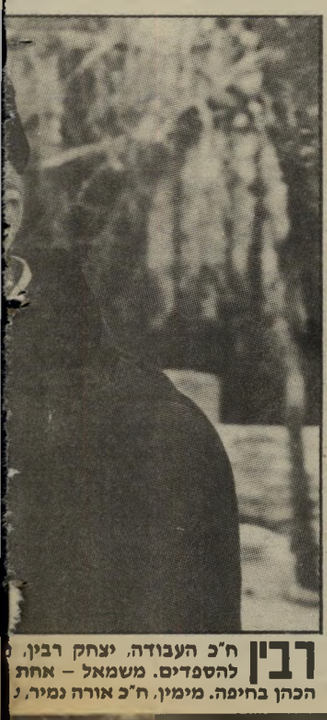


**בר־לב** מזכ"ל מיפלגת העבודה, חיים בר־לב, נאלץ להעזר בידי, כדי להצמיד את הכיפה השחורה לראשו, בגלל הרוח שנשבה בחיפה. בבנימינה הוא שם לראשו כיפה אחרת, גדולה יותר, בצבע לבן. מאחוריו הח"כית לשעבר, מתילדה גז שעברה ממפא"י לרפ"י.



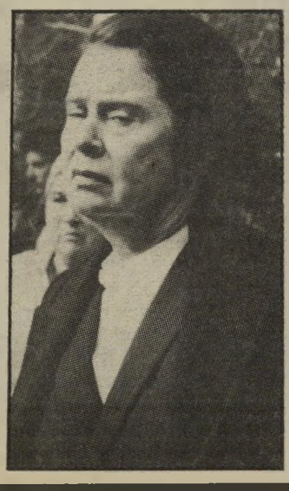
**ציץ' ובן־אמוץ** ראש עיריית תל־אביב שלמה להט והסופר עיתונאי דן בן־אמוץ באו ביחד לחיפה, כדי לעבור על פני הארון. מימין – שר־האוצר של שנת 80', יגאל הורביץ.

# פגישה ס



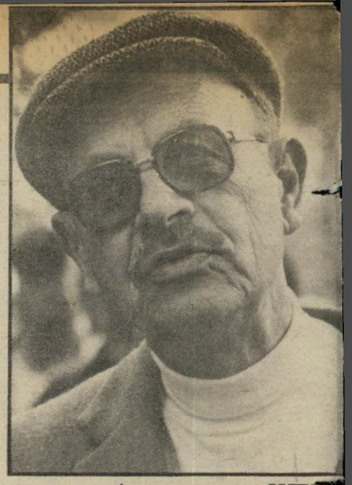
חיים הרצוג, נשיא המרינה התבודד עם בני־שיח שונים, כששלישו ודוברו, עמי גלוסקא, מחליף דברים עם עיתונאים. מנחם סבידור עמד לברו והירהר ממושכות.

פעילים רבים של תנועת העבודה באו, אך שימעון פרס לא הופיע משום שהיה בסיור בטורונטו שבקנדה. וכך



**רבין** ח"כ העבודה, יצחק רבין, להספדים. משמאל – אחת הכהן בחיפה. מימין, ח"כ אורה נמיר, ו

# ביד הקבר



**ידין** הפרופסור יגאל ידין בן־המישפחה, שאשתו המנוחה כרמלה, היתה בת אחותו של הכהן, בא בגופו להלוויה בבנימינה שבשומרון.

גם מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, שהיה בסיור ברומניה.

פעילי המיפלגה מחיפה היו בייצוג נכבד ביותר — ממשה ורטמן דרך אורי אגמי ועד אמנון לין.

דור הקשישים, שידע את הכהן עוד מתקופת התורכים, לא החמיץ את ההלוויה. אלמונים, זקנים חרושי קמטים, עובדי־אדמה, קשיי־יום תפסו את מקומם בין כל החשובים, ומייד אחרי ההלוויה נעלמו כלעומת שבאו.

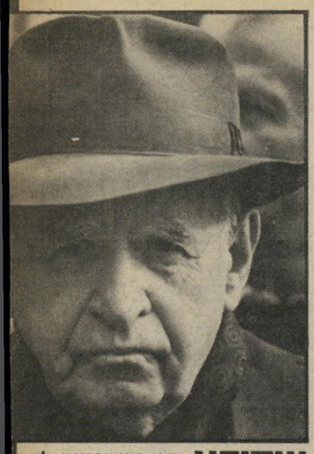
הכהן נקבר בין בני־מישפחה. המקום היה צר מלהכיל את כל החשובים.

סבידור עמד זמן רב בצד, עד שהתאפשר לו להגיע סמוך לקבר, שם הוא גם נשא דברים לזיכרו של מי שהיה ח"כ שש פעמים ויושב־ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, לפני שפרש מהחיים הפרלמנטריים.

גוראל ניסה להידחק, כדי לעמוד



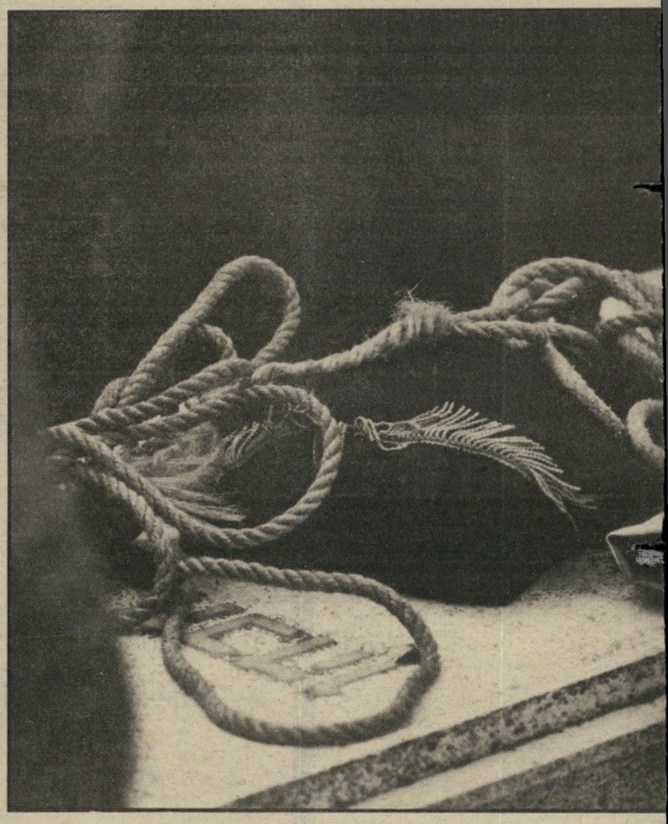
**חזן** מנהיג מפ"ם, יעקב חזן, בא לקבורה בבנימינה עם אשתו, שאותה הוא החזיק בשתי ידיו, כאשר הם צעדו לחלקת־הקבר. מימין: דגל המדינה שעטף את הארון, והחבל שבעזרתו הורד הארון אל הקבר מונחים על מצבה לצד הקבר הפתוח בחלקת הקבר של מישפחת הכהן.



**שפירא** שר־המישפטים ל־שעבר, יעקב שימ־שון שפירא הקשיש בא בלבוש חורפי חם ביום חמים, להלוויית חברו למיפלגה ולהרבה מאבקים.



**צדוק** שר־מישפטים נוסף ל־שעבר, חיים צדוק, כיום בעל מישרד פעיל לעריכת־דין הירבה לשוחח עם הנאספים.



לצד הזר של עיריית חיפה שהונח אחר־כך על חלקת הקבר הרעננה.

בעוד הנאומים נשמעים מן הרמקולים, ניצלו הבאים את הזמן לשיחות רעים אקטואליות. הם לא העלו בדעתם, שכמעט כולם ייפגשו בסוף השבוע בהלוויה אחרת, מפתיעה הרבה יותר. **צילם: ציון צמריך** ■



**קולק** ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, הופיע בחלי־פה כחולה הדורה, בת שלושה חלקים, ובכובע־פרווה גדול וחם.



**ארון מעץ** ארונו של מנהיג תנועת העבודה הוותיק, דויד הכהן, מובא על־ידי מישמר הכנסת אל הקבר הפתוח. הכהן נקבר בתוך ארון־עץ שחור בחלקת הקבר המישפחתית של מישפחת הכהן.



**ניצב** ליד הקבר הפתוח והאזין בקשב רב להוותיקות שבאו לחלוק כבוד אחרון לדויד הכהן. באה כהרגלה בלבוש אלגנטי ואפנתי ביותר.

# העישון זכותך – על פי חוק

החוק החדש אומנם מגביל את העישון במקומות ציבוריים מסויימים, אך זכותך לעשן, בהתאם לרצונך, במקומות בהם הוקצה המקום לכך.

## זכותך לעשן במקומות שהוקצו לכך

**על פי חוק** בספריות, באולמות קריאה, בבנייני־תיאטרון, במטוסים, בבתי־חולים, במרפאות או בכל מקום אחר.

## זכותך לעשן

בתחנות אוטובוסים, בתחנות מוניות, בשדות־תעופה, בנמלים, במסעדות, בבארים, בבתי־קפה, בפארקים, בגנים ציבוריים, ברחובות ובים.

**אל תיתן שיפגעו בזכויותיך.**

אזרחים שומרי חרויות

אם ברצונך להצטרף
פנה אל "אזרחים שומרי חרויות"
ת.ד. 21017 תל־אביב


maxell לא אומרים קסטה-אומרים

"מקסל". הקסטות הנמכרות ביותר בעולם - להשיג בחנויות הסטריאו והוידאו המובחרות. יבואנים: דנינו אדר בע"מ

# יום שישי הדפוק

זה התחיל טוב. חברים הזמינו אותנו לקפוץ אליהם ביום שישי בערב „יהיו כמה חברה נחמדים". עוד בטרם טילפנו לבייבי־סיטר לשאול אם זה בסדר מצידה שאנחנו רוצים לבלות קצת, טילפנו חברים אחרים ואמרו שהם מזמינים אותנו לגריל־רום של מלון דן, וכי יש יופי של אוכל.

חשבתי ששני בילויים כאלה אלוהים לא יאפשר לי, אבל בגלל גודל אמונתי באדם טילפנתי בכל זאת לבייבי־סיטר. היא אמרה שזה בסדר, כי ברויק היא נפרדת מהחבר שלה והיא פנויה ביום שישי. טוב מאוד שהיא נפרדה ממנו. אני תמיד שנאתי את המטומטם הזה, שבכל יום שישי לקח לי את עונג־השבת. מגיע לו.

ביום שישי, בשעה היעודה התלבשנו חגיגית. בעלי אפילו לבש חולצה לבנה של אתא. בקיבוץ לימדו אותו שחולצה לבנה זה הכי חגיגי בעולם. ואצלו כל מיסעדה זה חדר־אוכל. נפגשנו עם זוג החברים בלובי של המלון ובהדרת כבוד נכנסנו לגריל־רום. התיישבנו כשבלוטות הרוק כבר חושבות על הטעם של הרוסטביף.

המלצר הגיע ושם לפנינו תפריט מאוד הדור, שהוכיח לנו בפעם המי־יודע־כמה שאנחנו (וגם החברים שלנו) פראיירים. מטומטמים וחסרי יכולת־בירור אלמנטארית.

אילו היינו טורחים לברר, היה מסתבר לנו שבמלון דן מגישים ביום שישי בערב גפילטע־פיש, מרק עוף עם איטריות והמשך מאותו הסוג. אבל אנשים מחונכים כמונו הרי לא יקומו ויגידו סליחה לא התכוונו לעונש הזה. אז ישבנו ואכלנו את האוכל ואת עצמנו. שילמנו בסוף את החשבון. כסף הם דווקא לוקחים ביום שישי. המשגיח מסכים.

אחרי פשלה כזאת כבר לא היינו בטוחים שכדאי לנו להמשיך את הערב אצל החברים שהזמינו אותנו למסיבה. כולם יודעים, הרי, מה קורה במקומות האלה. המשתתפים מתחלקים לשמאל ולימין ותוך חצי שעה מתחילים בסידרת צעקות ועלבונות. עם מובאות מכל מיני עיתונים ופרוטוקולים ושמועות. כל זה מתערבב בין עוגות תות־שדה, וורמוט עם קרח וכאב־ראש איום.

מצד שני, כבר השגנו בייבי־סיטר וחבל תיכף לחזור הביתה. ביקשנו את שני פליטי הגפילטע־פיש להצטרף אלינו למסיבה, כדי לתגבר את כוחותינו ולתת לנו עומק אסטראטגי מול כוחות השחור המסתננים לתוך כל מסיבה הגונה באזור חיוג תל־אביב ומסבירים לכולם, תוך איזכור עובדות מדהימות וטריות כמה מילחמת שלום־הגליל היתה נחוצה, כמה הפסיד עם ישראל מזה שהגנרל הידוע יושב כל הזמן על הטרקטור ובכלל, כמה מעולם לא היה מצבנו טוב יותר.

בזמן הנסיעה שלנו ליעד האירוע כבר חיממנו את הקנה וכבר רבנו והתווכחנו עם האלמנטים השליליים שבעמנו, שאותם קיווינו לפגוש ושעליהם התכוונו לצרות.

הגענו למסיבה ראשונים, כרגיל. זה כי השעה היתה רק 11 בלילה. מייד אחר־כך התחילו להגיע זוגות זוגות של אויבינו הבלתי־מוכרים. המעגל גדל והתרחב, כולם הוצגו לפני כולם, התקרובת הוגשה.

גישושים ראשונים, קצת מביכים, כמו בין כל קבוצת אנשים שאינם מכירים. תוך זמן קצר קלחה השיחה. כלכלן אחד סיפר דברים מאוד מעניינים על עבודתו, פיסיקאי אחד סיפר על שקיעת המיקצוע שלו בארץ, הנשים, כמו תמיד, „סחבו" לכיוון חינוך ובתי־ספר. היה ערב נעים ומעניין, ובכל זאת כל הזמן הרגשתי שמשהו חסר. עוד לא הגענו לתכלס.

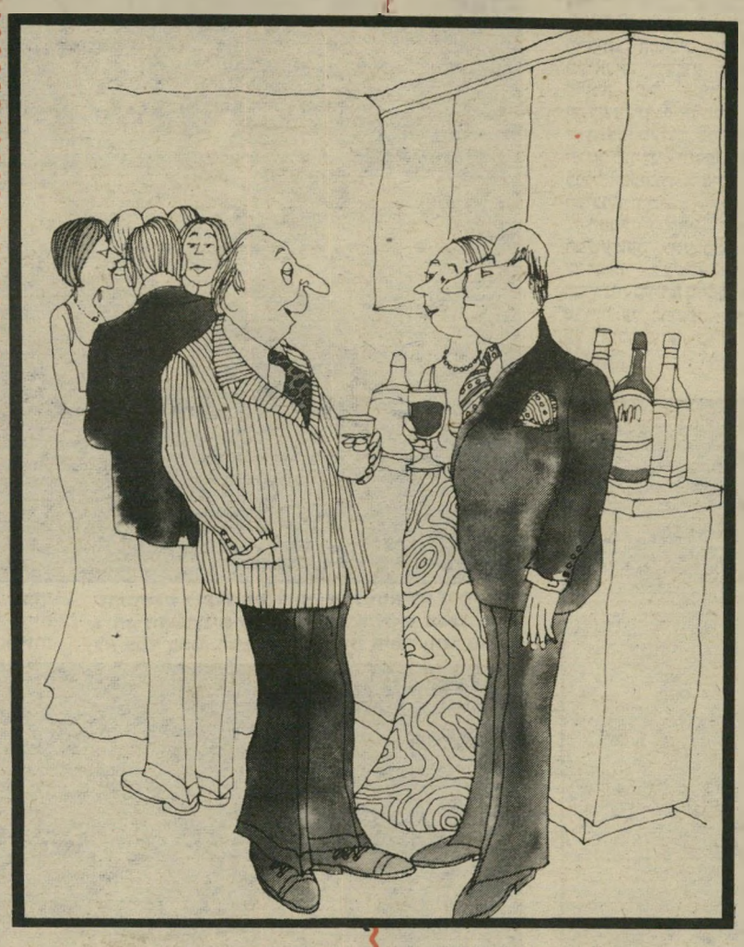
רמזתי לבעלי שיגיד את מילת המפתח „אריק". השעה היתה מאוחרת והיה צריך לגמור את הערב איכשהו. הוא אמר „אריק" ומכל הכיוונים, כאילו חיכו לאות, כולם הצטרפו לשימחה. הועלתה הכלכלה הנכונה, מילחמת לבנון, אלי גבע, מנחם בגין, עליה וקליטה, דת ומדינה, החזרה בתשובה ופרשת לוינסון. כולם דיברו.

אני ישבתי והסתכלתי על 10 הזוגות המיקריים שניפגשו בבית אחד והבנתי פיתאום שיש תיקווה. מעולם קודם לכן לא שמעתי כל־כך הרבה דיעות שהיו כולן לרוחי. כל אחד הוא חתוך. מתבלים במלה, שמן וחומץ ומערבבים היטב. כשגומרים להכין את כל הקעריות הקטנות, האוכל כבר מבושל וכל מה שנשאר זה לפתוח את שני בקבוקי היין.

שמים את כל הקערות על השולחן ונותנים לכל אורח צלחת, מזלג וכוס. את עבודת ההגשה הם עושים בעצמם. אנחנו רק מסבירים להם שקודם שמים על הצלחת את האורז, עליו שמים את הבשר והרוטב שלו ובסמוך לזה כל אחד מוסיף לו מתוך הקערות הקטנות את מה שנראה לו מתאים. הכי טוב זה לפזר על הבשר את חתיכות האננס ומעל הכל לפזר צימוקים וקוקוס. היוגורט מיועד לרכך את הטעם החריף אם שמתם משהו חריף בתוך הבשר.

זה הכל. זה פשוט טעים. ניסיתי את זה כבר עשרות פעמים ואף פעם לא קרה שזה לא הצליח. אגב, הכמויות הן ל־8 אנשים בערך.

# ארוחה שלמה



עצות קוראים הם יופי של דבר. הם נותנים את הרעיון וחוסכים לי כמה שעות של ראגה בנוסח „על מה אכתוב הפעם". באותה הזדמנות גם ברור לי, שלפחות קורא אחד יהיה מרוצה.

קוראת, שהיא גם חברה, אמרה לי שזה יפה מאוד מצדי שמדי פעם אני נותנת איזה מתכון טוב. אבל, ככה היא אומרת, מתכונים אפשר למצוא בכל מקום. מה שחסר לה ואת זה היא מבקשת ממני, זה להגיד לה מה לעשות כשמזמינים אורחים. כלומר, היא מתכוונת לארוחה שלמה לגמרי ולא פה מרק ושם סלט.

כדי לסבך את העניין היא גם מבקשת ממני שאמציא לה משהו טעים, מאוד פשוט להכנה, מאוד מהיר ואם אפשר גם לא יותר מדי יקר.

אין בעיה, רבותי. בקשתכם היא פקודה לי. אתם כבר יכולים להזמין את האורחים שלכם ואני אראג לכל השאר. הפעם אנחנו נזמין לארוחת־ערב הודית טעימה מאוד, המורכבת מקערת אורז, קערת בשר, קערת סלט והמון תוספות טעימות שעושות את הארוחה להודית אמיתית. החלק הכי קשה של הארוחה הזאת הוא לקנות את המיצרכים. אני תמיד מכינה לעצמי רשימה מדוייקת ועם הרשימה ביד ניגשת לסופרמרקט.

1 ק"ג אורז; 1.5 ק"ג בשר חתוך לקוביות (אפשר בשר בקר ואפשר בשר הודו); חצי ק"ג בצל; 1 שקית קארי; 2 בקבוקי יין; 100 ג"ר צימוקים; 2 בננות; קופסת אננס; 1 יוגורט; 100 ג"ר קוקוס טחון; רבע ק"ג בצל ירוק; שמן ולימון אני מקווה שיש לכם תמיד בבית.

הדבר הכי נחמד בארוחה הזאת הוא שמתחילים בהכנתה בדיוק שעה לפני שהאורחים רוצים לאכול. פשוט לא כדאי לחמם את האוכל.

דבר ראשון שמים שני סירים על שתי להבות. בסיר אחד עושים את האורז. אורז רגיל ולבן. בסיר השני שמים כמה כפות שמן שעליהם מטגנים את קוביות הבשר. כשהבשר כבר מטוגן מוסיפים לו בצל אחד חתוך לחתיכות גדולות. מטגנים עוד דקה. זה הרגע להכין כוס מים וחצי, שתעמוד בסמוך מאוד לסיר. ביד שמאל מפזרים כף גדושה של קמח על האורז ומערבבים מהר מהר וביד ימין שופכים את המים ומערבבים שוב. חצי משקית הקארי מוספות לעניין. עוד ערבוב קטן וזהו.

מנמיכים את האש ומבשלים חצי שעה, אם זה בשר הודו וכמעט שעה אם זה בשר בקר. אגב, מי שאוהב אוכל הודי חריף, פשוט יוסיף פפריקה חריפה. ער שהבשר והאורז יהיו מבושלים, שמים על השולחן 6 קערות מרק בינוניות. בתוך אחת מהן שמים את הקוקוס, בתוך השניה את הצימוקים, בתוך השלישית את הבננות כשהן פרוסות לעיגולים, בתוך הרביעית את היוגורט, בתוך החמישית את חתיכות האננס מהקופסה. אם אתם יכולים להשיג גם רוטב צ'אטני זה יהיה מושלם, רק שקשה להשיג את העניין הזה בארץ.

הדבר האחרון שצריך להכין הוא הסלט. חותכים 4—3 בצלים גדולים לפרוסות דקות ועגולות. מוסיפים את כל כמות הבצל הירוק גם

# אמת בפירסום

עכשיו אני הולכת לעשות ממש פירסומת. בלי עטיפות, בלי התנצלויות. סתם פירסומת כדי שאנשים יקנו את המוצר.

מאז שהמציאו את הכתב, נוהגים לכתוב על כל מוצר בעולם שהוא הכי־טוב, הכי־בריא, הכי־משוכלל והכי־נפלא. מצד שני, מאז שהמציאו את השכל, אנחנו מסוגלים להבין שזה לא נכון. באמת אני לא מבינה למה הפירסומאים טורחים לכתוב כל־כך הרבה שבחים על המוצרים כשאף אחד לא מאמין להם ממילא. אני, למשל, קונה דברים רק לפי צורת האריזה שלהם, בלי להתחשב בכל הסופרלאטיבים הכתובים עליהם.

והנה, לפניה שלושה שבועות קיבלתי בקבוק לק לציפורניים. לבקבוק היתה מצורפת פיתקה שהיללה ושיבחה את החומר וגם אמרה, הלקה הואת ממש מחזקת את הציפורניים: אז צחקתי.



אבל מה יש לי לעשות אחרי הצהריים, תוך כדי צפייה מישפחתית בדרדסים? לצבוע את הציפורניים בלקה החדשה, כמובן. ומה אתם חושבים קרה? תוך שבוע התחזקו הציפורניים שלי, ומאז אף אחת לא נסרקה ולא נשברה. אני יודעת שקשה להאמין, אבל עם עובדות אי־אפשר להתווכח. הראיתי את זה לכל החברות שלי, נתתי להן לנגוע לי בציפורניים וכולן אמרו „אואה, ממש חזק!"

הלק שמו אולטימה, ומחירו היה לפני שלושה שבועות 990 שקל.

# פיצוץ

על הפטנט הזה שמעתי כבר בשנה שעברה, אבל עד שהספקתי לנסות אותו ולכתוב עליו, כבר נגמרה עונת תות־השדה.

הנה, עכשיו נזכרתי בזמן. החדשות האחרונות בגרמניה (גנבתי את זה מעיתון־נשים גרמני) הן שאפשר להקפיא תות־שדה, ושאחרי הפשרתו לא יצא קבץ'.

השיטה היא פשוטה מאוד. קונים תותים גדולים, מוצקים ובשלים, אבל לא רכים.

רוחצים אותם טוב־טוב בתוך מיסננת. אחרי הרחצה שמים אותם אחד־אחד על מגש ומכניסים אותם לפריזר, לפחות ללילה אחד. אחרי שהם קפאו למוות, מורידים אותם מהמגש ושמים בתוך קופסה, או אפילו לתוך שקית ניילון.

כשנגמרת עונת התותים ולאף אחד כבר אין בבית אף אחד מהם, אנחנו מוציאים את הקופסה בפרץ אדיר של ריישעות, ומגישים אותם, למשל באמצע הקיץ, לאורחים שלנו. שיתפוצצו!

הסכים לדעתו של השני ורק נתן אינטרפרטציה עוד יותר מעניינת ועוד יותר חכמה, ובן שיחו הסכים מייד. אף אחד לא צעק, אף אחד לא כפה את דעתו, אף אחד לא אמר שלשכן שלו קרה בדיוק להיפך. ערב מיוחד במינו, ללא ספק.

כשיצאנו, בשעת לילה מאוחרת, לאוויר הקר, אמרה חברתי, פליטת ארוחת הגפילטע־פיש: „תשמעי, פשלה כזאת. לא היה שם אף אחד מהליכוד."

אמנם הלך עור ערב בלי שיכולנו לריב בצורה מכוברת עם מישהו, אבל הרגשנו שאנחנו לא יחידים במערכה. יש עוד זוג כזה ברחובות, זוג אחד ברמת־השרון, זוג בתל־אביב וזוג מרמת־גן ואני לא זוכרת מאיפה האחרים.

דניאלה שמי

# ביצים ב"גורן" של רובי גל ★
# שתי נשותיו של אילי גורליצקי ★
# יין ועירום לקידום אמנים צעירים

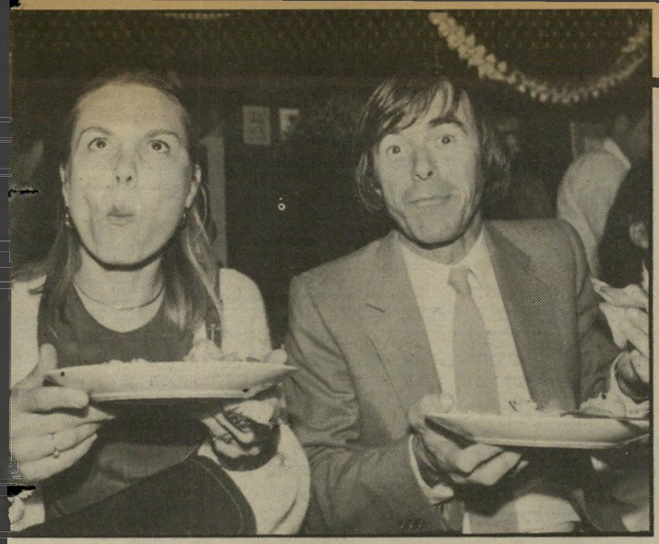


**גורן בפה** הבדרן דובי גל, בעל הפאב החדש שנקרא הגורן, שם בפיו שיבולים שנועדו לקשט את קירות הפאב. כדי להדגיש את האווירה המיוחדת של המקום היה גל מוכן אפילו ללעוס את השיבולים. רוב ה־נוכחים הרימו את בעל המקום על כתפים.



**די־גדוגים מחשמלים** שני הבד־רנים, מרים פוקס ודודו דותן השתעשעו. מרים היתה הראשונה שהתחילה לדגדג את דותן. אבל היא לא נפלה כמו דותן, הדיגדוגים שלה היו יותר חזקים משלו, והוא לא עמד בהם. החביתה של דותן היתה יותר טעימה.





**האשה האמיתית** אילי גורליצקי, שמגלם את נהג־ובעונה אחת, יושב לצד אשתו היחידה, שהיא הרקדנית רותי לרמן.

# הגל החדש

**רשימת הסאבים** התל־אבי־ביים נוסף שם חדש — גורן. מרבית הפאבים מרוכזים בצפון תל־אביב. השבוע נעשה חסד עם דרומה של העיר, ובתוך בית־התעשיינים נפתח הגורן.

הפאב מעוצב בסיגנון מעורב — חלקו מודרני, וחלקו, להצדקת השם, כולל חבילות חציר, חרמש ומגל ושיבולי חיטה.

החביתות היו נושא התחרות המשעשעת שנערכה שם. הראשונה שניסתה לעשות חביתה היתה הבדרנית **מרים פוקס**, החביתה היתה מרוחה על הריצפה, שכן מרים זרקה על הנוכחים את כל הביצים — 20 במיספר.



**עיניים** העין מימין שייכת ל־מוצי אביב, בעלה של הזמרת עליזה. השניים באו לברך את חברם דובי גל לפתיחת הפאב.



**פנטזיה** הזמרת מירי אלוני מחזיקה בבקבוק יין, שנקרא פנטזיה. מירי רוקנה את כל תוכנו של הבקבוק, ואחרי זמן קצר, כשהיין חימם את ליבה, עזבה את המקום. ואחרים אכלו טחינה פולנית.

# בעל המאה

**א** יזה **בעל לא היה** רוצה שיהיו לו שתי נשים? נהג־מונית אחד הגשים את החלום.

בפינקס קטן הוא ניהל את רשימות הפגישות עם שתי הנשים שלו, שלהם גם היה נשוי. משעה 7 בבוקר עד הצהריים הוא היה עם מירי. אז היה יוצא לעבודה ומאוחר, בחצות, היה מבלה עם ברברה.

**ג'ין סמית** שמר את סוד שתי נשותיו, עד שיום אחד, היה הוא עד לשור שהתבצע באחד מרחובות לונדון.

זקנה שחשדה בו, חבטה בו. הוא נפגע קשות ואושפז בבית־חולים. שם הוא נתן כתובת אחת, ולמישטרה שעזרה לו להגיע הביתה, נתן כתובת אחרת. כאן מתחיל מחול־השדים, המישטרה בשני האזורים תמהה מדוע יש לאדון שתי כתובות.

כשהוא שבוי בתסבוכת שיצר נעזר ג'ון בשכן שגר מעליו, ושנהג המונית השתמש בו כהסוואה כאילו שניהם הומוסכסואלים המחזיקים דירה לפגישותיהם.

סיפור זה מתרחש בהצגה בעל בריבוע, שהשבוע חגגו משתתפיה את הצגת המאה. זוהי קומדיה אנגלית שתורגמה לעברית, ומפיקה אותה **מירי עציוני**, ובתפקיד הראשי **אילי גורליצקי**.

לציון האירוע ערכו משתתפי ההצגה סעודה במיסעדה סינית.

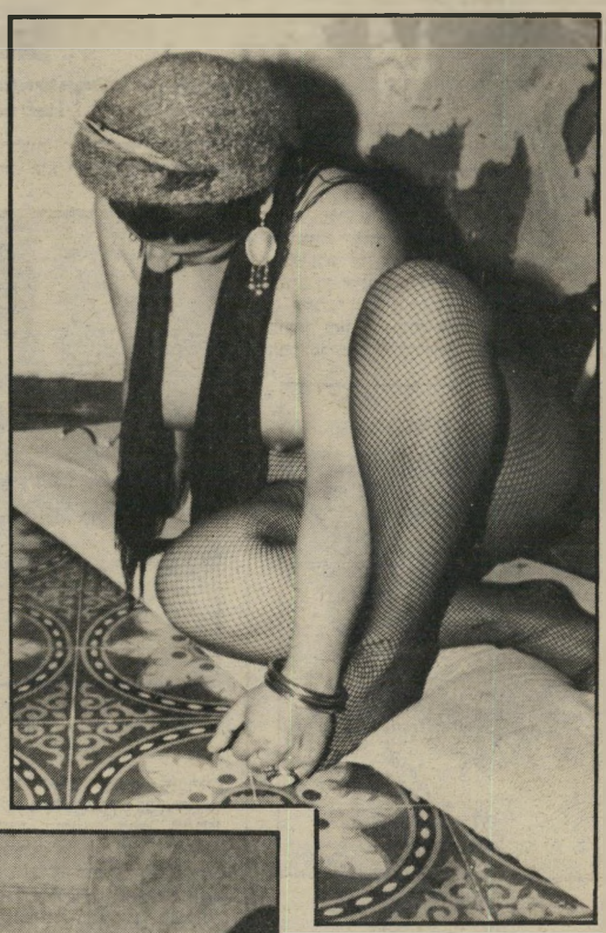
בלטו שתי הגיבורות, המגולמות על־ידי **עירית שלג** ו**ענת יוגב**.



**הנשים הכוזבות** מימין: השחקנית עירית שלג, המג־למת את ברברה. משמאל: ענת יוגב, המגלמת את מרי. יוגב, אם לבן, נשואה וחיה בהדסים. היא עושה את כל הדרך לתל־אביב הלוך חזור, 26 פעמים בחודש, כמעט כל ערב. זה בדיוק 60 ק"מ לערב.



**יין לציירים** מימין: יוזם הערב ובעל ה־גלריה, מיקי תירוש, מוזג יין למנדבת היין מחברת שטוק, שלי שבדרון. השניים שערכו לילה פתוח לציירים מתחילים, דאגו לעודד את האמנים במשקה. האמנים הצעירים בירכו על היוזמה אבל לא על התשלום ששילמו בכניסה.



# עירום פתוח

**כ** יבר **קרומים** ביפו היתה שוממת בשעה 11 בלילה בתחילת השבוע. לא תיירים, לא בני־נוער, איש לא פקד את בתי־הקפה או את המיסעדות שמסביב לכיכר.

יפו היפה נסגרה לתוך הלילה. רק כפינה אחת נמשכה הפעילות.

בגלריה הפתוחה ישבו חמישה דוגמנים לפני סטודנטים לציור. מדי פעם שינו את תנוחתם, כדי שהסטודנטים יוכלו לתרגל את הרישום מזוויות שונות של הגוף.

לחיזוק ההשראה או מצב־הרוח שתו המציירים והמצויירים יין מונפור תוצרת שטוק, שנתרם על־ידי החברה, לעידוד הסטודנטים לאמנות. לעידוד העליזות, ולשחרר את הדוגמנים מלחצים מיותרים.

בכל חדר ישב דוגמן או דוגמנית, והרושמים יכלו לעבור מחדר לחדר, ולבחור להם את המודל.



**ליל שימורים** כל סטודנט שנכנס לגלריה שילם 575 שקלים, לכיסוי ההוצאות, שכללו שכר הדוגמנים, שהרוויחו באותו ערב 500 שקלים. הדוגמניות לא רצו להצטלם, באופן שיאפשר את זיהויין. "עדיין אנחנו לא חיות בניו־יורק," העירה אחת הדוגמניות. "ויש הרואים בעבודתנו עבודה לא מוסרית, למרות שרובנו סטודנטיות וזאת פרנסה לא רעה, אך מאמץ גופני קשה."

ציפי מנשה

# נמר של עיר



## בלוז סיפרותי למעמד־הבינוני ★ קבורת־כלב למשורר

## אויב ★ משחיתויות „פרס ראש־הממשלה" ★ „קניתי את

## ספרי מידי ברכה ב„ספריית־פועלים" ★ עולמה של הסיפרות הרומית

### תרגום

## הצלחה ריקנית

אחרי שהקהל בישראל התוודע לסופרים גרמנים כגינטר גראס, היינריך בל וזיג־פריד לנץ, הוחל באחרונה בתרגום הנובלות המופלאות של **מרטין ולזר**.

תחילה תורגמו ספריו עבודת הנפש וסוס בורח, ולאחרונה תורגמה הנובלה שלו בית הברבור(*).

זה סיפורו של **גוטליב צירן**, אחד מתוצרי הפלא הכלכלי הגרמני, פרקליט שהמיר את עיסוקו במיקצוע התיווך.

צירן פותח לקור פתח לעולם לא־הירואי, עולמו של מתווך, שוולזר מקשרו לעולם מנוון של תרבות שלמה. הרקע הוא עיירה קטנה, שבה מוצע למכירה בית הברבור, ספק טירה, ספק בית־מידות, במחיר שבין 2 ל־3 מיליון מארקים גרמניים, כאשר צירן, אם יתווך את מכירתו, יזכה בעמלה לא מבוטלת.

בניסיון להחלץ מהמילכוד נוסח המעמד־הבינוני שבו הוא לכוד, עשוייה מכירת בית הברבור לשנות את חייו של צירן. ולזר מתאר את חיי צירן וסביבתו בניכור פוסט־מארכסיסטי, ניכור של חברת שפע מזוייפת, נטולת כל ערכים וסמלים מעמדיים, למעט צבע השטר של המארק.

גוטליב צירן, מזכיר באפרוריותו, אפרוריות הרוב הדומם הגרמני, את הקנצלר הגרמני הנוכחי **הלמוט קול** שביקר באחרונה בישראל. צירן היה צעיר מדי, מכדי להשמיד יהודים, אך הוא בוגר דיו כדי לזכור את אותה תקופה.

ולזר, ברומה לשאר חבריו הסופרים בני קבוצה 47, אינו מנסה כלל להתחמק מהנושא היהודי, אך הוא מוליך אותו לארצות־הברית, באמצעות סיפור־מישנה של הנובלה שלו, סיפור, שבאי־כוויות התיאור שלו, עשוי להמחיש לקורא, מעט מכושרו הסיפרותי:

**וימייר סיפרה מה קרה לה לפני למעלה מחמש־עשרה שנה בבוסטון בגלל הבלונדיות הדלה שלה. שהרי אינה נורווגיות אלא גרמניה גמורה. היו שם נהגי־מוניות יהודים. פרווינים יהודים. רוסאי־שיניים יהודים... אוה, בן. ולפי שיש לה ידידים יהודים בכמה יבשות אין הברח שתדגיש, כי היא מתארת שפע זה של בלונדיות לא ממניעים אנטישמיים. שנתיים ומחצית ישבה עם בעלה בבוסטון. בבריזקליין.**

(*) מרטין ולזר – *בית הברבור*, עברית: *עבי ארד*, *הוצאת זמורה ביתן*, *139 עמודים (כריכה קשה)*.

כל בית שיר־לבנים מהמאה התשע־עשרה, שיר מזמזם, מתחרז, מתחמם, ושבעים אחוזים, יהודים. ועל כן רצה בעלה לגור שם. בגלל הילדים. במקום שהיהודים הם רוב בו, מצויים בתי־הספר המעולים. וילדי היהודים הם השאפתניים ביותר, והדבר יכול רק להשפיע לטובה על ילדינו. ואף השפיע. אבל פעם אחת נצבטה אצבעה של יודית בשימשה הניפגרת־אוטומטית של ה„שווי שלנו — לא היינו רגילים לכך בבית: — ונפצעה עמה ביום הראשון לבית־החולים. יודית מיד על שולחן־הניתוחים. היא מחזיקה בראשה. אבל בשהריפא עיקר את הציפורן, פרצו המים מעיניה, והוא, הריפא היפה, בעל התלתלים השחורים בראש רובינשטיין שלו: הפסיקו, כשהרעלתם את ילדינו בגאזים לא יילתם כלל. אבל אז התחילה להתייפח ממש...

עם התפתחות העלילה, נגמל צירן בהדרגה מחלומותיו/הזיותיו ומחתל עצמו במציאות הסכרינית־מתקתקה של גרמניה שאחרי המיל־חמה — בורגנית, מרוצה וטובעת בתוך עצמה, תוך התעלמות מכל יצרי ותחושות אנוש עילאיים, ודבקות ביצרים הבהמיים של הגרמנים. ובסיום, בתבוסתו, מגלה צירן את האמת האחת של חייו ומפלותיו, והיא האמת של חום אשתו, שהוא המיגננה האחרונה שלו: עלי־אדמות.

סיפרו זה של ולזר מעולה כמו שני ספריו הקודמים שתורגמו לעברית, למרות תרגומו חסר־ההשראה של **צבי ארד**.

ספר מומלץ ביותר לקריאה.

### שירה

## משורר אמת

דיקטאטור־התרבות הסובייטי **אנדריי ז'דאנוב** לא מת. הוא חי וקיים במיסדרונות הוצאת־הספרים של הקיבוץ־הארצי סיפריית פועלים בדמותה של פקידה־שכירה בבית־הוצאה קיבוצי זה, פקידה עירונית בשם **ברכה**, שהקיבוצניקים מממנים את שכרה.



**סופר ולזר**
ניכור זעיר־בורגני

אותה פקידה בשם ברכה שיכנעה את הממונים עליה (**צבי רענן, נתן יונתן**) שלא לשלוח את ספרי הוצאת סיפריית פועלים, לביקורת בהעולם הזה.

הסיבה: ניסיון לכפות על העולם הזה ביקורות „חיוביות" על ספרי הוצאה זו בנוסח של מורא ומשוא־פנים.

התוצאה: מדור זה, חדל לסקר את ספרי סיפריית פועלים. אלא שסופרים ומשוררים, המפרסמים מספריהם בסיפריית פועלים, שולחים על־חשבונם, את ספריהם למדור זה, בניגוד לרצון בית־ההוצאה.

לפני כמה שבתות טילפן אלי המשורר **אנדד אלדן**, חבר קיבוץ בארי שבנגב, ושאל אם קיבלתי את קובץ שיריו החדש עתה אתו, שראה־אור בסיפריית פועלים(*). אישרתי לאנדד את קבלת הספר, ושאלתי אם ההוצאה או הוא שיגרו את הספר. תשובתו של אנדד היתה, בנוסח:

**דן, פקידת ההוצאה, ברכה, סירבה לשלוח את ספרי ל„העולם הזה", כך שאני הוצאתי מכספי. שילמתי על העותק שקיבלת. המיגנון הזה אינו נראה לי. זכותו של מבקר לבתוב רע או טוב, כתבו עלי רע וטוב, זו זכותו של המבקר, ועל ההוצאה לשלוח לו ספרים למרות זאת.**

שאלתי את אנדד אם אני יכול לצטטו, והוא השיב לי: **איני מאלה המפסתרים!**

הקדמה זו לביקורת על ספרו של אנדד אלדן, הובאה כאן, בתיקווה שקיבוצי הקיבוץ־הארצי, המסבסדים את הוצאת סיפריית פועלים,



**משורר אלדן**
אומץ־לב תרבותי

שבניהול הכושל הנוכחי שלה היא מידרדרת למעמקי המו"לות הישראלית, כשהיא אף גובה כספים מיוצרים בני הליגה הרביעית, כדי לממן את הוצאת סיפריהם — יחליפו את מנהלי הוצאה זו, ויביאו במקומם בעלי־מיקצוע, בדומה לכל מיפעל כלכלי רציוני אחר של הקיבוץ הארצי.

סיפרו של אנדד אלדן ראוי לביקורת, תוך התעלמות מהמו"לים שלו.

אלדן הוא משורר יוצא־דופן. כבר בשיר הראשון בקובץ ניתן לאתר את סיגנון שירתו האישי והמורכב: **אור הנרות ניכסל / בעיניי וגובר. צליל הצל יסול? / ילדותו ניגנה לו גוני גבורה רבים...**

וכך הולכת ונמשכת שירתו של אלדן, שהיא ייחודית למדי, ומגיעה להישגים כמו: **ברגליים רבות הזמן קרב. / בחילוף מנמיך ומגביה; / והצליל השוטף בתנועה גלית / נושא ידיו מניסות הפרי...** אלדן ממפה ארץ־ישראל של מכאובים, ומנסחה: **ארץ ריעשת זאת / היא אלוהיו אמר בצאתו / כבר שלוש פעמים...** או **את גוף בני מחברת / האדמה הקטנה הזאת...** או **את חורבת לילו עשיתי לי לבית.**

בשיריו אין אלדן מדלג על האהבה. הוא כותב בין השאר: **את מדליקה בי התפוצצויות קטנות**

(*) אנדד אלדן – ***עתה אתו***, *שירים*; *הוצאת סיפריית פועלים*; *66 עמודים (כריכה רכה)*.

### מסך החול

## רקוויאם ל„שימשון ודלילה" פלסטיני

מדד לקטנות־רוח תרבותית נעוץ ביחס של חברות חיות ליוצרים מתים. חברה חיה, החוששת ממילים של סופרים מתים, היא חברה הניצבת על עברי פי פחת.

לפני כמה שבועות נפטר מהתקף־לב בלונדון, הסופר והמחזאי הפלסטיני **מוען בסיסו**. שגרירות מצריים בתל־אביב, השתדלה אצל מישרד־החוץ הישראלי, לאפשר את קבורתו של בסיסו בעיר־הולדתו עזה. הבקשה הושבה ריקם.

מיהו מוען בסיסו, שמישרד־החוץ הישראלי פוחד מקבורתו בעזה?

בסיסו עשה את עיקר פרסומו בטיפולו באגדת שמשון, אותה אגדה תנ"כית, שהעניקה השראה אחרת, למייסר ותנועה הרוויזיוניסטית **זאב ולאדימיר ז'בוטינסקי**.

בסיפרו יומן עזה טען בסיסו, כי שימשון היה כובש־זר שבא לשעבר את הפלישתים (בלשונו: פלסטינים) בעוד שדלילה היא גיבורה לאומית שניסתה להכניע את שמשון, כדי להציל את עמה. בסיסו המיר את אל הפלישתים, דגון, באל פלסטיני חדש, אל־מוקאוומה (תנועת־ההתנגדות).

בהתבססו על טענה זו, כתב בסיסו את מחזהו השירי שמשון ודלילה. במחזה מופיע שמשון כמרי קצין ישראלי: **גבר בעל גוף עצום. ומחלפותיו גדולשות על בתפיו...** דלילה שיוצאת מולו היא **רים**. המחזה מורכב משש תמונות, ומתחלק לשתי מערכות. במערכה הראשונה, מתוארים הפלישתים כנוסעים במכונית שנתקעה ברדך, שנוסעיה נתונים לנגיסותיהם של הנהג והגובה, המוצעים את רמס. כדי למלא את המיכל הריק.

**שמשון** מופיע מול המכונית התקועה ודורש מנוסעיה לחתום על כתב־כניעה, ואז רים יוצאת מולו ואומרת: **יש לנו מחברת־זיכרונות. שימשון / מיסמך אחר. / אנו חותמים עכשיו על תחברשת לבנה העוטפת את הפצע. / התחברשת חלבנה מכסה את האדמה...** ודבריה מסמלים את ראשית המילחמה בכיבוש. אבל החיילים הישראליים מקיפים את המכונית בשיריונים ולוקחים את רים בשבי.

עלילת המחזה עוברת לביתה של רים, עד שאחיה עצמן נתפס בשבי וטובל מהתעלולות מיי־לאם של שמשון ופילגשו, החיילת **רחל**. רחל מנסה להוציא מפיה של רים הוראה בכך שהיא דלילה. אך רים מכחישה ואומרת מול שמשון. האוזן בתותח וחג סביבה: **חוג סביב התותח. / חוג סביב בטחונה. / חוג שמשון...**

מי שפוחד לקבור את מחבר שמשון ודלילה הפלסטיני בעזה, מפחיד לא פחות בשמשון שלו. שהרי, משוררים ומחזאים מתים, והמילים נותרות.

/ ומזרימה. בערה מוליכה. תנועה. / בכל עורקי / אני חש את השקט שנם. בי נמוג / יוצא. לכבישים / את מגניבה קולות. מצטברים. / ואז שפתותיך / מחצות. תחינה...

אלדן הוא משורר של דימויים שיריים קשיחים, משורר של דרך שירה אישית, שניתן לנסח אותה במילים הפותחות של אחד משיריו: **מילים ספוגות שבות לתוכת העופרת. / עופרת מותכה. הולך סובב תוף העופרת. / מילים כוויות המהלכות יחפות. / אתה יחף על מדרכות חמות. / מילים צורבות לא כבות בך. / הן הלוך ושוב הולכות בך. // מילים ספוגות / בעלים נופלים / מילים שזורות / כפרפרים משומרים / דקורים מיתממרים / זוהרים בחשמל / עת החושך בחוץ / נילחץ לחלונות. // המילים / ששבו סנימה / הבשילו חבויות בנוף / מצל, קורצות לשמש...**

עתה אתו של אנדר אלדן הוא בבחינת נקודת־אור זוהרת ברמת סיפורני השירה, שפירסמה סיפוריית פועלים בשנה־שנתיים שחלפו, ובנוסף לכך, זה קובץ שירה איכותי וייחודי ביותר.

מעבר לאיכות שיריו של אלדן, מן הראוי לכבד את אומץ־ליבו התרבותי, שאיפשר לי להביא המבוא לרשימה זו. אלדן נברל בכך. מיוצרים אחרים ורבים שפירסמו בשנתיים האחרונות מיצירותיהם בסיפוריית פועלים, ושיגרו סיפוריהם למדור זה, על־חשבונם, אך חסרו את האומץ לפרסם את הסיפור, המסתתר מאחרי החרם של הפקידה ברכה ומנהלית, מסיפוריית פועלים.

---

## מחקר

# על הקלאסיקה

הסיפרות והשירה הרומיים היו רחוקים מלהעניק בדור האחרון השראה כלשהי לתרבות־הישראלית, שהעדיפה לפזול פזילת יתר לתרבויות המערביות העכשוויות, פזילה שלא הוסיפה לעומק היצירתי של התרבות־הישראלית.

באחרונה ראה־אור מחקרו של פרופסור **ארנסט דויד קולמן**, תחת הכותרת עולמה של הסיפרות הרומית(*). מחקר מקיף, העשוי לפתוח לא מעט צוהרים בפני הקורא הישראלי.

עולמה של הסיפרות הרומית נפתח בפרק מבוא, אנחנו והסיפרות הרומית, דרך תסקיר קצר של ההיסטוריה הרומית ויוצרים כליוויים **אנדרניקוס**, אל יציקת האפוס הלאומי, ואל ביסוסה של הפרוזה הרומית באמצעות כותבי היסטוריה כקאטו.

קולמן ממשיך ובוחן את האמנות הדרמטית של רומי, אל משוררים מודרנים יותר כקאטוליוס והלאה ללוקרציוס וקיקרו.

החלק השני של הספר בוחן את תקופת הקיסר **אוגוסטוס**, שאחד מהישגי היצירה הגבוהים שלה, היה **וירגיליוס**, דרך שירי הרועים שלו, ועד לאקולוגות שלו ואל האלגיות שלו (**סני מקום, הרומאים, סני מקום, סופרי יוון, / הרי דבר גדול יותר משירת אליון נולד...**) ועד לאפוס העילי שלו האניאס.

קולמן ממשיך בתיאור יצירותיהם של **הוריציוס, ואוביריוס**, אחרון משוררי האלגיה של רומי, שכתב: **מי אנוכי, משוררן של נעימות אהבה עדינות, / שמעו דורות העתיד, ותדעו את האיש ששיריי תקראו. / בן העיר פולמו אני, שאותה מפרים גלים צוננים, / ומרחקה מרוסא, תשעה כפול עשרה מיליו. / שם נולדתי, ולמען תדעי את הזמן, זו היתה / השנה בה נפלו שני הקונסולים, וגורלה הוא אחר...** .

עולמה של הסיפרות הרומית ממשיך ומביא את המספר **טיטוס ליוויוס**, שמיפעל כתיבתו נחשב הגדול בהיסטוריוגראפיה של רומי.

בפרק תקופת הקיסרים סוקר קולמן את מיכלול בעיות המישטר, חברה וסיפרות של המאה הראשונה, את כתיבת היסטוריה ללא משוא פנים נוסח **טאקיטוס ופליניוס**, ואת יצירות הסיפרות של המאה השניה, עד לסוף הזמן העתיק.

בחלק המסכם של הספר, בפרק לומר את האמת בצחוק – הסאטירה מלוקיליוס עד יובנאליס, בוחן קולמן את אחד מההישגים הבולטים של היצירה הרומאית, וראוי לצטט את **יובנאליס**, שהישווה את כתיבתו הסאטירית לתערובת, אותו מזון מעורב הניתן לבהמות, והוסיף אחת מעובדות היסוד של הסאטיריקנים ממנו ועד הלום: כל ביקורת על אישים חשובים תגרור מוות איום. את אישי העבר מותר לבקר, כמו את גיבורי המיתוס. על־כן אתקוף את אלה שאינם עוד.

דוגמה לסאטירה מעודנת של יובנאליס היא: **מה אעשה ברומא? לשקר איני יודע... אינני יכול לשאת את העיר היוונית הזאת, רבותי הרומאים...**

דוגמה נוספת מנוסח הסאטירה של יובנאליס, הוא הסאטירה על **חניבעל**, סאטירה, שניתן להעתיקה למצביאים בני־זמננו:

**שים נא את חניבעל על כף־המאזניים: כמה ליבראות תמצא במחנהו גדול? זהו האיש, שאפריקה היתה קטנה מהבילו, על־אף שהשתרעה מחופי מרוקו מזרחי הים עד היאור הלוהט, אל עמי האתיופים ושוב אל הפילים, לקיסריותו מצרים ספרד. הוא חצה את הפירינאים. מולו ערם הטבע את האלפים יהשלג. הוא מבקיע הסלעים ושובר את הדר בחזיתן. והנה כבר כבש את איטליה, ובכלי־זאת הוא מתכונן להמשיך. לא השגנו דבר, הוא אומר, כל עוד חיילינו לא הבקיעו את שערי העיר ודגלנו לא הונף במרכזה של רומא. הוי מראה ראוי לציור, המנהיג שתום־העין רוכב על בהמה ענקית! ומה הסוף? אוי לתהילה! כי מנוצח האיש, ממהר לגלות, ושם הוא יושב ליד**



**משורר וירגיליוס**
פנו מקום, סופרי יוון!

**ארמונו של המלך, בן חסות גדול ומופלא, עד אשר הוד־מלכותו יואיל להתעורר. לנפש הזאת, שפעם זיעזעה את העולם, לא חרבות ישימו קץ, ולא אבנים או חניתות, אלא — טבעת, הגולמת על קנאי, הנוקמת של כל הדם הרב אשר נישפך. לך מטורף, חצה האלפים בריצה, למען תישא חן בעיני תלמידים ותהיה נושא לתרגילי נאום!**

בעולמה של הסיפרות הרומית שב ומתגלה לעיני, החסר הגדול של התרבות הישראלית, המתבטלת דרך מערכת־הלימוד שלה, בזיבולי־מוח משוועים, שהפכו את העם, חניך שיטת־הלימוד הישראלית, לחסר־ערכים ומתבטל לעומת התרבות האירופית.

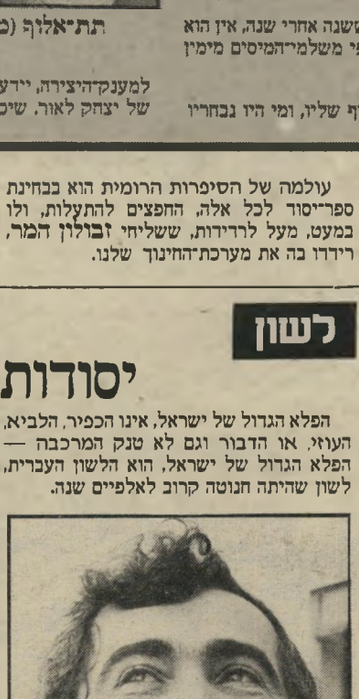
עולמה של הסיפרות הרומית הוא בבחינת ספר־יסוד לכל אלה, החפצים להתעלות, ולו במעט, מעל לרדידות, ששליחי **זבולון המר**, רידדו בה את מערכת־החינוך שלנו.

---

## לשון

# יסודות

הפלא הגדול של ישראל, אינו הכפיר, הלביא, העוזי, או הדבור וגם לא טנק המרכבה — הפלא הגדול של ישראל, הוא הלשון העברית, לשון שהיתה חנוטה קרוב לאלפיים שנה.



**שר המר**
להתעלות מעל לרדידות

הירהורים אודות פלא הלשון העברית עלו בי למראה קובץ צנוע, בהוצאת המועצה להנחלת הלשון, קובץ המביא רשימת ספרים, מאמרים ועבודות דוקטור על העברית של ימינו, שנכתבו עברית וראו אור בישראל בשנים תש"ח־תש"ס(*).

בקובץ זה הובאו 951 ערכים, החל ממאמר של **משה אביגל**, שהוא ביקורת על הספר עברית כהלכה מאת ד"ר **יצחק פרין**, וכלה ברשימתו של **ששון ברוך** על היצירה הלשונית בשירתו של שלונסקי. 951 מראי־מקומות אלה, פותחים צוהר, ליסוד האיתן ביותר של התרבות העברית.

את דיבורי־ההקדמה לקובץ מביא **חיים רבין**,

*(*) מן הסדנא 6; **רשימת ספרים, מאמרים ועבודות דוקטור על העברית של ימינו, שנכתבו עברית וראו אור בשנים תש"ח־תש"ס**; עריכה: בן־ציון פישלר; הוצאת המועצה להנחלת הלשון; 194 עמודים (כריכה רכה).*

שאינו מנצל בימה זו לטפיחה על השכם, ומעיר אף הערה, המעידה על אוזלת־יד מסויימת של חוקרי הלשון העברית בימינו. וכך כותב פרופסור רבין: **בשאנחנו סוקרים את קרוב ל־1000 הספרים והמאמרים המופיעים כאן, העובדה הבולטת ביותר היא מיעוט המחקרים המוקדשים לעברית המדוברת וריבוי המחקרים**




**מן הסדנא**
מעברית מיקראית לצברית

**העוסקים־בלשונם של סופרים...** רבין מתנחם מעט ומוסיף: **ללשון העיתונות הוקדשו קצת יותר מחקרים מאשר ללשון המדוברת, ומהם אחדים ללשון מדורי הספורט...**

רשימתו של **מנחם צבי קדרי** על מצב המחקר בעברית הישראלית, מביא את סיפור המהלך לטביעת שמה המדעי, של הלשון־המדוברת בין דוברי עברית ילידי הארץ.

מחקר העברית הישראלית נולד בסימן של **מחלוקת בעשור הראשון לתקומת מדינת ישראל. אופייני לדעות החלוקות כי הוא שלא הגיעו החוקרים לכלל הסכם אפילו אל שמה של לשון זו, ועדיין יש שאינם מודים בעצם קיומה. אשר לשמה, יש קוראים לה 'העברית החדשה'** (בלאו 1971), **ויש הקוראים לה 'העברית המודרנית'** (אלטבאואר 1964), **או בפשטות 'לשון ימינו'** (אלטבאואר 1953). **לעתים מדברים עליה בכינוי 'העברית המדוברת', או 'לשון הדיבור', או 'הלשון החיה'** (בן־חיים 1953), **ואף בכינוי 'לשון הצברים'** (**לשוננו לעם 1955**). **אולם מאחר שכינויים אלו מצמצמים את תחום הלשון שמתכוונים אליה** (בגון 'לשון דיבור': **איך תיקרא צורתה הכתובה של עברית זו? או 'לשון הצברים': כלום מוכנים אנו להגביל אותה הגבלה חברתית מעין זו?**), **נתקבל במשך הזמן השם שטבעו ח' רזין: העברית הישראלית'** (רזין 1956)...

וממשיך מחבר המאמר, ומגלה: **ענף מיוחד של לשון הדיבור הוא לשון הילדים, ולשון דיבורם של ילדים עבריים בארץ ישראל משכה את לב הבלשנים בשנות השלושים (רבקאי 1933)... מעמדה המיוחד של לשון ילדים זו אמנם הצדיק את העמדתה במרכזה של עבודת תיאור בלשנית מדוקדקת: לשון זו הצטיינה ביצירתיות, והשפיעה הרבה על לשון המבוגרים, שכן ממנה צמחה לשון דיבורם של בני דור הפלמ"ח. היא היתה לשון הדיבור המגובשת הראשונה בעברית המודרנית...**

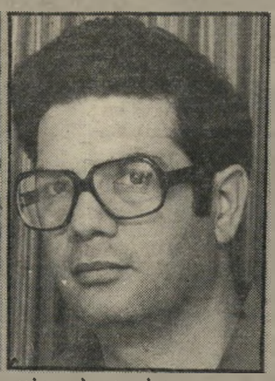
קובץ ביבליוגרפי זה רחוק מלהיות רב־מכר, אך הוא רב־ערך לאלה החפצים לקבל תמונת־מצב של היסוד העיקרי לתרבות הישראלית.

---

## מי מריבה

# למי ולמה מוענקים פרסים סיפרותיים





**תת־אלוף (מיל.) שליו** — **משורר לאור הראויים והבלתי־ראוי**

יומיים אחרי הענקת פרסי ראש־הממשלה ע"ש לוי אשכול, קיבל הסופר והמשורר **יצחק** (**איציק**) **לאור** מיכתב לאקוני מטעם הפקידה התורנית במועצה לתרבות ולאמנות, שבו היא מודיעה לו, כי לא נבחר כמי שראוי לקבלת מענק־יצירה זה.

ראויים למענק־יצירה זה נמצאו מתורגמנית בינונית בשם **רינה ליטוויון**, סופר בשם **דויד גרוסמן** (שגילה בראיון לעיתונות, שהוכיח בפרס, עשויה להעבירו למעמד השואנים), ועוד משוררונים, שאיש מהם אינו מגיע באיכותו לקרסוליו של יצחק לאור, ששיריו וסיפוריו הקצרים, איכותיים ומעוררי מחלוקת (אמרכלי מישרד־החינוך־והתרבות, היו פוסלים גם את **יוסף חיים ברנר**, מזכיה בפרס ראש־הממשלה).

מזה כמה שנים מציג לאור את מועמדותו לפרס־היצירה, המוענק באמצעות המועצה־לתרבות ולאמנות, שבראשה ניצב תת־אלוף **אבנר שליו**. במהלך השנים, ששליו מנהל את המועצה לתרבות ולאמנות, הוא נוהג בחיי התרבות והאמנות לפי הבנתו ולא כל אחר יסכים עימה.

יצחק לאור לא כלול בהבנה שלו וזו הסיבה, ששנה אחרי שנה, אין הוא נמצא ראוי למענק־היצירה, ששליו מממן מכספי משלמי־המיסים מימין ומשמאל.

בעוד שבעתיד איש לא יידע מי היה תת־אלוף שליו, ומי היו נבחריו למענק־היצירה, יידעו קוראי הסיפורת של ישראל העתידית את יצירותיו של יצחק לאור, שיכתוב אותם גם בלא מענקי שליו.

מאת בן עמר

# לחיות עם שדים



**שד מבורנאו** מחזיק בידיו אספן השדים, יצחק קרל מאייר. השד עשוי עץ, פרצופו חייתי ושני ניבים ארוכים וחדים בולטים מפיו. השד הובא למאייר כמתנה, על־ידי חברים היודעים כי שד עבור מאייר זו תשורה יקרה מאוד. „היום יש לי תשעים שדים," הוא מתפאר.

והיום יש לו 90 שדים, מכל המינים ומרחבי העולם. „בליטא מקובל, שבכל בית יש שד," מספר מאייר. „שד מסמל את המאבק הניצחי בין טוב ורע בין האור והחושך.

„שד הוא הפרסוניפיקציה (ההא־

## השולה מרוסיה רוצה להקים בארץ את מוסיאון השדים השני בעולם

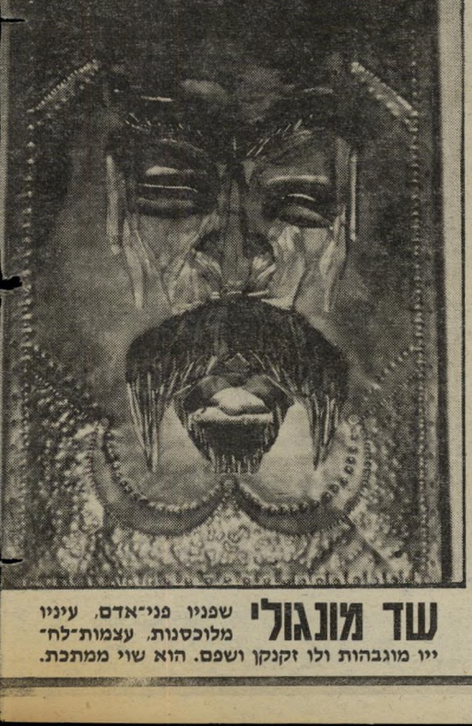
נשה) של עוצמת הרע. הרבה עמים האמינו שכל הרע בא מהשד הנקרא שטן, דוויל, דיאבולו וטופיל. הרבה עמים מתארים את השד בדמות יהודי. „בליטא היה צייר מאוד מפורסם, זמויזינאויצוס. באחד הימים הוא קיבל מתנה, פסל דמוי־שד. השדון הקטן מצא חן בעיניו ואז גמלה בליבו ההחלטה לאסוף תריסר שדים, שהם 13 שדים (לא 12).

„ברגע שהיו לו די שדים, הוא החליט להמשיך ולאסוף תריסר כפול תריסר, שהם 169 שדים וכאשר היו לו 169 שדים, הוא פתח את ביתו לקהל הרחב והפך אותו למוסיאון לשדים, היחידי בעולם, בעיר קובנה בליטא." רינה ז'ק אשר בעיקבות אהבתה



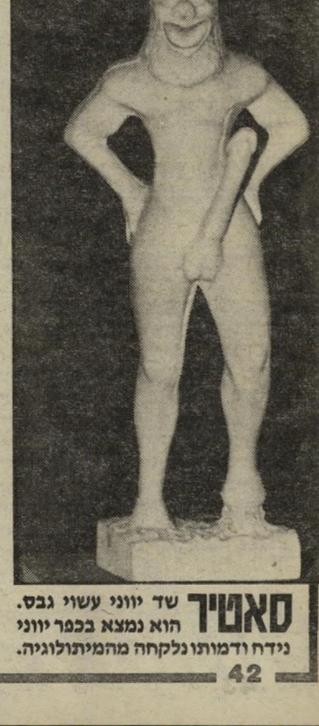
**רוסי** עשוי מתכת. עבודה שה־ישראלי מיכאל ביסמוני־סנסי קיבל עבורה פרס במוסקבה.

לשדים ביקרה במוסיאון פעמים רבות מספרת כי יש שם יצירות אמנות ממש. „יש שם שד יפאני עשוי זהב טהור. הוא כל־כך מיניאטורי שיש צורך להביט בו בזכוכית מגדלת. קיימת גם מערכת כלים לאוכל ל־24 איש, שעל כל צלחת מצוייר שד אחר, או שטיחים ששדים ארוגים בתוכם, וגם שדים עשויים צמר, קרמיקה, ברונזה וכסף. מיבחר עשיר ואדיר של שדים," מסכמת ז'ק.





**שד של פורים** מסכה שימושית, ע־שויה פלסטיק בצבעי אדום, צהוב ושחור, ומסמל המילחמה בין הטוב והרע.



**סאטיר** שד יווני עשוי גבס. הוא נמצא בכפר יווני נידח ודמותו נלקחה מהמיתולוגיה.

**שד מונגולי** שפניו פני־אדם, עיניו מלוכסנות, עצמות־לחי־ יין מוגבהות ולו זקנקן ושפם. הוא שוי ממתכת.

**שדים ורוחות** זה דבר מפחיד. סופרים כתבו עליהם, ילדים חולמים עליהם וסבתות מספרות עליהם. למירב הפלא, ובניגוד לצפוי, ישנו אדם שאוסף כאלה.

זהו יצחק קרל מאייר, בעל האוסף השני בגודלו בעולם. (בכל העולם קיימים רק שני אוספים שכאלה).

קוראים לזה שדומאניה וזאת לא מחלה, אלא פשוט אהבה לשדים.

מספר מאייר: „תמיד אספתי משהו. האוסף הקודם שלי היה מדליות־זיכרון. כאשר עליתי לארץ מלטביה שבברית־המועצות, לפני 11 שנה, לא יכולתי להשיג מדליות־זיכרון נוספות. ראיתי שבארץ אנשים אוספים מדליות ומחזיקים אותן בבנק בכספת, ואני לא מבין איזה עניין יש באוסף חבוי.

„נוסף לכך, העדפתי לאסוף משהו עם אתגר, שאי־אפשר לקנות בכל חנות. אחרת אפשר לאסוף סתם דולארים.

„באחד הימים דיברתי על כך עם ידידתי רינה ז'ק, שגם היא עולה מרוסיה והיא המליצה לי בחיוך: „אולי תתחיל לאסוף שדים, ואני אף מוכנה לתת לך כמה להתחלה."

„שדים, אמרתי לעצמי, ופיתאום נדלקתי על הרעיון."

**שד לכל פועל**

**ז** ה היה לפני חמש שנים. מאז ועד היום גדל והועשר האוסף של מאייר.

התיירים המגיעים לקובנה מבקרים במוסיאון המיוחד הזה, ובחוזרם לארץ מולדתם, הרבה פעמים, הם שולחים מתנה למוסיאון, שד מארצם.

## שד כמחזיק־מפתחות

**ל צחק קרל** מאייר, אספן־השדים, מתפאר בשדוניו ואומר: „יש לי שדים מהרבה מקומות בעולם — מספרד, פאריס, יוון, סין, מונגוליה, קניה, אפריקה, לטביה, ליטא."

השד הסיני נראה כמו מסיכה, הוא עשוי עץ, גודלו כ־30 ס"מ על עשרה, והוא דומה לאדם סיני מזוקן שקרניים מזדקרות לו מראשו.

השד היווני עשוי גבס, צבעו לבן, גובהו כ־20 סנטימטר והוא נראה כמו גבר חטוב. אבר מינו מזדקר בצורה מוגזמת וקרניים על ראשו.

השד הצוחק מלטביה עשוי קרמיקה והוא שונן כבור בתוך כוס זכוכית

# „אני שונא אבק על השדים שלי" ולכן הם באמצע חדר־האורחים

עדינה לבנה ושקופה. גם שלוש מיקטורות, הנראות במבט ראשון תמימות למראה, מתגלות כשדוניות, שכן בכל אחת מהן טמון שד.

יש למאייר גם מחזיק־מפתחות בצורת שד ומאפרת נחושת שדונית. השד מסרדיניה עשוי עץ ולפי המיתולוגיה הרומאית לפאונים, שהם השדים הרומאים, היתה השפעה על היבול.

חלק מהשדים פוסלו וצויירו על־ידי אמנים אירופיים, אך יש למאייר גם שד אפריקאי שנכחד, עשוי עץ, אותו השיג בירושלים העתיקה לפני כמה שנים תמורת 500 דולר.

כל חבריו, מכריו וידידיו של מאייר יודעים שיש לו שרומאניה ומביאים לו שדים מטיוליהם ברחבי־העולם. קשה להשיג אותם, אבל מדי פעם מוצאים באיזה כפר נידח או בחנות־מזכרות. איזה שד.

ואיך יודעים שהוא אוסף שדים?



**שד יהודי** זקן בסיגנון אנטישמי מובהק, עשוי גבס לבן, מורכב על פלטת עץ שהובא מברית־המועצות. „לשדים האלה אין מחיר, עבורי הם יקרי ערך." קובע אספן השדים יצחק קארל מאייר.

קצת עבודה, אבל אני אוהב אותה, כי אחד הדברים השנואים עלי זה אבק על שדוניי.")

בפולקלור גרים שדים בטחנת־רוח, אצל מאייר הם גרים בחדר־האורחים.

לגביו, אין מחיר לשדים האלה. הם יקרי־ערך עבורו. כי עבור אספן כל שד הוא יקר־המציאות. כיצד אפשר להעריך בממון שד, שנמצא בכפר נידח בקניה או בבורנאו?

מאייר, יליד ריגה, היה במשך 17 שנה אטיר־ציון ושהה בגלות בסיביר ובמחנה־העבודה המפורסם בפרן למישפטים. ארבע פעמים גירשו אותי מהאוניברסיטה, באמתלה שהם לא רוצים לחנך תושבים שממילא יעזבו את ברית־המועצות. אבל אני לא ויתרתי וסיימתי את לימודי בהצטיינות וגם אז עוד המשכתי בתעמולה ציונית.

„הגעתי ליהודים בכל רוסיה ואמרתי להם שצריך לעלות לישראל. גם כתבתי שירים ציונים.

„אמי עקרת־בית, ואבי מהנדס־כימאי, שנשלח לגלות בגלל פעילותי ותעמולתי הציונית. מאוחר יותר נהרגו שניהם. אמא על־ידי הגרמנים ואבא על־ידי הרוסים.

„ב־1972 קיבלתי היתר לעלות ארצה. זה היה בפיתאומיות. נתנו לי כמה ימים לסדר את כל ענייני ולצאת את ברית־המועצות.

## שד לתיבת־הדואר

„ב־1972 **הגעתי** לארץ. עשיתי בארץ את בחינות הנוסטריפיקציה, למדתי פה במיכללה לעורכי־דין מחו"ל, אבל החלטתי שתפקידי הוא בנושא ההסברה והחינוך הציוני. זהו, לדעתי, הנושא החלש במדינתנו.

„עם בואי יסדתי עיתון יומי ברוסית, אופלט, (מעוז), אהרון יריב, שהיה בזמנו שר־ההסברה נתן לי רעיון לייסד שבועון רב־לשוני ואז הקמתי את ישראל רביו, שבועון בשפות לועזיות, העוסק בהסברה, בקידום הייצוא ובעידוד התיירות. זה גם מקום־עבודה לעולים, שכלי־העבודה שלהם הוא שפתם וקליטתם קשה."

מאייר, שעיניו ירוקות־בהירות הוא בן 60, לבוש בקפידה רבה. מאייר, החי בגפו, חוזר לעניין השדים ואומר: „בשבילי כל שד הוא חגיגה.

החלום שלי הוא, שכאשר יהיו לי תריסר כפול תריסר שדים, כלומר 13 כפול 13 שדים, אהפוך את ביתי הפרטי למוסיאון השני בעולם. אז אוכל להזמין קהל לראות את שדוניי, וער אז אשמח אם מישהו ירצה או יוכל לשלוח לי איזה שד לת.ד. 26331 תל־אביב."

**אורנה גלזן** ■



**אפריקאי** זה השד של שבט אפריקאי שנכחד. ונקנה בירושלים תמורת 500 דולר. **בתצלום: רינה ז'ק, שעודדה את מאייר לאסוף שדים ונתנה לו כמה שדים במתנה בתחילת דרכו.**

קודם כל, הוא מספר על כך לאנשים. התגובה של רובם היא הפתעה גמורה והתפעלות. הם מסתכלים עליו כאיש מעולם אחר. כאשר הוא מזמין לביתו אנשים כדי לראות את השדים ומסביר להם את עברו של כל שד, זה מתחיל למצוא חן בעיניהם.

אי־אפשר לבקר בדירתו של מאייר שבקיריית־אונו ולפסוח על השדים. הם נמצאים במרכז חדר־המגורים, תלויים על הקיר וממלאים את כל מדפי מיזנון־העץ, כשמאייר מקפיד להסיר מהם את האבק פעם בשבוע. („זאת שבהרי אורל: „זה היה נורא, אני יכול לכתוב על כך ספרים מסמרי־שיער. שיזעזעו את הקוראים, יותר מספריו של סולז'ניצין. חוסר התנאים, הקור הנורא, ההליכה כל יום, בשעות הבוקר המוקדמות, כמה קילומטרים בתוך יער עבות המשתרע על עשרות קילומטר מרובעים כדי לחטוב עצים ענקיים בכלים פרימיטיביים במשך 10 שעות.

„הייתי אסיר פוליטי צעיר בן 22 בסך הכל, חסר־בגדים וחלש.

„כששוחררתי, נרשמתי לפקולטה

# במדינה

## דרכי־אדם

### הלוחם נפל קורבן

**הוא לחם למען זכויות חשודים ועצירים, ולמד את בעיותיהם על בשרו**

קל להאמין כי שימעון אליהו סובל מתסביך רדיפה, עד שהוא מציג את פסק־הדין שניתן לזכותו בשבוע שעבר. הגבר הג'ינג'י חובש הכיפה מדבר הרבה, ואוהב להציג את עצמו כלוחם אמיץ למען הצדק והמדינה. הוא טוען כי נפל קורבן לשונאיו, רווקא מכיוון שהוא אדם שאיכפת לו.

אליהו החל את הקריירה הציבורית שלו בפרשת אפרסק. כאשר נתגלה סיכסוך בין השר יוסף בורג והמפכ"ל דאז הרצל שפיר, פורסמו מודעות בעיתונות למען שפיר, ועליהן היו חתומים „אזרחים למען המדינה" (העולם הזה 10.6.81).

מודעות אלה קוממו את אליהו. „אני לא תומך של בורג וגם אינני נגדו, אבל השימוש בכוחה של העיתונות נגד אדם קומם אותי," מספר אליהו על תחילת מאבקו. כאשר ראה את ההפגנות שאירגנו תומכי שפיר, את הנרות שהדליקו בלילה כמחאה, החליט כי „די עם האנרכיה הזאת" והוא יצא נגדם.

קודם כל התייעץ עם שני עורכי־דין, ואז פירסם בעיתונים מודעות, החתומות גם הן „אזרחים למען המדינה", ודומות מאוד בצורתן למודעות המקוריות, אבל תוכנן היה שונה ומנוגד. כמו המודעות המקוריות, הזמינו גם מודעותיו של אליהו את הקהל הרחב לתרום לאירגון.

**80 שקל תרומה.** עורך־הדין אלי זוהר, אחד ממארגני „אזרחים למען המדינה" המקורי, ראה את המודעה והתלונן במישטרה. הוא טען כי מישהו מרמה את הציבור ומתיימר להתרים כספים במסווה של התנועה המקורית. „פיתאום מצאתי את עצמי במצב שממנו רציתי להציל אחרים. אני נלחמתי נגד מישפט־עיתונות ונגד גילוי שמם של חשודים לפני מישפטם, ובעצמי גיליתי כי נעצרתי — רק על־פי כתבה בעיתון."

ב־16 בינואר 1981 התפרסמו ידיעות בעיתונים שסיפרו כי שימעון אליהו נעצר ל־48 שעות בחשד הונאה.

כאשר נחקר לבסוף, סיפר שימעון את כל האמת, ולא הכחיש דבר. הוא גם הודה כי קיבל תרומות עבור התנועה שהקים. המישטרה העבירה את חומר־החקירה לפרקליטות, והוחלט להעמיד את אליהו לדין בעבירה של קבלת דבר במירמה. הטענה היתה כי 80 שקל — שנתקבלו, כתרומה מבין 4000 התגובות שהיו למודעה שפירסם — הם הדבר שקיבל במירמה.

„זאת שטות," טען אליהו, „אני תעשיין עשיר ואינני זקוק לכספים מהציבור." ואומנם. כסף פרטי רב השקיע התעשיין בתנועה הציבורית שאירגן, ובמיפלגה שהתמודדה בבחירות לכנסת העשירית בראשותו. הוא לא הצליח להעביר אפילו חבר אחד לכנסת, אך את פעולותיו הציבוריות לא הפסיק.

**10 אלפים קנס.** שופט השלום חמן שלח הרשיע את אליהו בעבירה שיוחסה לו. ובכל זאת כתב בפסק־הדין: „אין לי כל ספק כי הנאשם לא התכוון להפיק טובת־הנאה חומרית ואישית מפירסום המודעה." את אשמתו של אליהו ראה השופט בכך שלקח טרמפ על גבה של תנועה ציבורית קודמת. אליהו נידון לעשרת אלפים שקל קנס.

אליהו מיהר לערער, ולפני שבוע הגיע לסיפוקו. בית־המישפט המחוזי בירושלים זיכה אותו בעירעור מכל אשמה. „אני בטוח שרודפים אותי בגלל דעותיי ומילחמותיי הפוליטיות," הצהיר אליהו. „הם גם אמרו לי שהם עומדים לערער על הזיכוי, האם לא ברור שזוהי התנכלות?"

## טיפול בית

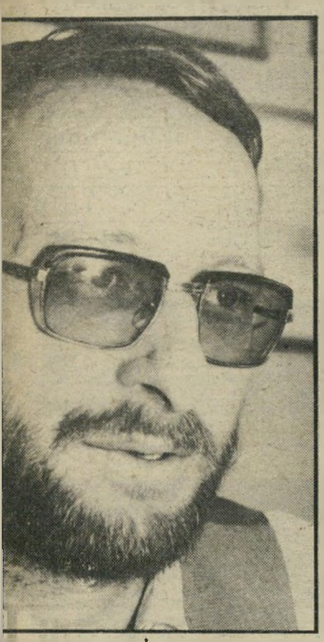
### חשש למכות וחוסר טיפול בבית־המעצר, גרמו לשליחתו של העצור למעצר־בית

ראגתו הגדולה של הפצוע לבגדיו, עוררה סקרנות אצל השוטרים שחקרו את תאונת־הדרכים. הם לקחו את הבגדים, ערכו בהם חיפוש קצר וגילו בתוכם 26 מנות הרואין. יעקב יחזקאל נעצר מייד בבית־החולים, והוחשד בסחר־בסמים.

הכל החל ב־9 בפברואר, כאשר יחזקאל היה מעורב בתאונת־דרכים, שבה נחבל חבלות שונות ורגלו נשברה. הרופאים הורו לשוטרים כי כדי למנוע נכות, יש לטפל ביחזקאל על־ידי פיסיותראפיה, לספק לו קביים וטיפולים נוספים.

אחרי מעצרו, עירער עורך־הדין גיורא זילברשטיין לבית־המישפט המחוזי וטען כי בבית־המעצר באבו־כביר אין כל אמצעים לטיפול נאות במרשו. לדבריו, יגרום המעצר שם נכות תמידית לעצירי.

השופט רויז ולך שקל את הדברים,



**תעשיין אליהו**
די עם האנרכיה הזאת

והחליט כי יש מקום לשלוח את יעקב למעצר־בית־למשך הזמן שיידרש, כדי שיחלים ורגלו תירפא.

## האשה, הגיס והשופט

### מעצר בגלל עיתון, שיחרור בגלל הריון

„אתה עצור," אמר השופט עמיקם פיאלקוב לבחור צעיר שישב בשורה הראשונה באולם־המעצרים, כאשר ראה אותו מוסר באולם עיתון לאחיו שנעצר בידי המישטרה. הצעיר הנדהם ניסה למחות, אך השופט השתיק אותו וחזר על הכרזת המעצר.

**שופט ובורגל.** כאשר סיים השופט את עבודתו ורצה לצאת להפסקה, קמה לפתע אשה בהריון שישבה מאחורי הצעיר שנעצר. „אדוני," פנתה האשה לשופט. „קורם עצרת את בעלי בגלל חשד לעבירה. גיסי, זה שיושב כאן לפניי, רק העביר לאחיו עיתון־ערב. הוא לא ידע שזה אסור. אני בהריון וצריכה ללדת בכל רגע, אם תעצור גם את גיסי מה יהיה איתי? מי ידאג לי?"

השופט חשב לרגע ואמר לצעיר: „לא רציתי שתפסוך את בית־המישפט למיבורגש־כדורגל." הצעיר, המום עדיין ממה שקרה לו, אמר בקול חנוק: „אדוני, לא ידעתי שזה אסור, אני מבקש סליחה ומצטער." „אתה משוחרר." הכריז השופט וכולם עזבו את האולם.

עד גמר המלאי

guy fulop
גי פולופ



אופנה אקסקלוסיבית בעור וזמש
מכירה מיוחדת של עודפי יצוא
לנשים ולגברים מיטיבי טעם.

הנחות חסרות תקדים –

חצאיות ומכנסי עור – $149
ז'קטים מעור – $249

בכל רשת הבוטיקים של חוה פולופ

תל־אביב – מלון דן
תל־אביב – כל בו שלום
ירושלים – מלון שרתון
אילת – מלון סונסטה

שעות פתיחה
יום א'–ה' 10:00 – 22:00
יום ו' 10:00 – 14:00
מוצ"ש 18:00 – 22:00

אנו מכבדים כרטיס אשראי ויזה VISA יש לך ויזה? הרווחת.

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

יעוראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD

שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

סובל מאבירות?

אקס - לאקס
השוקולד המשלשל

שוברון

להשיג בכל בתי המרקחת

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירת על בריאותך ורכושך

הופיע
מחירון דירות

כל מחירי הדירות המוצעות למכירה בארץ – בחוברת אחת

להשיג בדוכני העתונים.

הפצה לדוכנים: גד הפצה – 03-337056
מנוי שנתי: סער פרסומאים – 03-229353

# הקורבן של הבלונדית



קורבן גביש
„אני לא שמן! אני מלא!"

## „לא רציתי להשכיב אותה, רציתי שתנקה לי את הדירה!"

**„אני קורבן** של הבלונדית המסממת" (העולם הזה 15.2.84). כתבתם עליי. לא איכפת לי מאף אחד. אבל כתבתם כמה דברים לא נכונים, שאותם אני רוצה לתקן," אמר האיש בטלפון והציג את עצמו כיוסף גביש. „את בטח מכירה אותי בפנים, אני האיש שמוכר בקיץ בירידי־המיזרח מכשיר כתום כזה, המרסק ירקות," הוסיף.

„לא, אני לא יכול לבוא למערכת שלכם, כי אני עובד כעת בשוק הכרמל. מוכר מכשיר־קיצוץ. אני עובד משבע בבוקר עד שבע בערב, ובשוק אין הפסקות־צהריים. אבל אם תבואי לכאן אכבד אותך בכוס־קפה, איך זה?" שאל בקול מתרונן.

### לא הסתכלתי עליה

**לי מחרת בבוקר** היה השוק הומה אדם. ליד דוכנו של יוסי הצטופפו עשרות אנשים. הצופים בהנאה בהצגה שנתן לקהל. על הדוכן שלפניו נערמה ערימה של ירקות טריים מקוצצים לסלט. בידיו החזיק מכשיר קיצוץ ידני וקיצץ בצל. „את רואה, גברת? כבר יש סלט!" אמר לאשה שהתעניינה במכשיר. „מה יש, גברת? את טרומפלדור?" שאל אשה אחרת, שהתעקשה להפעיל את מכשיר־הקיצוץ ביד אחת.

יוסי, גבר נאה בן 34, בלט בשוק בחליפה המהודרת שלבש ובכושר־הדיבור שלו. הוא לא הפסיק לדבר ולהתלוצץ, והקהל שלו, שהיה מוקסם ממנו, קנה בשימחה את המקצצים.

**סיפר יוסי:**

אני רוצה לספר לך בדיוק מה קרה. כי העולם הזה כתב שיש לי מכונית, ואין לי. זה יפה מאוד מצד העולם הזה שהוא קנה לי מכונית. כל הסיפור התחיל לפני ארבעה חודשים בערך. אני נסעתי אז עם חבר שלי, מבוגר, לירושלים. רצינו לשכור דוכן בירידי־ירושלים, אבל זה לא יצא וחזרנו במכונית שלו.

ליד שוק מחנה־יהודה הוא ראה בלונדית שלבשה שורטס. הוא סימן לה ביד והיא סימנה לו ביד, הוא עצר והיא התיישבה מאחור. לא הסתכלתי עליה אפילו, השפה שלה לא מצאה חן בעיניי. היא דיברה כזה „סתלבט" ו„תיסלם", אני לא אוהב בחורות שמדברות ככה.

את שואלת אם היתה יפה? לא. סתם שמנמונת. לבשה מיכנסי ג'ינס שורטס וחולצה זרוקה. לא חולצה יפה, כי היא גנבה ממני את החולצה שלי.

החבר שלי שאל אותה אם בא לה לרדת לתל־אביב והיא אמרה: „סבבה". הוא נשוי, אז הוא אמר לי: „בוא נעלה אליך הביתה".

### שתהיה מנקה מגרמניה

**אני תמיד מארח** אנשים ומזמין בחורות לגור אצלי ונותן להן מפתח של הדירה. אבל אני לא מעלה לדירה שלי זבל והיא היתה זבל. כי מאחר כמוני לא גונבים!

נכנסנו, החבר שלי שתה בירה, אבל אחרי עשר דקות הוא ראה שהיא מתעניינת רק בי ומדברת איתי, אז הוא הלך. האמת שאני חשבתי שהיא תנקה לי את הבית. זה היה הכיוון שחשבתי עליו. כשדיברנו, והיא סיפרה שיש לה רוכן־פטרוזיליה במחנה־יהודה.

היא סיפרה שהיא לבד בארץ ובאה לפני שבע שנים מגרמניה. היה לה מיבטא זר והיא גם דיברה עם החבר שלי כמה מילים בגרמנית. היא הציגה את עצמה בשם גרמני כזה, אני לא זוכר, אז עשיתי כזה חשבון שהמנקה שלי תהיה פעם מגרמניה.

אחרי שהוא הלך היא אמרה „נשתה קפה יחד". לא רציתי לא סכס ולא להשכיב אותה. למרות שכולם חושבים ככה. אבל כל אחד רואה דרך העיניים שלו. בדרך־כלל אני מרחם על בחורות כמוה. אני זורק שש כמוה כל שבוע. לא שאני אלן דילון, אבל צריך טקט בחיים.

היא עשתה קפה, היה טעים מאוד. שתיתי ויותר אני לא זוכר כלום. אחרי שבע ורבע שעות בערך התעוררתי. נרדמתי בערך בשעה אחת וחצי בצהריים, והתעוררתי בשעה תשע ורבע בערב.

דבר ראשון חיפשתי אותה, אבל פיתאום ראיתי על הריצפה תיק ג'יימס בונד חדש, שהיה לי בארון, פתוח על יד השולחן. אז התחלתי לחפש וגיליתי שנעלמו לי מגהץ, פינקס־צ'קים, ווקמן, חולצה ו־3200 שקל, שהיו לי בתוך החולצה.

היה כתוב בכתבה שלכם שאני חיזרתי אחריה, זה לא נכון. אני לא יודע לחזר אחרי בחורה. כל מה שיש לי זה הטוב־לב שלי והשפה שלי, זה הכל. אני מעלה הביתה בחורות שאין להן איפה לישון ונותן להן לעשות שבת אצלי. אני נותן להן מפתח ואף אחת לא עשתה לי אף פעם מה שזאת עשתה. לכן אני אומר שהיא זבל.

הלכתי והתלוננתי מייד במישטרת בת־ים, אבל הם רשמו ולא התייחסו לסיפור. אני התלוננתי רק בגלל פינקס־הצ'קים, כי פחדתי שהיא תשתמש בהם. באותו זמן עבדתי בכל־בו שלום, וסיפרתי את הסיפור לקציני־הביטחון. אני לא יכול להחזיק דברים בבטן.

אחרי יומיים היא נתפסה בירושלים והסיפור היה בעיתון.

### היא יכלה להרוג אותי

**את שואלת** אם אני אפסיק כעת להזמין בחורות הביתה? לא, אני לא אפסיק להזמין בחורות, וגם לא אפסיק לשתות קפה! אני יודע שיש לי חוש־הומור, זה הדרך שלי בחיים, את זה לא לומדים באוניברסיטה.

אני רוצה להגיד לך שיש עוד הרבה נשואים שהיא עשתה להם את זה, והם מתביישים להתלונן. לי זה לא איכפת. אני מכיר את עצמי, אם היה בן־אדם בא ומבקש ממני 50 אלף לירות לעשות שבת — הייתי נותן לו. גם עליה לא הייתי מתלונן, אבל רק בגלל פנקס־הצ'קים. זה היה, בכלל, פעם ראשונה בחיים שלי שהייתי במישטרה.

איך היא נראתה? היא היתה שמנמונת, לא היו לה פנים יפים. היו לה צלקות כאלה על הידיים וטבעת מכוערת וגדולה על האצבע. אני לקחתי אותה כבחורה מסכנה, ולולא גנבה ממני, הייתי קונה לה בעצמי מיכנסיים וחולצה.

היתה לוקחת את התיק ג'יימס בונד ששווה איזה 80 אלף לירות.

במישטרה צילמו אותי איזה 14 פוזות עם כל הדברים שלי. כמו שאתם מצלמים אותי כעת. אחר־כך קיבלתי הזמנה לבוא לבית־המישפט בירושלים. קמתי בשעה שש, כדי להיות בבית־המישפט בירושלים בשעה שמונה ורבע. באתי, ואז אמרו לי שהמישפט כבר היה לפני עשרה ימים. שאלתי למה לא הודיעו לי? והם ביקשו סליחה.

תראי, אם היא היתה אומרת לי: „הדירה שלך באלגאן, בוא אני אסדר לך אותה," הייתי נותן לה כל מה שהיא רוצה. אני גר לבד כבר 15 שנה. בכלל לא הסתכלתי לה על הרגליים.

אם אני כועס עליה? בטח, היא יכלה להרוג אותי, איך זה? היא הכניסה בקפה שלי חמישה כדורים של היפודרום או איך שקוראים לזה. אתם כתבתם בעיתון שאני שמן, אני לא שמן, אני מלא.

כשבאתי לחקירה בירושלים אז החוקרת אמרה לי: „תעמוד," הסתכלה עלי ושאלה לכמה זמן נרדמתי. סיפרתי לה והיא אמרה לי שהבחורה שמה לי בקפה חמישה כדורים של ההיפודרום הזה. יכולתי למות מזה!

לי דבר כזה לא היה צריך לקרות. אני טוב־לב, ועוזר לאנשים. אני כמו האיש הזה בסיפור הסיני, שכאשר היה לו שני גרוש או בגרוש אחד הוא קנה אורז ובשני קנה פרח. כששאלו אותו מדוע, הוא אמר שקנה את האורז כדי לחיות ואת הפרח כדי שיהיה לו בשביל מה לחיות. וזאת כל האמת!

**אילנה אלון** ■

כששמעתי שהיא נעצרה, נסעתי עם העיתון ביד למישטרת בת־ים. הם התקשרו לירושלים והעבירו את התלונה שלי לשם. אחרי שבועיים צילצלו אליי ממישטרת ירושלים ואמרו לי לבוא. הם החזירו לי את הווקמן, את פינקס־הצ'קים ושעון. לא כסף ולא מגהץ. מעניין למי היא מכרה את המגהץ שלי. היא גם לקחה לי את החולצה הכי יקרה שלי, חולצה של פייר קרדן. אבל היא לא מבינה בדברים כאלה. כי אם היתה מבינה



אסירה כלפון
„התעוררתי אחרי שבע שעות!"

## למרות שהחוק החדש בא לתקן את הפירצה שאיפשרה לכל אדם לצותת לטלפונים, החברר במישפטו של גיל בן־גל שהמישטרה עוקפת אותו

# מישהו מצותת לך, אדוני?

„אנו חושדים כי עורך־הדין דדרי עוסק בסרסרות לזנות וסוחר ברכוש גנוב," אמר נציג המישטרה לשופט המעצרים. „אנו מבקשים את מעצרו לעשרה ימים," סיכם השוטר. השופט נדהם מדברי השוטר ושאל אותו: „מהן הראיות שבידכם?" „יש לנו מידע סודי" ציין השוטר והגיש לשופט תמליל ארוך מהקלטה שנעשתה משיחות טלפון של עורך־הדין. „היה לנו צו ציתות לטלפון שלו," הסביר לשופט.

„אנו מבקשים את מעצרו של רואה־החשבון מכשולי ל־15 יום. גילינו כי הוא עוזר ללקוחותיו להעלים מס וממציא להם דרכים להעביר את כספם השחור לחוץ־לארץ" אמר החוקר לשופט. גם הפעם היו בידי השוטר תמלילים של שיחות טלפון, שלהן צותתה המישטרה.

„אנו מבקשים את מעצרו של העיתונאי סודין מטעמים של ביטחון־המדינה," ציין אישי־המישטרה „אנו חושדים כי תיכנן פגישה עם סוכן זר, המשתייך לאחת מכנופיות הטרור." השופט הרים את ראשו והציץ בעיתונאי, „יש לנו מידע שנתקבל מציתות לטלפון שלו, הכל בפני אדוני," אמר השוטר.

דברים אלה עוד לא קרו, אבל לא רחוק היום שבו הם עלולים להפוך מציאות מרה. בשנה שעברה נעצר עורך־דין תל־אביבי, שרוב עיסוקו במישפטים פליליים. הוא נעצר עקב ציתות לטלפון של לקוחו. באחת השיחות שהוקלטו על־ידי המישטרה נשמע עורך־הדין, לדברי המישטרה, פועל בניגוד לחוק. עד היום לא הוגש כתב־אישום נגדו, אך שמו פורסם בעיתונות ונזק רב נגרם לו בשל מעצר וציתות זה.

עד שנת 1979 יכול היה כל אדם בישראל לצותת לשיחותיו של כל אדם אחר, להקליטן ולתמללן, אם היו בידו אמצעים טכניים מספיקים. בידע שרכש בדרך זו יכול היה להשתמש למטרות ריגול כלכלי, נקמה רומנטית, או ראיה מישפטית. החוק של 1979 נחקק, כדי למנוע מצב פרוץ זה. חוק האזנת סתר, 1979, התיר לצותת רק במיקרים שבהם עלול להיגרם לציבור נזק חמור. אך ככל חוק, הוא סומך בעיקר על הגינותם ויושרם של המוסדות הציבוריים הממונים על הפעלתו.

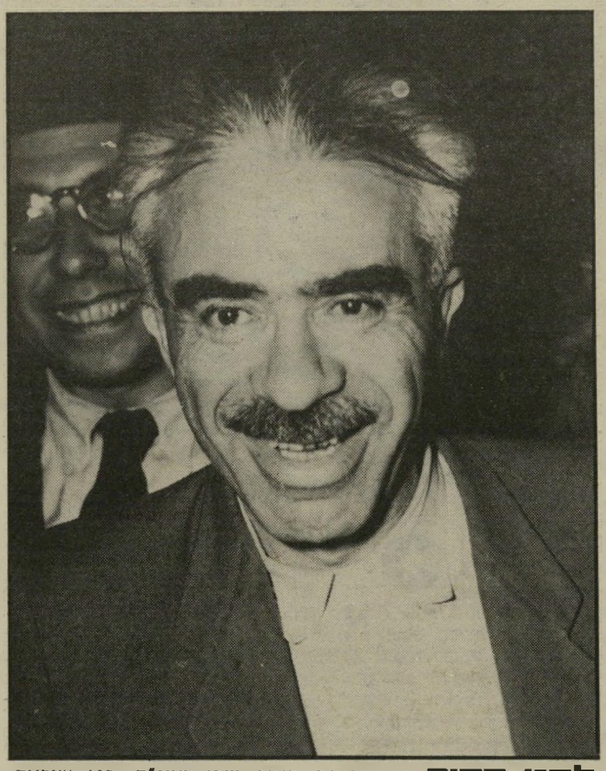
הסיבות שנראו למחוקק מצדיקות פגיעה בזכות לפרטיות של האזרח, היו 1) בטחון־המדינה, אשר למענו יכול שר־הביטחון או ראש־הממשלה להוציא צו ציתות לתקופה של עד שלושה חדשים. 2) מניעת פשעים וגילוי עבריינים, שלמענם יכולה המישטרה לפנות לנשיא בית־מישפט ולקבל ממנו צו ציתות שלא יעלה על שלושה חדשים. בהיעדרו של נשיא בית־מישפט מחוזי, אומר החוק בסעיף 6, יפנו לנשיא־תורן. רק במיקרי חירום, שבהם אין זמן לקבל צו של שופט, מתיר החוק למפכ"ל להוציא צו ציתות זמני למשך 48 שעות.

במישפטם של גיל בן־גל ורונן שני־שגיא, התגלו כמה עוברות מעוררות דאגה רבה. בתיק זה, של רצח הברוקר יעקב אלטרוביץ, גילתה המישטרה את רוב הראיות באמצעות ציתות לטלפונים. אמנם, גילוי רוצחים הוא, מטרה חשובה, אך נראה כי נעשו בתיק כמה דברים מוזרים.

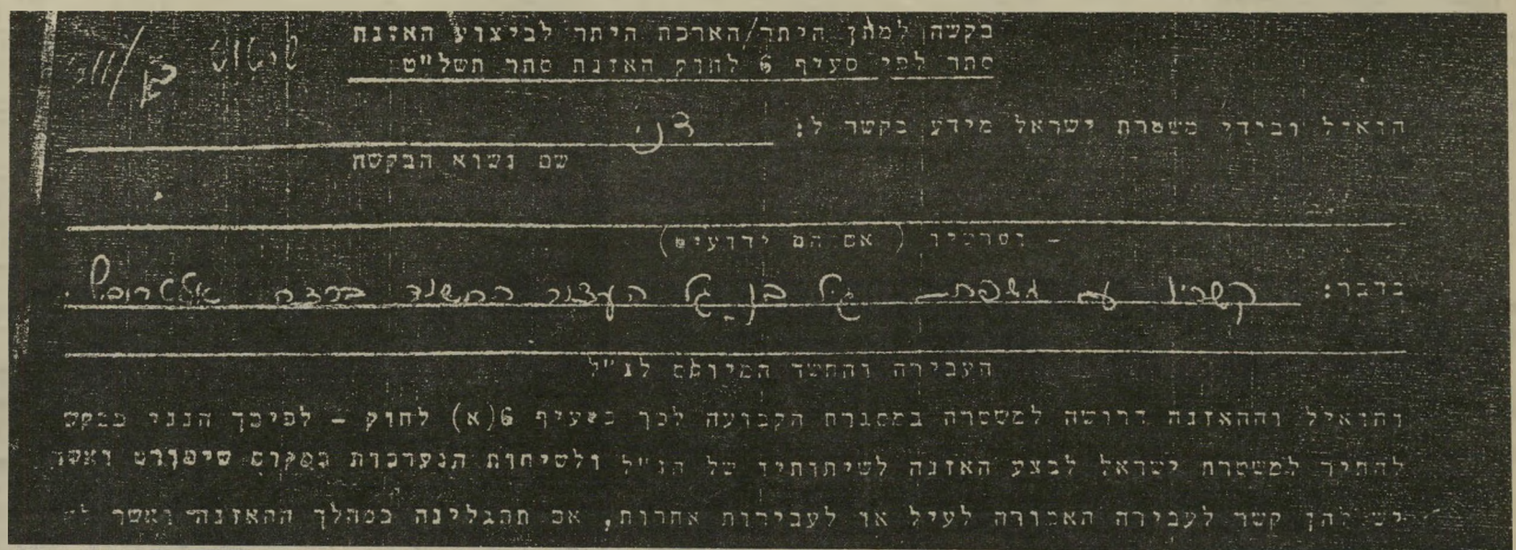
במשך כל שנת 1983 הוצאו בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב כ־450 צווי ציתות. הנשיא הקודם של בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, השופט בנימין כהן קבע את הפרוצדורה לאישור צווים כאלה. ההליך, שהוא, כמובן, סודי ביותר, מבוצע בלישכתו של נשיא בית־המישפט. קצין־מישטרה מוסמך, בדרגת סגן־ניצב לפחות, פונה לנשיא, ומגיש לו תקציר הבקשה בכתב. הנשיא מעיין בחומר, קורא את הבקשה, ומחליט אם לאשרה או לדחותה. העתק אחד של טופס הבקשה ניתן לידיו של קצין־המישטרה והעותק השני מוכנס לכספת של בית־המישפט.

במיקרה היחידי שבו ביקשה המישטרה מהשופט בנימין כהן להוציא צו ציתות לטלפון של עורך־דין, סירב השופט. הוא עיין בבקשה, והחליט כי העבירה שבה נחשד אותו עורך־דין איננה כה חמורה, שתצדיק האזנה לקו טלפון, שרבים מעברייני תל־אביב מתקשרים אליו. „אגב ציתות לעבירה הקלה של עורך־הדין היתה המישטרה יכולה לגלות מאות עבירות אחרות, שהן בגדר שיחות חסויות בין עורך־דין ללקוחו," סבר השופט, וסירב לאשר את הצו.

השופט כהן נהג גם לסרב להוצאת צווי ציתות לטלפונים ציבוריים. הוא חשש כי אגב האזנה לחשוד, תשמע המישטרה מאות שיחות אחרות של



**לפני החוק** חברי־הכנסת מאיר יערי ממפ"ם, כפי שנראה בשנת 1953, כאשר גילה מיקרופונים שהושתלו בחדרו. מכיוון שהחוק לא אסר אז ציתות, נערך בכנסת ויכוח חריף.



בקשה למתן היתר/הארכת היתר לביצוע האזנה
סתר לפי סעיף 6 לחוק האזנת סתר תשל"ט

הואיל ובידי משטרת ישראל מידע בקשר ל:

שם נשוא הבקשה

- נוסף/ים (אם הם ידועים)

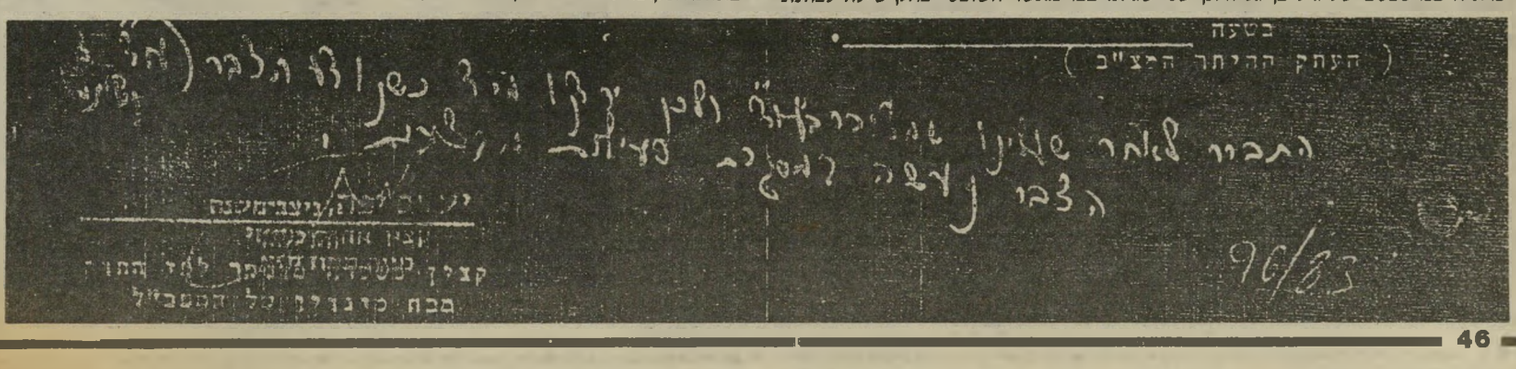
בדבר:

העבירה והחשד המיוחס לנ"ל

והואיל וההאזנה דרושה למשטרה במסגרת הקבועה לכך בסעיף 6(א) לחוק - לפיכך הנני מבקש

להתיר למשטרת ישראל לבצע האזנה לשיחותיו של הנ"ל ולשיחות הנערכות במקום שיפורט ואשר

**צו ציתות** החוק החדש דורש, כי בכל מיקרה של חדירה לפרטיות התיקשורת של האזרח, יתקבל צו־ציתות מאושר כדין. צו־הציתות הזה (למעלה) הוצג כראיה במישפטם של גיל בן־גל ורונן שני־שגיא. בצו מאשר השופט יצחק שילה לצותת לאדם בשם דני, אשר שם מישפחתו אינו מצויין, בגלל קשריו עם מישפחת בן־גל. למחרת כתב מישהו בכתב־יד (למטה) על הצו, כי מאחר שהתגלה כי מדובר בעורך־דין, שהיה באותה תקופה סניגורו של בן־גל, הפסיקה המישטרה לצותת (ככתוב: „מייד כשנודע הדבר").



בטעה
(העתק ההיתר המצ"ב)



# השופט חתם

**השופט יצחק שילה, ב־תמונה עם השופטת חנה אבנור, ביום הנשיאה של בית־המישפט המחוזי בתל־אביב. התמונה צולמה בטקס הפרישה של השופט שילה, שהיה עד אז נשיא־תורן של בית־המישפט־המחוזי וחתם, כשהתבקש, על צו־ציתות.**

אזרחים המטלפנים מטלפון ציבורי ללא חשש, ועלולים ליפול בפח. בכך ראה הנשיא פגיעה חמורה מדי בזכות האזרח לסודיות התיקשורת. גם במיקרים שבהם ביקשה המישטרה לצותת לטלפון של בית־קפה, או מקום אחר שלציבור יש גישה אליו, לא היה השופט נעתר בקלות.

קל לשער כי קציני המישטרה שנתקלו בגישתו זו של נשיא בית־המישפט המחוזי, לא אהדו אותה. בכל אופן, בחודש מרס 1983, השיגו קציני המישטרה, שטיפלו בתיק רצח אלטרוביץ, כמה וכמה צווי־ציתות שלא היו מאושרים על־ידי נשיא בית־המשפט, השופט כהן.

על פי סעיף 6 לחוק היה על אנשי המישטרה לפנות לנשיא בית־המישפט המחוזי, ורק בהעדרו — לנשיא־התורן של בית־המישפט. בחודש מרס 1983 עבד הנשיא כהן כרגיל. הוא בא יום יום לבית־המישפט, ודן במישפטים. ובכל זאת, כל צווי הציתות שהשיג סגן־ניצב עמוס עוזאני, היו אצל הנשיא־התורן השופט יצחק שילה.

צו־ציתות לטלפון של „רני" בלי שם מישפחה, אשר רק מיספר הטלפון שלו וכתובתו צויינו בבקשה. והסיבה: „קשריו עם מישפחת גיל־בן גל העצור, החשוד ברצח יעקב אלטרוביץ." בתחתית הטופס חתם השופט שילה „לאשר כמבוקש". אילו היה השופט סקרן לדעת מה שם מישפחתו של אותו רני, היה מגלה לתדהמתו, כי מדובר בעורך־דין, סניגורו של גיל בן־גל באותה שעה.

בבית־המישפט, חקר עורך־הדין, דויד ליבאי, את קצין המישטרה צבי וולף, שהיה ממונה על צוות־החקירה, ושאל אם לא ידע מיהו האיש נושא צו־הציתות הסתמי. „לא ידעתי," הכריז הקצין, אך אישר כי באותה תקופה היה מיספר הטלפון של הסניגור מונח על שולחנו, מכיוון שהיה אתו במגע ומשא מתמיד בקשר לפרשה.

אולם, למען הצדק יש לציין, כי בשולי הצו כתובה ההערה הבאה: „התברר לאחר שעלינו, שמדובר בעורך־דין, ולכן יידרנו מייד כאשר נודע הדבר. הדבר נעשה בגדר פעילות מיקצועית."

אין צורך להכביר מילים על הנזק והפגיעה בציבור, הנגרם מהאזנה לקו טלפון של עורך־דין, שאיננו חשוד במאומה. אך במיקרה זה מה שנראה חמור במיוחד הוא הדרך שבה השיגה המישטרה את הצו הזה.

המישטרה לא פנתה במיקרה זה לנשיא בית־המישפט דאז, שהיה ידוע בקפדנותו, ובסרובו להיות חותמת־גומי של המישטרה. הקצין פנה לנשיא־תורן, שלא היה בקיא בנוהלים ובסידורי־הדין הפליליים. וגם לנשיא תורן זה לא אמרה המישטרה, כי מדובר בעורך־דין. המישטרה מסרה רק את שמו הפרטי של עורך־הדין, והשופט המלומד לא טרח לברר מדוע נשמט שם המישפחה מהטופס הרישמי.

יכולים להיות שני פירושים לוולא הוגשו ההקלטות והצווים יאשר האזנה לטלפון בלי שם־המישפחה של האדם המצותת. כדי לעקפו ביקשו בקשה זו מנשיא־תורן שאינו ער כל־כך לתוצאות הצו. אפשרות זו מניחה כי השמטת שם המישפחה והפניה לנשיא־תורן מסויים, היו מתוך כוונה תחילה להונות את בית־המישפט.



# אחרי החוק

**למרות ההגבלות שהניח החוק החדש בדרכם של רבות במישפטו של גיל בן־גל בעזרת ציתות, עבורו דאגה לצו־ציתות.**

חוק בצד
מאת אילנה אלוו



# ביקורת על החוק

**עורכת־הדין פנינה דבורין עשתה את עבודת המחקר העיקרית על חוק האזנת־סתר. היא משווה את המצב באנגליה, ארצות־הברית וישראל.**

באותה תקופה היו בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב שלושה נשיאים תורנים. השופטת חנה אבנור, שהיא הנשיאה הנוכחית, אשר היתה בקיאה במישפטים פליליים, והכירה את הנוהלים והנוהגים. הנשיא התורן השני היה השופט חיים דבורין, גם הוא שופט ותיק, הבקיא מאין כמוהו במישפטים פליליים. השלישי היה השופט יצחק שילה, אשר שנים רבות לא דן בעניין פלילי.

באופן מפתיע, למרות שהנשיא כהן היה בבית־המישפט מדי יום, נמנעה המישטרה מלהטרידו בצווי ציתות ופנתה דווקא לפחות מנוסה בעניינים פליליים מבין השופטים המוסמכים, אל השופט שילה.

שניים מתוך הצווים האלו עלולים לעשות לצחוק את החוק וכוונתו. צו אחד מה־17 במרס 83, אומר: „הואיל ויש למישטרת־ישראל מידע בקשר לרצח יעקב אלטרוביץ, בדבר אפשרות שהעצור, החשוד ברצח, יוציא ממקום מעצרו הוראות להעלמת ראיות הקשורות ברצח, מבקשת המישטרה להתיר האזנה לשיחותיו של הנ"ל: כל טלפון בארץ כנדרש." ההאזנה מבוקשת לחודש ימים."

צו הציתות הזה מאפשר למישטרה להאזין לכל טלפון בארץ, אשר אליו יתקשר העציר. צו כוללני כזה, מבטל כמעט את הגבלות החוק, ומערים עליו. אם תוכל המישטרה לקבל צווי ציתות לכל טלפון בארץ, לא נותרו הגבלות עבורה.

יום אחרי הוצאת צו ציתות זה, בא סגן־ניצב עוזאני שנית אל השופט שילה, ובפיו בקשה חדשה. הוא ביקש להתנהגות זו. האחד, כי המישטרה בתום־לב לא ידעה במי מדובר, ואיש מבין החוקרים לא קישר את השם „רני" הכתובת ומיספר הטלפון, עם זה של הסניגור. ואז האשם הוא בחוסר סקרנותו של השופט, שמיהר לחתום על הצו כפי שהוא.

האפשרות השניה חמורה הרבה יותר. היא מעלה ספק בהגינותה של המישטרה. חשד שהמישטרה ידעה היטב כי הנשיא לא ירשה האזנה לטלפון של עורך־דין, וכי הוא גם לא לבית־המישפט, לא היה איש יודע על כך לעולם. גם עורך־הדין לא היה משער, כי המישטרה שמעה יום תמים את שיחותיו הפרטיות והעסקיות, כיוון שהחוק איננו מחייב לגלות זאת. בארצות־הברית, לעומת זאת, מחייב החוק להודיע על כך לאדם שצותת, שלושה חדשים אחרי הפסקת הציתות.

אין הוכחה טובה יותר לנחיצותו של החוק מאשר מה שהתגלה במישפט רצח אלטרוביץ. לולא נזקקה

(המשך בעמוד 58)

**מדור להבהרת זכויותיו המישפטיות של האזרח. אין המדור מתיימר לתת ייעוץ מישפטי ספציפי. בכל מיקרה, יתבן שדני בגלל הבדלים בעובדות.**

## תדריך

1. עד שנת 1979 לא היה חוק שאסר בישראל האזנות־סתר. כל אדם יכול היה לצותת לזולתו, אם לא פגע בחוק אחר כלשהו.

2. חוק האזנת־סתר, תשל"ט-1979, בא לתקן מצב זה. החוק אוסר האזנות־סתר במיקרים רבים. אך הותיר עדיין כמה חריגים:
   א) כל אדם יכול לצותת לשיחה שהוא צד לה. יש לכך כמה הגבלות.
   ב) האזנת־סתר מותרת, אחרי קבלת היתר בכתב, למטרות של ביטחון־המדינה. על היתר כזה צריך לחתום ראש־הממשלה או שר־הביטחון, ותוקפו לא יעלה על שלושה חדשים. רק במיקרי חירום, יכול ראש רשות־הביטחון לתת היתר מיוחד, שתוקפו 48 שעות בלבד.
   ג) האזנת־סתר מותרת, אחרי קבלת היתר מיוחד בכתב, גם למטרות של מניעת עבירות וגילוי עבריינים. על היתר כזה צריך לחתום נשיא בית־משפט מחוזי, ותוקפו של ההיתר לא יעלה על שלושה חדשים. במקרי חירום, יכול מפכ"ל המישטרה לתת היתר מיוחד, שתוקפו לא יעלה על 48 שעות.

3. ברשות הרבים אין צורך בהיתרים בכתב, כדי לצותת. מי שהוסמך על־ידי ראש רשות־הביטחון או קצין־מישטרה מוסמך יכול לצותת שם.

4. החוק מעניש עבריינים בשלוש שנות מאסר. כמו כן פוסל החוק כל הקלטה שנעשתה בניגוד לחוק, ואין אפשרות להשתמש בה כראיה בבית־המישפט.

5. אין החוק מחייב להודיע לאדם כי היתה האזנת־סתר לשיחותיו.



**שיזוף במלון** הרביצה תמי בן־עמי (משמאל) שעבדה בשביל חברת גוטקס. היות שהיא לא עבדה באופן מיוחד בפרך היא העדיפה במקום לפטפט עם חברותיה למיקצוע הדוגמנות לשכב במירפסת החדר במלון הילטון ולתפוס שיזוף בצבע שוקולד בבגד־ים אופנתי של קיץ 1984. בתצלום: הדגמת שכיבת השיזוף בלובי של המלון. הדגמה זאת ריכזה, כמובן, תשומת לב בכל הלובי.

# חברות בגדי העור היו מרוצים למרות שהקניינים היו מעטים

# מוכרים ובוכים

חלף עוד שבוע אופנה. על הדוגמניות שנטלו בו חלק עברו שלושה ימים של כמעט־בטלה. תמי בן־עמי לא בזבזה את זמנה הפנוי לריק. היא השתרעה בביקיני מיזערי על מירפסת החדר שבקומה החמישית, המשקיפה אל הים, השתזפה בקרניה הקיציות של שמש־החורף ואמרה: „תראי איזה צבע תפסתי, ממש שוקולד."

אבל כשהיא נשאלה על שבוע־האופנה הרצינו פניה המחייכות. עצוב, עצוב. כמעט לא הגיעו קניינים. כבר עשר שנים אני משתתפת בשבועות־אופנה ואני זוכרת ימים הרבה יותר טובים ושמחים. פעם, שבוע־האופנה היה פסטיבל ודווקא עכשיו, כאשר יש לנו מה להראות מיספר הקניינים הולך ופוחת.

**כיף ב־250 דולר.** קארין דונסקי משתתפת קבועה בשבועות־אופנה, השתמשה באותן מילים: „עצוב, לא נעים להיות באווירה הזאת, אין תנועה. אני לא נהנית כשאין עבודה. משעמם, והזמן לא עובר."

את זה אפשר היה לראות בחדרי הדוגמניות, שעברו בפול. בכל קומה היה חדר ובו חמש דוגמניות ששימשו את כל חברות־האופנה שבאותה קומה. דרך חסכונית לימים קשים, כשלא כל חברה יכולה להרשות לעצמה דוגמנית משלה.

גם הדוגמניות, העדיפו לשבת ב־צוותא מאשר כל אחת בחדרה. וכפי ששלומית אמיר אמרה: „רעיון מצויין! כל הבנות נפגשות, אוכלות ומרכלות וזה כיף! עדיף מאשר לשבת ולהתבודד בחדר נפרד ולשוחח במיסדרון."

עבור הכיף שולם לדוגמניות סך 250 דולר ליום.

**אוכל בחצות וחצי.** ביום הראשון לשבוע־האופנה היתה שיחת־היום תצוגת־האופנה, בבימויו של מעצב־האופנה ג'רי מליק, שנערכה באותו בוקר לקניינים. סיפרה עליה אחת הדוגמניות, כשהיא עדיין נסערת ומעשנת סיגריות בשרשרת: „היתה אווירה איומה, וזה עוד התחיל ביום החזורות. עבדנו קשה ולעת ערב היינו מאוד רעבות, ביקשנו מג'רי שיעשה הפסקה כדי שנוכל לאכול. הוא לא התייחס לבקשותינו והמשיך לעבוד. „בחצות וחצי הגיע האוכל סוף סוף, אבל ג'רי לא נתן לנו רשות לאכול לפני שנסיים את החזרה. כמה מאיתנו התנפלו על האוכל, מאחרי הקלעים, כי כבר לא יכולנו להתאפק. כשג'רי ראה את זה הוא חטף עצבים. ממש קריזה, תפס שתי כוסות־זכוכית וניפץ אותן בידו ונחתך.

„הוא דיבר אלינו בגסות־רוח, השתולל וצעק: אתן לא שוות את ה־סנדוויץ' הזה! הרגשנו מושפלות, רצינו לקום וללכת. נציגי מכון־היצוא, המארגן את השבוע, לא התערבו, כי זאת היתה ההצגה הגדולה של ג'רי".

„זאת פשוט התעללות להזמין דוגמניות לחזורות בשלוש אחרי־הצהרים ולסיים אותן בשלוש בלילה.



**לא עבודה בפרך** עבדו הדוגמניות – מימין שרונה מרש ומשמאל דורית ילניק. היה להן זמן לכל: לאכול, לעיין בירחונים ולפטפט. בכל חדר־דוגמניות היו חמש וכשאחד היצרנים נזקק לדוגמנית הוא קרא לאחת מהן כדי שתדגמן.





**ראש אינדיאני** הציג חליפות פוטר ענ־קיות (משמאל: הדוג־מנית והדוגמן) בעיצובם של יובל כספין ואילנה סיבוני. מימין: דנה וכסלר בדגם חדשני עשוי פוטר של פיצי.





**מעצב ודוגמניות** שוקי לוי שעיצב עבור חברת גלי־ספורט אימוניות יוניסקס חדשניות ומרהיבות מבד פוטר, בשילוב סריג הנראה ממש כעבודת־יד.



**קניינים** גרמנים התפעלו מאוד מהקולקציה העשירה של חברת גלי, עשו הזמנה רצינית ביותר למחלקת הספורט של רשת גדולה. מימין: החיילת דורית בלימן, שהפכה דוגמנית לשלושה ימים.

כדי שתופענה למחרת, בתשע בבוקר, יפות רעננות ושלוות," הוסיפה דוג־מנית אחרת.

**בחלונות בלונדון.** הדוגמניות לא היו מרוצות מאווירת החזרות והתצוגה, השבוע היה שקט ועצוב אבל היו, בכל זאת, כמה יצרנים שחגגו. אחד מהם היה איציק ויטונסקי, מחברת פיצי. איציק וחברתו לחיים ולעסקים, קטי זוזו־בסקי, חזרו לפני כמה ימים מתערוכת האופנה צ־פ־ד, שהתקיימה בדיסל־דורף שבגרמניה, ושם היתה להם הצלחה לא־נורמלית, בתערוכה אחת הם מכרו במיליון דולר.

ומדוע הם משתתפים גם בשבוע־האופנה הישראלי? „כי אנחנו מבו־קשים." אומרת קטי. „באו אלינו, לחדר, קניינים מגרמניה, שווייצריה, הולנד, אנגליה, מבתי־כלבו, קטלוגים




ובוטיקים. מכרנו להם, כאן, ביומיים כ־400 אלף דולר.

„קלענו בול מבחינת קולקציה, גם בצבעים אדום, שחור, לבן, וגם בחומרים בבד הפוטר ובבד הפיקה, במראה הוופל ובגזרות הרחבות של המראה הספורטיבי."

מרוצה נוסף היה ניסים מזרחי, מראש אינדיאני. הקניינים העדיפו לקנות ממנו, אמרו לו שאצלו יותר יפה ויותר זול והקולקציה שלו היא ברמה בינלאומית.

את הקולקציה עיצבו ירדנה זיו ואילנה כרמלי, המעצבות המובשרות בוגרות שנקר, וכמה דגמים בסיגנון אחר עיצב יובל כספין.

ניסים אומר בגאווה: „בית־הכלבו הגדול בלונדון, הארודס, יפתח את עונת־הקיץ שלו, כשהדקורציה בחלו־נות־הראווה יהיו של אופנת ראש־אינדיאני."

**דגמים מן הראש.** בחדרם של אברהם וישראל ברוך מניבה ישבו שני קניינים ולחצו שיורידו מחירים.

(המשך בעמוד 62)

**למי הפאר הזה** שאלו העוברים ו־השבים, כשראו את תמי בן־עמי וזיוה נצר מסתובבות במסדרונות ובלובי המלון בשמלות־ערב מפוארות של גוטקס העשויות טאפטה, משי, ג'ורג'ט ופיטים. אך קניינים שמלות־הערב כמעט לא הגיעו וגוטקס לבד ימכרו את הסחורה.



**לי הסכסית** השתתפה בפעם הראשונה בשבוע־האופנה ודיג־ג'ינג'ט, אמרה: נתתי לה צ'אנס לדגמן אצלי. ככה יכירו אותה. בתצלום: לי בז'קט עור נפה בצבע כחול־רוקפור, בעיצובה של חווה שלמן. זאת היתה הזדמנות למספר צעירות, ביניהן חיילות וגם כמה אורחות מחוץ־לארץ. הן הופיעו בשבוע האופנה, נהנו מכל רגע, נטלו את כספן וחזרו כלעומת שבאו.

# תקליטים




## הבסיס הפשוט של המורכבות

**ארטסאנו דל ויינטו — שורשי האינקה; איסטרדניק**

ארבעת חברי הרכב זה הם ארגנטינאים המנגנים בכלים עתיקים מהרי האנדים. רוב הרפרטואר שלהם מורכב אף הוא מאותה מוסיקה עתיקה של בני־האינקה, תושבי האנדים. זהו אלבומם הרביעי בחברת ארי־סי־איי, ומהווה סיכום תקופה בפעילותם. משום כך מוצאים כאן גם כמה נעימות יפאניות, אשר אומצו על־ידם אחרי סיבוב הופעות בן שלושה חודשים בארץ זו. יוזהי הזדמנות מצויינת, דרך איכות הקלטה טובה, להכיר איכויות מקצב וצליל שאינן נשמעות תדיר באיזורינו. אפילו אל קונדור פאסא (הנשר חלף) זוכה כאן לביצוע העושה עימו צדק.




בהטבעה מקומית. בשם קאסטרו מארין, משנת 1980. שם עזרו לו לארי קוריאל וג'ון מקלפלין.

## אתמול בקולנוע היום בביתך

**כרמן — סם־קול הסרט. בין המשתתפים: פאקו דה לוציה ואנטוניו סולרה (גיטרות); פונוקול**

שני סם־קול מופיעים הפעם במדור. שניהם משקפים בדיוק רב את הסרטים שמתוכם הם לקוחים. כרמן הוא ויכרון נעים לסרט מעולה. יש קטע או שניים של נקישות מיותרות, אך כל יתר מיקצבי המקלות, הריקוד, נעימות הגיטרה, השירה הנפלאה וקיטעי האופרה מזכירים רגעים רבים ומיוחדים ביצירה מורכבת זו. בהאזנה לאלבום זה אי־אפשר שלא להיזכר בלילה אחד בסאן פרנציסקו. שבו השתתף פאקו דה־לוצ'יה בהופעה חיה לצד עוד שני גיטריסטים טובים למדי, ובאלבום סולו שלו, אשר נמצא גם הוא




## בודד באפילה

**ואן מוריסון — ריקוד ירח; החברה הכללית למוסיקה**

זהו תקליט ישן, אשר מעולם לא יצא בהטבעה מקומית. אם כבר ללכת אחורה ולהטביע תקליטים אשר פיספסו את יציאתם המקורית לאור, מדוע ללכת כה רחוק, עד ריקוד ירח, כאשר רק לפני זמן לא רב יצא לאור, בעולם ובארץ, תקליטו החדש של מוריסון? אם המטרה היא להשלים למאזין המקומי חורים בהשכלה, הבחירה הראשונה והברורה של חברת התקליטים המקומית היתה צריכה להיות לוורי אנדרסון עם מדע גדול שלה. זהו הפיספוס הגדול ביותר של הז'אנר בשנים האחרונות. לגבי תקליטו זה של מוריסון — לומדים ממנו איך המרכז האמריקאי נשמע לפני שהרגיש צורך להשתמש בכמויות גדולות של חשמל ועוצמה, כשעוד היה רגוע




## נגד השחיקה, על השחיטה

**ינטל — סם־קול הסרט של ברברה סטרייסנד; סי־בי־אם**

אמרו לי: „המילים כאן חשובות יותר מהמוסיקה. הקשב להן." מתי לאחרונה הפיק יצחק בשביס־זינגר אלבום שבו הוא שר קיטע־פרוזה שלו? אם כבר ברברה סטרייסנד, תמיד העדפתי אותה כשחקנית ולא כזמרת. המתיקות היהודית של לחני מישל לגראן והשמאלץ היידישי של לה־סטרייסנד מעוררים בחילה. שאלות באנאליות כמו „מדוע, הו אלוהים שבשמיים, מוטלות עליי, כאשה, מיגבלות כה רבות? האם לא נוצר המוח כדי ליצור והישבן כדי לנוע?" נשאלות במיסגרות מוסיקליות באנאליות עוד יותר. למישל לגראן היו הישגים מרשימים בקולנוע בעבר. זה לא ייזכר כאחד מהם. רק בשיר

**המדור מעניק לתקליטים חמישה ציונים. לפי הדירוג הבא: תו אחד — רע; שני תווים — חלש; שלושה תווים — בכתה; ארבעה תווים — טוב; חמישה תווים — מצויין.**

**ארי פרנקל**

# מוסיקה

## צלילימודרניים

### עותקים מן המחסן

הביקור הנוכחי של המלחין המודרני ג'יורג' ליגטי בארץ (העולם הזה 15.2.84). צפייה באופרת חליל הקסם בתל־אביב, קבלת־הפנים ההיסטרית שבה זכתה וחיטוט במחסני אחת מחברות התקליטים — שלושה מיקרים אלה התחברו לעורר הירהור כואב שאינו חדש: ידוע כי רוב חברות התקליטים ממשיכות היום להקליט ולהתבסס על הרפרטואר הקלאסי, הטונאלי, על סוסי־המילחמה הבדוקים והאהודים.

מעט חברות מקדישות את כל עיתותיהן להקלטת מוסיקה מודרנית והפצתה. אך גם ענקים, דוגמת פיליפס ודויטשה גרמופון, משלמות אישהו מס. שולי ככל שיהיה, לסיגנונות העכשוויים.

בישראל נכנס גורם נוסף, המפריע להפצת הקלטות מודרניות שכאלה, מועטות ככל שתהיינה. חברת התקליטים המקומית צריכה לייבא את תקליטיה מחו"ל, דבר העולה לה כסף. עליה להזמין כמות מינימלית של עותקים מאותו אלבום. לגבי מוסיקה מודרנית המדובר ב־5 10 עותקים.

פעמים רבות נותרים כל העותקים שהוזמנו במחסני החברה לאורך שנים. במיקרים הטובים, נחטפים שניים מחמשת העותקים והיתר מעלים אבק. לא מדובר כאן רק על ג'ון קייג' או קרל־היינץ שטוקהאוזן, אלא אף על פאול הינדמית וארנולד שנברג.

כל הנתקל באותם עותקים זנוחים, חושב שאולי המיעוט המתעניין במוסיקה חשובה זו פשוט אינו יודע על הימצאותם כאן. כל שעליו לעשות, זה לפנות לחנות התקליטים שלו בדרישה, ותוך ימים, או שעות, התקליט בידו.

רובם הם באיכות הקלטה והטבעה מעולה והחומר שבהם מעניין ומגוון. זה בלשון המעטה. חומר זה הוא גם חיוני לכל מי שמחזיק עצמו חובב רציני של מוסיקה ולמעלה מזה, דרך תלמידי אקדמיה, נגנים ומורים.

**מזג איטלקי.** על כמה תקליטים כאלה, כדי שאחרי זמן, כשזה יהיה מה שתשמעו — ולא תבינו — לא תוכלו לומר כי לא ידעתם.

ברונו מאדרנה היה מבוגר בכמה שנים מדור המלחינים אשר בלטו בשנות החמישים. יאניס קסנקיס, לוּאיג'י נונו, לוצ'יאנו בריו ואחרים, היו צעירים ממנו. מאדרנה היה מהראשונים אשר הרצו בבית־ספר הקיץ של דארמשטט. הוא לימד קומפוזיציה, הלחין וניצח. הוא לא הפריד בין סוגי המוסיקה, אותה הלחין לבין עיבודים אשר עשה, וריקודים מאת שוברט או עריכת מוסיקה עתיקה מאת ויוואלדי, מונטוורדי ועוד.

שלוש שנים אחרי הקמת אולפן המוסיקה האלקטרו־אקוסטית של הרדיו האיטלקי, בידי בריו וואונגאליסטי, הצטרף אליהם מאדרנה בשנת 1956. הוא הרחיב את גווני המוסיקה שלו וכלל אלקטרוניקה ואלאטוריקה (סיגנון המציג למבצעים מיסגרות/תבניות של מוסיקה, שאותן הם מנגנים לפי הוראות כלליות או לפי רצונם). זוהי מין אקראיות מבוקרת. דוגמה לסיגנון זה נשמעה לאחרונה בארץ, בביצועו של היינץ הוליגר לקונצ'רטו לאבוב של המלחין.

מאדרנה נפטר בדארמשטט בשנת 1973, אחרי שבשנותיו האחרונות התרכז בעיקר בקריירת הניצוח שלו. בתקליט דויטשה גראמופון — 272 2531 מביאים המנצח המוכשר ג'יוזפה סינופולי ותיזמורת הרדיו הצפון גרמני שלוש מיצירותיו האחרונות של מאדרנה: קוואד־ריביום לארבעה נגני כלי־הקשה וארבע קבוצות תיזמורת, אאורה לתיזמורת וביוגראמה לתזמורת גדולה.

היצירות נכתבו בין 1969 ו־1972 ועל כולן עוד הספיק המלחין לנצח בביצועי הבכורה. חשים את מיזגו האיטלקי, את החוש שלו להבעה מלודית ומקבלים תמונה מעניינת של מלחין חשוב.

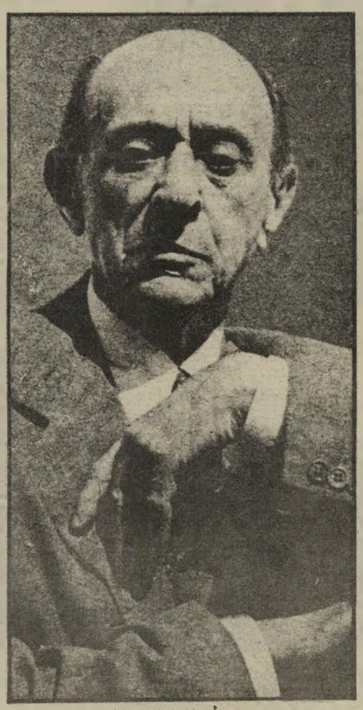
**אספולה וינאית.** בתקליט הבא (פיליפס 134 6514) הרכב מוסיקאים מעניין: אנסמבל שנברג. זוהי קבוצה של תישעה נגנים הולנדיים, אשר נוסדה בשנת 1974. הרפרטואר של ההרכב מתבסס על המוסיקה של החשובים מהאסכולה הווינאית במוסיקה המודרנית, קרי ארנולד שנברג, אלבן ברג ואנטון וברן.

בנוסף להם מבוצע ההרכב מיצירות בני זמנם של מלחינים אלה, דוגמת איגור סטרווינסקי, דאריוס מיו, האנס אייסלר, מכס רגר, ברוקנר, בוסוני, הינדמית, מהלר, זמלינסקי ועוד.

באלבום זה מוצגות שלוש יצירות מאת רגר, זמלינסקי ושנברג. אלה הן יצירות תיזמורתיות אשר עובדו להרכב קאמרי על־ידי שנברג ותלמידיו. הצורך לעיבודים כאלה נבע מאי־ביצועם על־ידי תיזמורות גדולות, ומההזדמנות לביצועם על־ידי הרכבים קאמריים של האגודה להופעות מוסיקליות פרטיות.

זו היתה אגודה אשר נוסדה על־ידי שנברג וכמה מעמיתיו, בשנת 1918. מטרתה היתה „להעניק לאמנים ולאוהבי מוסיקה ידע יסודי במוסיקה המודרנית." זאת אומנם עשתה אגודה זו במשך שלוש עונות, עד התפרקותה מחוסר אמצעים. מכיוון שלא עמד לרשותם מעולם התקציב הדרוש לשכירת תיזמורת סימפונית, נהגו חבריה לעבד את יצירות המשתתפים להרכבים הקטנים שעמדו לרשותם.

העיבודים מצויינים והתקליט מרתק. כלולה כאן סוויטה רומנטית של מכס רגר



**מלחין שנברג**
לתיזמורת סימפונית לא היה תקציב

(1916—1873), שני לידרים אופוס 13 מאת אלכסנדר זמלינסקי (1942—1871) ושלושה לידרים אופוס 8 מאת ארנולד שנברג (1951—1874).

**עניין יהודי.** האוסף האחרון להפעם: מוסיקת מקהלה אמריקאית. זוהי פנינה קטנה, לא חדשה (משנת 1978), הנמכרת במחיר מוזל. דויטשה גרמופון 912 2530, בשיתוף המנצח ג'ון אוליבר ומקהלת פסטיבל טאנגלווד. מציגים חתך של יצירות למקהלה (סולו ברובן) משל אליוט קרטר, צ'ארלס אייבס, יעקב דרוקמן ואהרון קופלנד.

יש עניין יהודי בלחנים של אייבס וקופלנד למיזמורי תהילים ולבראשית ברא אלוהים את השמיים ואת הארץ ועניין כללי לנגנים ביצירתו הקצרה של קרטר, הנקראת מוסיקאים נאבקים בכל מקום.

## אורחים

### הזמר שבא מן הקור

193 שנים אחר שוולפגאנג אמדיאוס מוצארט כתב את חליל הקסמים, נהנו בשבועיים האחרונים כ־20 אלף ישראלים מן האופרה שאותה חיבר מוצארט בשנה האחרונה לחייו הקצרים (הוא נפטר בן 35).

בשש הצגות־ערב ובהצגה יומית אחת (ביום שישי באחת וחצי בצהריים) מילאו את היכל התרבות התל־אביבי כל מי שרצו לשמוע אופרה וכל מי שרצה להיראות שומע אופרה.

**מיבחר בינלאומי.** לא היתה זאת הפעם הראשונה, שהאופרה העירונית של קלן, אחת המעולות באירופה, מופיעה בארץ. לפני שנתיים הופיעה, כמו הפעם, עם התיזמורת הפילהרמונית, בכך עושות כולן ובווצק.

הייחוד של הופעת החודש היה המיבחר הבינלאומי של 25 זמרי הלהקה: אחת הסופ־ראניות, ג'ניס הול, היא אמריקאית מסן־פרנציסקו; המצו־סופראן, מאריקה הנדריקס, היא הולנדית והבאס, פראצ'סקו ורגארה, הוא מקולומביה.

ואם כי בין הטנורים היו גם כמה גרמנים, הרי אחד הבולטים בין הטנורים של קלן היה ארלינגור ויגפוסון, יליד רייקיאוויק, בירת איסלאנד.

# כשרים כאשרם

ישראכרט אלא מה.

# משא ומתן



**הכלה רונית ברש, אפרים קישון ובנו החתן עמיר**
בת הפרופסור, חד־גדיא והג'ינג'י

כל אחד והאסוסיאציות שלו. אינני יודעת מה מזכירים לכם שני אוהבים, המובלים בנפרד אל מתחת לחופה ויוצאים שלובי־ידיים. אצלי צצה לחלוחית בעיניים, ואני נזכרת בפרסים שאספתי כילדה קטנה. כל־כך רציתי להיות כלה מובלת לחופה, עד שכיום יש מעטות מאוד המנוסות יותר ממני בשמלות־חופה, וכל השאר.

לאחרים האסוסיאציה שונה.

„האלו?"

„שלום. **שרה קישון**?"

„נכון. מדברת."

„שלום שרה, זו רחל המרחלת, מה שלומך.... ומה שלום **אפריים**?"

„מצויין, תודה. יצא לפני דקות אחדות מהבית."

„שמעתי שאתם משיאים השבוע את הבן."

„נכון, ביום הראשון."

„יופי ומזל טוב. ספרי לי קצת."

„**עמיר** הכיר את **רונית** בבית־ספר אליאנס. הוא עדיין משרת בצבא, אך רונית השתחררה."

„ומישפחתה?"

„אבא של רונית פרופסור באוניברסיטת תל־אביב, פרופסור **אלכסנדר ברש**, הסבא שלה היה חוקר־בוטניקה ידוע וכתב ספרים על נושא זה."

„ואתם?"

„אבי־סבו של עמיר היה הרופא היהודי הראשון בעיר העתיקה בירושלים, ד"ר **שרגא פוסילוב**."

„ומה, לאפריים אין ייחוס?"

„איזה שאלה? ודאי, אפריים צאצא למישפחת רבנים ידועים בהונגריה!"

„מדוע החתונה כל־כך קטנה וצנועה?"

„כי גם החתן וגם הכלה צנועים וביישנים. לכן הזמנו כמה עשרות אורחים בלבד. החגיגה הגדולה תהיה בקיץ, כשימלאו לאפריים 60 שנה. הוא הבטיח לי לצאת אז לפנסיה."

„אגב, שרה, תמיד הסתקרנתי: מה גובהך? אפריים תמיד כותב על אשתי הקטנה'..."

„מטר חמישים וארבע. הוא יודע בדיוק מה נקודת־החולשה שלי. אך מעניין שבספריו המתורגמים לגרמנית אני מוצגת לא כאשה הקטנה, אלא כאשה הטובה ביותר בעולם."

„ואווו!"

„כך מכירים אותי קוראי גרמנית."

„תני לי קצת פרטים נוספים."

„כשאפריים יחזור, יצלצל אליך. אגב, אינני יודעת מדוע אצלך במדור מצלצל הטלפון דרינג, דרינג, ולא גלינג, גלינג."

„ככה. להתראות ולהשתמע!"

גלינג, גלינג.

„שלום, את רחל?"

„מדברת."

„אפריים קישון. מה שלומך, רחל. הרבה שנים..."

„הרבה שנים. מזל טוב. ספר לי קצת על עמיר."

„ג'ינג'י, זה אומר הכל. ומאוהב."

„והבן **רפי** והבת?"

„רפי בני הגדול מנשואי הראשונים, שחרחר, גומר עתה את לימודיו, יהיה וטרינר, ו**רננה** ג'ינג'ית כמו עמיר, יפהפיה."

„ספר לי עוד על עמיר."

„כולם מכירים אותו. כתבתי עליו חצי מהספר ספר מישפחתי. אך בחו"ל הוא מוכר יותר, שם נמכר הספר בארצות דוברות־הגרמנית בשמונה מיליון עותקים."

„שיגעון. וחתונה קטנה דווקא?"

„כי לחתונה הזמנתי את ידידי, ואלה ספורים. לוא הזמנתי את אויבי, יכולתי למלא אמפיתאטרון."

„ואיך הזוג? אוהבים?"

„אוהבים! איך אגדיר אותם? כמו משא ומתן!"

# כלות כבדות

יותר ויותר כלות סובלות לאחרונה בחופה מכאבי־בטן. בזמני זה היה כתוצאה מהתרגשות. אבל נראה שכיום אני מיושנת, ולא התרגלתי עוד לעובדה שהריון זה דבר טבעי, ומבורך תמיד.

כשהתלוננה **ורד ציבעון** לאחרונה על כאבי־בטן, נדהמה כשגילה הרופא שהיא פשוט נמצאת בהריון בחודש הרביעי. גם הכלה מהשבוע שעבר, **ירדנה גורביץ**, נמצאת כבר בחודש הרביעי להריונה.

הריון אחר. שעליו התבשרתי בימים אלה, הוא הריונה של **חוה לוי** (33). הנשואה לגיי פולופ, שעשתה מאמצים להיכנס להריון.



**ורד ציבעון**
ברביעי



**ירדנה גורביץ**
ברביעי

# קיפי הקיפוד מתגרשת

גם לקיפוד יש נשמה, ולנשמה יש בעיות. בן הזוג עיצבן. השניים רבו, השלימו, רבו והשלימו, עד שהחליטו: כל אחד יילך לדרכו.



**שרי צוריאל**
נמאס

השחקנית גבוהת־הקומה **שרי צוריאל**, המופיעה בקיפוד הקיפוד בתוכנית־הילדים בטלוויזיה רחוב סומסום, ובתוכנית הטלוויזיה שלוש ארבע חמש וחצי, התגרשה השבוע.

# הקאלקולציה בסדר גמור



**רוחמה רז**
חכם סיני

זוכרים את **רוחמה רז**, ששרה את השיר רקפת וזוכה בפסטיבל? שרה מצויין, נכון? בינתיים נעלמה לי קצת מהשטח. עכשיו חוזרת — בכיף!

ב־6 בחודש הקרוב ייאספו בשעות־הערב בחדר־האוכל של קיבוץ גלאון, ברדום, כל מכיריה ומוקיריה. רוחמה מתחתנת עם קיבוצניק.

לפני אמירת ההן היו קצת התלבטויות. רוחמה, היא בת 30 בערך, ואילו המיועד הוא בן 46, אלמן ואב לשני בנים בוגרים.

רוחמה התייעצה עם „מבינים" בעניין פער הגילים ביניהם, אך כולם הרגיעו אותה. חבל שלא פנתה תחילה אלי, הייתי פותרת את הבעיה בצ'יק.

חכם סיני זקן אמר לי פעם שסוד הנשואין המוצלחים הוא בפער הנכון בגילים בין הבעל לאשה. על האשה להיות צעירה מהחתן, כשיחס הגילים הוא כזה: גילה צריך להיות מחצית משנות הבעל פלוס שבע. כלומר, אם בעלה המיועד של רוחמה הוא בן 46, צריכה רוחמה להיות בת 23 ועד מחצית ממיספר זה, כלומר בת 34 וחצי.

סטיה קלה של כמה שנים מותרת, בעיקר לקיבוצניק סימפאטי מגלאון. ולמענו, מוותרת רוחמה על ירושלים, ועל הזימרה, ותתיישב בקיבוץ.

# רחל מרחלת על כל העולם

## 10 ס"מ פחות

איננו יודעת אם אני מדייקת, אך לוא היו **לרותי ירקוני**, בתה הצעירה של יפה ירקוני (28), עיניים ירוקות, הייתם יכולים לשמוע את **קרלטון נברסון**, שחקנה הכושי של הפועל עפולה־העמק, שר כל יום „שופעות עיניך אור ירוק...".

אצל רותי שחקני־כדורסל הם נושאי־אהבה כפייתית. בעלה, **משה ריים**, שממנו היא מתגרשת בעוד חודש, אף הוא כדורסלן. את משה הכירה לפני יותר משנה בארצות־הברית. קרלטון שהיה הכוכב במישחק האחרון נגד מכבי תל־אביב, קטנצ'יק לעומת משה, 190 לעומת 200 ס"מ.

יפה עוד לא יודעת על הרומן החדש. כשתחזור מארצות־הברית בעוד חודש, תפשו מחסה!

## הבלדה של פרס וסוניה

הוי שימעון, שימעון, למה ומדוע
בניו־יורק הפכת להולל פרוע?
עם ברונטית במינק ושיער מסולסל
עוד מחייך לצלם, מצפצף וחסל!

את סוניה והנכדים לבד הותרת
על ערכים, ציונות — הכל ויתרת.
מוסר, נאמנות — הכל־דיבורים
כשלצידך חתיכה — אולי מטר שמונים!

יצחק מגחך, טופח על כרסו,
איך שימעון פורש מהמירוץ באיבו.
ונבון, בעינו ניצוץ של עורמה —
פחות מתחרה על הנהגת האומה.

וסוניה תיחפז, באנחה עמוקה,
לכמה חנויות־יוקרה בסביבה,
תברוק מינק אחד או שניים
ותחפש סנדלר — להגבהת נעליים.



## מה הולך ב„הבימה"?

בעיקר הולכים העכבישים, אותם שגמרו לטוות קורים בכל פינה. מה עוד? שום דבר מיוחד, רק כמה שמחות אצל שחקנים. שחקן אחד עם רצח בעיניים, ושניים שהתגרשו לפני דור והנפגשים שוב על הבימה.

פרטים? קחו סכין ומזלג — והיירה:

**מירב גרי**, שסיפרתי לכם עליה לפני כמה גליונות המנהלת רומן עם הסרטן (איש הסרטים) **אבי כהן**, סגרה עניין ביום השישי אצל רשם־הנשואין של קאמרן־טאון, פרבר לונרוני. מעתה היא גב' כהן.

„מירב, מדוע בקאמרן־טאון, אצל רשם הנשואין?"

„נחשי."

„אה, היית פעם נשואה, ואבי הוא כהן, ולא יכולת להינשא ברבנות."

„נכון."

„מזל טוב."

סוף סיפור, התחלת סיפור.

על **אלי דנקר** טוענים שהוא איש „אלף הפרצופים". אם ימשיך כך, יהיה אבי אלף הילדים.

יש לו כבר ילד, ועתה נולד לדנקר ולאשתו בן לתפארת.

„איך קוראים לבנו של אלי?"

„חליל."

„מזל טוב, אילו היתה בת, היה קורא לה חלילית?"

סוף סיפור, התחלת סיפור.

**עמוס לביא** הגיע מלוב כשהוא בן 2, וגדל בקריית־גת. לטענתו נמלט משם כדי שלא לרדת לעולם־הפשע ולסיים בסמים. עתה הוא משחק במחזה סנגר, העוסק בסמומים. באחד העיתונים פורסם בשבוע שעבר שעמוס עצמו היה פעם נרקומן, והיה בגמילה שנתיים.

„עמוס שמעתי שאתה כועס!"

„מה כועס, רצח בעיניים! מעולם לא נגעתי בסמים! אך עכשיו אני מתבייש לצאת לרחוב."

„אל תתבייש, לך ברחוב ואני אחריך. מי שיזרוק אבן, יקבל ממני שתיים."



**מירב גרי**
כהן וגרושה



**דליה פרידלנד ומישה אשרוב**
אחרי 10 שנים



**עמוס לביא**
מעצבנים



**דלית ואלי דנקנר**
חליל יחלל

סוף סיפור, התחלת סיפור.

**דליה פרידלנד ומישה אשרוב** ניהלו מישפט־גירושין מהסרטים, לפני 10 שנים, שריפות־יער פרצו בגליל המערבי מהניצוצות שעפו בתל־אביב.

עתה מופיעים השניים במשותף במחזה בית הבובות של איבסן.

להתראות בקאמרי!

## למנחם עוז יש תחביב, שהוא גם מיקצוע:

# „אני אוהב אותן בתולות!"

„את בילי היימן גיליתי על יאכטה באילת, ללא כסות לעורה, שם היא בילתה עם החברה שלה. היא טיפוס של בת־טבע. בדיוק אז חיפשתי בחורה שתהיה שזופה, כדי לדגמן חזיות ותחתונים, אף דוגמנית לא הסכימה. בילי היימן, שהיא בתו של המוסיקאי נחום היימן, הסכימה מיד." כך מספר מנחם עוז (29), שתחביבו ועבודתו מסתדרים מצויין. לפרנסתו הוא רץ ומחפש נערות יפות ומצלם אותן, וכשהוא מתעייף ומגיעה השעה לנוח ולהסיח את הדעת הוא שוב מצלם.

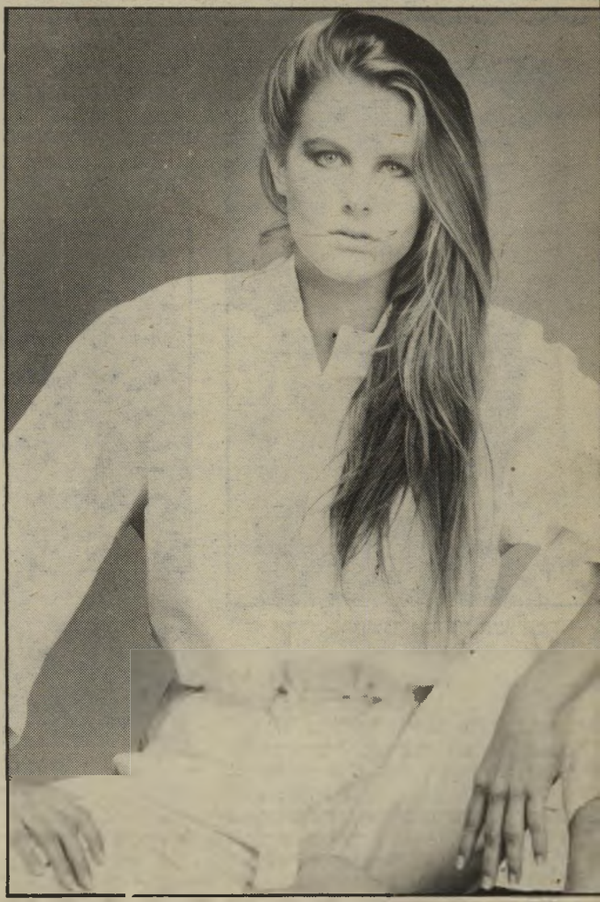
**טיפול אישי.** „הצלחתי מאוד כשבחרתי את בילי. הגענו ביחד למיפעל, שאותו מנהלים שני אנשים דתיים. הם ביקשו לראות את בילי,



**צייד הקטינות** הצלם מנחם עוז התמחה בגילוי נערות צעירות. הוא הופך אותן לדוגמניות מצליחות. ספרים, חברים, הורים וידידים דואגים להביא לו אותן אל הסטודיו.



**פרצוף קשה** וחזק, כך מגדיר מגלה היפהפיות עוז את יופיה של שולמית אוסי, היא התגלתה על־ידו לפני שנה, בהיותה בת 14. כיום היא תלמידה בבית־ספר תיכון בבת־ים.





**בת המוסיקאי** בילי היימן (למעלה) היא בתו של המוסיקאי נחום היימן, המתגוררת באילת, ואשר למדה ציור באנגליה. בתצלום מימין: ליקי לוינסון, אחותה הצעירה של כוכבת הסרט פצעי בגרות, אשר שכנעה אותה לבוא אל הסטודיו של צלם הקטינות.



**יופי איטלקי** הוא של אירית אייל, ילידת כפר־סירקין, שהגיעה אל מנחם עוז אחרי השירות הצבאי ועם חבר, והפכה אחרי שנה לידידתו: „יש לה יופי קר וחזק, איטלקי!"

היא הגיעה עם חברה, שרצתה להיות דוגמנית. סמדר נראתה רזה ומצומקת, קשה היה לחשוב עליה כעל דוגמנית. עוז ראה שיש לה פנים יפות ופרופורציות נכונות. הוא החליט לצלם אותה ולא את החברה שלה.

תהליך הטיפוח שלה נמשך שנתיים. היא הגיעה כמעט כל יום לסטודיו, שתתה קפה, ואם נשאר לו קטע של סרט במצלמה, היה גומר אותו בצילומים שלה.

הוא עשה עליה טסטים. הוא שלח אותה לרופא־שיניים לתקן לה את השיניים הקידמיות, שהיו פגומות.

תמיד כשביקשו דוגמנית, ניסה לדחוף אותה. אף אחד לא רצה בה. היא שקלה 38 קילו.



**הדגנית** דגנית פורה היא מושבניקית לשעבר, שאביה היה שליח מטעם מישרד־החקלאות מעבר לים. כיום היא כבר ילדה גדולה, בת 16, „עם פנים ילדותיות וגוף סכסי."



**בת 16 היתי** אלה צילומי המיבחן של דנה סינטיה, שהופיעה בסרט הפנימיה בתפקיד של הנערה המכוערת. היא תלמידה בבית־הספר הדסים, בחורה יפה ובעלת נתונים סכסיים.



**שנתיים בחזרות** מימין: סמדר קל־צ'ינסקי, אותה גי־לה מנחם עוז בהיותה בת 14. היא התאמנה שנתיים בצילומים וכיום היא דוגמנית מצליחה. משמאל: ענת צחור, שאותה לא גילה עוז, אך היה אחד הצלמים שצילם אותה: „יש בה שילוב של ילדותיות וסכס."

כשהיא לבושה בחזיה ובתחתונים, והסבירו לה שיש חדר סמוך שבו היא יכולה להתפשט ולהתלבש. הם ממש נבהלו כשביקשה, בצורה טבעית ביותר, הורידה את הבגדים בנוכחותם.

„מאוחר יותר היא הסבירה לי, שהיא ידעה שהם כל־כך יתבלבלו, שממילא לא יסתכלו, וזה בדיוק מה שקרה. הם לקחו אותה לדגמן בקטלוג השנתי של החברה. מאוחר יותר זוג המנהלים כל כך התלהב מהתצלומים שהם גם טיפלו אישית בהתאמת החזיות לבילי."

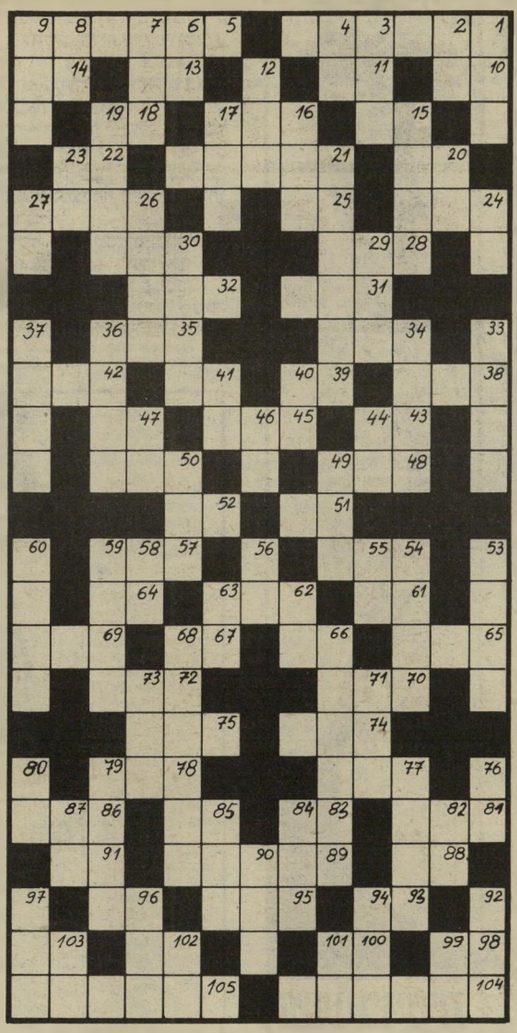
**דוגמנית מבוקשת.** עוז התחיל לצלם כחובב בגיל 14, וכשהשתחרר משרותו בנח"ל עבד אצל טובי הצלמים, בן־לם ומיקי אסטל. לפני ארבע שנים הוא פתח סטודיו במרכז תל־אביב. מאז הוא מגלה כשרונות: „אנשים יודעים שאני מצלם רק דוגמניות חדשות, רצוי ילדות בנות 14, 15, טיפוס של ילדה־סכסית."

את סמדר קלצ'ינסקי גילה בגיל 14. פיתאום זה קרה. אחרי שנתיים הזדמן לה להציג בגדים של דורין פרנקפורט, שבהם היא נראתה מצויין. היום, אחרי ארבע שנים, היא נחשבת אחת הדוגמניות המבוקשות.

את דנה סינטיה הוא ראה בסרט הפנימיה. היא הופיעה בתפקיד הנערה המכוערת. עוז הבחין שיש לבחורה גוף משגע. כיום היא כבר בת 16, תלמידת הדסים.

(המשך בעמוד 56)

# מאת אביגיל ינאי



**מאוזן:**
1) כינויו הסיפורתי של ז'בוטינסקי; 5) חצוף; 10) מבקר, משורר ומספר אמריקאי; 11) בא בחידות; 13) אל מצרי; 14) צאצאה; 15) אחד מארבעה יסודות העולם, לפי הקדמונים; 16) מהר; 18) גבוה; 20) כינוי לאחד ממזלות הכוכבים; 21) עיר תנכית עתיקה; 22) נהר בדרום אפריקה; 24) המלאך המסית ומריח; 25) רקב; 26) בעל־חיים חד תאי; 28) הגיעו; 30) לבן; 31) מיץ המופרש מן הכבר; 32) חפירה בקרקע; 34) נשיבת רוח; 35) נוזל בחלל הפה; 38) רוצחת מקראית; 39) מכינויי האלוהות; 41) בסולם התונים; 42) יבש, חרב; 43) זז; 45) דבר מאפה; 47) כנף עוף; 48) ככה לאיטו; 50) חולף עובר; 51) עני; 52) ששה סדרי משנה; 54) אנרגיה, פעילות; 57) ספרה במערכת המספרים; 61) משענת; 62) יבם; 64) שן חדה; 65) ויתר, סלח; 66) מתכת יקרה; 67) שלילי; 69) נטיה נפשית חזקה; 70) המקום הרחב בקורה; 72) קומפוזיטור ופסנתרן גרמני; 74) החלק הרחב, לעומת המארך, באריגה; 75) מפסלת; 77) אבי אהוד; 78) ניקה; 81) כתם; 83) תואר הולנדי; 85) ענן; 86) עיר בשוויץ; 88) מחפש; 89) מלחין צ'כי; 91) משפחת מלחינים גרמנים ידועה; 93) להבה; 95) השעה היעודה לפעולה; 96) מלכסיקון הצאן; 98) אינו עובד; 100) זקן; 102) דורון; 103) גנוסיא; 104) משקה קל מפירות ואלכוהול; 105) עירו של ר' לוי יצחק באוקראינה.

• • •

**מאונך:**
1) צורה, שיטה; 2) מילת תנאי; 3) דברי השבעה של קוסמים; 4) עמוד נוולים; 6) אינו מקומי; 7) פתח לרווחה; 8) עיר עתיקה במצרים; 9) הגורם המניע את צריכת החשמל; 10) בטוי; 15) חלון; 16) רצון עז; 17) מגלב; 19) מי שעבר מן היהדות לדת זרה; 20) מתנפל; 21) מלך כבבל; 23) תוך; 24) אחוריים; 26) קריאת מפקדי צה"ל בעת קרב; 27) קול עמום; 29) בלילה שעבר; 30) אחת התנועות ברקדוק העברי; 33) גן־חיות; 34) מרדע לוירוז הבקר; 36) גחלת־אש; 37) מדבר באפריקה; 40) זה, ההוא (ארמית); 41) עדין, צעיר; 44)אצילי, עשיר; 46) גבורה; 47) עריסה של דברים; 49) תולעת טפילה; 50) רהיט שהוא סמל לשלטון; 53) פקח, חכם מאד; 54) רובה אוטומטי; 55) די; 56) אנא; 58) מוקש; 59) אל קטן וחמדן במיתולוגיה היוונית; 60) שרוי בדוחק, זקוק לעזרה; 62) חג לצאן; 63) אביזר נכבד בכל מערכת עתון; 66) עיר נמל ותעשיה ביוון; 68) הרווח שבין 8 קולות בסולם הצלילים; 71) עם־הארץ; 73) בחר; 76) דפנה; 77) גבר, איש (ארמית); 79) עשרת־אלפים; 80) כינוי למעצמה גדולה; 82) מידה של נוזלים בימי קדם בישראל; 84) נקודה כהה בעור; 85) מייסד דת הקראים; 87) משורר ישראלי (ש"מ); 90) סוג נשק; 92) פגישת רעים; 94) צבע אדום; 96) לאלתר; 97) ממש' החרקים; 103) נשק עתיק יומין.

## עוזי

(המשך מעמוד 23)

**בגוף זה חברו חברי־הכנסת מיכאל קליינר, איש "בך" לשעבר אביגדור אפקין, העולה מברית־המועצות אריה וודקה, פרופסור אמריקאי עולה חדש בשם סול איידלברג, ומיליונר יהודי־ימני־קיצוני בשם ריב־רט ג'ייקובס.**

אנשי הימין־הישראלי־החדש רואים ב"מופת" של "הרוב המוסרי" בארצות־הברית מודל לתקיעת־יתד ולחיזוק אחיזתם בחברה הישראלית. הם מאמינים במזיגה המשיחית של שמרנות, הוקעות הערכים ההומאניסטיים, עליונות היהודי הערבי (קרי: גזענות) — ככסיס לתנועה פוליטית סוחפת.

## ● "ציד־המכשפות" התחיל

קליינר, איידלברג, אפקין וחב־ריהם רואים את המשימה הראשונה של הימין־הישראלי החדש בטיפול תוקפני במוקדים שבהם שולט, לדעתם, השמאל. מוקדים אלה הם התרבות, התיקשורת האלקטרונית והמודפסת.

הם טוענים כי ישראל נקלעה למה שהם מכנים "גטו רוחני", שבא כתוצאה מאובדן הכיוון של ישראל.

לדעתם, אובדן־כיוון זה הוא הסיבה העיקרית לגלישת כלי־התיקשורת אל האגף השמאלי של הפוליטיקה הישראלית. לאמיתו של דבר אין לקביעה זו כל אחיזה של ממש במציאות הישראלית, שהרי קיים איזון בולט, ואף מעבר לזה, בין מרכז לימין בתיקשורת הישראלית, בעוד ש־השמאל הוא שולי בה.

אלא שבמינוח של אנשי הימין־הישראלי־החדש, התנועה הקיבוצית היא בבחינת "שמאל קיצוני", דבר שמביא אותם לראות במידרשות רעיוניות כמו בית ברל, אפעל וגיבעת־חביבה ספקי קאדרים פוליטיים לשמאל.

הם קובעים גם שהשמאל חולש על התיאטרון והסיפרות בישראל — בעוד שכל חלקו של הימין בתרבות־הישראלית הוא מוסד אחד ויחיד, המידרשה הלאומית ע"ש אריה בן־אליעזר.

**הקשר שבין מיסדי הימין הישראלי־החדש נוצר בהשראתו של המיליונר רוברט ג'ייקובס. שבנו לומד באוניברסיטת בר־אילן אצל ה־פרופסור סול איידלברג. בביתו של המיליונר ג'ייקובס נפגשו חברי־הכנסת מטעם חרות, מיכאל קליינר, עם בוגר "בך", אביגדור אפקין ואריה וודקה.**

המיליונר ג'ייקובס הבהיר כבר בשלבים הראשונים לכינון הימין־הישראלי־החדש שיש בכוונתו לספק לתנועה זו את משאביה הכספיים הראשונים. במקביל, הבהיר ג'ייקובס למייסדים שהפרופ' איידלברג הוא שינסח ושיחבר את התשתית הרעיונית אידיאולוגית של תנועתם.

ג'ייקובס הוא שקישר בין מייסדי הימין־הישראלי־החדש ומנהיגי "הרוב המוסרי" האמריקאי.

אנשי חוג זה פתחו תיקים אישיים על עיתונאים המפיצים דיעות "שליליות", ומרכזים מאמרים, ידיעות, רכילויות ושאר פריטי־מידע.

במקביל מתעתדים אנשי הימין־הישראלי־החדש להקים ארכיון של סרטי־קלטות וסירטי־וידיאו, מהכתבות המשודרות ברדיו וב־טלוויזיה. בעזרת ארכיון זה יש בכוונתם להוכיח את מערכות השיקולים "הבלתי מאוזנים", לדבריהם, של עורכים ושדרים.

**מאחר שהמומחה של ה־ימין־הישראלי "חישן", אליקים העצני, מופיע בסירסומיהם כמומחה וכמרצה לבלי־התיק־שורת, סביר להניח שהוא הדמות הניצבת מאחרי ה־מטרה הראשונה של הימין־הישראלי־החדש.**

**דן עומר** ■

## בתוליות

(המשך מעמוד 55)

שולמית אוסי היא בת 15 היום. עוז גילה אותה כשהיתה בת 14, שלח אותה אליו ספר. היא תלמידת תיכון בבת־ים.

**שתייה וארוחות קלות.** עירום עוז איננו מצלם. רק פעם אחת סטה מהכלל, כשצילם סידרת פירסום למיכנסי ג'ינס. הוא גם ביישן ובדרך־כלל מבקש מאחרים שיפנו בשמו למועמדות לצילום. הוא טוען שכשהוא מצלם, הוא לא מתחיל אף פעם עם דוגמנית.

עם נערות זרות מחו"ל יש בעיה. כשמגיעה יפה כזאת לארץ, היא מייד נחטפת מצלם לצלם ואחרי חודש היא שרופה. פעם מצא מנהם עוז שוודית יפה ברחוב. הוא החתים אותה על חוזה בלעדי, וזה עזר. לפחות חצי שנה היא היתה בלעדית.

כשהוא מצלם בנות, הוא מצלם אותן צילומי אופנה ופירסום. הן חייבות להרגיש בנוח ולא להיות לחוצות. הוא משמיע מוסיקה בסטודיו, מגיש שתייה וארוחות קלות. האווירה צריכה להיות נעימה ומהנה, כדי שתישארנה יפות וערננות.

**סימן־ההיכר.** כמה הן משתכרות — תלוי. אם קוראים לך אילנה שושן — 400 דולר. אם את מתחילה — 100 דולר, ואם את באמצע, כך גם השכר, ברדך־כלל — 300 דולר.

"הנה, תראי, מה שקרה לירדן לוינסון. היא היתה בכתב 19, כששמעתי שיש חיילת יפהפיה בחיל־האוויר.



**ירדן לוינסון**
שנה עד שהסכימה

החלטתי לשכנע אותה להצטלם. זה לקח לי שנה עד שהסכימה.

יש לה יופי מלא, שופע חן ושימחת חיים, היא כל הזמן צוחקת. הצלקת זה הדבר שהכי מצא חן בעיני בפנים שלה. השילוב הזה של פנים ילדותיות עם צלקת, שלדעתי לא מוריד ממנה כלום.

אף לא ניסיתי להסתיר את זה באיפור. בהתחלה היא ניסתה להצטלם עם הצד השני, אמרתי לה שזה יהיה סימן־ההיכר שלה. התצלום הראשון שלה היה פירסום פנים עם פוסטר ענק, ומזה התחילה להצטלם.

בגלל גילן הצעיר של מרבית הנערות שהוא מצלם, הוא מסכים גם אף מעודד את ההורים להיות נוכחים בצילומים. זה משרה על המצולמת שלווה, וזה רק תורם לאיכות הצילומים.

הן נשלחות אליו על־ידי ההורים, הספרים והחברים. חבר שלו הביא לו לאחרונה את דגנית פורה, היא מושבניקית לשעבר, בת 16, שאביה הוא שליח מישרד החקלאות. היא שופעת איברים, גוף נשי מאוד ופנים של ילדה. "בעצם," הוא אומר, "הבחורות שמצטלמות אצלי רובן ילדות. אני מחפש אצל כולן את ההבעה הבתולית."




המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור
★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)
★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה
★ הכנת כלות
* מחירים עממיים * שרות מעולה
ת"א, דיזנגוף 190 (יחדפת 4) 226066, 229388


תן טרמפ לחייל

מאת מאיר תדמור

# למה השכירים משלמים כלכך הרבה מיסים

**ל אחרונה ערבתי** ביקור נימוסין אצל אחד הטוען ובצדק, כפי שתראו הלאה, שמס־הכנסה מקפח אותו, בזכות היותו שכיר, כלומר, כזה שמעסיקו משלם את שכרו ובאותה הזדמנות מנכה לו את המס, מה שקרוי ניכוי במקור.

אבל, הוא אומר, זה מילא. מה שבאמת מרגיז אותו היא העובדה, שממנו השכיר, לוקחים תמיד יותר ומאלה שאינם שכירים — ניחשתם — עצמאים, לוקחים פחות; ואז הוא השתמש במילה לא כל־כך עדינה ואמר, שהסיבה היא הברדק שיש במס־הכנסה, בעיקר בזמן האחרון.

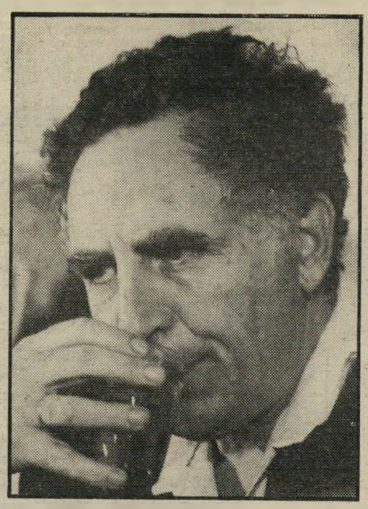
כשאמרתי לו שדינו של המוציא לעז — לרשת גיהנום, אמר לי בחיוך, אתה צודק, ועכשיו תשמע קטע. קרוב לשנה וחצי שמאות עובדי מס־רכוש בטלים מעבודה ומקבלים שכר ללא תמורה וזאת, כאשר אנו חסרים עובדים באורח נואש באגפי המיסים השונים, פלא שהעיתונות אינה עולה עלינו ואינה שוחטת אותנו.

אלה דברים שנאמרו בכינוס פנימי של אנשי מס־הכנסה, על־ידי נציב מס־הכנסה, דב נייגר.

**הכי דפוקים.** ביום עיון על ההון השחור בארץ התברר, שמלבד התמריץ שנותנים חוקי המס בישראל להעלים הכנסות, „העלמת מס היא פונקציה של שיעור המס, והפונקציה (העלמת־המס) היא אפקטיבית יותר אצל העצמאים". מלבד אמת גדולה זו, השכירים הם הכי דפוקים.

ואז הוא המטיר עלי שורה ארוכה של מיספרים, שכולם מוכיחים שחלקם של השכירים בסך־הכל של המיסים הישירים, שגובה נציב־המס, הולך וגדל מדי שנה ולא משום שחלקם של השכירים גדל והכנסתם גדלה, אלא בעיקר, משום שהעצמאים משלמים פחות, ככל שהבלגן במס־הכנסה גדל. זהו עיקר המסר.

ואם תפסתם את העניין, אז המיכתב הבא שתשלחו לשר־האוצר, יגאל כהן־אורגד, יכלול הערה, לעשות סדר באגפי המיסים: ככל שהעצמאים ישלמו יותר, אנחנו השכירים הדפוקים נשלם פחות, בנק־ישראל ידפיס פחות כסף, ואז, אולי, גם האינפלציה תירגע מעט.

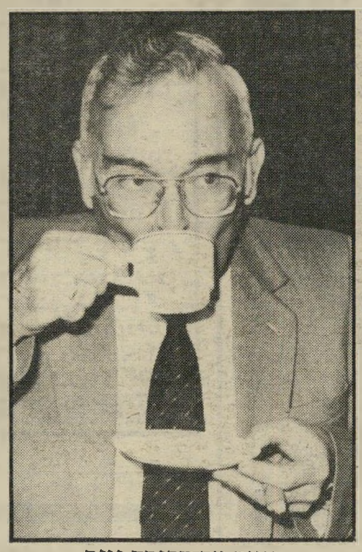


**שר־אוצר כהן־אורגד**
מה עם הפיצוי?

ועוד הערה כדאי להוסיף למיכתב לשר־האוצר, שייצא ביום ראשון לוושינגטון, לקבל מיפרעה, או אם תרצו מיקדמה, על חשבון הירדוק החגורה שהבטיח להם, לאמריקאים, לבצע בלי נדר, אם אגודת־ישראל לא תעלה את המחיר: מתי נקבל פיצוי על שחיקת השכר?

**פי שלוש מהשר.** אני מבקש להעיר עוד הערה אחת, גם היא לקוחה מתוך מחקר שערך הד"ר זילברפרב, הכלכלן של מישרד הכלכלה והתיאום המישרדי (מירדור). הוא אומר שהיקף הכלכלה השחורה בישראל הוא בין 20% ל־27% מהתל"ג. במילים אחרות, מכל מאה שקל שמסתובבים בארץ, 27 שקל לא מדווחים ועליהם לא משלמים מס.

מכיוון ש־80 אחוז מהמועסקים במשק הם שכירים, תארו לעצמכם איפה עושה הכסף הזה חנייה. וזה שאמר לי שהוא לא מבין את כל



**נציב מס־הכנסה ניגר**
מה עם התמריץ?

הקשקושים על כלכלה, יואיל ויקרא קטע זה פעם שניה ואז יבין למה הוא משלם מס־הכנסה פי שלושה משכנו, שהוא מדביק טפטים ושאשתו היא בעלת מכון ליופי, למרות שהם מרוויחים ביומיים מה שהוא משתכר בחודש.

## הבורסה

# קאזינו

**א ש, אני** אומר לך, הולכת היום אש בבורסה, אומר לי בטלפון אחד ממקורבי הבורסה. היום זה יום הראשון בשעות הצהריים. הכל עולה, מאות קונים בלבד, בקיצור: אש. נכון, גם אני מתלהב מהבשורה. אבל עדין לא נכנס. המחזורים לא מוצאים חן בעיניי, הסיכון איננו מחושב, זה עדיין מזכיר לי, ויסלחו לי כל אוהדי, קאזינו. שם צריך הרבה מזל.

אבל, אני יכול להיות חכם כמו כולם שמסבירים למה זה קורה, אחרי שקרה. כל הסבר הוא טוב. אני אפילו מכיר מישהו שביום החמישי אומר: נו, זה נגמר. וביום הראשון הוא עשה מהומות שלא קיבל סחורה, אותה סחורה, אותה היה מוכן למכור ביום החמישי. אבל, היתה ביום החמישי הרגשה שיום הראשון יהיה חזק — וכך היה.

**מיחזור.** מה יהיה הלאה? יותר טוב, תודה. יש, כפי הנראה, מצב־רוח של בורסה טובה, זה בצירוף הרים של כסף ישן וכזה שמשתחרר עכשיו, והרצון של המקורבים להבטיח בורסה טובה. עם ובלי הבטחות של שר־האוצר, כל אלה מהווים רקע טוב לבורסה טובה.

נו, אם כל־כך הרבה סימנים, אז מוכרח להיות טוב. שיהיה. אבל יש כלל גדול בכלכלה. האומר שלא לאורך זמן יכולה הבורסה להיות מנותקת ממה שמתרחש סביבה, במשק כולו.

אבל, כדי לא להעכיר לכם את מצב־הרוח, אני מציע לכל מי שעשה בסיבוב ראשון איזה בוחטה יפה על הכרטיס של הבנק, שיעשה משהו לכיס ואת היתרה ימחזר בבורסה. מי שעוד לא בפנים, רשאי לרכוש מניות שסימן־ההיכר שלהן הוא שקרנות־הנאמנות מרבות לקנות אותן. ואם מישהו מפחד, אפשר, בהחלט אפשר, לקחת טרמפ על קרן המתמחה במניות חופשיות עד הירידה הראשונה, ואז לצאת. הרווח מובטח לתקופה קצרה, כך גם מצב־הרוח.

**ביניים.** אני רוצה להפנות את תשומת־ליבכם למניות האלקטרוניות. אלביט. אלרון. אריות. כלל אלקטרוניקה ספקטרוניקס ו־תדאה. מי ששמע ועשה בעצתי, הרוויח. עדיין לא מאוחר, אבל צריך יותר סבלנות. ואולי עוד כמה מניות שכדאי לשים עליהן עין: דובק. ים המלח. סנו. סנפרוסט. פולק. עלית. יש להם מכנה־משותף בריא וגם בעלי עניין שמעוניינים; ואם כך מי לא יעז.

לתשומת־ליבכם, בעיקר לאלה שאוהבים גראפים שעולים, אני ראיתי גראף שהכין בנק, הוא נראה טוב ובעיקר הוא מסביר שמראשית השבוע האחרון של ינואר עלה מדד המניות, ריאלית, בניכוי האינפלציה, יותר מהמדד והרולר. בינתיים.

# קץ ההבלגה

**א ני יודע** שאתם מתעניינים מאוד בתקציב־המדינה. הנה, בשבוע שעבר הוא הוגש לכנסת. בוודאי התרגשתם מהצעקות בכנסת. למחרת שכחתם. עכשיו אני מבקש לעמוד לצידו של שר־האוצר, יגאל כהן־אורגד. אם הוא יצליח להרק לנו את החגורה, כפי שהוא מבטיח שיעשה בין אלפי דפי התקציב, לא תוכלו לבוא אליו בטענות שלא אמרו לכם. אמרו.

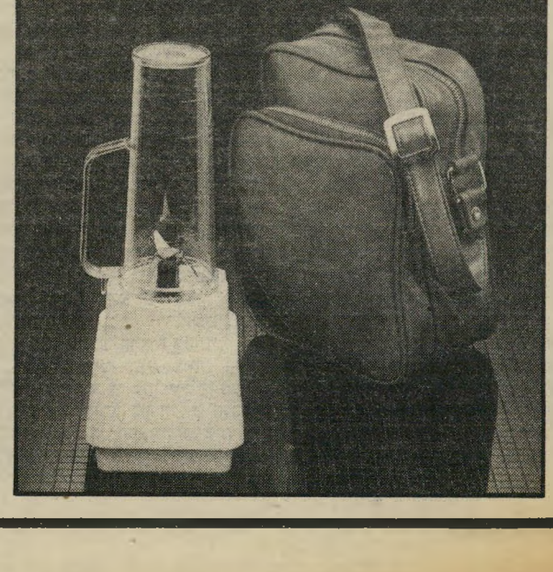
אתם יכולים לאחל לו הצלחה. סוף־סוף הוא אומר שהוא רוצה גם את טובתנו. הצרה היא, שיש לי סיבות טובות לחשוב שיש לו פחות מחודש כדי לסדר את העניינים. בעוד חודש, ולא חשוב מי יהיה אז מזכיר ההסתדרות, או יו"ר ההנהלה של בנק הפועלים וכו', דבר אחד בטוח — אלה שהשכר שלהם נשחק ב־15% וב־20% ויותר, ובאמת לא יכולים לגמור את החודש, אפילו הם שמים חצי משכורת בפק"ם לשבוע, לא יבליגו.

**מאין הבוח.** הסכם־השכר החדש יצטרך להבטיח שכר צמוד לאינפלציה. שכהן־אורגד יטפל כרצונו במאזן־התשלומים, בשכר יטפלו מקבלי־השכר. והפעם, ככל הנראה, מי שרוצה להיות מזכיר ההסתדרות, צריך לזכור מאין הוא שואב את כוחו — לא מהכספות של סניפי בנק הפועלים, אלא מאלה אותם הוא אמור לשרת.

# מערבל בלי חשמל ושעון מדבר

**ח זרתי לאהבה** ישנה. זוכרים את הכולבו המפורסם עם השם המצחיק האמאכר שליימר בניו־יורק? זה עתה קיבלתי את הגיליון החדש של החפצים המשוגעים שהם מוכרים, בעיקר באמצעות הדואר. לשימחתי יש חדש.

לחובבי הטיולים בחיק הטבע, שאין להם מקום או סבתא להשאיר אצלה את התינוק, נמצא פיתרון יסודי לבעיה: לוקחים את התינוק איתכם עם ההמצאה האחרונה מערבל־מזון (בלנדר) מיטלטל ללא חוטי חשמל. וכדברי מילות ההסבר, הראשון והיחידי בעולם כולו.



והנה מקצת מן היתרונות של ההמצאה החדשה: מכשיר קל־משקל, נישא בקלות, מערבב קוקטיילים, מכין מילקשייק, מערבל מזון קפוא, מזון דיאטטי, וכמובן מזון לתינוקות.

הוא יעיל בפיקניקים, בסירה, במכונית. לכל מקום אליו אתה וליתר דיוק אתם, הולכים. המכשיר הנ"ל סובב במהירות שיא של 8000 סיבובים בדקה וכותש קרח למים בן־שניה.

סוללות שמנות מטיפוס די מזינות את המכשיר, שספל האדירים שבראשו יכול להכיל עד משהו כמו שלוש כוסות. ובעיקר — הלהבים עשויים פלדת אל־חלד, אבל הבסיס עשוי מחומר פלסטי קשיח.

והכי חשוב, מצורף למערבל תיק־נסיעות עשוי ויניל רך הכלול, כפי שבוודאי ניחשתם, במחיר. ממדיו של המערבל הם: גובה — 28 סנטימטר, הרוחב והאורך — 10.5 סנטימטר בדיוק. והמחיר אין כמוהו, עדיין עומד בתקני המכס בישראל ואינו חייב במס: 70 דולר.

**במחיר של מה־כבך.** ומי ש־70 דולר הם יותר משחשב שכדאי יהיה להוציא על מתנה לגיסה החדשה, הנה משהו יותר זול לשניהם, לגיסה ולגיס, שגם הוא יהיה מרוצה. מה דעתכם על שעון דיגיטלי, שלא רק מראה את השעה, אלא גם מספר אותה: בקיצור — שעון המדבר בקולו של אדם, כמעט. לעת עתה הוא מדבר רק באנגלית וזה לכל הדעות יתרון נוסף לאלה המבקשים לשפץ את האנגלית שלהם לפני הנסיעה ולאחריה.

ועוד כמה יתרונות לשעון זה. הוא יעיר אותך לקולה של נעימה, כלומר מוסיקה, ועל הכל הוא מתאים לכיס, מבחינת הגודל והמחיר.

אפשר לבקש את השעון להודיע בכל שעה על השעה ובכל עת שתרצו, אם תלחצו על הכפתור המתאים. האזעקה אף היא באמצעות נעימה מעוררת, אך לא מטרידה; ועל הכל, עשר דקות וגם חמש דקות לפני השעה המיועדת לאזעקת־האמת, נשמעים ציוצי היכון.

השעון מצוייד בכל אותם טריקים שאף לא יודעים לשם מה נוצרו, אבל הם קיימים. הצג, לוח התצוגה, נראה כמו כל צג אחר, אבל, הרקע בצבע שחור והמסגרת עשויה מתכת מצופה זהב ממורק. המתנה כוללת נרתיק. הגדלים: אורך — 5 סנטימטר, רוחב — 9.5 סנטימטר והכל במחיר של מה בכך. 53.50 דולר.

(המשך מעמוד 47)

המישטרה לצו, כדי להביא את הראיות לבית־המישפט, יכולה היתה לצותת כאוות נפשה לכל שיחה, ותהיה אפילו שיחה חסויה של עורך־דין ולקוח. ביקורתו החריפה והדקדקנית של נשיא בית־המישפט המחוזי לשעבר היא שחסמה את המישטרה.

## ניתוח מישפטי

עד 1979 לא היה כל איסור חוקי בישראל על האזנות סתר. הקונפליקט בין הרצון לשמור על זכות־האזרח לתיקשורת פרטית וסודית, ובין הצרכים של טובת־הציבור, הניעו לבסוף את המחוקק לציין במפורש את העילות שלמענן מוכן החוק לפגוע בחופש התיקשורת. את הנהלים עד לחקיקת החוק אפשר רק לשער, על פי דברים שהתגלו בשנות ה־50.

למסור את הסמכות על הצווים בידי הרשות השופטת. והם נותרים במעגל סגור של שלטונות הביטחון. במיקרים דחופים יש סמכות לראש רשות־ביטחון להוציא צו ציתות למשך 48 שעות. העילה לציתות שהדיה מגיעים לבית־המישפט, היא העילה של מניעת עבירות וגילוי עבריינים. זו גם הסיבה שחלקו הראשון של המדור עסוק בצווים כאלה. על פי סעיף 6 לחוק, מוסמך נשיא בית־מישפט מחוזי להוציא צווים כאלה. בהעדרו, מוסמך לכך נשיא־תורן של בית־המישפט. שופטים נוהגים להשוות את צווי הציתות לצווי־חיפוש וצווי־מעצר, ולומדים מהם גזירה שווה.

את הבקשה חייב להגיש בכתב קצין־מישטרה בדרגת ניצב־משנה ומעלה, והבקשה נידונה מטבע הדברים במעמד צד אחד. על סירוב של שופט לתת צו כזה, יש זכות עירעור בפני נשיא בית־המישפט העליון. צו כזה תוקפו לא יותר משלושה חדשים.

במיקרים דחופים מוסמך המפכ"ל לתת צו כזה למשך 48 שעות בלבד.

סעיף 8 לחוק עוסק בהאזנות־סתר, שאינן טעונות היתר מיוחד. אלה הן האזנות ברשות הרבים בידי מי שהוסמך על־ידי ראש שירות־הביטחון או קצין־מישטרה מוסמך.

גם הקלטה, שנעשתה באקראי ובתום־לב, במקום ציבורי למטרות מחקר או פירסום ברבים, מותרת.

יש פסיקה מועטת בנושא זה. לאחרונה זוכה קצין־מישטרה, שנאשם בהעתקת בחינות בגרות בעזרת מכשיר־קשר. סניגורו, עורך־הדין מרדכי שורר, טען כי הקלטות שיחות אלה נעשו בניגוד לחוק האזנת סתר, מאחר שהשיחות היו פרטיות, ולא היה צו שהתיר האזנה. בית־המישפט קיבל טיעון זה, והנאשם זוכה, מאחר שהתביעה לא יכלה להשתמש בהקלטות, שהיו חומר הראיה היחיד.

האזרח הפרטי יכול לצותת אך ורק לשיחות שהוא צד להן. על פי סעיף 3 לחוק, גם להיתר צד זה יש הגבלות. התנאי הוא כי ההאונה נעשית „לא למטרת ביצוע עבירה או מעשה נזק, או למטרת גילוי דברים שבינו לבינה והם מצינעת האישות ושלא לצורך הליך מישפטי בין בני הזוג."

ההצדקה להיתר זה היא, כי מאחר שהמצותת הוא ממילא צד לשיחה ושומע אותה בידיעת הצד השני, מותר לו גם להקליט אותה שלא בידיעתו של הצד השני. על היתר זה הביעה ביקורת עורכת־הדין פנינה דבורין, שעשתה עבודת־מחקר מעמיקה, בנושא האזנת סתר.

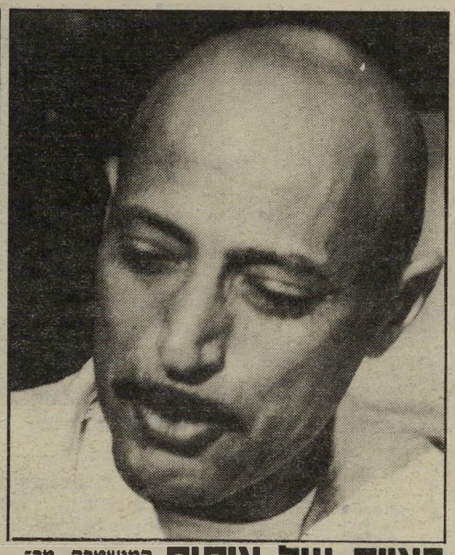
בעבודה זו, שנעשתה לצורך תואר מוסמך למישפטים, ערכה המחברת מחקר השוואתי עם המצב באנגליה וארצות־הברית, והציעה תיקונים לחוק הישראלי. אחת ההצעות העיקריות שלה היא לבטל כליל את זכות הציתות של האזרח. לדעתה, אין כל אינטרס החשוב מספיק, כדי להתיר חריגה כזו מזכות סודיות התיקשורת.

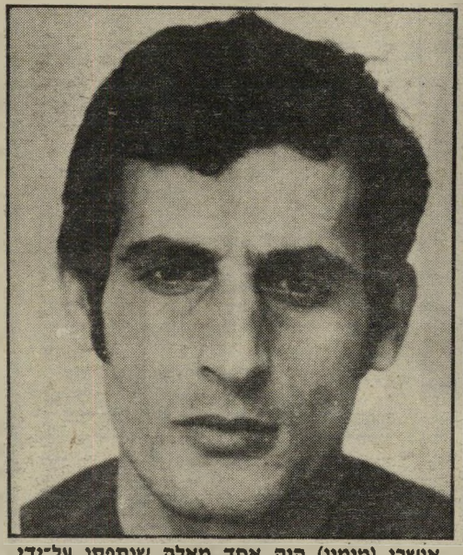
אחד מפיסקי־הדין היחידים שניתנו על עבירה של אזרח על חוק זה היה לפני כשבועיים. קצין־מישטרה בדרגת מפקח, שלום דיסטלמן מירושלים, הורשע בציתות לשיחותיה של אשתו שאיתה היה מסוכסך.

לדבריו, רצה להקליטה כדי להוכיח כי היא נואפת ובוגדת בו. לשם כך לקח ממעברות המישטרה ציוד הקלטה משוכלל והשתמש בו. השופט חמן שלח הרשיע אותו בעבירה של האזנת־סתר שלא כדין והתקנת מכשיר סתר בניגוד לחוק. הוא נידון ל־25 אלף שקל קנס.

החוק קובע שתי סנקציות. האחת — עונש של עד שלוש שנות מאסר למפירים אותו. סעיף 2 לחוק קובע את העבירות של האזנת־סתר ושימוש ביודעין ללא סמכות בידיעה שהושגה תוך האזנת־סתר. עבירות אלה עונשן עד שלוש שנות מאסר. מי שמציב מכשיר להאזנת־סתר עונשו עד שנת מאסר.

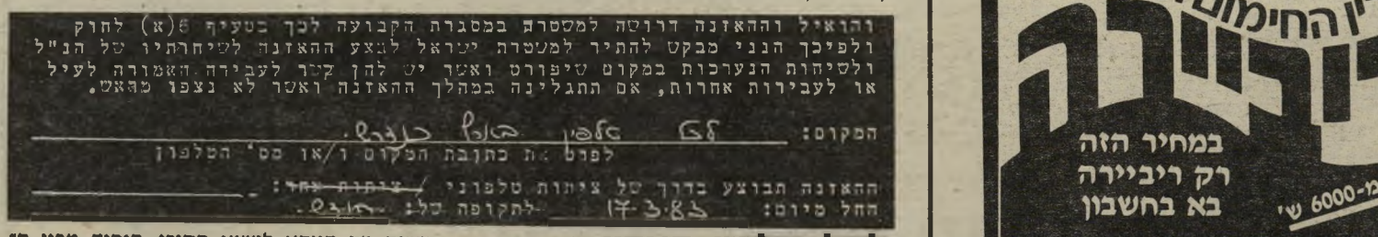
הסנקציה השניה של החוק היא נדירה ביותר במישפט הישראלי. על פי סעיף 13 (א) דברים שהוקלטו בניגוד לחוק לא יהיו קבילים בבית־המישפט. זוהי סנקציה שמוצאה מארצות־הברית, ושם היא קרויה „פירות העץ המורעל". זוהי סנקציה המבטלת את יעילות הציתות לחלוטין.





## ראיות של ציתות

**המישטרה מרבה כיום להשתמש בציתות לטלפונים ושיחות של חשודים. לשם כך היא מקבלת צווים של נשיא בית־מישפט. טוביה אושרי (מימין) היה אחד מאלה שנתפסו על־ידי המישטרה אחרי ציתות טלפוני נרחב. גם הרצל אביטן אותר בפאריס אחרי שצותתו לטלפון, כשדיבר עם אחיו וגילה דברים שונים על עצמו שהביאו להסגרתו.**



והואיל וההאזנה דרושה למטרת במסגרת הקבועה לכך בסעיף 6(א) לחוק
ולפיכך הנני מבקש להתיר למשטרה ישראל לבצע האזנה לשיחותיו של הנ"ל
ולסיוהות הנערכות במקום טיפורט ואשר יש לתן קשר לעבירה האמורה לעיל
או לעבירות אחרות, אם התגלינה במהלך ההאזנה ואשר לא נצפו מראש.

המקום: [illegible]
לפרט את כתובת המקום ו/או מס' הטלפון

ההאזנה תבוצע בדרך של ציתות טלפוני / [illegible]
תחל ביום: [illegible] לתקופה של: [illegible]

## לכל טלפון בארץ

**על פי החוק חייבת המישטרה לקבל צו מבית־המישפט המחוזי, כדי שהוא יאשר צו ציתות. אולם בתיק בן־גל פנתה המישטרה למשנה לנשיא התורן, היחיד מבין ה־מוסמכים לכך שלא היה בקיא במישפט פלילי, יצחק שילה שחתם על צו ציתות נרחב. „לכל טלפון בארץ". צו כזה מבטל, למעשה, את חוק האזנת־סתר.**

ב־1953 נתגלה מכשיר ציתות בחדרו של מאיר יערי מסיעת מפ"ם. הציתות היה למטרות פוליטיות. בשנת 1956 נתגלה מכשיר ציתות בדירה שבה התגוררו חברי־כנסת מסיעת מק"י. ועדת־הכנסת התייחסה לשני מיקרים אלה בחומרה. אולם מאחר שכל חוק לא אסר זאת אז, היתה זו התייחסות מוסרית בלבד.

לפני חקיקת החוק השתמשו המישטרה ושרות־הביטחון בישראל בהקלטות סתר כל השנים. והדבר התגלה בכמה מיקרים.

כיוון שעניינים ביטחוניים זוכים למעטה כבד של סודיות, מתגלה רק לעיתים רחוקות עניין הקשור בציתות ביטחוני. אולם זוהי הסיבה העיקרית לציתותים. סעיף 4 לחוק האונת סתר תשל"ט—1979 מכשיר ציתותים מטעמי ביטחון המדינה. החוק איננו מגדיר את המושג ביטחון־המדינה. הרשות המוסמכת להתיר ציתותים למטרה זו היא הרשות המבצעת. ראש־הממשלה ושר־הביטחון. הם המוסמכים לאשר בכתב צווי ציתות לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים. את הבקשה צריך להגיש בכתב ראש רשות־הביטחון.

בגלל סיבות שונות הוחלט שלא


מזל טוב — נולד לכם בן
מסיבות ברית וחתונות
המוצלחות ביותר
בבית הרופא
עם הגן היפה
תל־אביב, רחוב הפטמן 1
המשרד פתוח: בשעות 10-13; 17-19
טלפונים: 722314, 298772, 9223244

ידיעת קצרנות מעניקה לכם יתרון!
ב־10 פגישות בלבד תלמדו בהצלחה מובטחת
קצרנות
(רישומהיר) בעברית ו/או באנגלית
באולפן גרג בהנהלת מר ת. ברקמא
ת"א, רח' וייצמן 22, טל. 03-254826

Gain a better position with Shorthand!
In 10 sessions ONLY you learn with guaranteed success
English and/or Hebrew
SHORTHAND
at Ulpan Gregg (Bar-Kama)
Tel Aviv, 22 Renov Weizmann,
Tel. 03-254826

שולה
ציפורניים מלאכותיות
בשיטה אמריקאית
חזקות באחריות
וכן השתלת ריסים
ת"א, המלך ג'ורג' 89
טלפונים:
284919
295318
השתלת ציפורניים

למכירה
גורי רוטווילר
מסטינו וזאבים
עם תעודות
טל: 775507

סדין החימום האנגלי
רישרה
במחיר הזה
רק ריבירה
בא בחשבון
החל מ-6000 ש"י
3 שנים אחריות שיווק ושרות: זק"ש
להשיג בחנויות החשמל המובחרות וברשתות השיווק

חייג ופרסם מודעתך
בכל עיתוני ישראל
לבעלי כרטיסי אשראי:
ויזה, ישראכרט, דיינרס
טלפונים: 280666, (03)296662

מנוי נכבד,
נשלחה אליך הודעת חידוש —
אנא שלם בזמן.
הודעה נוספת לא תישלח.
מחלקת המנויים

# שימעון שיפר הכתב המדיני של „קול ישראל", הנחשב כ„סקופר" מס' 1, מגלה את שיטות עבודתו ומספר על הסיפורים שמאחורי הסקופים בסיפרו וכופר בטענה שלמען סקופ הוא מוכן למכור את אמו

„סקופים גדולים נולדים או במיקרה או מתוך טימטום של המדליף"

„גודל הטרגדיה של בגין זה שרפול ואריק עבדו עלי'ו מצד אחד ובאשי'ד עבד עלי'ו מהצד השני"

„המיברק על בוא הנחתים לביירות נמסר לי מתוך טימטום על־ידי מישהו שרצה להתחרות איתי"

„אין חברות עם פוליטיקאים. אני לא חייב להם שום דבר, ולא הולך לחתונות שלהם"

„השילטון הנוכחי אינו יודע להדליף. בשילטון של המערך הדליפו בצורה מתוחכמת יותר"

„אני מביא פרוטוקול שבו מפקד הפלאנגות אומר: רפול בירך אותנו על העבודה הנקיה שעשינו"



ראיינה שרית ישי

# „בחפשך את הסקופ, לך אל הנרגן!"

צריך לראות את שמעון שיפר בעבודה, כדי להבין את כוחו של הכתב המדיני של „קול ישראל". במו עיני ראיתי כיצד אישיות רמת־דרג ביותר, שחשבתי אותה לרצינית עד אימה, מתחבקת עם שיפר ומדליפה לו כי בישיבת ממשלה כעסו עליו מפני שפירסם ידיעה על ביקור מישלחת סטרטגית אמריקאית בישראל.

שיפר הפך את הרכילות הזו, שנאמרה לדעתי בחביבות חברמנית, לידיעה ששודרה פעם אחרי פעם בראש מהדורת ה־ חדשות.

עמיתיו אומרים כי הוא דג קר, בן... שלא יהסס למכור את אביו ואת אמו תמורת סקופ. שיפר, כך אומרים, לא יעשה לך חשבון! מסרת לו סיפור? הוא יפרסם אותו, לעולם לא יתחשב במידת הנזק שעלולה להיגרם לך או לאחרים כתוצאה מהסיפור. שיפר, אומרים חבריו, הוא קודם כל סקופר אחר־כך בן־אדם.

באסכולה עיתונאית מסוימת שאותה אני מכירה מקרוב מאד, יכבדו מאוד עיתונאי שכזה. יגידו: עיתונאי שיש לו חברים הוא לא עיתונאי. עיתונאי הוא קודם כל עיתונאי ואחר־כך בן־אדם.

באסכולה אחרת יחרקו שיניים, יקללו את שיפר, יאכלו את הכובע ויבלעו את הסקופים שהוא כמעט תמיד משיג ראשון. סיפרו „כדור של"ג" על מילחמת לבנון, מדהים בגילויים שלו. לא קראתי עדיין את סיפרם של זאב שיף ואהוד יערי, כך שאין ביכולתי לערוך השוואה בין השניים. שיפר מספר שם, למשל, כי רפול בירך את הפלנגות על העבודה הנקייה שעשו בצברה ושאתילא, הוא מספר שרפול ואלוף אמיר דרורי בילו עם ג'מייל בשתייה ובאכילה בזמן שחיילי צה"ל כבשו את ביירות, הוא מביא שיחה בין פיליפ חביב ואריאל שרון, שבה מתגלה שרון בשיא גסותו.

לפני שקראתי את הספר, נאמר לי כאילו מצדיק שיפר את מדיניות שרון. שרון של שיפר יוצא, לדעתי, ברוטאלי ומשולח כל רסן. למעשה, מטיל שיפר אשמה חמורה על שרון בכך שהוא טוען, כבר בתחילת הספר, כי שרון מעולם לא הבין את ערמומיותו של באשיר ג'מייל. כדי להדגיש את אישיותו הגסה של שרון הוא שם את הדגש על סעודות השחיתות שהצליחו לפתות אותו ולטשטש את הבנתו.

שיפר מתאר כיצד הלכו ראשי צה"ל שולל בגלל חינגות הדגים, החלבה והגבינות

(המשך מעמוד 59)

**הלבנוניות, בגלל מיסעדות ג'וניה וחופיה הקסומים.**

**אני, באופן אישי, לא מבינה כיצד הסיפורים האלה שפורסמו בספר לא גרמו לאיש להרים קול זעקה.**

**שיפר מביא בסיפרו קטעים מתוך פרוטוקולים חסויים. הוא השיג סקופים שנועדו לעיניו של ראש־הממשלה בלבד. איך הוא עשה את זה? מהיכן השיג תמונות פרטיות של שרון מביקורו הסודי בביירות? על כך אין הוא משיב. יש לו, ככל הנראה, מקורות החפצים ביקרו.**

**האמנם? בתוך תוכי, במהלך כל השיחה עם שיפר, כירסמה השאלה: מה המחיר שהוא משלם תמורת כל הסקופים האלו? איזה צד הוא משרת ונגד מי?**

**התשובה הזו נשארה בשלב זה, כמובן, חסויה.**

■ ■ ■

**● אתה בא מבית דתי והרב דרוקמן היה מחנכך. האם אתה מחשיב את עצמך חוזר בשאלה?**

נכון. גדלתי במושב הדתי שפיר, שליד אשקלון, ואני בוגר ישיבה תיכונית, שבה הרב דרוקמן היה מחנך שלי. אבל כבר מגיל צעיר ידעתי שלא אהיה דתי. לעומת זאת, אין לי שום דבר נגד הדת. הילדים שלי מקבלים חינוך קונסרבטיבי בבית־ספר בגבעה הצרפתית, שבו יש תיגבור של לימודי יהדות, ובזמן שלומדים יהדות חובשים כיפה. אני עצמי מקפיד מאוד לחנך את ילדי באורח מסורתי. אנחנו אמנם לא שומרים שבת במובן המלא, אבל מקפידים על הדלקת נרות וקידוש.

**● בלימור, לא השתחררת לגמרי מהדת?**

אני לא קורא לזה שיחרור. הייתי אומר שמצאתי את הדרך האמצעית. אני רוצה להיות שייך, אז הדרך שבה בחרתי עושה אותי שייך, כי קיימים בה סמלים ונוהגים. כל שבת אני עורך קידוש. הבת שלי מדליקה נרות, הבן מברך המוציא, אני מקדש על היין ואנחנו קוראים את פרשת־השבוע. אלינו ארצה כשהייתי בן 10.

**● מדוע בעצם הפסקת להיות דתי?**

אולי בגלל שהשורשים שלי בדת לא היו עמוקים דיים. מה שהיה חשוב לי זה הקשר ליהדות, לציונות וכל מה שקשור בישראל, ומה שמצאתי מספק אותי.

**● ואיך הגעת מהישיבה התיכונית אל העיתונות?**

ידעתי מאז ומעולם שאהיה עיתונאי. אני זוכר, שכילד אמרתי לעצמי שנקלטתי בארץ רק כאשר בכיתה ח' מוניתי כעורך עיתון בית־הספר. אז אמרתי: חביבי אתה בפנים. שירותי הצבאי נדחה מפני שלמדתי מדע־המדינה באוניברסיטה. כאשר שירתתי בצבא ערכתי סקירה חודשית בירחון לקציני צה"ל. וכשגמרתי קורס קציני־מודיעין, שרתתי בצנזורה הצבאית לעיתונות.

כשהשתחררתי מהצבא באתי לירושלים. זה היה אחרי 1974. רוב הכתבים היו מגוייסים. עקיבא אלדר, שהגיע לרדיו שבוע לפני, אמר: שמע אני רוצה להראות לך איך עושים כתבה: תקליט את מי שאתה מראיין, תגיד כמה מישפטים לפני שהוא מדבר, תן לו לדבר, תגיד עוד כמה מישפטים, תן לו שוב לדבר. אחר־כך תקליט עוד כמה מישפטים וזו כל התורה.

**● למעשה, היית בתב די אלמוני בהתחלה, עד שהתמזל מזלך ומינו אותך כבתב לענייני התיישבות דווקא בתקופת ההתנחלויות וזה מה שפירסם אותך.**

זה לא מדוייק. סיקרתי את כל תחומי הפנים, השיכון, הבריאות והמוסדות הלאומיים שכללו סוכנות קק"ל וקרן־היסוד, ואני המצאתי את תחום ההתיישבות.

**● היה לך, בכל זאת, מזל עם ההתנחלויות, כי הרי זה לא מעניין לסקר התיישבות בתחום הקו הירוק.**

בדיוק. זה התחיל עם גלילי, שהיה הראשון שנלחם בי. הוא היה מתקשר בעקבות ידיעות שלי לחדר־החדשות ורותח מזעם.

**● גלילי עשה אותך בעצם.**

לא הוא, לא גלילי.

**● מי?**

אני עשיתי את עצמי.

**● אם איני טועה גלילי המציא את המונח „שיפר הלם שוב"?**

הוא קרא לי שיפר בפא דגושה. הוא נהג להתקשר לכתב שלום כיתל, שהיה מיודד איתו, אחרי כל ידיעה ששידרתי. הוא היה מתקשר אליו ב־7 בבוקר ואומר לו: „שמעת?" כיתל, חצי ישן, היה עונה לו: „מה שמעת?" והוא היה אומר: „שיפר הלם שוב."



**שיפר מול השרים לוי ושוסטק**
כדבר ראשון אני מתקשר למי שהצעתו לא התקבלה!

האמת היא שאני הבנתי את כל עוצמת חומר הנפץ שיש בהתנחלויות. מה בסך־הכל הייתי אז? כתב לענייני סוכנות. אבל ככל שנגעתי בנושא ההתנחלויות הבנתי שכאן טמונה פצצה שתשפיע על המפה המדינית של מדינת ישראל, והחלטתי להתמקד על זה.

להגיד לך שגלילי עשה אותי? זאת שטות ממדרגה ראשונה. אם את מביאה לי היום כתב מתחיל ואני צריך לתת לו עצה איך להצליח בעבודה, אני אגיד לו: תעמוד כל יום ראשון ליד מישרד ראש־הממשלה ולא חשוב אם פירסמת ארבעה ספרים או 300 סקופים, תעמוד כאן, אולי מישהו יצא ותקדים את עמיתך ויש לך סקופ.

**● אתה יודע שזו לא השיטה, אתה הרי יודע שאף אחד לא ידליף לך מה שהוא לא רוצה להדליף דווקא לך, אתה יודע שהשגת סקופ תלויה גם בקשרים האישיים.**

זה לא רק קשרים אישיים. זה תלך תעמוד, למרות קשריך האישיים. הנה בעת ההתפטרות של בגין אחרתי להגיע בגלל ישיבה. אילו הייתי עומד שם, יכולתי לצאת עם הידיעה שעה וחצי לפני שיצאתי. אחת הפקידות אמרה לי — שיפר איפה הייתי?

**● איך יוצרים סקופ?**

קודם מתמידים. אחר־כך יוצרים מיפוי נכון של השטח.

**● איך אתה ממפה את השטח?**

בבואך לחפש סקופ, קודם כל לך אל הנרגן. זו כל הפסיכולוגיה. אחרי ישיבת־ממשלה, דבר ראשון אני מתקשר למי שדעתו לא נתקבלה.

**● וזה הכל?**

יש עוד סודות שאני לא יכול לגלות לך.

■ ■ ■

**● איך זה שמדליפים דווקא לך ולא לאחרים?**

אתה חייב ליצור אצל המועמדים להדלפת הסקופים אמון, שלעולם לא תבגוד ושתדע לטשטש עובדות ושאף מילה על המדליף לא תצא החוצה. אני אגן על מדליפיי גם אם יזיקו לי. פעם אחת אתה חושף מקור, ואתה אבוד לכל החיים.

**„זה לא סוד שבמשך השנים יצרתי קשרים מאוד רציניים עם שרון. כיום אנחנו לא מדברים זה עם זה כבר מזה חצי שנה. הקשרים בינינו נותקו לחלוטין"**

**● אז איך אתה מסביר את זה שבמיקרה שלך, בולם ידעו מיהו המדליף העיקרי שלך?**

זו היתה אחת הדיעות שרק שירתו אותי. אמרו שאיכס מדליף לי, כשלמעשה תחת איכס הסתתרה מערכת שלמה, שאליה לא יכלו לבוא בטענות. אני יכול להראות לך עשרות מאמרי מערכת שפורסמו אחרי סקופים שלי, שבהם שלחו אצבע מאשימה על איכס וזה פשוט לא נכון.

**● אתה רוצה להגיד שאותו איכס לא הדליף לך גם את הידיעה על כניסת הנחתים האמריקאים לביירות, ידיעה שהרגיזה מאוד את הנשיא ריגן?**

אני יכול להישבע לך.

**● ידעו על כך רק ראש־הממשלה מנחם בגין, שר־החוץ יצחק שמיר ושר־הביטחון אריאל שרון, שהמיברק המודיע על נחיתת הנחתים נשלח אליהם בלבד.**

זה נכון שהמיברק היה מיועד לשלושה אנשים, אבל גם המיברק המסווג ביותר, לעיניו של ראש־הממשלה בלבד, עובר דרך עוד שניים שלושה אנשים. זהו, אגב, אחד הדברים שבגין לא הבין. הוא לא הבין איך המערכת פועלת. הוא תמיד חשב שאם המברק מיועד לעיניו בלבד, רק הוא רואה אותו.

**● למי היה אינטרס לטרפד את כניסת הנחתים לביירות? לבגין? לשמיר? או אולי למר איכס אריק שרון?**

סקופים גדולים נולדים במיקרה, או מתוך טימטום של מוסר הסקופ. יש לי שתי דוגמות אדירות:

מיקרה הנחתים — באתי באותו בוקר ואומר לי אדם באיזה מישרד...

**● איזה מישרד?**

לא יכול לומר! אומר לי אותו אדם: שמעתי אותך הבוקר, לא אמרת שום דבר. אתה יודע איזה סיפור הולך להיות, וכך התגלגל הסיפור של הנחתים מתוך התרברבותו של האיש שמסר לי את הסקופ. האיש הזה התחרה איתי מי יודע יותר ואני תמיד מוכן להתחרות.

**● פתם סקיוד במישרד בלשהו?**

בעניין הזה אני מוכן ללכת גם למכונת־אמת: הדוגמא השניה היא שיום אחד, במיסגרת היום הזה, קראתי מיברק ששלח בן־אלישר שגריר ישראל במצרים, על שיחה שהיתה לו עם סאדאת. זה עשה רעש נורא. והמיברק הזה נמסר לי מתוך טימטום. זו היתה תקופה שבה עלה תהליך השלום על שירטון. המצרים האשימו את בגין באטימות והנה בן־אלישר מתקבל אצל סאדאת. למישהו היה אינטרס לגיטימי להוכיח שהכל בסדר, בעצם, בין ישראל ומצריים, אבל הוא לא ידע להדליף לי נכון. זה לא תקופת מפא"י, במפא"י ידעו איך להדליף. ההדלפה היא חלק מהעבודה. צריך לדעת לעשות אותה.

**„במילחמה ניתנה הוראה להרוג את ערפאת, ובגין מנע אותה כדי לא לסבך את ארצות־הברית, שערבה ליציאת הפלסטינים מביירות"**

**● בתקופת המערך־בשילטון הדליפו נכון יותר?**

כן. הם ידעו להדליף בצורה מתוחכמת. אבל כאן — שום דבר. נכנסתי לחדר, מישהו מסר לי את המיברק ואמר: שמעון תקרא את זה. בשילטון הקודם היו נותנים לי רק קטע מהמיברק, לא את כולו, ואז זה היה לגיטימי.

**● וההדלפות האלה, שנועדו באילו להועיל לראש־הממשלה, נעשו בלי ידיעתו של בגין?**

לדעתי בלי ידיעתו.

**● פירסום הסקופ על הנחתים עלול היה לטרפד את הפעולה ולגרום נזק עצום ליחסי ארצות־הברית וישראל. האם בעיניך כל דבר הוא בר פירסום?**

לעצם העניין, לא יכולתי לטרפד שום דבר. אבל זה לא עניין אותי. מה שעניין אותי, זה הסיפור. עניין הטירפוד לא היה שיקול אצלי. מה ששיחק אצלי זה השיקול העיתונאי. זו היתה ידיעה ברוקה, טובה. למה לא לשדר?

**● זה נשמע כמו הדלפה מכוונת, לא של איזה פקיד מטומטם, אלא של אדם שעמד בראש אותו מישרד שדיברת עליו, ושהיה לו אינטרס לטרפד את כניסת הנחתים או את יחסי בגין־לואים?**

אמרתי לך. אני מוכן ללכת על העניין הזה למכונת־אמת.

**● ובכל זאת, מה קנה־המידה שלך, האם אתה מוכן תמורת סקוּפ להיות כלי־שרת בידי אחד הכוחות הפועלים?**

קנה־המידה שלי הוא עיתונאי ואני מוגבל. יש דברים שאני חייב להגיש לצנזורה.

**● מדוע לא הגשת את עניין הנחתים לצנזורה?**

לא חשבתי שזה נושא המחייב צנזורה.

**● הרי מדובר בצבא ארצות־הברית, לא בצבא־ההגנה־לישראל.**

אספר לך משהו. נודע לי שהממשלה ישבה וכמה שרים התנגדו למהלך שארנס הציע, להתחיל בפעולות של פטרולים מעבר לאוולי. לא יכולתי לפרסם את זה כידיעה, אז יזמתי כתבה, שבה סיפרתי מה חושב כל אחד מהשרים. יש כל מיני דרכים להעביר סיפור.

**● בסיפרך „בדור של"ג" אתה מצטט מתוך פרוטוקולים של „ועדת־החוץ־והביטחון, שהם חסויים לעיתונות.**

עיינתי בהם.

**● מי איפשר לך לעיין בהם?**

לא אגלה מקורות.

■ ■ ■

**● האם נכון ששרון היה המדליף העיקרי שלך מישיבות „ועדת־החוץ־וביטחון ומישיבות הממשלה, האם נכון שלמען הסקוּפ שירתת את האינטרסים שלו, והאם נכון שהיום, כשהוא לא יכול עוד להביא לך תועלת, לא איכפת לך לזרוק אותו לכלבים?**

אני כופר בשני הדברים שאמרת. קודם כל, בכך שהוא היה מקור עיקרי שלי. ביחסים שלי עם שרון היו כמה תקופות. ראשית, כשהייתי כתב לענייני התנחלויות כמעט לא דיברנו. היו בינינו יחסי עוינות ממש. הוא האשים אותי שאני מטרפד התנחלויות.

כשהפכתי כתב מדיני, זה היה סיפור אחר. היה ברור לי, שאני לא יכול לסקר תחום מדיני, מבלי לשמור על קשר עם כל השרים וזה לא סוד שבמשך השנים יצרתי קשרים מאוד רציניים עם שרון, גם אחרי שנפל. למעשה, הקשרים בינינו נותקו לחלוטין רק לפני שישה חודשים.

**● מדוע?**

מסיבות שאינן נוגעות לתחום העיתונאי. החלטתי לנתק את הקשרים איתו לחלוטין מסיבות אישיות לגמרי, שאני לא רוצה לפרט אותן כאן. אני לא בוטח בשרון. כשאספתי חומר לספר שכתבתי באמריקה, ידיי לא רעדו, אבל פרט אחד בספר כתבתי מתוך תחושה קשה — את השיחה בין ג'מאיל ושרון על הדחפורים. זו היתה הפעם היחידה שבה אמרתי — אם אתה אומר, תגיד את הכל.

**● ואילו בשאר הפעמים טיפלת בשרון בכפפות של משי?**

כתבתי ביושר כל מה שראיתי והבנתי.

**● בספר מתוארת שיחה בין חביב ושרון. שרון יוצא בשיחה הזו רע מאוד...**

השיחה מובאת מילה במילה. הגעתי לשיחה הזו כשישבתי בארצות־הברית. ראיתי את התעתיק של השיחה.

**● בתחילת הספר מצטייר שרון בכלל לא רע, ככל שהספר נכנס יותר למילחמה דמותו הולכת ו...**

זה לגמרי לא נכון! לא במיקרה בחרתי לפתוח

את הספר על ביקור שרון בבירות בינואר 1982. זו הפגישה בין שרון ומישפחת ג'מאיל, שהיא בעיניי נקודת־המיפנה למה שקורה היום. הכל מופיע בסיפור, כדי להבהיר את אחד הדברים היסודיים ביותר. שרון לא הבין את המישפחה, לא הבין שבפגישה ההיא לא הובטח לו דבר, לא הבין שלא יכול לסמוך עליהם.

בכוונה כתבתי את הספר, כדי שיהיה מובן שרון, כשהוא מחליט לעשות משהו, שום דבר לא יעצור בעדו. שרון רוצה: רוצה: רוצה:

הוא רצה לבוא לשם, רצה ליצור איתם קשר, וכל מה שהם נתנו לו בתמורה זה רק דבר אחד — הרבה אוכל! הוא אכל הרבה. הם אמרו מה שהם רוצים, אבל הם לא שיתפו פעולה ולא הבטיחו דבר. הם תמיד אמרו מה לא יעשו, אף פעם לא מה יעשו, תמיד עמדו על הקשיים שלהם, ושרון לא הבין את עורמתם. הטרגדיה של מילחמת לבנון מקופלת, לדעתי, בפרק הראשון של הספר.

**● בתוך הסיפור על אותה פגישת שרון־ג'מאיל, יש פרט לא חשוב, בכיכול, ובכל זאת ציינת אותו: ששרון לקח איתו לנסיעה המיבצעית החשאית הזו אדם שלא היה שייך למערכת, את ידידו הרופא ד"ר בולסלב („בולק") גולד־מן.**

**„בגין לא הבין איך המערכת פועלת. הוא תמיד חשב שמיברק, המיועד לעיניו בלבד, רק הוא רואה אותו"**

תשאלי אותו למה לקח חבר פרטי לנסיעה כזו. אני עשיתי כל מאמץ לתת את כל הפרטים. אני חושב שעניין החבר היה חשוב לו מכמה בחינות. זה חלק משרון — לקחת חברים, לשתף את המישפחה. למה הוא לקח את לילי ואת הילדים לביקור חשאי שערך גולדמן נסע איתו גם למסעות חשאיים באפריקה.

**● למה הוא צריך את זה?**

לא יודע. זה חלק מהאיש, לשתף אנשים במה שקורה לו.



**שיפר עם זמיר**
„אפשר לדבר איתי שיחה פרטית!"

**● בטריפ־הכוח שלו?**

יכול להיות שטריפ־הכוח שלו.

**● אומרים שהוא לקח את לילי ואת ילדיו**

**זה שלא פירסמת סיפור כזה?**

אין תגובה.

**● בסיפרך, לפחות בתחילה, אומר שרון לג'מאיל, שצה"ל לא ייכנס ל־ביירות. האמנם התכוון לכך?**

כששרון מדבר, הוא מדבר אל פרוטוקולים. אין דבר שהוא לא אומר לפרוטוקולים. הוא תמיד מדבר להיסטוריה וכמו בתנ"ך, את יכולה למצוא הכל בפרוטוקולים.

**● בספר יש סיפור פנטסטי על כך ששרון הורה לרפול לא להיכנס, כי רצה לשמור את החוויה לעצמו, וכמו קיסר רומאי, להיכנס לבירה הכבושה. לעומת זאת, אתה מספר שרפול נענה להזמנת ג'מאיל לנסוע איתו לג'וניה ושבזמן שחיילי צה"ל לחמו על כיבוש ביירות, בילו רפול, אלוף פיקוד־צפון אמיר דרורי, יועץ שר־הביטחון לביטחון לאומי אלוף אברשה תמיר, וכמפקד כוחות צה"ל בביירות עמוס ירון, בחברתו של ג'מאיל. באשר נפתחה אש על המכוניות האמריקאיות, הפקיר אותם ג'מאיל, רץ למצוא מחסה, והרמטכ"ל ושני האלופים נשארו במכונית כשהם חיוורים כסיד. איך אתה מסביר את הסיפור הזה?**

זוהי רק מריחת צבע, כדי להסביר את עומק הקשרים, האמינות שנוצרה בין לוחמי המרצדס והב־מ־וו עם צמרת צה"ל. כל הסיפור הזה רוצה להדגיש, שכשצה"ל עמד להיכנס לביירות...

**● נסעו הרמטכ"ל ודרורי ב„מרצדס" של באשיר ג'מאיל, כדי לבלות בג'וניה?**

שרון נתן פקודה לרפול לא להשתתף בכניסה לביירות, ולכן רפול תפס טרמפ עם יידיד בשם ג'מאיל, והלך איתו להתרחץ ולאכול.

**● הנסיעה הזאת היתה מעשה מאוד לא חכם מצד הרמטכ"ל, אלוף פיקוד־הצפון והאחרים.**

זה היה חלק ממערכת־הקשרים שנוצרה בין המעורבים ביחסים בין הפלנגות וצה"ל. יחסים מאוד אישיים. יחסים שנולדו במיסעדות המפוארות של ג'וניה, באוכל הבלתי נדלה שחולק לאנשים, בשתיה.

**● זה מריח כמו שחיתות.**

יכול להיות.

**● למה אתה בליבך זהיר אחרי שכבר כתבת את הדברים בספר?**

אני גם אוסיף להיות זהיר, כי אני מאמין שהדברים יותר אמינים כשהם נאמרים בצורה מינורית.

אני מביא פרוטוקול, שבו מפקד הפלנגות אומר: „רפול בירך אותנו על העבודה הנקיה שעשינו בצברה ושאתילא." אז אני צריך עוד להגיד משהו על רפול, על מפקד הפלנגות?

**● מתחת לאחת התמונות של בגין כתוב שהוא ניסה למנוע את הריגת ערפאת מטעמים מדיניים. מה הסיפור שמסתתר מאחורי זה?**

אחרי שהגיעו להסכם על יציאת המחבלים מביירות, נוצרה הזדמנות להרוג ביציאה את ערפאת.

ואז בגין אמר — לא.

הוא לא רצה להפר את ההסכם הבינלאומי שארצות־הברית היתה שותפה לו.

**● כלומר, לא מתוך היבט היסטורי שהריגת ערפאת תהסוך אותו לקדוש, אלא כדי לא להרגיז את ארצות־הברית?**

בדיוק. במשך המילחמה נעשו ניסיונות להרוג את ראשי המחבלים.

אך לא הצליחו.

■ ■ ■

**● אתה מתייחס אל בגין ברחמים?**

גודל הטרגדיה שלו, כשתפס שנפל בפח, שרפול ואריק עברו עליו מצד אחד ושג'מאיל ואנשיו עברו עליו מהצד השני. ג'מאיל ואנשיו עבדו עליו עם השואה. הם טיפטפו את המילה שואה, שואה, שואה, כל הזמן. והדבר האחר — הם ניצלו את חולשתו למעשים היסטוריים. הוא חלם להיכנס להסטוריה עם שני הסכמי־שלום.

**● ואז, כשבאשיר הפר נשיא?**



**שיפר בתדריך של מזכיר־הממשלה דן מרידור**
„לעמוד בכל יום ראשון מול מישרד ראש־הממשלה!"

באשיר לא רצה לבוא. בגין עמד על כך

**● ואז, אתה מספר שהם הסתגרו בחדר, אך אינך מספר מה קרה בחדר.**

מכל צד היו שני אנשים בנוסף לבאשיר ובגין. ושם בארבע עיניים,

בגין הוריד את הכפפות,

זה היה יום שחור לבגין. הוא חטף שתי בומבות. גם את תוכנית רגן, וגם את הסיפור הזה עם באשיר. לבסוף, כמוצא, הוחלט להקים ועדה ממלכתית שמעולם לא התכנסה.

**● אתה מדבר בספר על היחסים הקשים ששררו בין לואיס ושרון.**

לדעתי, לואיס מתעב את שרון. כל ההתייחסות של שרון לאמריקאים היתה

**„בגין אמר לג'מייל: ‚מאי סאן, אתה לא תהיה שר־הגנה, אתה תהיה נשיא ותבוא אלי לירושלים לחתום על הסכם־שלום!'"**

ברוטאלית וגסה. לואיס טען ששרון משתמש בחצאי אמת, כשמדובר באמריקה. אני זוכר, שפעם, בישיבת ממשלה, שרון רצה להראות לבגין כמה האמריקאים גרועים. הוא סיפר שמחבלים שפגעו בצה"ל יצאו מתוך קווי המארינס. תוך פרק זמן קצר התברר לבגין מטלפון של לואיס, שזה לא נכון, שהמחבלים יצאו בעצם מקווי האיטלקים.

**● בספר מתפרסמות תמונות פרטיות מתוך ביקור שרון בביירות בינואר 82'.**

השגתי אותן.

**● מהאלבום הפרטי של שרון?**

קשה להעלות על הדעת, לאור מה שקורה בינינו, חוץ מזה, שרון לא נותן. שרון לוקח. שרון הוא אספן מיסמכים ותמונות. אם מישהו יגיע פעם לארכיון שלו, זה מיכרה זהב. אפשר להוציא ממנו בסט־סלר אדיר.

■ ■ ■

**● בספר אתה מפרסם סקופים שלא פירסמת קודם. האם שמרת אותם לספר?**

אין שום דבר שידעתי במהלך עבודתי ושלא שידרתי, כדי לשמור לספר. רוב הסקופים הגיעו אליי תוך כדי העבודה.

**● מי העורך שלך ברדיו, מי מחליט מתי לא לשדר ידיעה שלך?**

כל סיפור ברמה רגישה מובא לידיעת מנהל־הרדיו, גדעון לב ארי, ולידיעת מנהל חטיבת־החדשות, יגאל רום.

**● מאשימים אותך שאין לך צבע, שאין לך השקפת עולם.**

קודם כל, יש לי השקפת עולם, אלא שאני מאמין במה שקרוי רשות־שידור ממלכתית, ואם עד היום המאזינים לא יודעים מה עמדותי, זה לזכותי. אני מביא סיפור, עמל עליו 20 שעות ביממה, סיפור זה סיפור. אין לי בעיה עם מה שאני חושב עליו. בספר, בפעם הראשונה, קיימת אבחנה לגבי דיעותיי ועמדותיי.

**● גם כאן אומרים שהדיעות שלך השתנו במהלך המילחמה, כאשר חלק מהמנצחים הסכו מנוצחים ואתה, כך אומרים, לא אוהב להיות בצד המנ־צחים.**

הדברים לא כל־כך פשוטים. נכון שמילחמת לבנון העמיקה גם אצלי את ההכרה לגבי מה שקורה. בתחילת המילחמה ידעתי ברמה של חבר בוועדת חוץ וביטחון, לא ידעתי על עומק הקשרים עם הנוצרים, לא ידעתי את עומק הטרגדיה שבקשרים האלה. הטרגדיה התגלתה לי רק כשביקרתי בלבנון.

אני, ככתב מדיני ופרשן של קול־ישראל, לא יכול לבוא בתחילת המילחמה ולהגיד מה דעתי. אני לא כותב מאמרים. אני יכול להביא רק עובדות טובות ורעות. אני זקוק לפסק־זמן כדי לכתוב ספר, כדי להביע את דיעותיי ואני, אם לא איכפת לך, לא נמצא לא לצד המנוצח ולא לצד המנצח.

**● אומרים שאתה קר, מחושב, מוכן למכור הכל בשביל סקוּפ.**

זה מה שבגין אמר לי. אחרי הסקוּפ של הנחתים הוא טילפן לי ואמר: „מר שיפר, אתה בשביל סקוּפ, מוכן למכור את האמא שלך, אה סליחה את אמא־מולדת."

אני מוכן להשקיע בשביל סקוּפ הרבה עבודה, זה נכון.

**● גם להשקיע חברות?**

לא חברות ולא עקרונות! ועוד רבר, אין חברות עם פוליטיקאים. אין דבר כזה! מה, אני חבר שלהם, אני בא אליהם לאירועים פרטיים?

**● אתה לא מוזמן לאירועים פרטיים של פוליטיקאים?**

מוזמן ולא הולך. אף פעם לא! גם לחתונה של שפירא לא הלכתי.

**● ולא תזמין אותם לבר־מיצווה של הבן שלך?**

לא! יש אצלי הפרדה מוחלטת בין חברות ועבודה. אני לא בא לבתיהם והם לא מוזמנים לביתי. אני לא חייב להם דבר על בסיס חברי.

**● כלומר, כשפוליטיקאי או עיתו־מטעמו, מדברים איתך, הם יודעים שכל מה שיגידו זה און דה רקורד.**

לא. אפשר להגיד לי דברים באופן פרטי. זה יישמר.

**● מה דוחף אותך בעבודה שלך, הבחת שאתה צובר, ההשפעה שלך על הליכים?**

העניין. זה מה שדוחף אותי. אני מת על העבודה שלי.

(המשך מעמוד 49)

„בלית־ברירה הם הסכימו," אומר אברהם ברוך: „גדעון אוברזון ושוקי לוי הכינו עבורי קולקציה כל־כך עשירה ויפה, אני מוכרח למכור אותה!" ואכן, על הקולבים היו תלויות חליפות פוטר ספורטיביות בצבעי שחור, אפור, לבן שעוצבו לחברת שש עשרה פלוס. שמלות־ערב יפות מבדי ז'ורז'ט, וחלי־פות ספורטיביות, בשילוב חומר הדומה לעור בצבעי חום וחאקי.

הקניינים השתגעו על המוצרים, אבל לא ויתרו בנושא המחירים.

לשני החדרים של גלי־ספורט אי־אפשר היה להכנס ביום הראשון. פעם שהו שם קניינים מגרמניה ופעם משוויצריה. ומה הפלא? שוקי לוי המשיך להפתיע ברגמים מדהימים ומרהיבים ביופים בצבעי חול־מדבר, ירוק־רוקפור, כחול־צבאי, צהוב, ורוד והמון לבן כשהוא משלב את בד הפוטר עם בד כותנה מקומט, עם צמר סרוג במכונה, הנראה כעבודת־יד, עם עור מחורר ועם בד הפיקה שיכבוש את הקיץ הקרוב והחורף הבא.

מאיפה הוא ממציא את הדגמים המדליקים האלה? מהראש!

**30 משכורות צבאיות.** בחדר של גלי־ספורט עברה קשה הדוגמנית דורית בלימן בת ה־18, חיילת שקיבלה חופשה. גובהה 178 סנטימטר. שערה השחור מסולסל ועיניה השחורות קרנו מאושר. היא לא התלוננה על העבודה הרבה, היא דוגמנית חדשה שאוהבת את עבודתה ואיפה עוד היתה משיגה עבודה שכזאת? שכרה עבור שלושה ימים הוא אולי כמו 30 משכורות צבאיות.

גם הדוגמן הישראלי־ההולנדי, קמיל ניקרג, עבר קשה בגלי, מרד, החליף והציג. קמיל יפה־התואר בן ה־25 הוא דייל מובטל עד תחילת חודש מרס, לכן חזר לאהבתו הישנה, הדוגמנות.

גם בחברת מודו האמינו בכוחם של חיילים. עופר רפאלי, החיפאי מחיל־הים, לקח גם הוא חופשה בת שלושה ימים לעשות כסף. עופר בן ה־20, גבוה, שחרחר וחתיך הרוויח 100 דולר ליום (בצבא הוא מקבל 4,000 שקל לחודש).

חברת מודו לבגדי יוני־סקס ספור־טיביים, קיימת שלוש שנים, אך זוהי הפעם הראשונה שהם השתתפו ב־שבוע־האופנה. חיים וירון, בעל מודו, הוא גם המעצב ועובד בעיקר עם בדי־קטיפה מיוחדים, מודפסים מקווקווים וחלקים בצבעי חום, שחור, אפור ובז'. מחיריו סבירים, דגמיו מיוחדים וה־קניינים גילו התעניינות רבה.

**„בלי שגעונות!"** גם בפפקו, „חברת הקטיפה", שפלשה לאחרונה לבגדים עשויים אריג, כדי לגוון ולהגדיל את טווח הקולקציה, היו קניינים. אמרה דנה פלקוביץ, מעצבת־האופנה, שהיא אשתו של הבעלים יהודה פלקוביץ: רוב הבגדים הם בסיגנון מיקס אנד מאטש, כלומר כל דגם משתלב עם דגם אחר, כך שאפשר לבנות סט בלתי־מוגבל.

פפקו משתתפת קבועה בשבועות־אופנה יותר מעשר שנים, והם מייצאים לגרמניה, אנגליה, בלגיה והולנד.

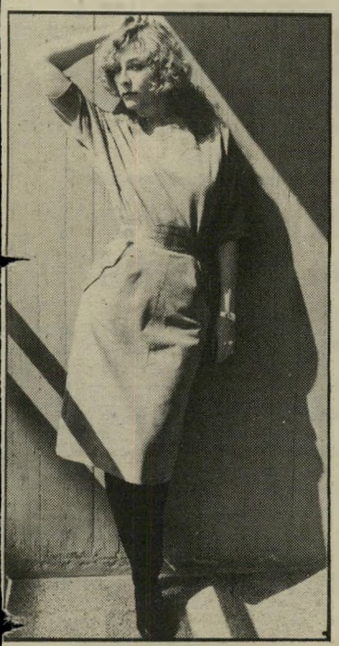
לחברות־העור הצטרפה חברה חדשה, פלסי, שאחד ממנהליה הוא משה צרוק, שסיפר שהחברה קיימת כבר שבע שנים. עד היום התרכזו במעילי פרוות־כבש מחממים. ב־1981 הם הגיעו למיליון ושבע מאות אלף דולר יצוא שנתי (בעיקר לסקנדינביה ואנגליה).

השנה הם התחילו גם בעיצוב בגדי־עור מנפה וזמש. היות וזו היתה הפעם הראשונה שפלסי השתתפה בשבוע־האופנה הם העדיפו לעצב דגמים בסיסיים וקלאסיים בצבעי חום, שחור בז' בעיצובה של סוזן איתן („בלי הרבה שגעונות") והדבר הוכיח את עצמו.

**תנינים ופילים.** מינה צאלים, מחברת ג'ינג'ט היתה מרוצה גם כן. הקולקציה שעיצבה חווה שלמן עבורה בנוייה על קווים פשוטים ורכים, עם הרבה פרטים עכשוויים כמו קפלים, חגורות וכיסים, בשילובי עור נפה, אנטילופ ובדי־צמר, כשחידוש נוסף הם סוודרי הצמר בשילוב עור בציבעי בז', שחור, אפור, חום, חרדל וכחול.

השנה הגיעו גם קניניי עור מבלגיה ויוון שהתפעלו מאוד מהקולקציה. עד היום הם קנו מתורכיה, היום השוק שלהם דורש אופנת־עור איכותית ויוקרתית והם כבר התמו על כמה הזמנות.

אילן לוי, מעצב־האופנה, עבד קשה לא רק בשבוע־האופנה, אלא גם בשלושת ימי התצוגה. קניינים ביקרו בחדרו ותתמו על הזמנות והוא טרח, הראה והמליץ על מרכולתו כשנעמי סילפן, הדוגמנית התמירה, עוזרת לידו. החידוש העיקרי של בגד־עור הם ההדפסים על העור בסגנון החיות, כמו הדפסי קרוקודיל, תנינים, נחשים ופילים בצבעי ארום, בז', אפור, חאקי וקוניאק שמהם עיצב אילן ז'קטים



**דיגמון שימלת־עור**
גומי־קאוצ'ו בחגורה ובכתפיים

רחבים וגדולים עם מנג'טים רחבים, חצאיות ומיכנסים.

גי פולופ, מעצב אופנת־העור, חזר גם הוא לפני כמה ימים מתערוכת צ־פ־ד שבדיסלדורף, וסיפר שזאת היתה התערוכה הכי מוצלחת בחייו, הוא מכר ב־650 אלף דולר בתערוכה אחת. בחיים לא קרה לו דבר כזה, זה נתן לו סיפוק וביטחון.

השבוע מכר במאה אלף דולר, נוסף לו לקוח חדש, הארודס בלונדון, שרק מבחינת מוניטין ויוקרה זה כבר הצריך את השתתפותו בשבוע־האופנה.

החידוש העיקרי והמוצלח ביותר של פולופ הן חליפות עור הנפה בצבע חום בשילוב של גומי־קאוצ'ו בחגורה ובכתפיים. הוא גם עיצב מעילים מאוד נשיים, בעלי צווארונים גדולים עומדים, כיס־ענק וכפתורים גדולים בסיגנון 1930, חצאיות צרות וארוכות, ורחבות וארוכות כשהקווים פשוטים וחלקים.

**חוויה לעין.** שמלות־הערב המפו־ארות של גוטקס נראו לא רק בתצוגת־ האופנה של בוקר פתיחת השבוע, אלא אף במסדרונות בית־המלון, במעלית ובחדר־האוכל. זיווה נצר, סיגל אס וסימונה גוזמן לבשו אותן וקצרו מחמאות רבות מפי העוברים והשבים.

זו הפעם הראשונה שגוטקס משת־תפת בשבוע־האופנה בחורף, ביצוא של שמלות־ערב, אבל, לדאבונם, לא באו כמעט קניינים של שמלות־ערב, וחבל. השמלות הארוכות, העשירות בד, היו ממש חוויה לעין, בדי־טאפט, פאייטים, שיפונים ומשי בשילובי צבעים של ורוד שחור, כחול שחור, אדום שחור, המיועדים לאירועים מפוארים וחגי־גיים עמדו והזמנות לא היו.

בחברת גוטקס לא מודאגים. יש להם סוכנים בכל אירופה וברחבי ארצות־הברית, והשמלות יימכרו.












מרים בנימיני

## מזל החורש:

# דגים

## בני מזל דגים יהיו מאוד פופולאריים ויהנו מהצלחה חברתית

כמינהג החודשים שעברו כן גם הפעם נביא את פירושיו של האסטרולוג שבזמנו כונה בשם חרובל. הוא טען, שלמרות שיש תכונות משותפות המאפיינות את האנשים שנולדו באותו מזל, כל יום מביא טיפוס שונה. הוא חילק את 30 הימים של המזל ל־30 טיפוסים שונים, לפי התאריכים שבהם נולדו. כאן נראה איך מצטיירים בני מזל דגים של חרובל.

19.2 – אדם שבמיקצועו עוסק בניירות. עורך־דין, או מישהו שמטפל בתעודות שעוסקות בציבור.

20.2 – אדם בעל אמביציה גדולה מאוד, אבל מסוגל גם להגיע להשראה עליונה. מפריז בשני הדברים (הרוחני והחומרי), על כל פנים זה מלומד שבזמנו תורם הרבה להתעלות והצלת האנושות.

21.2 – אדם זה יקבל הרבה תשואות שמיים במובן הרוחני והספיריטואלי. הוא יתקדם כאילו ללא מאמץ, אבל הוא עלול לסבול מהפסדים, בגלל חוסר דאגה וביזבוז מסויים.

22.2 – אדם בעל כוח פסיכולוגי משונה מאוד, שמאפשר לו להגיע בצורה מודעת לנסתר. זה מתייחס לכתה גבוהה מאוד של מדיום.

23.2 – אדם שנתון לנסיונות, אך לא צריך להתייאש. לפני שיגיע לגיל 40 יאיר יומו.

24.2 – אדם בעל כוח ריכוז רב. מיליטריסט וקלעי טוב.

25.2 – אדם שבענייני יומא צפויים לו כשלונות ומבוכה וכתוצאה מזה יטעה ויסבול הפסדים, אבל בענייני רוח יגיע לגדולות.

26.2 – אדם מעשי בעסקים. מתרגל מהר לענייני העולם ויום יום. מעולם לא במבוכה, אוהב לריב ולא נעים בחברה.

27.2 – אדם אלים. אדם זה מוזהר לא ללכת אחר תשוקותיו ולא אחרי תאוות הטבע הנחותות. אם יעשה כך, יהיו חייו עלובים וקשים. אם יתגבר על חולשותיו יעבור משבר קשה, אך יגיע לחיים ארוכים מועילים ומאושרים ולנוחיות חומרית.

28.2 – אדם בעל כוחות נפש גדולים ויהיו הרבה שלא יוכלו להבינו. יהיו לו תכונות מזהירות שהעולם הנוכחי לא יכול להעריך אותן מפני שלא יבינו אותו. חייו ארוכים והשפעתו משתרעת לדורות.

1.3 – אדם הסובל מחיים לא קלים. טוב שיפנה לכיוון הרוחני, כי בזה יצמא ניחומים.

2.3 – הנולד בתאריך זה לא יוכל לחיות בדרך הנורמלית של ההמונים. את נעוריו יעביר בבילבול ובנגודים. ירצה לפעול כמו אחרים, אל לא יצליח בזה. כמעט יגיע לידי יאוש, אך ברגע הקריטי תבוא מתוכו השראה ויעלה אור. דרכו היא הצדיק שאורו עולה ועולה עד לשלמות.

3.3 – מסוייג, אבל חרוץ ואוהב לעסוק במאגיה שחורה. אדם זה צריך לעבוד על עצמו שלא יגרום נזק לאחרים.

4.3 – תאריך זה טוב לכל העניינים: בריאות פיסית, אהבת שלום והתקדמות בכל.

5.3 – אדם בעל יעוד בעולם, שיגיע לעוצמה ולסמכות. זהו בן השמש ואת שושלת היוחסין יש לחפש בארכיון עולם השמש. בני מינו לא תמיד יבינהו.

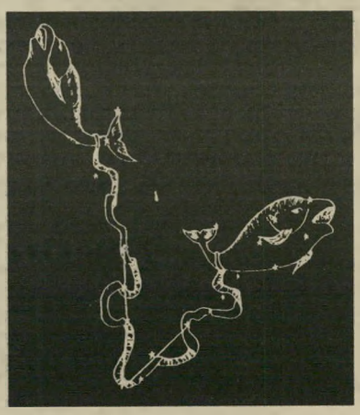
6.3 – אדם שתמיד מסוכסך בריב ובמישפט, בעל אופי לא קל.

7.3 – אדם המתאים להכשיר את הדרך לגילויים נעלים ביותר.

8.3 – אישטרטג, אדם שמסוגל לארגן המון או צבא ולפקד עליו.

9.3 – אדם שגורלו קשה מאוד בילדות. רק ימיו המאוחרים יותר מביאים בריאות ונוחיות.

10.3 – אדם שיש לו בשורה לעולם. בשורה שמתייחסת לתנאים החברתיים הרוחניים של האנושות. מטיף, מרצה או איש פופולארי.



## רומנים חדשים מומלצים לרווקים, אך לנשואים מומלץ להיזהר מקשרים מחוץ לנשואין וזהירות מיוחדת מבני מזל קשת ועקרב

11.3 – אינדיבידואליות בולטת. אדם שמרני מאוד במינהגים ונתון למכות גורל קשות. אבל בכל הקשיים ימצא בכל זאת מוצא, כי הוא מודרך על־ידי חוש אלוהי ויש לו אמונה חזקה באמת הדתית, כפי שלימדוהו ונהגו אבותיו.

12.3 – אדם שאוהב לאכול ולשתות טוב, לא מזיק ויש לו מעט עניין בעולם הזה.

13.3 – השפעות תאריך זה פיתאומיות. אדם זה צריך להיות זהיר תמיד, כי הוא צפוי להפסדים. זה לא גורל קבוע, אך קיימת נטיה בכיוון זה.

14.3 – לא יכולים לתאר במילים. לאדם זה כוחות מגנטיים גדולים. כמו כן, האדם הזה יעשה בעולם הרבה, יתקן עיוותים בעם ויודע רפואה ומיטיב.

15.3 – אדם בעל מטרה גבוהה וכוונה טובה, אך מאמציו הגדולים נושאים מעט פרי.

16.3 – אדם בעל כישרון אירגון גדול. השקפות קיצוניות, מהפכן.

17.3 – אדם זה יהיה נתון להשפעות מיוחדות במינן ויהיה לו כפיל או מלווה רוחני.

18.3 – אופי טוב, נדיב ואדיב. הרבה כישרון, אך אינו מסוגל להביא משהו לידי שלמות. יש בו נטיות נסתרות שהן מזיופות וכך הכוונות הטובות נכשלות.

19.3 – אדם המקפיד על כל הכתוב. מקפיד על מישמעת מחוסר המצאה, אדם בעל הרגלים מדוייקים ושיטות עבודה מדוייקות. שם דגש על פרטים.

20.3 – אדם עקשן מאוד. צריך שרצונו ייעשה בכל מחיר. תשוקות חזקות. דומה לבן מזל שור.

בימים אלה התחושה היא שהכל מתנהל בכבדות ובאיטיות. אינכם חשים במרץ הרגיל, אולם מצב זה הוא זמני, אם כי עלול להימשך כחודש. כמו כן אינכם חזקים כת־מיד ונוטים להידבק בשפעת. הצטננות או לסבול מבעיה בריאו־תית אחרת כלשהי. רצוי שתקפידו על מ־נוחה ואל תתכננו לעצ־מכם סדר יום עמוס מדי, יחסים עם שותפים, בני זוג ואפילו עובדים אחרים, יהיו כעת מאוד רגישים.



טלה
21 במרס – 20 באפריל

* * *

ה־29 בחודש יהיה יום קשה במיוחד. נראה כי צרות בשטח המיקצועי עלולות להתרייד באותו יום, אך ייתכנו גם קשיים מסוג אחר. ה־3 וה־4 במרץ גם הם אינם ימים קלים עבור־כם, מכך אפשר להסיק שכל השבוע יהיה רגיש במיוחד. שוב רצוי להז־כיר את תחום הברי־אות. אתם סובלים מ־בעיות בריאותיות שו־נות, וחשוב שתטפלו בנושא זה. קרוב לוודאי שזה לא ייעלם מעצמו ללא כל טיפול, זהירות בדרכים.



שור
21 באפריל – 20 במאי

* * *

בשטח העבודה אתם ממש עושים חיל, בקרוב מתכוננים לקדם אתכם מבחינה מיקצועית וכספית. נר־אה שזה הזמן לשוחח עם הבוס על שינוי תפ־קיד או על שינוי אחר הרצוי לכם. ביחסים עם שותפים או בני זוג עליכם להיות מת־חשבים וזהירים, מכאן עלולה להגיע הפתעה לא נעימה. שימו לב למה שקורה אצל האנשים הקרובים אליכם ביותר, כדי שלא תהיו במצב שאינכם מסוגלים לתפקד בו.



תאומים
21 במאי – 20 ביוני

בעיות כספיות עלולות להציק לפתע וזאת אחרי שכבר הייתם בטוחים שהכל הסתדר. בתקופה זו מצבכם הפי־ננסי כל־כך רגיש, שעלי־כם להיות זהירים יותר מבכל זמן אחר. לא מומלץ לשחק בהשקעות או להתחיל בפרוייק־טים חדשים שדורשים לסכן את כספכם. ב־שטח הרומנטי נראה שתוכלו ממש לחגוג מה־1 במרץ. קשרים מתהדקים ומעמיקים ואלה שעדיין לא מצאו לעצמם בני זוג, יוזמנו למסיבות ולביקורים.



סרטן
21 ביוני – 20 ביולי

* * *

**בתקופה זו תוכלו לדאוג לחיזוק ולשיפוץ מקום המגורים, אולם הימנעו מלהשקיע כספים שאינכם בטו־חים שאפשר באמת לוותר עליהם. הפתעות בלתי־נעימות בתחום זה עלולות להכניס אתכם למצבים קשים. בשטח הבריאות המצב איננו טוב במיוחד. חשוב במיוחד לטפל בגב, נראה שזה יהיה איזור רגיש מאוד ב־תקופה זו. בשטח המיקצועי צפויה בשורה נעימה, זו קשורה להעברה למקום חדש.**



אריה
21 ביולי – 21 באוגוסט

* * *

בתקופה זו איננכם שקטים, דאגות לבן־הזוג מטרידות אתכם מאוד. ייתכן שיהיה עליכם להיפרד לזמן מה מאדם קרוב, אך למעשה אין טעם לדאגה מכיוון ש־הוא יחזור בשלום והכל יתנהל לפי התוכנית. רווקים ורווקות יוכלו להנות מהפתעות מלהי־בות. קשרים חדשים עומדים להתחיל, אל תישארו בבית. רצוי להענות לכל הזמנה מבלי לפסול את המזמין. זה הזמן לבסס את ענייני הכסף על בסיס שאפשר לסמוך עליו.



בתולה
22 באוגוסט – 22 בספטמבר

למרות הקשיים הפיננסיים מהם אתם סובלים לאחרונה, השבוע יימצא פיתרון זמני שיקל על התקופה הקרובה. כדאי לתת־ייעץ עם מביני דבר בתחום הכספי ולנהוג לפי עצתם. בשטח ה־מיקצועי עלולות להיות בעיות לא נעימות הש־בוע, היזהרו מאנשים שעימם אתם עובדים או באים במגע בשטח העבודה. יתכן שיאשי־מו אתכם במעשה שלא אתם ביצעתם, אל תתרגשו ואל תגיבו. האמת תצא לאור.



מאזנים
23 בספטמבר – 22 באוקטובר

* * *

ברגע זה מצבכם טוב בהרבה ממה שהיה בחודשים האחרונים. אנשים יותר ידידותיים כלפיכם ובכל מקום העניינים מתנהלים ללא אותם קשיים שאיפיינו את הזמן האחרון. מה־1 במרץ תרגישו יותר קלילים, מצב־הרוח יש־תפר וחיי האהבה יכ־ניסו גוון חדש לחיים. האהבות שמתחילות ב־ימים אלה אינן נושאות אופי יציב ולא צפויה לחן אריכות ימים, אולם נסו להנות ממה שיש ולנצל היטב את כל התקופה הזאת.



עקרב
22 באוקטובר – 22 בנובמבר

* * *

**השבוע לא יהיה קל עבורכם, מתיחות בבית עלולה לגרום התנהגות מפתיעה של בן־הזוג או של בני משפחה אחרים. נסו לנהוג ב־טקט ולהתחשב ברצר־נותיו של האדם הקרוב אליכם. ניתוקים עלו־לים להיות כעת, ולכם הדבר אינו רצוי ברגע זה. בבית תוכלו לשפץ ולארגן את הדירה מחדש, רצוי אף להש־קיע כספים למטרה זו. ב־2 וב־3 במרץ יתכן שיהיה עליכם להי־שאר בבית בגלל מחלה לא צפויה.**



קשת
23 בנובמבר – 20 בדצמבר

* * *

נסיעות שתוכננו להשבוע עלולות להידחות, אל תיכנסו ללחץ, עדיף לקיים זאת שבוע יותר מאוחר. השבוע הכל עלול להתרחש לא לפי חמתכנן, ואת זאת אינכם אוהבים. התפת־חות של ידידות עם אדם הרבה יותר מבוגר תו־סיף רבות לתקופה הקרובה. זאת יכולה להיות ידידות רומנטית, אך לא בהכרח. מאב־קים פנימיים יביאו לשינוי הגישה ולפיתוח של רעיונות חדשים. אל תתעקשו לשמור על התנהגותכם הישנה.



גדי
21 בדצמבר – 19 בינואר

* * *

**בשטח הכספי אתם נמצאים במילכוד. מצד אחד נראה שהכל עומד להסתדר טוב מכפי שציפיתם. אולם הפ־תעות מאוד בלתי נעי־מות אורבות לכם ברגע שתנסו להפעיל תוכנית חדשה. לפחות אל תת־פתו להתחיל בתוכניות כספיות חדשות בשבוע זה. כאן אין ספק שזה יביא לנפילה. נסיעה שתקיימו ב־3 או ב־4 במרץ עשויה להיות נעימה ומהנה, ידידים חדשים עומדים להיכנס לחייכם ויעזרו לעבור את התקופה.**



גדי
20 בינואר – 18 בפברואר

* * *

השבוע יהיה חרבה יותר מהנה ונעים, לעומת השבועות שעברתם לא מזמן. הכל מתנהל בצורה יותר קלה. מ־בחינה חברתית תהיו מאוד פופולאריים ב־תקופה זו. הזמנות למ־סיבות ולבילויים ינעימו את הזמן. רווקים ור־ווקות יוכלו להתחיל ברומנים חדשים. זו תקופה טובה לרומנים. אבל לא לאנשים נשואים. חנישואים עלו־לים להתערער בגלל הרפתקות מחוץ לנישואין. תזהרו מבני מזל קשת ועקרב.



דגים
19 בפברואר – 20 במרס

# לוינסון

(המשך מעמוד 10)

הוא לא היה מוכן להבין כי הוא עורר עוינות ופחד מפני שהעלה והוריד אנשים כאילו היו חפצים. שסחט אנשים וזרקם כפרי סחוט.

**לא היו לו שותפים, עוזרים, חברים־למאמין. היו לו רק משרתים, והוא שלט בהם באמצעות הפחד וההטבות.**

ידעתי זאת, ועל כן נמנעתי תמיד מלבקש ממנו דבר, ולו גם הקטן ביותר, גם כאשר הייתי זקוק מאוד למשהו. אני מכיר רבים שהשתעבדו לו לחלוטין, כאשר קיבלו ממנו טובות־הנאה, ורבים מאלה היו עיתונאים.

כדרכו אל השילטון העליון, הוא היה חסר־רגשות. נאמר עליו שהוא „דרך על גוויות". כאשר היו אשר ידלין ואברהם עופר בצרה, הוא לא התייצב לימינם — אם לומר זאת בלשון המעטה. ידלין האשים בפירוש שהיה זה לוינסון שהביא לגילוי הפרשה שלו, ערב התמנותו לתפקיד נגיד בנק ישראל, שבו יכול היה להפריע ללוינסון. איש מן הצמרת העליונה של מיפלגת־העבודה טען בשעתו כי לוינסון „חתך את הגרון" של ידלין ועופר כאחד. השבוע, כאשר רבים קישרו את שתי ההתאבדויות — של עופר ושל לוינסון — נמנעה אשתו של עופר מלהגיד אף מילה אחת בזכותו של לוינסון.

לולא הרקע הטראגי, היה משהו משעשע בטענות שהושמעו השבוע בקולי־קולות על־ידי מי שמתיימרים להיות חבריו של לוינסון, המאשימים את יריבי־לוינסון במשק־העובדים בכך שהם פועלים בלי ביקורת ופיקוח. אם היה מישהו אשר יצר מתכונת זו של ניהול המערכת, תוך ניתוק כל זיקה של ממש לחברי ההסתדרות ומוסדותיהם, בעלי הרכוש העצום הזה, הרי היה זה יעקב לוינסון עצמו.

**כך או כך, אין ספק שלוינסון היה דיקטטור, ששלט ביד רמה במערכת גדלה ומתרחבת. השאלה היא: לטובת מי?**

## ● גוליבר בארץ הגמדים

**בלי להקדים** את מסקנות החקירה המתנהלת לגבי היבטים פליליים, הקשורים בפרשה, אין כל ספק לגבי כמה עובדות. יעקוב לוינסון העביר נכסים רבים של ציבור־הפועלים הישראלי לחוץ־לארץ. הוא התחיל להקים לעצמו שם אימפריה כלכלית פרטית.

**השאלה היא: מה קרה לאיש? מדוע הוא עשה זאת?**

מוצר מובהק זה של תנועת־העבודה הישראלית, תנועת־הנוער החלוצית, הקיבוץ, משק־העובדים, מיפלגת־העבודה — מה המריץ אותו להיות לאיל־הון עצמאי ופרטי בחו"ל?

אין לדעת מה מתרחש בליבו של הזולת, ועל אחת כמה וכמה בליבו של איש כה מיוחד כמו לוינסון.

**ההתרשמות שלי היא זאת: בארץ הוא הגיע לשיא עוצמתו. לא היו לו עוד מתחרים, כי כולם נפלו או חוסלו. הארץ היתה „קטנה עליו". הוא עבר מן הליגה הלאומית אל הליגה הבינלאומית.**

הבנק שהקים היה לאחד ממאה הבנקים הגדולים בעולם. הוא גילגל מאות מיליונים בשיחות־טלפון בינלאומיות. הוא נשא ונתן עם איל־ההון הגדולים בעולם.



לוינסון עם מוסה חריף
בעייה של יצירת מגע

אלה לא היו חזקים ממנו, ובוודאי לא חכמים ממנו. אבל הם היו עצמאיים. הם קיבלו משכורות אדירות של מיליוני דולארים לשנה.

לוינסון התרגל לחיות כמוהם — רק בחו"ל — ולחשוב כמוהם, אך הוא עדיין ישב על תקן של שכיר של משק־העובדים. משכורתו היתה ענקית לפי המושגים העלובים שלנו — אך פעוטה לעומת המקובל אצל בני־מעמדו בארצות־הברית.

אני חושב שנוצר פיתוי, שהוא לא יכול היה לעמוד בפניו. הוא פרש כנפיים, והתחיל לחשוב ולהתנהג כאיל־הון אמריקאי מן השורה הראשונה.

**איני חושב שהכמיהה לכסף דירבנה אותו, אלא הכמיהה לכוח. כי בשביל איש כמוהו, כוח היה ביטחון, שליטה בבני־אדם, מעמד שאיפשר לו להימנע מן הצורך לברוא במגע אמיתי עם בני־אדם.**

פעם שמעתי שהוא משווה את עצמו למאיר אמשל רוטשילד, מייסד השושלת. „גם אני נקאי," התלוצץ. „וגם לי יש ארבעה בנים."

לאנשי המערכת בארץ התייחס בבוז גמור. בעיניו היו גמדים, עבדים. לכן נפגע שבעתיים כאשר אנשים אלה העזו להתחבר נגדו, להתגונן, להשיב מילחמה שערה. על אלה דיבר במיכתבו כעל „הכנופיה", ששפכה את דמו וחילקה את השלל.

**הוא בוודאי הרגיש כמו גוליבר בארץ הגמדים, אחרי שהגמדים קשרוהו בעבותות. או כשימשון הגיבור, אחרי שדלילה הבוגדנית קיצצה את מחלפותיו.**

## ● מדוע התאבד?

**מדוע התאבד?**

אני מהסס להשיב. מי יכול לדעת? מעולם לא היו בליבי הירהורי־התאבדות קלים שבקלים, גם במצבים הקשים ביותר, וקשה לי לחדור לעומק נפשו של אדם הנוקט צעד נואש זה.

אני בטוח שלא התאבד מפני שחש שהוא חסר־ישע. היו לו דרכים רבות להתגונן. אם חשש מפני הליכה לבית־הסוהר, יכול היה לברוח ולחיות בארץ אחרת.

לא זה היה העניין.

**הוא התאבד, לדעתי, מפני שלא יכול היה להשלים עם נפילתו האפשרית מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. הוא לא יכול היה להסתדר עם עולם שבו שוב לא נשמעו הכל לסקודותיו, שבו היה צריך להסביר את עצמו ואת מעשיו, להתגונן, להצטדק, לעבור חקירות.**

כל דימויו העצמי, כל יכולתו להתמודד עם החיים, היו מבוססים על מעמד של כוח. הכוח העניק לו ביטחון. בלי הכוח הזה לא יכול היה להתקיים.

**אילו עמד לציידו בימים קשים אלה אדם קרוב באמת, יתכן שלא היה מתמוטט. זוהי הרגשתי.**

צר לי עליו מעומק ליבי.

# הווי

## תוכי שרוף

**ב תל־אביב** גילה עיתונאי כי כל נסיונותיו לאלף את התוכי שלו שיקרא שמיר: שמיר! עלו בתוהו והתוכי ממשיך בשלו, כפי שאולף בעת הבאתו ארצה, לפני שנה, וקורא אך ורק בגין! בגין!

★ ★ ★

## הגוף והרוח

**ב תל־אביב** פרסם פיסיותראפיסט מכפר־סבא מודעה בחינמון מקומי, שבה ביקש לפגוש שנית את הפסיכולוגית מרמת־גן, שאותה הסיע, שבוע קודם לפירסום המודעה, בטרמפ לתל־אביב.

★ ★ ★

## שתה, יא אחי — עסק מיזרחי

**ב נצרת** הודה תושב מקומי כי נפל קורבן לנוכל תל־אביבי, שהציג לפניו מיסמך מזוייף בחתימת האפיפיור שלפיו אם יוקם יקב בכפר־כנא הסמוך, שבו שתה, כביכול, ישוע, בשעתו, יין, יוכל היקב לשווק את סחורתו עם תוויות אישרור אפיפיוריות, גילה כי הפסיד גם את כספו שנתן להתחלת בניית היקב וכי גם למד לדעת, אחר שפנה, במאוחר, למקורות, כי ישוע מעולם לא שתה יין בכפר־כנא, אלא מים בלבד.

★ ★ ★

## ואולי המיקלחת המשותפת

**ב חיפה** גילה מחקר שנערך באוניברסיטה, כי תוחלת־החיים של חברי־קיבוץ גבוהה מתוחלת־החיים של בני־עיר ביותר משלוש שנים: לעירוני הממוצע יש סיכוי להגיע ל־71 שנות־חיים; לבן הקיבוץ — 74 שנים וחצי; לבת־קיבוץ — 78 שנים ושלושת־רבעי השנה; לעירונית — 75 שנים בלבד. ההסבר האפשרי, לדעת החוקרים: אקולוגיה בריאה, טיפול רפואי משובח יותר ומיעוט מעשי־אלימות ותאונות־דרכים.

★ ★ ★

## ועוד, ועוד, ועוד

**ב אלון,** אחרי שתושבי המושב הגלילי שמעו על הצלחת יצוא עודים ממושב ברמת־הגולן לארצות־ערב, הם החליטו ללכת בדרכי חבריהם יצרני המכשיר המוסיקלי והודיעו כי הם עומדים לייצא לארצות־ערב זעתר, להכנת תבלין־האיזוב.

★ ★ ★

## מצרי, דבר עבריתו

**ב קאהיר,** אחרי שבית־השידור הערבי של קול ישראל הודיע בשידורי השיעורים שלו לעברית, כי את חוברת לימוד־הלשון ניתן להשיג במרכז האקדמי הישראלי בעיר, הוצף המרכז בפניות כה רבות, עד שנאלץ לפנות לקול ישראל, לבקש להפסיק את שידור ההודעה, עד שהמרכז יתארגן למלא אחרי הביקוש הגואה לחוברות־הלשון.

★ ★ ★

## ניכוי במקור

**ב אשקלון** גילו מגדלי אגוזי־פקאן באזור כי אויבם העיקרי הם 3000 העורבים המצויים במישור־החוף, הוזללים תות־שדה ואגוזי פקאן בכמויות אדירות והמסוגלים לחסל קילו אגוזים ליום, כל אחד.

★ ★ ★

## לראות ולגעת

**ב תל־אביב,** זמן קצר אחרשצעירה התלוננה במישטרה שהתעוררה באמצע הלילה ו־גילתה לצידה גבר זה, שנמלט מן המקום נוכח צעקותיה, כשבידיו תיקה, שהכיל טבעות זהב, 8000 שקלים ומיסמכים שונים — נעצר אותו גבר כשברשותו הגניבה וגם פנס־כיס וזוג כפפות.

★ ★ ★

## פגע וברח

**ב אילת** נכנס אלמוני ללישכת מהנדס העיר, הוריד את מיכנסיו, עשה את צרכיו על הריצפה, ניקה עצמו במיסמכים שמצא על שולחן־העבודה של המהנדס, נטל את האיתורית של המהנדס ונמלט מן המקום כשהוא משאיר את מיכנסיו מאחוריו.

# תמרורים

נולדה ♦ בבאלטימור, ארצות־הברית, **לאמל ראגה,** תושבת כוויית, בת בכורה, אחר 14 הריונות בעשר השנים האחרונות, שהסתיימו כולם בהפלות. האם, שפירוש שמה, אמל, בערבית הוא תיקווה, נתנה שם הולם גם לבתה: בשארה (בשורה טובה).

נחוג ♦ בסביון יום־הולדתו ה־51 של **גדעון פת,** שר־התעשייה־והמסחר שנולד בירושלים כנדעון מרקוס, וכאשר התייתם בגיל צעיר ואומץ על־ידי מישפחת דודתו, נטל גם את שם מישפחתה, פת. הוא ירד לארצות־הברית בגיל 22 אחרי שרות קצר בנח"ל, שממנו שוחרר מסיבות בריאות, למד שם, באוניברסיטה, כלכלה וסחר בינלאומי ונשא לאשה בת יהלומן, שמינה אותו מנהל־המכירות של מיפעליו. כעבור 11 שנים שב פת, אב לשלושה בנים, ארצה והחל בקאריירה הציבורית שלו כראש־הלישכה של שר הליבראלים (ללא תיק) יוסף ספיר. תוך שלוש שנים היה לחבר־כנסת וכעבור שבע שנים נוספות שר (השיכון והבינוי) בממשלת הליכוד הראשונה.

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־73 של **פרופסור (לרפואה) אנדרה דהדפריס,** מבכירי הרופאים (בילינסון) ומורי הרפואה בארץ. דה־פריס, יליד הולנד, שבה ניהל, ערב מילחמת־העולם, את בנק הדם של הצבא האדום ההולנדי, עשה הפסקה קצרה בקאריירה הרפואית שלו כאשר עלה ארצה ב־1939, והיה במשך שנתיים חבר קיבוץ, שעסק בפלחה.

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־91 של **אנדרה סגוביה,** גיטאריסט בעל שם־עולם, הממשיך עדיין להתאמן חמש־שש שעות ביום. השבוע, ערב צאתו למסע של 14 קונצרטים בארצות־הברית, בלוויית אשתו ובנו בן ה־13 הודיע, כי ייתכן שבעוד כמה שנים יצמצם את מיספר הופעותיו.

נפטר ♦ בגיל 79, אחרי מחלה ממושכת בכפר ושנסקיה, בדרום ברית־המועצות, **מיכאיל שר חת**



שר חת
אחר הנח"ל, בת היהלומן

**שולוחוב,** חתן פרס נובל לסיפרות (1965), שזכה גם שבע פעמים באות לנין. ביוקרתו זכה אחרי שפירסם בגיל 23 את הדון השקט, יצירה בת ארבעה כרכים על הקוזאקים של הנהר דון בעת המהפכה ומילחמת־האזרחים. היה זה הסופר הרוסי הגולה אלכסנדר סולנו'ניצין שניסה, לפני עשר שנים, לנתץ את אגדת שולוחוב בפרסמו מחקר, שלפיו לא כתב שולוחוב את הדון השקט, אלא הוא העתיק אותו מסופר קוזאקי אנטי־קומוניסט.

נפטר ♦ בגיל 112, בבית־אבות בבורנמות, אנגליה, **האריס שוורץ,** שנחשב האדם הזקן ביותר באיים הבריטיים. שוורץ, יהודי יליד רוסיה, יצרן־ארנקים, ייחס את אריכות־ימיו לתזונה צמחונית, התנזרות ממשקאות חריפים וחיי־אישות צנועים.

## כדורגל

### כישרון חדש

פנינה רוזנבלום גילתה השבוע לאנשי הכדורגל כישרון נוסף בשרשרת הכישרונות הרבגוניים שחשפה עד היום. יש לה זיקה היסטורית כמעט למישחק הכדורגל („עור מהימים



**כדורגלן ארמלי**
המראה לפיסגת הטבלה

של מועדון מיל"ן לכדורגל נשים") לפני שנים רבות רבות.

כבר אז נימנתה הדוגמנית עם שורותיו, כך היא הצהירה.

**גילגול עסעסיים.** אנשי יבנה שהופתעו מההצפה של אוהדי מכבי תל־אביב היו המומים לגלות את האוהדת החדשה האטרקטיבית, שישבה ביציע־הכבוד במיגרשם בשבת. גם כתבי הספורט לא העלימו עין מהתופעה והסתערו על פנינה כעל שלל ראוי. בלי להתמהמה לרגע הציפו אותה בשאלות ספורטיביות כמו: „אולי את יכולה לעשות משהו בעניין הופעת נשים במיגרשי הכדורגל בשבתות?"

„אשתדל לתרום כל מה שביכולתי," הבטיחה האטרקציה תוך גילגול עפעפיים וציחקוק אופייני. פנינה האוהדת החדשה של מכבי יבנה, שהגיעה לעיירה בגלל החבר החדש שלה, לא הביאה מזל מיוחד ליבנה, אשר הובסה על־ידי שחקני מכבי תל־אביב הצעירים 2:0.

והם גם היו אלה שהכי נהנו במישחק ביבנה. הם גילו כיצד הקהל שלהם חוזר אליהם שנית. הקהל שבגר בהם משך השנה האחרונה כשהקבוצה לא היתה כל כך במיטבה, הפתיע כשבא דרומה, כדי לעודד את המכבים.

### בלי כסף, אין אמביציה

אנשי הפועל חדרה, מהליגה הארצית, לא חלמו מעודם על הגס, שכמעט התרחש להם כשבועות האחרונים, שקבוצתם אומנם תתעלה מעל עצמה ותעמוד בצמרת הטבלה, לקראת עלייה לליגה הלאומית.

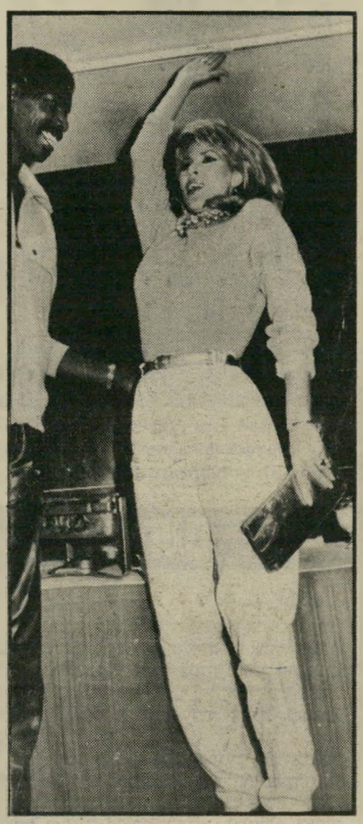
לכן היו מנהליה מופתעים עד מאוד, כששחקניהם החלו גורפים ניצחונות בזה אחר זה. ניצחון בקבוצת כדורגל פירושו פרמיה שהיא לעיתים תוספת כסף משמעותית. כיוון שהפועל חדרה לא היתה בנויה על ניצחונות ופרמיות, לא היה כסף למנהלים לשלם לשחקנים.

במקום שתיפול על הקבוצה שימחה נפל עליה אסון. ניצחונות בלתי־פיסקים לא נלקחו בחשבון. מלכתחילה לא נעשו הסדרים מתאימים לחוזים ולמשכורות במיקרה הזה.

במקום לפרוח ולגאות מגאווה, החלה הקבוצה מידרדרת מדחי אל דחי. כי כשאין כסף, אין אמביציה וכשאין אמביציה או גם ניצחונות הנס מגיעים לקיצם.

### רווח כפול

מאז הגיע זאהי ארמלי, הכדורגלן האולימפי תושב שפרעם, למכבי־חיפה היא התחילה לנצח



**אוהדת רוזנבלום***
„אשתדל ככל יכולתי"

ולהמריא לפיסגת טבלת הליגה הלאומית. המיפנה שחל בקבוצה החיפאית אינו רק בתוצאות החיוביות עם תום ה־90 הדקות, אלא גם בתוצות המישחקים היפה שיש להם להציע לקהל הצופים.

מכבי־חיפה שביצעה את הרכש הנכון, כשהוסיפה למערך הכוחות שלה את החלוץ משפרעם זוכה מאז גם לבישולי שערים טובים יותר משחקנה הותיק ברוך ממן.

ממן, הוא הקשר של הקבוצה החיפאית, עדיין לא שובץ לנבחרת האולימפית, אך מצליח לשמש כבן־זוג אידיאלי לארמלי.

**גם הקנסות.** אם כי חיפה לא סבלה אף פעם מחוסר אוהדים, הרי מאז שובץ ארמלי נוספו למכבי חיפה מאות רבות של אוהדים חדשים מערבי הצפון. הם לא מוותרים על הצפייה במישחקו של אלילם ועושים כך גם כשהמישחק נערך מחוץ לחיפה והצפייה בו כרוכה בהוצאות רבות.

וכשיש יותר אוהדים גם הקופות יותר מלאות.

### צימצום הליגה

הנושא המעסיק כיום את אנשי הפועל הוא כיצד לצמצם את 16 קבוצות הליגה הלאומית. ועדה מיוחדת בראשותו של מיקה אלמוג, כיום מנכ"ל השילטון המקומי, הוקמה לפני כמה חודשים ומאז היא דנה בשאלה כיצד להעלות את רמת הכדורגל בארץ. אחד הפיתרונות שצצו, באין מוצא אחר, הוא להקטין את מיספר הקבוצות בליגה הבכירה, וזאת כדי להגביר את המאבק על כל מקום.

בינתיים הוגשה הצעה שהליגה תצטמצם בהדרגה ל־12 קבוצות בלבד, תוך שנתיים.

**פחות תקציב.** לא רבים מסכימים לרעיון של צימצום הליגה. הנימוקים ההפוכים טוענים שליגה קטנה תביא להכנסות קטנות יותר. ואין שום ערובה שהרמה תעלה. להיפך, יש סיכוי שהלחימה הקשה על מיקום תיהפך לגסה ומתפרעת עד כדי הורדת רמת המישחק.

גם קבוצות הפועל, שכנסו למישאל בנושא זה, גילו התנגדות לצימצום. כל קבוצה ראתה עצמה מועמדת לגזר־הדין החדש שעלול להחתך.

מתנגדי הפועל טוענים שמאחורי עניין הצימצום מסתתר אינטרס אחר של אנשי הפועל. אלא יצטרכו לתת פחות תקציבים לקבוצות הפועל שאינן בלאומית.

בינתיים אומר חיים הברפלד, יו"ר התאחדות הכדורגל: „במיסגרת החיפוש לשינוי ושיפור אנחנו כל הזמן שואלים את עצמנו למה הרמה לא מספיק טובה. זה נכון שכל אגודה במערכת רואה עצמה כפוטנציאל לירידה. אך אנחנו מביאים את זה לפורום כזה שלא רק האינטרס הצר ינחה את הכדורגל, אלא האינטרס הכללי של הכדורגל בארץ.

„אמת־המידה בעתיד תהיה הניסיון שלנו. אם 12 קבוצות יהיה ניסיון טוב, נמשיך ואם לא, נשנה."

## כדורסל

### האינדיאנים מהגליל

רלף קליין, מאמן הכדורסל, היה נוהג לצפות בסרט־קולנוע לפני מישחק קשה ומכריע. גם שחקני הפועל גליל־עליון מנסים להרגע באותה שיטה. כל פעם שהקבוצה יורדת לתל־אביב למישחק כלשהו, הם מגיעים השכם בבוקר יום המישחק, מספיקים לנוח במלון מרינה ובשעה 16.00 יוצאים כל השחקנים בצוותא לחזות בסרט־קולנוע כלשהו בעיר.

אלא שהשיטה הקולנועית שסייעה לרלף קליין בהפגת המתח שבו היה נתון לפני כל מישחק של קבוצתו, מכבי תל־אביב והביאה לתוצאות למשך כל שנות האימון הארוכות שצבר, פשוט לא עבדה על הפועל גליל־עליון. היא לא הצליחה להתעלות ולהביא השנה לגליל תוצאות מכובדות.

בשבוע שעבר, עת נחלה הקבוצה תבוסה מהפועל תל־אביב צפו השחקנים במערכון. הם לבטח תיכננו לראות עצמם כבוקרים מנצחים כמו בסרט, אך בסוף יצאו עם תפקיד האינדיאנים המובסים.

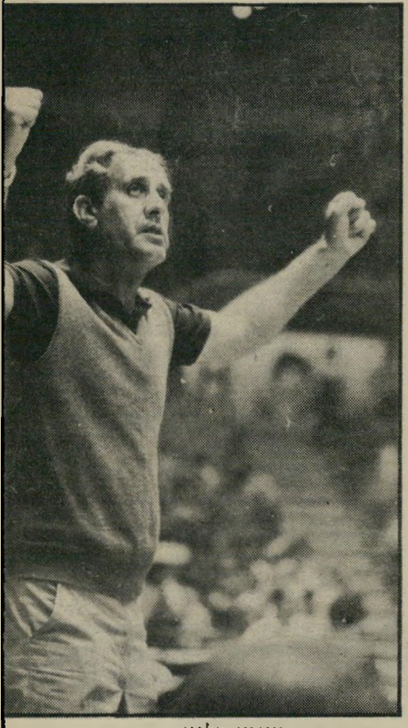
### המצורמנות

ג'ק צימרמן, הכדורסלן האמריקאי, לא משחק העונה בארץ והוא יושב בביתו שבאוהיו, מצפה לתום העונה הנוכחית שהתפספסה לו. אולי העונה הבאה תביא לו הצעות חדשות. אך הריחוק הגיאוגרפי לא מפריע למועדון מעריצותיו לתפוח ולשגשג, כאילו ג'ק החייכן לשעבר של מכבי תל־אביב נמצא ומשחק פה איתנו.

יפעת שמול בת ה־15, היא הנערה החיפאית היוזמת, מפעילה ומנהלת את מועדון מעריצותיו, אשר מונה לדבריה כ־800 מעריצות מכל רחבי הארץ. יפעת הגימנזיסטית מחזיקה באוסף פרטי חמישה אלבומים עבי־כרס צפופי־תמונות וכתבות על מכבי תל־אביב, כשרוב החומר מרוכז סביב דמותו התמירה של נושא הערצתה, ג'ק השחרחר.

הצעירה, שאינה מפסיקה לדבר על צימרמן ולרוץ לכל מישחקי הכדורסל של קבוצתו, נודעה בקרב חבריה בשיגעון האישי שלה, ואלה החליטו לקרוא לה בשם „צימרמן". כך היא גם מגישה את מיבחניה, כשהם חתומים בשם: יפעת שמול — צימרמן.

**ד"שים ברדיו והנחות.** סיפורה של יפעת לא מסתיים בהערצה עיוורת ותמימה. יש לה גם מילחמה במעריצותיו האחרות של ג'ק צימרמן. אלה מגלות התנגדות ו/או קינאה לכל פעילותה ונסיונותיה להתקשר עם מושא הערצתן. הן לא



**מאמן קליין**
מערבון להפגת המתח

מפסיקות לשלוח ליפעת מיכתבי־איום שהביאו את המועדון למשבר, עד שחלק מהמעריצות החליטו לייסד מועדון מעריצות מתחרה.

בינתיים יפעת לא מפסיקה לשלוח לאליל־שלה מתנות יום־הולדת, ד"שים ברדיו והנחות על כרטיסי־טיסה לארץ (אמה עובדת בחברת־נסיעות). היא גם ניסתה להאבק על הישארותו של ג'ק במכבי על־ידי ארגון מעריצותיו. במכבי, כנראה לא השתכנעו.

## כדורגל:
# בחיאבון

המיסעדה התורנית שנערכת לאחרונה לאיכלוס אנשי הספורט של איזור תל־אביב היא המיסעדה של אפריים מיזרחי בשכונת התיקווה. עיתונאי־הספורט. שחקנים (בעיקר כדורגלנים), מאמנים ושופטים צובאים על פיתחה של המיסעדה המיזרחית שבלב השכונה, מקרוב לחצות ועד לשעות הקטנות של הלילה.

בעל המיסעדה, הזוכה בימים אלה לפופולאריות תורנית, מחבב לעורר תאפלה רצינית במסעדתו. אבל הפעם לכבודה של קבוצת נעוריו ושכונתו, בני יהודה תל־אביב. אשר יושבת כבר כמה שבועות עמוק בתחתית הטבלה עם סיכויים נדולים לירידה לליגה הארצית. מה שנחשב לעונש לכל קבוצה אחרת בארץ ולאנשי התיקווה זה עונש כפול, שכן הקבוצה היא נאוות השכונה כבר שנים רבות.

אולי נוכח התאפלה המובטחת, תצא טוף־טוף בני יהודה מהבוץ.

## כדורגל:
# קנה־מידה עולמי

„למרות שכרצלונה ניצחה ומכבי ראשון־לציון נוצחה, היא לא הובסה." אומרים בראשון־לציון. יוחי תוצאה סבירה גם בליגה הישראלית ובהתחשב בכך שהמישחק נערך מול אחת הקבוצות הכי טובות בעולם זה הישג, הדגישו גם בענף הכדורגל.

שתי הקבוצות ומלוויהן יצאו למלון אסטוריה לחגוג את המאורע בארוחת־ערב חגיגית כשצמד השופטים, הצרפתי שניהל את המישחק והמשקיף הגרמני שעיניו לא משו מהמתרחש על מיגרש האוניברסיטה. מצטרפים להאפלה.

יו"ר איגוד־הכדורגל, יורם אוברקוביץ וראש עיריית ראשון־לציון ניצן, השלימו את רשימת המכובדים החוגגים.

**לא חד־פעמי.** בעיצומה של השימחה, כשהגיע תורו של מאמן הקבוצה הראשונית, שמואל („סם") אולפינר, לברך את הנוכחים הוא פנה בהודעות ואת ליו"ר האיגוד. דרש ממנו להכניס שחקנים זרים לתיגבור הקבוצות הישראליות.

ואת כדי שהחישג של חצי־גמר גביע אירופה לא יישאר אירוע חד־פעמי, אלא מגמה ותהליך. ובאמת יכול להיות שהישג זה, שהביא למעמד זה, ייהפך למיפנה. כך קרה לכדורסל ועכשיו יש תקוות מהכדוריך. מהכדורגל כבר התייאשו לזמן הקרוב בזירה האירופית.

ואם יבואו הישגים בכדוריך בקנה־מידה אירופאי. יהיה זה גם קנה־מידה עולמי, כי האירופאים נחשבים לטובים ביותר בעולם בכדוריך.

* עם כדורסלן אולסי פרי.

# זה היה העולם הזה שהיה

## לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה, הביא כתבת שער תחת הכותרת "תבוסת מפא"י". שהתייחסה לבישלון מפא"י בהצבעה על בחירת יו"ר חדש לכנסת, אחרי מותו של יוסף שפרינצק ● בשער הגיליון התנוססה תמונתו של יו"ר הכנסת החדש, ד"ר נחום ניר, ח"כ אחרות־העבודה ● תחת הכותרת "אל תזלזלו בעם הערבי" הובאו דבריו של חבר קיבוץ שער־העמקים אהרון כהן, מיזרחן בעל שם, שהואשם על־ידי שירותי־הביטחון בריגול לטובת מעצמה זרה. את הדברים אמר כהן במסיבה שנערכה באולם "צוותא" בתל־אביב, לרגל צאת סיפרו החדש ● כתבת־תחקיר, תחת הכותרת "לאן צעדו המרוטות?", חשפה את שערוריית ביזבוז כספי "מיבצע המרוטות" ● הצייר־עיתונאי יורם קניוק, שחתם בשם גיורא גיא, הביא רשימה מהווי היורדים הישראלים בניו־יורק, תחת הכותרת "על נהרות ניו־יורק, שם ישבנו..." ● בשער הגיליון: ד"ר נחום ניר, היו"ר החדש של הכנסת.

# התוחח על כביש לטרון ★ הגרוש של "ישכה" שדמי ★ המטוס הראשון של בר־לב



**גסויות מוקלטות** במסיבת־הרווקים שערך הקאריקטוריסט רענן לוריא ערב נשואיו לתמר (בתה של מדריכת־היופי לאה פלטשר). **התחכם אחד הנוכחים, הקליט במכשיר־הקלטה סמוי את כל הגסויות שהשמיעו האורחים.**

### בויא יי.

יהודה ארזי, שהלך השבוע לעולמו, היה איש שלום. מטבע ברייתו רצה להשכין תמיד שלום בין הניצים. כך רצה להשלים בין נאשמי רצח ארלוזורוב ומאשימיהם המפא"יים. כך רצה גם להשלים בין העולם הזה ובין ראש־המדינה.

באחד הימים, כשישבנו ליד הבריכה של בית־המלון שלו וריברנו על נושא זה — אי־ההבנה שהשתררה, לדעתו, בין שבועון זה וצמרת מפא"י — נסתבר כי עסקנו פעם באותה המלאכה, מבלי לדעת זאת. למקרא הידיעה על מותו, נזכרתי בסיפור זה, והנהו:

בשעת הנסיגה המרה אחרי הקרב הגדול על לטרון (הקרב הראשון נגד קאוקג'י, ערב פלישת הלגיון הערבי לארץ) נתקלנו בתותח מבריק וחדש, שעמד עזוב על הכביש בין לטרון וחולדה הערבית. באותם הימים היה תותח עברי שווה את מישקלו בזהב, ורק יום לפני כן התלהבנו למראה שני התותחים החדשים שהופיעו בבסיס הקרבי שלנו בחולדה העברית. אז נראו התותחים כמלכי־העולם. עתה נעלמו כאילו בלעה אותם האדמה.

היינו אחרוני הנסוגים, ואחרינו, במרחק של מאתיים מטר, התקדמו לוחמיו של קאוקג'י. ניסינו לגרור עימנו את התותח העזוב, אבל הוא לא זז. לאיש מאיתנו לא היה המושג הקלוש ביותר איך מתניעים תותח כזה. התייאשנו מן המאמץ.

החלטנו לחסל אותו. אבל איך מחסלים תותח? לאיש מאתנו לא היה מושג. שמנו כמה רימוני־יד במקומות שניראו לנו רגישים. השתטחנו על הארץ וחיכינו. הרימונים התפוצצו, אך התותח לא ניזוק במאומה. ניסינו להפוך אותו, אך הוא צחק לנו. לבסוף ירקנו עליו והסתלקנו.

לא פעם תמהתי מה קרה לאותו תותח. והנה, כעבור חמש שנים, סיפר לי ארזי את הצד השני של הפרשה. הוא היה בתל־אביב, כאשר הגיעה אליו הבשורה שאחד משני התותחים החדשים, שאותם רכש בארץ ניטראלית, נפל לידי האויב.

ארזי, שהיה ראש הרכש, ידע שהערבים יזדרזו לצלם את מיספרו של התותח ולהגיש מחאה לממשלת אותה ארץ. עוד באותו יום עלה ארזי על מטוס, מיהר לאותה ארץ והזהיר את כל הנוגעים בדבר.

**תישמע האמת!** לפני 25 שנה, בימי רצח ארלוזורוב, היה יהודה ארזי קצין במישטרת המנדט. כאיש מפא"י וכאיש ההגנה נטל תפקיד מרכזי בחקירת הרצח, ואף הופיע כעד במישפט. בשנים האחרונות נטל עליו ארזי משימה קדושה: להזיע את העלילה כאילו נרצח ארלוזורוב על־ידי הרביזיוניסטים, ולהוכיח כי אומנם נרצח בידי שני צעירים ערביים, שנתקלו בו במיקרה על שפת־הים.

כשהשמיע ארזי לראשונה את הרמז בכיוון זה לפני ארבע שנים, נוצל הדבר מייד לתעמולת־בחירות. ארזי התרגז והחליט לשתוק לפי שעה. אולם בהרגישו שסופו קרב, קרא אליו את אחד מנאשמי מישפט ארלוזורוב, גילה לו בשיחות ארוכות את כל הידוע לו. היו אלה פרטים ששפכו אור חדש לגמרי על הפרשה. מטרתו היתה לגרום למינוי ועדת־חקירה ניטראלית, שתשכנע גם את אנשי מפא"י כי נפלו בשעתם קורבן לטעות ולהיסטריה.

אני סבור כי עתה, עם מותו, הגיעה השעה לפרסם את הגילויים האלה של ארזי. יתכן כי אין למנוע שישמשו סלעי־מחלוקת במילחמה בין המיפלגות, אך הדבר אינו צריך להרתיע איש. העיקר הוא שהאמת תיוודע ברבים, וכי דור שלם חדש, שקם בינתיים בארץ, יידע סוף־סוף את האמת על פרשה אומללה זו.

אילו היה חיים ארלוזורוב — מגדולי המנהיגים הציוניים בדור האחרון — חי כיום, היה הוא הראשון שהיה דורש דרישה זו:

— תישמע האמת!

## היום: 25 שנה אחרי

# כל מיני צעירים

במדור אנשים השבוע לפני 25 שנה הובא הסיפור הבא:

צעיר מפא"י אשר ידלין, במאמר ב"הפועל הצעיר" על צעירים אחרים במיפלגתו: "יש כל מיני צעירים. יש צעירים שאינם מסוגלים לחשוב בכלל, ויש צעירים שכל מחשבתם היא מחשבה מגוננת. יש צעירים החולמים על רודנות, ויש צעירים המוכנים למכור את נשמתם הצעירה והרעננה לשטן, אם יבטיח להם בטלה ושעשועים."

היום, 25 שנה אחרי, מתגורר אשר ידלין בניו־יורק, אחרי שריצה עונש בבית־הכלא, על סידרת שחיתויות, בתוקף תפקידו כיו"ר הנהלת קופת־חולים. קודם לחקירתו ולמעצרו היה ידלין מועמד למישרת נגיד בנק ישראל.

לפני כמה שבועות היה שוב בחדשות. כאשר התפרסמו בהעולם הזה (1.2.84) כישלונותיו בבורסה הניו־יורקית, שבה הודיד לטימין את כספם של יורדים מישראל שנתנו בו את אימתם.

## העם

### האדם הצוחק

תמונה מזעזעת הרעידה השבוע את ליבם של אינניטעם במדינה. היא הראתה את אלוף־מישנה יששכר („ישכה") שדמי צוחק מאוזן עד אוזן, מרים את הגרוש האחד אשר בית־המישפט הצבאי הטיל עליו לשלם כקנס עבור חריגה „טכנית" מסמכות.

אפשר היה לחשוב, על פי התמונה הצוהלת, כי הקציין שמע זה עתה ברייחה מוצלחת במיוחד, או שניצח בתחרות־ספורט. אולם הפרשה, שנסתיימה השבוע בבית־המישפט, התחילה בצורה שונה לגמרי: בערימת־גוויות של גברים, נשים וילדים, אשר הועמדו בשורה ונרצחו כדם קר.

בית־המישפט היה מוסמך לשפוט אם שדמי היה אחראי לקטל זה, כפי שקבע בית־מישפט אחר, כאשר דן את 11 אנשי מישמר־הגבול. במישפט שדמי, שהתנהל בתנאים אחרים לגמרי, הסירו השופטים אחריות ישירה זו ממנו. אולם גם הם לא יכלו לבטל את העובדה היסודית כי הרצח בוצע על־ידי אנשים שהיו כפופים לסמכות הפיקודית של שדמי.

לכן, אפילו חופשי שדמי מאחריות פלילית לרצח (כפי שקבע בית־המישפט השני), הרי אין פירוש הדבר חוסר־אחריות מוסרי. ותמונתו של האדם הצוחק, המרים את עשר הפרוטות, היתה לפחות פגיעה נוראה בטעם הטוב.

## ספרים

### צ'יזבט במדבר

**הזורעים במדבר** (בני מוטילוב, ספרית פועלים; 103 עמודים; ציורים מאת שמואל כץ) הוא קובץ סיפורי זכרונות, בנוסח סיפורי הציזבט, המבוססים הפעם על יסוד מציאותי. הבסיס: חווג'ה בוגי, אחד מראשוני קיבוץ נירים שבגבול רצועת עזה, ומי שהיה בתקופת כיבוש הרצועה מושלה הצבאי של רפיח בדרגת סרן. ללא יומרות, בלשון קלה ושוטפת, בתיאורים ציוריים המתובלים פה ושם במוסר־השכל ציוני, מספר בני, הוא חווג'ה בוגי כפי שהיה מוכר בפי בידואי הסביבה, את סיפורו של ישוב ספר מאז הקמתו, מנקודת הראות של בני: שומר שדות ואדם שטיפח את יחסי השכנות עם שכניה הערביים של נירים.

ביום הקמתה של נירים, מספר בני, אחרי שהוקמו כבר שלושה צריפים וטאנק המים עמד על מכונו, והחברים היו עסוקים במתיחת גדר־התיל, הופיעו במקום משוריינים בריטיים שבאו למנוע את הקמת הנקודה שהוקמה באיזור אשר חוקי הספר הלבן אסרו את ההתיישבות בו. אחרי שהחברים הצליחו לסלק את הבריטים בתירוצים שונים, הופיעה שיירת מכוניות אזרחיות, מתוכה קפץ יהודי גוץ שריבר במבטא אמריקאי, וביקש גם הוא לפרק את הנקודה, כדי להקימה מחדש.

התברר שהיה זה אדם בשם לוי אברמוביץ שבא מצויד במכתב מהסוכנות שציין, כי הוא מסריט סרט והוא זקוק לצרכי ההסרטה לצילום של הקמת ישוב. מכיון שאיחר להגיע להקמת נירים, היה מוכן לשלם את כל ההוצאות כדי שיפרקו את המבנים ויקימום מחדש לצרכי הצילום. הצריפים פורקו והגדר קופלה, כשחברי הקיבוץ מילאו תפקיד של סטאטיסטים בסרט. רק באמריקה התברר למר אברמוביץ זה, שהסרט שצילם נשרף כולו, והוא צילם את הקמת נירים לפי רגם שנבנה באולפן.

## פסוקי השבוע

● להגנה על מוכרי הבוטנים יצא השבוע בכנסת ח"כ מפא"י הספרדי העציר שלמה הלל, שהסביר: „שיווק הבוטנים הוא עסק הידוע כשוק ספרדי. רוב סוחרי־הבוטנים הם מבני עדות־המיזרח, ובחירתו של הרב טולידאנו לא תבטיח להם את קיומם... הם בקושי יודעים מיהו יהודי, על אחת כמה וכמה קשה לדעת מיהו ספרדי בשיווק בוטנים."

**מטוס במאהל בדואי.** סיפור אחר של בני הוא מתקופת היותו מושלה של רפיח. בני הובא למקום כדי להחליף את המושל, שבתקופת כהונתו פרצו בעיר מהומות הדמים בהן נהרגו עשרות פלישתים. באחד הימים, מספר בני, נכנס למשרדי ערבי לבוש מחלצות שהכפיה מכסה את מרבית פניו. „כבוד המושל," פנה אלי, „תביעת חוב לי אליך." „אל מי ועל מה?" שאלתיו. „תביעת החוב היא על 3500 ל"י כבוד המושל ובעל החוב — אתה!"

כשהוריד הערבי את כפיתו הכירו בני כחמד אבו־עדרה, המבריח המפורסם. הפגישה האחרונה ביניהם נערכה בתחילת מלחמת העצמאות, כאשר בנירים הבחינו במטוס שנחת במאהל הבדואים שממזרח לנירים. כשהגיעו אנשי נירים למאהל גילו בו מטוס חד־מנועי מוכסף, עם מושבים רפודי אדום. כשנתפס הטייס התברר כי היה זה מצרי שנחת במקום כדי להביא לחמד אבו־עדרה 110 חפיסות אופיום. אחרי תשע שנים בא חמדה לתבוע את דמי־האופיום, שוכנע לבסוף להסתפק בספל־קפה.

אגב, אותו מטוס שנלקח בשבי, הובא לקיבוץ צאלים. הטייסים העבריים שהוזמנו להטיסו לפנים הארץ, סירבו לעלות עליו מאחר שנחת חניית־אונס ולא נבדק. רק אחרי שהמג"ד חיים (כרוני) ברלב, כיום מפקד גייסות השריון, עלה למטוס ואיים להטיסו במו ידיו, נטלו אותו הטייסים והצילוהו מהבריטים שחיפשו אחריו.


העולם הזה
בפעם הראשונה – מפא"י לבד!
תבוסת מפא"י




מה גרם לשיגעון הנרסיסיגיה של שלמון מפא"י?
*
מה תהיה השיעטת המפלגה?
*
איך יקום ביג' בשתניו?


"העולם הזה" 1118
תאריך: 4.3.1959

# KENT






## מפעם לפעם מגיע לי...

מפעם לפעם אני מרשה לעצמי
משהו מיוחד. כמו קנט למשל.
אני מדליק לי קנט ונהנה מהשילוב
הנפלא של רעננות וטעם עדין, נקי ורך.

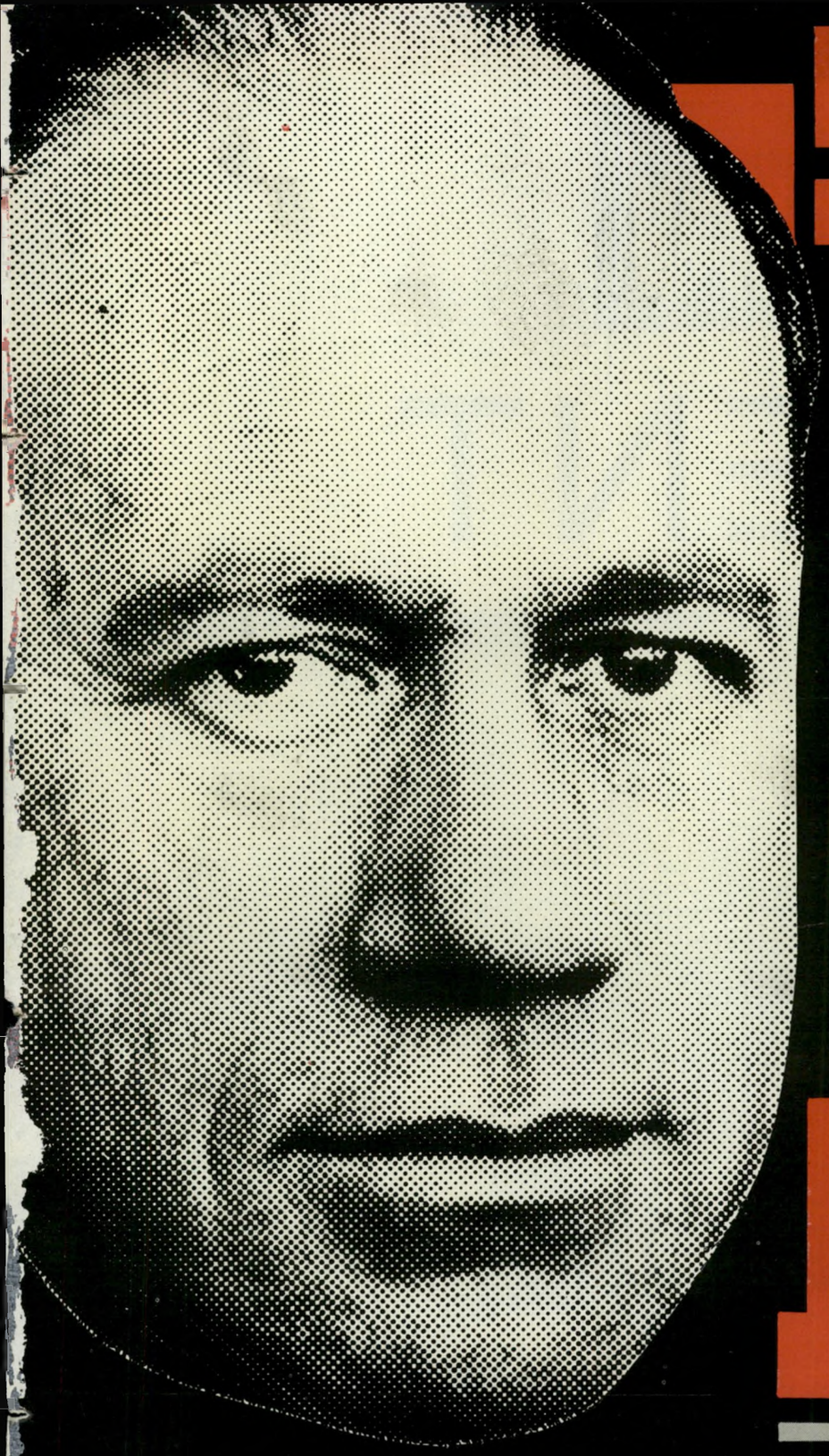
הטעם המיוחד של תערובת הטבק
האמריקאית ופילטר המיקרונייט
המפורסם. קנט.
מפעם לפעם מגיע לי.

KENT
שווה כל מחיר.

אזהרה: משרד הבריאות קובע
כי — העישון מזיק לבריאות

משרד האוצר

העולם
ז' אדר א' תשמ"ד 29.2.84 מיספר 2426



# אורי אבנרי: פגישה עם לוינסון